

POLARISOVA SF ANTOLOGIJA

95

Majkl Murkok: GLE ČOVEKA

On nema materijalnu moć koju su bogocarevi imali; on ima samo sledbenike među pustinjskim narodom i ribarima. Oni mu kažu da je bog; i on im veruje. Sledbenici Aleksandra su govorili: "On je neosvojiv, i stoga je bog." Sledbenici ovog čoveka ne misle uopšte; on je bio njihov čin spontanog stvaranja. Sada ih vodi, taj ludak zvani Isus iz Nazareta.

I on je progovorio, rekavši im: Jest istinski ja bejah Karl Glogauer a sada sam ja Isus Mesija, Hrist.

I bi tako.

I

Vremeplov je bio sfera puna mlečnobeke tečnosti u kojoj je putnik plutao, obavijen gumenim odelom, dišući kroz masku pričvršćenu na cev koja je vodila do zida mašine. Sfera je bila napukla pri spuštanju i tečnost se prolila u prašinu i bila upijena. Instinktivno, Glogauer se skupio u loptu kad je nivo tečnosti opao i on potonuo do mekane plastike unutrašnje obloge sfere. Instrumenti, kriptografski, nekonvencionalni, bili su nepomični i tihi. Sfera se pomerala i kotrljala dok je poslednji ostatak tečnosti isticao iz velike posekotine na njenom boku.

Na tren su se Glogauerove oči otvorile i zatvorile, a onda su mu se usta rastegla u neku vrstu zevanja i jezik mu je zapalacao i on je počeo da stenje, što se pretvorilo u zavijanje.

Čuo je sebe. Glas Jezika, pomislio je. Jezik nesvesnog. Ali, nije mogao da pogodi šta je govorio.

Telo mu je postalo utrnuo i on zadrhta. Njegov prolazak kroz vreme nije bio lak i čak ni gusta tečnost nije ga sasvim zaštitila, mada mu je nesumnjivo spasla život. Neka rebra su mu sigurno bila slomljena. Bolno je ispravio ruke i noge i počeo da puzi po klizavoj plastici prema pukotini u mašini. Mogao je videti žarku sunčevu svetlost, nebo poput treperavog čelika. Dopola se izvukao kroz pukotinu, zatvorivši oči kada je puna snaga sunca udarila u njih. Izgubio je svest.

Božićni raspust, 1949. Imao je devet godina, rođen dve godine nakon što je njegov otac stigao u Englesku iz Austrije.

Druga deca vrištala su od smeha u šljunku igrališta. Igra je počela sasvim iskreno i pomalo nervozno, i Karl joj se priključio u istom duhu. Sada je plakao.

"Spusti me dole! Molim te, Marvine, prestani!"

Privezali su ga sa rukama raširenim na žičanu mrežu ograde igrališta. Ona se ispupčila pod njegovom težinom i jedan od stubova pretio je da ispadne. Marvin Vilijems, dečak koji je predložio igru, počeo je da drma stub tako da se Karl jako njihao napred-nazad na mreži.

"Prestanite!"

Video je da ih njegovi uzvici samo ohrabruju i stisnuo je zube, začutavši.

Opustio se, pretvarajući se da je u nesvesti; školske kravate koje su upotrebili za vezivanje usekle su mu se u zglobove. Čuo je kako su dečji glasovi utihnuli.

"Je li mu dobro?" šaputala je Moli Tarner.

"Samo se zeza", odgovorio je Vilijems nesigurno.

Osetio je kako ga odvezuju, prsti su im petljali oko čvorova. Namerno se opustio, a onda pao na kolena, ogrebavši ih na šljunku, i spustio se licem prema zemlji.

Izdaleka, jer bio je napola ubeđen sopstvenom varkom, čuo je njihove zabrinute glasove.

Vilijems ga je prodrmao.

"Probudi se, Karle. Prestani da se zezaš."

Ostao je gde je i bio, gubeći osećaj za vreme dok preko opšteg zamora nije čuo glas gospodina Matsona.

"Šta ste vi to radili ovde, Vilijemse?"

"Bila je to igra, gospodine, o Isusu. Karl je bio Isus. Vezali smo ga za ogradu. Bila je to njegova ideja, gospodine. Bila je to samo igra, gospodine."

Karlovo telo bilo je ukočeno, ali je uspeo da ostane nepomičan, plitko dišući.

"On nije jak dečak kao ti, Vilijemse. Trebalo je da budete pametniji."

"Žao mi je, gospodine, zaista mi je žao." Vilijems je zvučao kao da plače.

Karl je osetio da ga dižu; osetio je trijumf...

Nosili su ga. Glava i bok su ga toliko boleli, da mu je bilo muka. Nije imao izgleda da otkrije gde ga je tačno vremeplov doneo, ali je, okrenuvši sada glavu, po načinu na koji je čovek njemu zdesna bio odeven, mogao videti da je barem na Bliskom istoku.

Nameravao je da se spusti u godinu 29. nove ere, u divljinu iza Jerusalima, blizu Vitlejema. Da li su ga to sada vodili u Jerusalem?

Bio je na nosilima koja očigledno behu napravljena od životinjskih koža. To je ukazivalo da je, u svakom slučaju, verovatno negde u prošlosti. Dva čoveka nosila su nosila na svojim ramenima. Drugi su hodali sa obe strane. Bilo je mirisa znoja i životinjske masti i nekog zadaha koji nije mogao odrediti. Hodali su prema liniji brda u daljini.

Štrechnuo se kad su se nosila zaljuljala i bol u boku se pojačao. Po drugi put se onesvestio.

Nakratko se probudio, čuvši glasove. Očigledno su govorili nekim oblikom aramejskog. Bila je noć, možda, jer se sve činilo veoma tamnim. Nisu se više kretali. Pod njim je bilo slame. Osetio je olakšanje. Spavao je.

U ono pak doba dođe Jovan Krstitelj, i učaše u pustinji Judejskoj. I govoraše: pokajte se, jer se približi carstvo nebesko. Jer je to onaj za koga je govorio prorok Isaija gdje kaže: glas onoga što više u pustinji; pripravite put Gospodu, i poravnite staze njegove. A Jovan imaše haljinu od dlake kamilje i pojas kožan oko sebe; a hrana njegova bijaše skakavci i med divlji. Tada izlažaše k njemu Jerusalem i sva Judeja, i sva okolina Jordanska. I on ih kršćavaše u Jordanu, i ispovijedahu grijehe svoje.

(Mateja 3:1-6)

Prali su ga. Osećao je hladnu vodu da teče po njegovom nagom telu. Uspeli su da mu skinu zaštitno odelo. Sada su mu se na boku nalazili debeli slojevi platna, a kožne uzice vezivale su ih uz njega.

Osećao se veoma slabim, i bilo mu je vrućina, ali je bola bilo manje. Bio je u zgradi - ili možda u pećini; bilo je previše mračno da odredi - ležeći na gomili slame koja je bila zasićena vodom. Iznad njega,

dvojica su nastavljala da ga polivaju vodom iz svojih zemljanih posuda. Bili su to muškarci strogih lica, velikih brada, u pamučnim haljama.

Pitao se može li sastaviti rečenicu koju bi oni mogli razumeti. Njegovo poznavanje pisanog aramejskog bilo je dobro, ali nije bio siguran za neke izgovore.

Pročistio je grlo. "Gde-beše-ovo-mesto?"

Oni su se namrštili, odmahnuili glavama i spustili krčage s vodom.

"Ja-tražim-Nazarećanina-Isusa..."

"Nazarećanin. Isus." Jedan od ljudi ponovio je reči, ali izgleda da mu nisu ništa značile. Slegao je ramenima.

Drugi je, međutim, ponovio samo reč Nazarećanin, izgovarajući je polagano kao da je za njega imala neko posebno značenje. Promrmljao je nekoliko reči drugom čoveku i otišao ka izlazu iz sobe. Karl Glogauer nastavio je da pokušava da kaže nešto što će preostali čovek razumeti.

"Koju-godinu-već-rimski car-stoluje-u Rimu?"

Bilo je to zbunjujuće pitanje, shvatio je. Znao je da je Hrist razapet u petnaestoj godini Tiberijeve vladavine, i zbog toga je postavio to pitanje. Pokušao je da ga bolje sroči.

"Koliko mnogo-godina-Tiberije vlada?"

"Tiberije?" Čovek se namrštio.

Glogauerovo uvo navikavalo se na naglasak i on pokuša da ga bolje podražava. "Tiberije. Car Rimljana. Koliko godina je vladao?"

"Koliko?" Čovek je odmahnuo glavom. "Ne znam."

Konačno je Glogauer uspeo da bude razumljiv.

"Gde je ovo mesto?" upitao je.

"Ovo je divljina iza Makerusa," odgovorio je čovek. "Zar to ne znaš?" Makerus se nalazio jugoistočno od Jerusalima, s druge strane Mrtvog mora. Nije bilo sumnje da se nahodio u prošlosti i da je period bio vreme vladavine Tiberija, pošto je ovaj čovek lako prepoznao to ime.

Njegov sadrug se sada vraćao, dovodeći sa sobom nekog velikog tipa veoma mišićavih dlakavih ruku i velikog, snažnog grudnog koša. U jednoj ruci nosio je veliki štap. Bio je odeven u životinjske kože i visok dobrano preko metar osamdeset. Crna, kovrdžava kosa bila mu je dugačka i imao je crnu, gustu bradu koja mu je pokrivala gornji

deo grudi. Kretao se poput životinje i njegove krupne, prodorne smeđe oči zamišljeno su gledale Glogauera.

Kada je progovorio, bilo je to dubokim glasom, ali prebrzo da bi ga Glogauer pratio. Bio je red na Glogauera da odmahne glavom.

Krupni čučnu pored njega. "Ko ti beše?"

Glogauer je zastao. Nije planirao da bude nađen na ovaj način. Nameravao je da se pruruši kao putnik iz Sirije, nadajući se da će lokalni akcenti biti dovoljno različiti da objasne njegovu nenaviknutost na jezik. Odlučio je da je najbolje da se drži te priče i nada najboljem.

"Ja sam sa severa", odgovori on.

"Ne iz Egipta?" upita krupni. Zvučalo je kao da očekuje da Glogauer bude odande. Glogauer stoga odluči da bi, ukoliko je to ono što krupni očekuje, baš i mogao da se složi sa tim.

"Došao sam iz Egipta ima tome dve godine", objasni on.

Krupni klimnu glavom, očigledno zadovoljan. "Znači, ti si mag iz Egipta. To smo i mislili. I tvoje ime je Isus, i ti si Nazarećanin."

"Ja tražim Isusa, Nazarećanina", ispravi ga Glogauer.

"A kako se onda ti zoveš?" Čovek je izgledao razočarano.

Glogauer im nije mogao reći svoje ime. Ono bi im zvučalo isuviše čudno. Impulsivno, dao je ime svog oca. "Immanuel", reče on najzad.

Čovek ponovo zadovoljno klimnu glavom. "Immanuel."

Glogauer je prekasno shvatio da je izbor imena bio nezgodan u tim okolnostima, jer Immanuel je na hebrejskom značilo 'Bog sa nama' i nesumnjivo imalo mistično značenje za njegovog propitivača.

"A koje je tvoje ime?" upita on.

Čovek se uspravi i zamišljeno pogleda Glogauera. "Ne poznaješ me? Nisi čuo za Jovana, zvanog Krstitelj?"

Glogauer pokuša da prikrije svoju iznenađenost, ali je očigledno Jovan Krstitelj video da mu je njegovo ime poznato. "Vidim da znaš za mene. Pa, magu, sada moram da odlučim, a?"

"Šta moraš da odlučiš?" upita Glogauer nervozno.

"Da li si ti prijatelj iz proročanstava ili onaj lažni na kojeg nas je upozorio Adonaj. Rimljani bi da me daju u ruke neprijatelja mojih, Irodove dece."

"Zašto to?"

"Mora da znaš zašto, jer govorim protiv Rimljana koji porobljavaju

Judeju, i govorim protiv nezakonitih stvari koje Irod radi, i proričem vreme kada će svi oni koji nisu pravedni biti uništeni i Adonajevo kraljevstvo ponovo uspostavljeno na Zemlji kao što su stari proroci rekli. Kažem ljudima: 'Budite spremni za dan kada ćete uzeti mač da vršite Adonajevu volju'. Bezbožni znaju da će nestati tog dana, i zato bi da me unište."

I pored intenziteta njegovih reči, Jovanov glas imao je normalan ton. Nije bilo nagoveštaja ludila ili fanatizma u njegovom izrazu lica ili držanju. Zvučao je najviše poput anglikanskog vikara koji čita propoved čije značenje beše za njega izgubilo značenje.

Osnova onoga što je rekao, shvati Karl Glogauer, bilo je da je on dizao ljude da isteraju Rimljane i njihovu marionetu Iroda i uspostave 'pravičniju' vladavinu. Pripisivanje tog plana 'Adonaju' (jednom od govornih imena za Jahvea, sa značenjem Gospod) izgleda da je bilo, kao što su mnogi proučavaoci u dvadesetom veku nagađali, način da se planu da dodatna težina. U svetu gde su politika i religija, čak i na zapadu, bili neraskidivo povezani, bilo je neophodno pripisati natprirodno poreklo planu.

Štaviše, pomisli Glogauer, bilo je više nego verovatno da je Jovan verovao da njegovu ideju beše sam Bog nadahnuo; naime, Grci s druge strane Mediterana nisu još bili prestali da raspravljaju o poreklu inspiracije - da li se ona rađa u čovekovo glavi ili je tamo stavljaju bogovi. To što ga je Jovan prihvatio kao nekakvog egipatskog čarobnika takođe nije posebno iznenadilo Glogauera. Okolnosti njegovog dolaska mora da su izgledale izuzetno čudesne i istovremeno prihvatljive, pogotovo za sektu kao što su eseni, koji su praktikovali samomučenje i gladovanje i mora da su sasvim navikli da viđaju vizije u ovoj vreloj divljini. Sada nije bilo sumnje da su ovi ljudi neurotični eseni, čije su ritualno kupanje - krštenje - i samoodricanje, spojeni sa skoro paranoičnim misticizmom koji ih je navodio da izmišljaju tajne jezike i slično, bili sigurne indikacije njihovog mentalno neuravnoteženog stanja. Sve je to palo na pamet Glogaueru, nesuđenom psihijatru; ali je Glogauer čovek bio rastrzan između polova ekstremnog racionalizma i želje da bude ubeđen samim tim misticizmom.

"Moram da meditiram", dobaci mu Jovan i krenu ka izlazu iz pećine.

"Moram da se pomolim. Ti ćeš ostati ovde dok mi savet ne bude

poslat."

Napustio je pećinu, koračajući brzo.

Glogauer klonu natrag na mokru slamu. Bio je bez sumnje u krečnjačkoj pećini, i atmosfera u pećini bila je iznenađujuće vlažna. Mora da je napolju bilo veoma vruće. I on oseti pospanost.

II

Pet godina u prošlosti. Skoro dve hiljade u budućnosti. Ležanje u vrelom, znojavom krevetu sa Monikom. Ponovo se još jedan pokušaj normalnog vođenja ljubavi pretvorio u izvođenje onih malih nastranosti koje su je izgleda zadovoljavale bolje od ičeg drugog.

Njihovo stvarno udvaranje i ispunjenje tek je trebalo da se desi. Kao i obično, biće verbalno. Kao i obično, doći će do klimaksa u ljutitom prepiranju.

"Pretpostavljam da ćeš mi reći da opet nisi zadovoljen." Prihvatila je pripaljenu cigaretu koju joj je dodao u tami.

"Meni je dobro," odgovorio je.

Neko vreme, dok su pušili, vladala je tišina.

Konačno, i pored toga što je znao kakav će biti ishod toga, progovorio je.

"Ironično, zar ne?" počeo je.

Čekao je njen odgovor. Ona će još malo odugovlačiti.

"Šta to?" konačno je upitala.

"Sve ovo. Ti provodiš dane pokušavajući da pomogneš seksualnim neuroticima da postanu normalni. Provodiš noći čineći što i oni."

"Ne u istoj meri. Znaš da je sve to pitanje stepena."

"Tako ti kažeš."

Okrenuo je glavu i pogledao njeno lice u svetlosti zvezda iz prozora. Bila je riđokosa i mršavih crta lica, sa mirnim glasom profesionalne zavodnice kakav imaju psihijatrijski socijalni radnici, što je ona i bila. Bio je to glas topao, razuman i neiskren. Samo bi joj povremeno, kada bi se posebno razbesnela, glas počeo da iskazuje pravi karakter. Crte lica joj nikad nisu bile opuštene, čak ni kad je spavala. Oči su joj stalno bile na oprezu, pokreti retko kad spontani. Svaki santimetar nje bio je zaštićen, što je verovatno bio razlog što je tako malo uživala u uobičajenom vođenju ljubavi.

"Ti se baš ne možeš opustiti, zar ne?" upitao je.

"Daj umukni, Karle. Pogledaj sebe, ako ti baš treba neurotični propalitet."

Oboje su bili psihijatri-amateri - ona psihijatrijski socijalni radnik, on tek čitalac, petljač, mada je ranije godinu dana pohađao studije, u vreme kada je planirao da postane psihijatar. Slobodno su koristili terminologiju psihijatrije. Bili su srećniji kada su mogli nečemu da daju ime.

Okrenuo se od nje, potražio pepeljaru na noćnom stočiću i ugledao sebe u ogledalu na stočiću za šminku. On je bio požuteli, prenapeti, melanholični jevrejski prodavac knjiga, sa glavom punom likova i nerazrešenih opsesija, telom punim emocija. Uvek je gubio u tim raspravama sa Monikom. Verbalno je ona bila dominantna. Ta vrsta razmene često mu je izgledala perverzija od njihovog vođenja ljubavi, gde je bar obično njegova uloga bila muška. U osnovi, shvatio je, on je bio pasivan, mazohistički, neodlučan. Čak i njegova ljutnja, koja se često javljala, bila je nemoćna. Monika je bila deset godina starija od njega, deset godina ogorčenija. Kao jedinka, naravno, bila je daleko dinamičnija od njega; ali kao psihijatrijski socijalni radnik imala je isto toliko neuspeha. I dalje je otaljavala posao, postajući sve ciničnija na površini, ali se još uvek, možda, nadala nekim spektakularnim uspesima sa pacijentima. Pokušavali su previše da urade, pomislio je, i u tome je bila nevolja. Sveštenik na ispovedi pružao je panaceju; psihijatri su se trudili da izleče, i u većini slučajeva nisu uspevali. Ali su barem pokušavali, pomislio je, a onda se zapitao da li je to, na kraju krajeva, uopšte vrlina.

"Jesam pogledao sebe", odgovorio je.

Da li je spavala? Okrenuo se. Njene oprezne oči još su bile otvorene, gledajući kroz prozor.

"Jesam pogledao sebe," ponovio je. "Kao što je Jung radio. 'Kako da pomognem tim osobama ako sam i sam begunac i možda takođe patim od morbus sacer neuroze?' To se Jung pitao..."

"Taj matori senzacionalista. Taj matori racionalizator sopstvenog misticizma. Nije ni čudo da nikada nisi postao psihijatar."

"Ne bih valjao. To nema veze sa Jungom..."

"Nemoj to da izivljavaš na meni..."

"Ti si mi sama rekla da se i ti tako osećaš - da smatraš da je beskorisno..."

"Nakon nedelje napornog rada, mogla bih to da kažem. Daj mi još jednu pljugu."

Otvorio je paklicu na noćnom stočiću i stavio dve cigarete u usta, pripalio ih i jednu dao njoj.

Skoro apstraktno, primetio je da se napetost povećava. Rasprava je bila, kao i uvek, bespredmetna. Ipak, nije rasprava bila važna; ona je bila samo izraz osnovnog odnosa. Zapitao se da li je to na bilo koji način važno, uopšte.

"Ti ne govoriš istinu." Shvatio je da sada nema prestanka, kada je ritual već bio ušao u puni zamah.

"Ja govorim praktičnu istinu. Nemam sklonosti da napustim svoj posao. Nemam želju da budem promašena..."

"Promašena? Ti si melodramatičnija od mene."

"Ti si previše ozbiljan, Karle. Trebalo bi da malo izađeš iz sebe."

Pokušao je da joj se podsmehne. "Da sam na tvom mestu, Monika, odustao bih od posla. Nisi za to ništa bolja nego ja."

Ona je slegnula ramenima. "Ti si, naprosto, sitan gad."

"Nisam ljubomoran na tebe, ako to misliš. Nikada nećeš razumeti šta ja tražim."

Njen smeh bio je izveštačen, krt. "Moderni čovek u potrazi za dušom, a? Moderni čovek u potrazi za štakom, rekla bih. A to možeš shvatiti kako god hoćeš."

"Mi uništavamo mitove koji pokreću svet."

"I potom kažeš: 'A šta stavljamo na njihovo mesto?' Ti si, Karle, ustajao i glup. Nikada nisi racionalno pogledao na bilo šta - uključujući tu i sebe."

"Pa šta s tim? I sama kažeš da je mit nevažan."

"Stvarnost koja ga stvara je važna."

"Jung je znao da i mit može stvoriti stvarnost."

"Što samo pokazuje kakva je zbrkana matora budala bio."

Protegnuo je noge. Radeći to, dotakao je njene i ustuknuo. Počešao je glavu. Ona je još uvek ležala pušeći, ali se sada smešila.

"Hajde," rekla je. "Da čujemo nešto o Hristu."

Nije ništa rekao. Ona mu je dodala opušak svoje cigarete i on ga je stavio u pepeljaru. Pogledao je na sat. Bilo je dva ujutro.

"Zašto to radimo?" upitao je.

"Zato što moramo." Stavila je ruku na njegovu glavu i povukla je ka

svojim grudima. "Šta drugo možemo?"

Mi protestanti moramo se ranije ili kasnije suočiti sa ovim pitanjem: Da li da razumemo 'imitaciju Hrista', u smislu da treba da kopiramo njegov život i, ako mogu da upotrebim taj izraz, izigravamo njegove stigmatе; ili, u dubljem smislu, da treba da živimo svoje sopstvene živote onako iskreno kao što je on živeo svoj u svim njegovim implikacijama? Nije laka stvar živeti život koji je zasnovan na Hristovom, ali je neizrecivo teže živeti svoj život onako iskreno kao što je Hrist živeo svoj. Svako ko bi to učinio bi bio... pogrešno ocenjen, izložen poruzi, mučen i razapet... Neuroza je razdvajanje ličnosti.

Jung: Moderni čovek u potrazi za dušom

Mesec dana je Jovan Krstitelj bio odsutan i Glogauer je živeo sa esenima, ustanovivši da mu je bilo iznenađujuće lako, kad su mu se rebra zacelila, da se uključi u njihov svakodnevni život. Esensko naselje sastojalo se od mešavine prizemnih kuća, sagrađenih od krečnjaka i glinene cigle, i pećina koje su se nalazile s obe strane plitke doline. Eseni su zajednički delili svoja dobra i ova sekta je imala žene, mada su mnogi eseni živeli potpuno monaškim životom. Eseni su takođe bili pacifisti, odbijajući da imaju ili prave oružje - a ipak je ova sekta jednostavno tolerisala ratobornog Krstitelja. Možda je njihova mržnja prema Rimljanima prevazilazila njihove principe. Možda nisu bili sigurni u Jovanove krajnje namere. Šta god bio razlog za toleranciju, nije bilo mnogo mesta sumnji da je Jovan Krstitelj njihov vođa.

Život esena sastojao se od ritualnog kupanja tri puta dnevno, molitve i rada. Rad nije bio težak. Ponekad je Glogauer vodio plug koji su vukla dva druga pripadnika sekte; ponekad je pazio na koze koje su puštane da pasu na padinama brda. Bio je to miran, uredan život, i čak i nezdravi aspekti bili su toliko stvar rutine da ih je Glogauer, nakon nekog vremena, jedva i primećivao kao drugačije.

Pazeći koze, ležao bi na vrhu brda, gledajući divljinu koja nije bila pustinja, već kamenita šikara dovoljna da nahrani životinje kao što su koze ili ovce. Šikara je bila isprekidana niskim žbunjem i sa

nekoliko malih stabala što su rasla duž obala reke koja se nesumnjivo ulivala u Mrtvo more. Bio je to neravan teren. U obrisima, imao je crte uzburkanog jezera, smrznutog i pretvorenog u žuto i braon. Preko Mrtvog mora ležao je Jerusolim. Očigledno, Hrist još nije poslednji put ušao u grad. Jovan Krstitelj morać da umre pre nego što se to desi.

Esenski način života bio je prilično udoban, i pored jednostavnosti. Dali su mu pregaču od kozje kože i štap i, sem činjenice da je na njega motreno i danju i noću, izgleda da je bio prihvaćen kao nekakav laički brat u sekti.

Ponekad su ga gotovo nemarno pitali za njegovu kočiju - vremeplov koji su nameravali da uskoro donesu iz pustinje - i rekao im je da ga je odnela iz Egipta do Sirije i onda dovde. Mirno su prihvatili čudo. Kao što je i očekivao, bili su navikli na čuda.

Eseni behu videli i čudnije stvari od njegovog vremeplova. Videli su ljude kako hodaju po vodi i anđele koji se spuštaju sa nebesa i podižu; čuli su glas Boga i Njegovih arhanđela, kao i iskušavajući glas Sotone i njegovih slugu. Sve to behu zapisali na svoje svitke pergamenta. Bili su to samo zapisi o natprirodnom, kao što su njihovi drugi svici predstavljali zapise o njihovom svakodnevnom životu i novosti što su im ih donosili putujući članovi sekte.

Živeli su stalno u prisustvu Boga i govorili Bogu i dobijali odgovore od Boga, kada bi dovoljno izmučili svoje telo i izglednjivali se i pevali svoje molitve pod vrelin suncem Judeje.

Karl Glogauer pustio j dugu kosu i ostavio bradu nepodrezanu. Mučio je svoje telo i gladovao i pevao molitve pod suncem, kao i oni. Ali je retko čuo Boga i samo jednom mu se učinilo da je video arhanđela vatrenih krila.

I pored silne volje da iskusi esenske halucinacije, Glogauer je bio razočaran, ali je bio iznenađen da se tako dobro oseća, s obzirom na sve samonanesene patnje kojima se morao podvrgnuti, a i osećao se opušteno u društvu tih ljudi i žena koji su nesumnjivo bili ludi. Možda baš zato što se njihovo ludilo nije baš mnogo razlikovalo od njegovog sopstvenog, posle nekog vremena prestao je da se čudi tome.

Jovan Krstitelj se vratio jedne večeri, pešačeći preko brda i praćen

dvadesetoricom svojih najbližih sledbenika. Glogauer ga je spazio dok se spremao da utera koze u njihovu pećinu da prenoće. Sačekao je da se Jovan približi.

Krstiteljevo lice bilo je smrknuto, ali se razvedrio kada je video Glogauera. Nasmehio se i po rimskom običaju uhvatio ga za nadlakticu.

"Pa, Imanuele, ti si naš prijatelj, kao što sam i mislio da jesi. Poslat od Adonaja da nam pomogneš da vršimo Njegovu volju. Ti ćeš sutra krstiti mene, da pokažemo svim ljudima da je On sa nama."

Glogauer je bio umoran. Jeo je veoma malo i proveo je veći deo dana na suncu, brinući se o kozama. Zevnuo je, nalazeći da mu je teško da odgovori. U svakom slučaju, laknulo mu je. Jovan je očigledno bio u Jerusalimu, pokušavajući da otkrije da li su ga Rimljani poslali kao uhodu. Jovan je sada bio umiren i verovao mu.

Bio je, međutim, zabrinut Krstiteljevom verom u njegove moći.

"Jovane," započe on. "Ja nisam prorok..."

Krstiteljevo lice na trenutak se smrknu, a onda se nespretno nasmeja. "Ne govori ništa. Jedi sa mnom večeras. Imam divlji med i skakavce."

Glogauer još nije jeo tu hranu, koja je bila uobičajena za putnike koji nisu nosili zalihe već živeli od hrane što su je mogli naći na putu. Neki su je smatrali poslasticom.

Kušao ju je kasnije, dok je sedeo u Jovanovoj kući. Kuća je imala samo dve sobe. U jednoj se jelo, u drugoj spavalo. Med i skakavci bili su preslatki za njegov ukus, ali su predstavljali dobrodošlu promena u odnosu na ječam ili kozje meso.

Sedeo je prekrštenih nogu, naspram Jovana Krstitelja, koji je jeo sa uživanjem. Noć je pala. Spolja su dolazili žamor i stenjanje i uzvici onih koji su se molili.

Glogauer umoči još jednog skakavca u činiju sa medom koja se nalazila između njih. "Planiraš li da povedeš narod Judeje u pobunu protiv Rimljana?" upita on.

Krstitelja je izgleda uznemirilo to direktno pitanje. Bilo je prvo takve vrste koje mu je Glogauer postavio.

"Ako to bude Adonajeva volja," odgovori on, ne dižući pogled dok se naginjao do činije sa medom.

"Rimljani to znaju?"

"Ne znam, Imanuele, ali onaj incestuozni Irod nesumnjivo im je rekao da ja govorim protiv nepravednih."

"A ipak te Rimljani ne hapse."

"Pilat se ne usuđuje - ne otkad je peticija poslata imperatoru Tiberiju."

"Peticija?"

"Jeste, ona koju su Irod i fariseji potpisali kada je prokurator Pilat postavio votivne štitove u palatu u Jerusalimu i hteo da oskrnavi Hram. Tiberije je ukorio Pilata i od tada, mada još mrzi Jevreje, prokurator je pažljiviji u postupanju sa nama."

"Reci mi, Jovane, znaš li koliko dugo je Tiberije vladao u Rimu?" Nije imao priliku da ponovo postavi to pitanje sve do sada.

"Četrnaest godina."

Bila je 28. nove ere - nešto manje od godinu dana pre nego što će doći do raspinjanja na krst, i njegov vremeplov bio je smrskan.

Sada je Jovan Krstitelj planirao oružanu pobunu protiv okupatorskih Rimljana, ali će mu, ako je verovati Jevandeljima, uskoro Irod odseći glavu. Svakako se nikakva velika pobuna nije desila u to vreme. Čak ni oni koji su tvrdili da su ulazak Isusa i njegovih učenika u Jerusalim i upad u Hram nedvosmisleno bili dela naoružanih pobunjenika, nisu našli zapise koji bi nagoveštavali da je Jovan poveo sličnu pobunu.

Glogaueru se Krstitelj veoma dopao. Čovek je očigledno bio okoreli revolucionar, koji beše godinama planirao pobunu protiv Rimljana i polako prikupljao dovoljno sledbenika da učini pokušaj uspešnim. Mnogo je podsećao Glogauera na vođe pokreta otpora u Drugom svetskom ratu. Imao je sličnu čvrstinu i razumevanje stvarnosti položaja. Znao je da će imati samo jednu šansu da skrši kohorte stacionirane u zemlji. Ako bi se pobuna oteгла, Rim bi imao dovoljno vremena da pošalje još trupa u Jerusalim.

"Kada misliš da Adonaj, delajući preko tebe, namerava da uništi nepravedne?" upita Glogauer taktično.

Jovan ga veselo pogleda i nasmeši se. "Pasha je vreme kada su ljudi nemirni i najviše ogorčeni na strance", objasni on.

"Kada je sledeća Pasha?"

"Ne za još mnogo meseci."

"Kako ti ja mogu pomoći?"

"Ti si mag."

"Ja ne mogu izvesti čuda."

Jovan obrisa med sa brade. "U to ne mogu da poverujem, Imanuele. Način tvog dolaska je bio čudesan. Eseni nisu znali jesi li đavo ili glasnik Adonaja."

"Nisam ni jedno ni drugo."

"Zašto me zbunjuješ, Imanuele? Znam da si ti Adonajev glasnik. Ti si znak koji su eseni tražili. Trenutak je već gotovo prispo. Nebesko kraljevstvo uskoro će biti uspostavljeno na zemlji. Dođi sa mnom. Kaži ljudima da govoriš Adonajevim glasom. Čini velika čuda."

"Tvoja moć opada, je li to u pitanju?" Glogauer oštro pogleda Jovana. "Ja sam ti potreban da obnoviš nadu svojim buntovnicima?"

"Govoriš kao Rimljanin, bez imalo suptilnosti." Jovan ljutito ustade. Očigledno je, kao i seni sa kojima je živeo, više voleo okolišnji razgovor. Za to je postojao praktičan razlog, shvati Glogauer, u tome što su se Jovan i njegovi ljudi sve vreme plašili izdaje. Čak su i esenski zapisi bili delimično pisani šifrom, u kojoj bi i neka naizgled bezazlena reč značila nešto sasvim drugo.

"Izvini, Jovane. Ali, mi reci ako sam u pravu." Glogauer je govorio tiho.

"Zar ti nisi mag, koji je stigao u onoj kočiji niotkuda?" Krstitelj zamlatara rukama i sleže ramenima. "Moji ljudi su te videli! Videli su svetleću stvar kako se uobličuje u vazduhu, puca i pušta te da izađeš iz nje. Zar to nije magično? Odeća koju si nosio - je li to ovozemaljska odora? Talismani u kočiji - zar nisu ukazivali na moćnu magiju? Prorok je rekao da će mag doći iz Egipta i zvati se Imanuel. Tako je zapisano u knjizi Mikaha! Zar nisu te stvari istinite?"

"Većina njih. Ali, postoje i objašnjenja..." On zastade, ne mogavši da se seti izraza najbližeg 'racionalnom'. "Ja sam običan čovek, kao ti. Ja nemam moć da činim čuda! Ja sam samo čovek!"

Jovan se natmuri. "Hoćeš da kažeš da odbijaš da mi pomogneš?"

"Zahvalan sam i tebi i esenima. Spasli ste mi život, skoro sigurno. Ako mogu da vam uzvratim..."

Jovan odmereno klimnu glavom. "Možeš nam uzvratiti, Imanuele."

"Kako?"

"Budi veliki mag koji mi je potreban. Daj da te predstavim svima onima koji postaju nestrpljivi i koji bi se okrenuli od Adonajeve volje.

Pusti me da im ispričam način tvog dolaska među nas. Onda možeš reći da je sve Adonajeva volja i da se moraju pripremiti da je sprovedu."

Jovan se usredsređeno zagleda u njega.

"Hoćeš li, Imanuele?"

"Za tebe, Jovane. A zauzvrat, hoćeš li ti poslati ljude da donesu moju kočiju ovamo što je pre moguće? Želim da vidim može li se popraviti."

"Hoću."

Glogauer oseti ushićenje i počeo da se smeje. Krstitelj ga pogleda s blagom začuđenošću, a onda mu se pridruži.

Glogauer se i dalje smejao. Istorija to neće spomenuti, ali će on, sa Jovanom Krstiteljem, pripremiti put Hristu.

Hrist još nije bio rođen. Možda je Glogauer to znao, godinu dana pre raspeća.

I riječ postade tijelo i useli se u nas puno blagodati i istine; i vidjesmo slavu njegovu, slavu, kao jedinorodnoga od oca. Jovan svjedoči za njega i više govoreći: ovaj bješe za koga rekoh: koji za mnom ide preda mnom postade, jer prije mene bješe.

(Jovan 1:14-15)

Čak i kad je upoznao Moniku bilo je dugih prepirki. Njegov otac je tada umro i ostavio mu novac da kupi Okultnu knjižaru u Grejt Rasel ulici, naspram Britanskog muzeja. Radio je razne vrste privremenih poslova i bio je prilično deprimiran. U to vreme Monika mu je izgledala kao velika pomoć, veliki vodič kroz mentalnu tamu koja ga je obavijala. Oboje su živeli blizu Holand parka i išli tamo u šetnju skoro svake nedelje tokom leta 1962. U dvadeset drugoj godini, on je već bio opsednut Jungovom čudnom vrstom hrišćanskog misticizma. Ona, koja je prezirala Junga, uskoro je počela da ocrnjuje sve njegove ideje. Nikada ga nije stvarno ubedila. Ali, posle nekog vremena, uspela je da ga zbuni. Proći će još šest meseci pre nego što odu u krevet.

Bilo je neugodno vruće.

Sedeli su u senci kafeterije, posmatrajući udaljeni kriket meč. Bliže njima, dve devojke i dečak sedeli su na travi, pijući sok od pomorandže iz plastičnih čaša. Jedna od devojaka imala je gitaru preko krila i, odloživši čašu, počela je da svira, pevajući folk pesmu visokim, nežnim glasom. Glogauer je pokušao da sluša reči. Dok je studirao, uvek mu se dopadala tradicionalna folk muzika.

"Hrišćanstvo je mrtvo." Monika je pijuckala svoj čaj. "Religija umire. Bog je ubijen 1945."

"Još može biti vaskrsenja," rekao je on.

"Nadajmo se ne. Religija je bila tvorevina straha. Znanje uništava strah. Bez straha, religija ne može preživeti."

"Misliš da danas nema straha?"

"Ne iste vrste, Karle."

"Zar nisi nikada razmotrila ideju Hrista?" upitao ju je, menjajući svoj smer. "Šta ona znači hrišćanima?"

"Ideja traktora znači isto toliko marksisti", odgovorila je ona.

"Ali, šta je bilo prvo? Ideja ili stvarnost Hrista?"

Ona je slegla ramenima. "Stvarnost, ako je to važno. Isus je bio jevrejski bundžija koji je organizovao pobunu protiv Rimljana. Bio je raspet zbog svojih napora. To je sve što znamo i sve što nam je potrebno da znamo."

"Jedna velika religija nije mogla da otpočne tako jednostavno."

"Kada je ljudima potrebna, oni će napraviti veliku religiju od najneočekivanih početaka."

"To ja i tvrdim, Monika." Zagestikulirao je prema njoj i ona se blago odmakla. "Ideja je prethodila stvarnosti Hrista."

"Ma, Karle, ne nastavljaš. Stvarnost Isusa je prethodila ideji Hrista."

Jedan par je prošao pored njih, pogledavši ih dok su se svađali.

Monika ih je primetila i začutala. Ustala je i on se takođe podigao, ali ona je odmahнула glavom. "Idem kući, Karle. Ti ostani. Videćemo se za nekoliko dana."

Gledao ju je kako odlazi širokim putem prema kapijama parka.

Sledećeg dana, kad je došao kući sa posla, našao je pismo. Mora da ga je napisala pošto je otišla od njega i poslala ga istog dana.

Dragi Karle,

Čini se, znaš, da razgovor nema nekog dejstva na tebe. Kao da

slušaš ton glasa, ritam reči, a da ne čuješ šta se pokušava saopštiti. Pomalo si nalik osetljivoj životinji koja ne može da razume šta joj se govori, ali može odrediti da li je osoba koja govori zadovoljna ili ljuta, i tako dalje. Zato ti pišem - da pokušam da ti saopštim svoj stav. Ti reaguješ isuviše emotivno kada smo zajedno.

Grešiš kada posmatraš hrišćanstvo kao nešto što se razvilo tokom nekoliko godina, od Isusove smrti do vremena kada su Jevanđelja napisana. Ali, hrišćanstvo nije bilo novo. Samo je ime bilo novo. Hrišćanstvo je bilo samo stepen u susretanju, ukrštanju i metamorfozi zapadne logike i istočnog misticizma. Pogledaj kako se i sama religija menjala tokom vekova, ponovo se tumačeći da izađe u susret izmenjenim vremenima. Hrišćanstvo je samo novo ime za nagomilavanje starih mitova i filozofija. Jevanđelja samo prepričavaju sunčev mit i izobličavaju neke ideje Grka i Rimljana. Još u drugom veku, jevrejski učenjaci ukazivali su da je to obična papazjanija! Ukazivali su na veliku sličnost između različitih sunčevih mitova i mita o Hristu. Čuda se nisu desila - ona su izmišljena kasnije, pozajmljena odavde i odande.

Sećaš se starih viktorijanaca koji su govorili da je Platon ustvari hrišćanin, jer je predvideo hrišćansku misao? Hrišćansku misao! Hrišćanstvo je bilo sredstvo za izražavanje ideja koje su bile u opticaju stolicima pre Hrista. Da li je Marko Aurelije bio hrišćanin? On je pisao u direktnoj tradiciji zapadne filozofije. Zato je hrišćanstvo uhvatilo koren u Evropi, a ne na Istoku! Trebalo je, sa tom svojom pristrasnošću, da budeš teolog, a ne psihijatar. Isto važi i za tvog prijatelja Junga.

Pokušaj da očistiš glavu od svih tih morbidnih gluposti i bićeš mnogo bolji u svom poslu.

Tvoja Monika.

Zgužvao je pismo i bacio ga. Kasnije te večeri je bio u iskušenju da ga ponovo pogleda, ali se odupro iskušenju.

III

Jovan je stajao do pojasa u reci. Većina esena stajala je na obalama i gledala ga. Glogauer je pogledao dole u njega.

"Ne mogu, Jovane. Nije na meni da to uradim."

Krstitelj je promućao: "Moraš."

Glogauer je zadrhtao kada se spustio u reku pored Krstitelja. Osećao se ošamućeno. Stajao je tamo drhteći, nesposoban da se pomakne.

Stopalo mu se okliznulo na kamenju reke i Jovan je posegnuo i uhvatio njegovu ruku, vraćajući mu ravnotežu.

Na vedrom nebu, sunce je bilo u zenitu, udarajući u njegovu nezaštićenu glavu.

"Imanuele!" Jovan je najednom uzviknuo. "Duh Adonajev je u tebi!"

Glogaueru je još uvek bilo teško da progovori. Blago je zatresao glavom. Bolela ga je i jedva je mogao da vidi. Danas je imao prvi napad migrene otkad je došao ovamo. Želeo je da povraća. Jovanov glas zvučao je daleko.

Zaljuljao se u vodi.

Dok je počinjao da pada prema Krstitelju, čitav prizor oko njega je zatreperio. Osetio je kako ga Jovan hvata i čuo sebe kako očajnički kaže: "Jovane, krsti mene!" A onda mu je u ustima i grlu bilo vode i kašljao je.

Jovanov glas je vikao nešto. Šta god da su reči bile, izazvale su odgovor od ljudi sa obe obale. Žamor u njegovim ušima se pojačao, promenivši svoju prirodu. Zakoprcao se u vodi, a onda osetio da ga dižu na noge.

Eseni su se jednoobrazno njihali, a svako lice bilo je dignuto ka blještavom suncu.

Glogauer je počeo da povraća u vodu, saplićući se dok su mu Jovanove ruke bolno stezale mišice i vodile ga uz obalu.

Čudno, ritmično mrmljanje dolazilo je iz usta esena dok su se njihali; pojačavalo se kad bi se zanjihali na jednu stranu, smanjivalo kad bi se zanjihali na drugu.

Glogauer je pokrio uši kada ga je Jovan ispustio. Još uvek je pokušavao da povrati, ali je to sada bilo nasuvo, i gore nego ranije.

Počeo je da se tetura odatle, jedva držeći ravnotežu, pa je potrčao, ušiju još uvek pokrivenih; potrčao preko kamenite šikare; potrčao dok je sunce pulsiralo na nebu i njegova vrelna udarala u njegovoj glavi; potrčao odatle.

A Jovan branjaše mu govoreći: ti treba mene da krstiš, a ti li dolaziš k meni? A Isus odgovori i reče mu: ostavi sad, jer tako nam treba ispuniti svaku pravdu. Tada Jovan ostavi ga. I krstivši se Isus iziđe odmah iz vode; i gle, otvoriše mu se nebesa, i vidje Duha Božijega gdje silazi kao golub i dođe na njega. I gle, glas sa neba koji govori: ovo je sin moj ljubazni koji je po mojoj volji.

(Mateja 3:14-17)

Imao je petnaest godina, dobro mu je išlo u srednjoj školi. Čitao je u novinama o bandama Tedi Bojsa koji su harali južnim Londonom, ali bi poneki mladić kojeg je video u pseudoedvardijanskoj odeći izgledao sasvim bezopasno i glupavo.

Išao je u bioskop u Brikston Hilu i odlučio da pešači kući u Strithem, jer je većinu novca za autobus potrošio na sladoled. Oni su istovremeno izašli iz bioskopa. Jedva da ih je primetio dok su ga sledili nizbrdo.

Onda, sasvim naglo, okružili su ga. Bledi dečaci zlobnih lica, većinom godinu ili dve stariji od njega. Shvatio je da maglovito poznaje dvojicu od njih. Išli su u veliku gradsku školu u istoj ulici u kojoj je bila i srednja škola. Koristili su isto fudbalsko igralište.

"Zdravo", oslovio uih je slabim glasom.

"Zdravo, sine", odvratio mu je najstariji Tedi Boj. Žvakao je gumu, stajao sa jednim kolonom savijenim, smeškajući se na njega. "Gde si ti to krenuo?"

"Kući."

"Kouči", ponovio je najkrupniji, podražavajući njegov naglasak. "A šta ćeš da radiš kad dođeš tamo?"

"Ići u krevet." Karl je pokušao da prođe kroz obruč, ali ga nisu puštali. Uterali su ga u dovratnik prodavnice. Iza njih, zujala su kola na glavnom putu. Ulica je bila jarko osvetljena, uličnim svetiljkama i neonom iz prodavnica. Nekoliko ljudi je prošlo, ali niko od njih nije zastao. Karl je počeo da oseća paniku.

"Nemaš domaći da pišeš, sine?" upitao je dečak do vođe. Bio je crvenokos i pegav i oči su mu bile tvrdo sive.

"Oćeš da se tučeš sa jednim od nas?" upitao je drugi dečak. Bio je to jedan od dečaka koje je poznavao.

"Ne, ja se ne tučem. Pustite me."

"Se bojiš, sine?" upitao je vođa, smešeći se. Nadmeno je izvukao traku žvake iz usta i stavio je natrag. Ponovo je počeo da žvaće.

"Ne. Zašto bih hteo da se tučem sa vama?"

"Misliš da si bolji od nas, jel' to, sine?"

"Ne." Počeo je da drhti. Suze su mu navirale na oči. "Naravno da ne."

"Naravno da ne, sine."

Ponovo je krenuo napred, ali su ga gurnuli natrag u dovratk.

"Ti si onaj tip sa švapskim imenom, jel' da?" upitao je drugi dečak kojeg je poznavao. "Glu-glu ili tako nešto."

"Glogauer. Pustite me."

"Baš će se tvojoj mami svideti što se kasno vraćaš."

"Više ime za ješu nego švapsko."

"Jesi ti ješa, sine?"

"Izgleda k'o ješa."

"Jesi ti ješa, sine?"

"Jesi ti jevrejski dečko, sine?"

"Jesi ti ješa, sine?"

"Umuknite!" zavrištao je Karl. Gurnuo se među njih. Jedan od njih ga je udario u stomak. Zagundao je od bola. Drugi ga je gurnuo i zateturao se.

Ljudi su još uvek žurili pored njih na trotoaru. Bacali su poglede na grupu dok bi prolazili. Jedan čovek je zastao, ali ga je njegova žena povukla dalje. "Samo se neki klinci zezaju", rekla je.

"Skinite mu pantalone", predložio je jedan od dečaka smejući se. "To će dokazati."

Karl se progurao kroz njih i ovog puta nisu se oduprli. Počeo je da trči nizbrdo.

"Dajmo mu fore," čuo je kako izgovara jedan od dečaka.

Nastavio je da trči.

Počeli su da ga slede, smejući se.

Nisu ga dostigli kada je skrenuo u aveniju u kojoj je živeo. Stigao je do kuće i potrčao duž mračnog prolaza pored nje. Otvorio je zadnja vrata. Njegova maćeha bila je u kuhinji.

"Šta je sa tobom?" upitala ga je.

Bila je to visoka, mršava žena, nervozna i histerična. Njena tamna

kosa bila je neuredna.

Prošao je pored nje u kuhinjsku trpezariju.

"Šta ti je, Karle?" doviknula je. Glas joj je bio visok.

"Ništa", odgovorio je.

Nije želeo scenu.

Bilo je hladno kada se probudio. Lažna zora bila je siva i nije mogao videti ništa sem gole zemlje u svim pravcima. Nije se mogao setiti mnogih stvari u vezi sa prethodnim danom, sem da je veoma dugo trčao.

Rosa mu se skupila na pregači. Nakvasio je usne i protrljao kožom lice. Kao i uvek posle napada migrene, osećao se slabim i potpuno izmoždenim. Gledajući svoje nago telo, i shvatio koliko koščat beše postao. Život sa esenima je to uzrokovao, naravno.

Zapitao se zašto se toliko uspaničio kada je Jovan zatražio od njega da ga krsti. Da li je to jednostavno bilo poštenje - nešto u njemu što se oduprlo zavaravanju esena u mišljenju da je on nekakav prorok? Bilo je teško reći.

Omotao je kozju kožu oko bokova i čvrsto je vezao tik iznad levog bedra. Smatrao je da treba da pokuša da se vrati u logor i nađe Jovana i izvini se, da vidi može li da popravi štetu.

I vremeplov je sada bio tamo. Dovukli su ga, koristeći samo kožne konopce.

Ako bi se mogao naći dobar kovač, ili neki drugi metalac, postojala je minimalna šansa da se može opraviti. Putovanje nazad bilo bi opasno.

Zapitao se da li treba da se odmah vrati, ili da pokuša da se prebaci u vreme bliže samom razapinjanju na krst. Nije otišao nazad da baš vidi raspeće, već da oseti atmosferu Jerusalima tokom svetkovine Pashe, kada je, kako se pretpostavljalo, Isus ušao u grad. Monika je mislila da je Isus napao grad sa naoružanom bandom. Rekla je da svi dokazi ukazuju na to. Svi dokazi jedne vrste jesu ukazivali na to, ali on nije mogao da prihvati dokaze. I to, bio je siguran, nije bilo sve. Kad bi samo mogao da sretne Isusa. Jovan, kako izgleda, nikad nije čuo za njega, mada je rekao Glogaueru da je postojalo proročanstvo da će Mesija biti Nazarećanin. Bilo je mnogo proročanstava i neka od njih bila su protivurečna.

Počeo je da hoda natrag u opštem pravcu esenskog logora. Nije mogao da daleko odmakne. Uskoro će prepoznati brda u kojima su imali svoje pećine.

Ubrzo je postalo još vrelije i zemlja još ogoljenija. Vazduh mu je igrao pred očima. Osećanje iscrpljenosti sa kojim se probudio pojačao se. Usta su mu bila suva i noge slabe. Bio je gladan i nije bilo ničega za jelo. Nije bilo znaka lancu brda gde su eseni imali svoj logor.

Bilo je jedno brdo, oko tri kilometra na jug. Odlučio je da krene do njega. Odatle će verovatno moći da se orijentiše, možda čak da vidi neki gradić gde će mu dati hranu.

Peščano tle se pretvaralo u lebdeću prašinu kad bi ga njegove noge uzburkale. Nekoliko primitivnih žbunova držalo se zemlje i štrčeće stene su ga saplitala.

Bio je raskrvavljen i ugruvan kada je počeo da se, bolno, penje uz brdo.

Put do vrha (koji je bio mnogo dalje nego što je u početku ocenio) bio je težak. Klizao se na labavo kamenje obronka, padao na lice, ukopavao svoje izranjavljene ruke i noge da se zaustavi da ne klizne do dna, hvatao se za busenove trave i lišajeve koji su rasli tu i tamo, hvatajući veće izbočine stena kad je mogao, odmarajući se često, uma i tela otupelih od bola i umora.

Znojio se pod suncem. Prašina se lepila na vlagu na njegovom polunagom telu, oblažući ga od glave do pete. Kozja koža bila mu je u fronclama.

Ogoljeni svet vrteo se oko njega, nebo se nekako stapalo sa zemljom, žuta stena sa belim oblacima. Ništa nije izgledalo nepomično.

Stigao je do vrha i ležao tamo uzdišući. Sve je postalo nestvarno.

Čuo je Monikin glas, pomislio da ju je na tren i video, krajičkom oka.

Ne budi tako melodramatičan, Karle.

Ona je to rekla mnogo puta. Njegov sopstveni glas sada je odgovorio.

Ja sam rođen van svog vremena, Monika. U ovom dobu razuma nema mesta za mene. Na kraju će me ubiti.

Njen glas je odgovorio.

Krivica i strah i tvoj sopstveni mazohizam. Mogao si biti briljantan psihijatar, ali si se do kraja prepustio svim svojim neurozama.

"Umukni!"

Prevrnuo se na leđa. Sunce je blještalo na njegovo iscepano telo.

"Umukni!"

Ceo hrišćanski sindrom, Karle. Kao sledeć, u to ne sumnjam, postaćeš katolički preobraćenik. Gde ti je snaga uma?

"Umukni! Odlazi, Monika."

Strah oblikuje tvoje misli. Ti ne tragaš za dušom ili čak ni smislom života. Ti tražiš utehu.

"Ostavi me na miru, Monika!"

Njegove prljave ruke pokrile su mu uši. Kosa i brada bile su mu umazane prašinom. Krv se zgrušala na manjim ranama kojih je sada bilo na svakom delu njegovog tela. Iznad, sunce kao da je tuklo u skladu sa otkucajima njegovog srca.

Ideš nizbrdo, Karle, zar ne shvataš to? Nizbrdo. Saberi se. Nisi sasvim nesposoban za racionalno mišljenje...

"Oh, Monika! Umukni!"

Glas mu je bio grub i napukao. Nekoliko gavrana je sada kružilo po nebu nad njim. Čuo ih je kako mu dovikuju glasom ne mnogo različitim od njegovog.

Bog je umro 1945... "Ovo nije 1945. Ovo je 28. godina nove ere. Bog je živ!"

Kako se možeš baktati pitanjima jedne očigledno sinkretičke religije kao što je hrišćanstvo - rabinski judaizam, stoička etika, grčki kultovi misterija, orijentalni ritual...

"To nije važno!"

Ne tebi, u tvom sadašnjem raspoloženju.

"Meni je potreban Bog!"

Na to se svodi, zar ne? Dobro, Karle, napravi sam svoje štake. Samo, pomisli šta si mogao biti da si se pomirio sa sobom...

Glogauer je povukao svoje slabačko telo na noge i stao na vrh brda, zavrištavši.

Gavranovi su bili uznemireni. Kružili su po nebu i odleteli.

Nebo se sada smračivalo.

Tada Isusa odvede Duh u pustinju da ga đavo kuša. I postivši se dana četrdeset i noći četrdeset, na pošljetku ogladnje.

(Mateja 4:1-2)

IV

Ludak je, saplićući se, ušao u grad. Njegova stopala pokrenula su prašinu i razigrala je i psi su lajali oko njega dok je hodao mehanički, glave okrenute nagore da se suoči sa suncem, ruku mlitavo opuštenih sa strane, usana koje su se micale.

Za ljude iz grada, reči koje su čuli nisu bile ni na jednom poznatom jeziku; ipak, bile su izgovorene sa takvim intenzitetom i ubeđenjem da bi sam Bog mogao koristiti to izmršavelo, nago biće kao svog glasnika.

Pitali su se odakle je ludak došao.

Beli grad sastojao se uglavnom od jednospratnih i prizemnih kuća od kamena i glinene cigle, sagrađenih oko pijačnog mesta pred kojim je bila drevna, jednostavna sinagoga pred kojom su, odeveni u tamne halje, starci sedeli i pričali. Grad je bio napredan i čist, rastući od rimske trgovine. Na ulici su bili samo jedan do dva prosjaka, a i oni su bili uhranjeni. Ulice su sledile uspone i nizbrdice padine brda na kojem behu sagrađene. Bile su to krivudave ulice, senovite i mirne; seoske ulice. Svuda u vazduhu bilo je mirisa tek isečene drvene građe i zvukova tesanja, jer je grad uglavnom bio poznat po svojim veštima tesarima. Ležao je na ivici ravnice Džezrela, blizu trgovačkog puta između Damaska i Egipta, i kola su ga stalno napuštala, natovarena delima gradskih majstora. Grad se zvao Nazaret.

Ludak ga je našao tako što je svakog putnika kojeg bi video pitao gde je. Prošao je kroz druge gradove - Filadelfiju, Gerasu, Pelu i Skitopolis, sledeći rimske puteve - postavljajući isto pitanje svojim stranačkim akcentom: "Gde leži Nazaret?"

Neki su mu dali hranu uz put. Neki su mu tražili blagoslov i on je polagao ruke na njih, govoreći tim čudnim jezikom. Neki su ga zasuli kamenjem i oterali ga.

Prešao je Jordan pored rimskog vijadukta i nastavio na sever prema Nazaretu.

Nije bilo teško naći grad, ali njemu je bilo teško da sebe prisili da se uputi ka njemu. Bio je izgubio veoma mnogo krvi i na putu je jeo veoma malo. Hodao bi dok se ne sruši i ležao tu dok ne bi mogao da nastavi, ili, što se sve češće dešavalo, dok ga neko ne bi našao i dao

mu malo kiselog vina ili hleba da ga povrati u život.

Jednom su ga neki rimski legionari zaustavili i grubom ljubaznošću upitali ima li neku rodbinu kojoj bi ga mogli odvesti. Obratili su mu se na iskvarenom aramejskom i bili su iznenađeni kada je odgovorio na latinskom sa čudnim naglaskom, koji je bio čišći od jezika kojim su oni sami govorili.

Pitali su ga da li je rabin ili učenjak. Rekao im je da nije ni jedno od toga. Legionarski oficir ponudio ga je sušenim mesom i vinom. Ljudi su bili deo patrole koja je jednom mesečno prolazila tim putem. Bili su zbijeni, smeđih lica koja su bila čvrsta i glatko izbrijana. Bili su odeveni u zamrljane kožne kiltove i grudne oklope i sandale, i imali su gvozdene šlemove na glavama, kratke mačeve u koricama na boku. Čak i dok su stajali oko njega u svetlosti večernjeg sunca, nisu izgledali opušteno. Oficir, mekšeg glasa od svojih ljudi ali inače sasvim nalik njima, sem što je nosio metalni grudni oklop i dugačak plašt, upitao je ludaka kako mu je ime.

Na trenutak je ludak zastao, usta su mu se otvarala i zatvarala, kao da nije mogao da se seti kako je nazvan.

"Karl", konačno je odgovorio, i sam sumnjajući. Bio je to više predlog nego izjava.

"Zvuči skoro kao rimsko ime", primetio je jedan legionar.

"Jesi li građanin?" upitao je oficir.

Ali je ludakov um lutao, očigledno. Skrenuo je pogled sa njih, mrmljajući za sebe.

Najednom je pogledao natrag u njih i upitao: "Nazaret?"

"Onamo." Oficir je pokazao niz put koji je prosecao brda. "Jesi li Jevrejin?"

Činilo se da je to preplašilo ludaka. Skočio je na noge i pokušao da se progura između vojnika. Oni su ga propustili, smejući se. Bio je bezopasan ludak.

Gledali su ga kako trči niz put.

"Neki od njihovih proroka, možda", zaključio je oficir, hodajući do svog konja. Zemlja ih je bila puna. Svaki drugi čovek kojeg bi sreo tvrdio je da širi poruku njihovog boga. Nisu pravili mnogo nevolja i činilo se da im religija skreće misli od pobune. Treba da im budemo zahvalni, pomislio je oficir.

Njegovi ljudi su se još uvek smejali.

Počeli su da marširaju putem u suprotnom smeru od onog kojim je krenuo ludak.

Sada je ludak bio u Nazaretu i građani su ga gledali sa radoznalošću i ne malo sumnjičavosti dok se teturao do pijačnog trga. Mogao je biti lutajući prorok ili čovek posednut đavolima. Često je bilo teško razlučiti. Rabini bi znali.

Dok je prolazio pored skupina ljudi koji su stajali pored trgovačkih tezgi, oni bi začutili dok on ne bi prošao. Žene su omotavale teške vunene šalove oko svojih uhranjenih tela, a muškarci bi privlačili svoje pamučne halje da ih ne dodirne. Normalno bi njihov poriv bio da traže od njega kakvog posla ima u gradu, ali je u njegovom pogledu bilo nekakvog intenziteta, brzine i vitalnosti u njegovom licu, i pored njegove izmršavele pojave, koje su ih nagonile da ga posmatraju sa poštovanjem i da se drže na udaljenosti.

Kada je stigao do sredine pijace, stao je i pogledao oko sebe. Činilo se da ne primećuje odmah ljude. Trepnuo je i oblizao usne.

Jedna žena je prošla, oprezno ga gledajući. Obratio joj se, mekanim glasom, pažljivo uobličanim rečima. "Je li ovo Nazaret?"

"Jeste." Klimnula je glavom i ubrzala korak.

Jedan čovek je prelazio trg. Bio je odeven u vunenu halju sa crvenim i smeđim prugama. Na kovrdžavoj, crnoj kosi stajala mu je crvena kapica. Lice mu je bilo punačko i vedro. Ludak je stao čoveku na put i zaustavio ga. "Tražim tesara."

"Ima mnogo tesara u Nazaretu. Grad je čuven po svojim tesarima. I ja sam tesar. Mogu li ti pomoći?" Čovekov glas bio je dobro raspoložen i zaštitnički.

"Znaš li tesara po imenu Josif? Davidov potomak. On ima ženu zvanu Marija i nekoliko dece. Jedno se zove Isus."

Veseli čovek iskrivi lice tobože se namrštvivši, pa se počeša po zadnjem delu vrata. "Znam više od jednog Josifa. Ima jedan siromašak u onoj ulici." On mu je pokazao. "On ima ženu zvanu Marija. Traži čoveka koji se nikad ne smeje."

Ludak pogleda u smeru u kojem je čovek pokazao i čim je video ulicu, kao da je zaboravio sve ostalo i krenuo ka njoj.

U uskoj ulici u koju je ušao miris drveta bio je još jači. Hodao je po opiljcima do članaka. Iz svake zgrade dopirala je buka čekića,

struganje testera. Daske svih veličina bile su naslonjene na blede, osenčene zidove kuća i jedva je bilo mesta da se prođe između njih. Mnogi tesari imali su svoje klupe neposredno ispred vrata. Deljali su činije, rukovali jednostavnim strugovima, oblikujući drvo u sve što se može zamisliti. Digli su pogled kada je ludak ušao u ulicu i prišao jednom starom tesaru u kožnoj pregači koji je sedeo na svojoj klupi deljući neku figuricu. Čovek je bio sedokos i izgledao je kratkovidno. Pogledao je ludaka.

"Šta hoćeš?"

"Tražim tesara zvanog Josif. On ima ženu... Mariju."

Starac pokaza rukom u kojoj je držao poluzavršenu figuricu. "Dve kuće dalje, sa druge strane ulice."

Na kuću do koje je ludak došao bilo je naslonjeno veoma malo dasaka, a kvalitet drveta izgledao je lošiji od druge građe koju beše video. Klupa pored ulaza bila je iskrivljena s jedne strane i čovek koji je sedeo pogrbljen na njoj, popravljajući hoklicu, takođe je izgledao krivo. Ispravio se kad mu je ludak dotakao rame. Lice mu je bilo izborano i podbulo od jada. Oči su mu bile umorne i retka brada prošarana preranim sedinama. Lagano se zakašljao, možda od iznenađenja što ga uznemiravaju.

"Jesi li ti Josif?"

"Nemam novca."

"Ne želim ništa - samo da ti postavim nekoliko pitanja."

"Ja sam Josif. Šta hoćeš da znaš?"

"Imaš li sina?"

"Nekoliko, a i kćeri."

"Žena ti se zove Marija? I poreklom ste od Davida?"

Čovek nestrpljivo odmahnu rukom. "Jeste, baš mi je valjalo i jedno i drugo..."

"Hteo bih da vidim jednog od tvojih sinova, Isusa. Možeš li mi reći gde je?"

"Taj nije ni od kakve koristi. Šta je sad napravio?"

"Gde je on?"

Josifove oči postale su proračunatije dok je zurio u ludaka. "Jesi li ti nekakav čudotvorac? Jesi li došao da izlečiš mog sina?"

"Ja sam neka vrsta proroka. Mogu da predvidim budućnost."

Josif s uzdahom ustade. "Možeš ga videti. Dođi."

Poveo je ludaka kroz kapiju u stešnjeno dvorište kuće. Bilo je natrpano parčadima drveta, razbijenim nameštajem i alatkama, i trulećim džakovima opiljaka. Ušli su u zamračenu kuću. U prvoj sobi - očigledno kuhinji - jedna žena stajala je pored velikog zemljanog šporeta. Bila je visoka i izrazito debela. Njena duga, crna kosa bila je razvezana i masna, padajući na velike, sjajne oči koje su još imale vrelinu senzualnosti. Ona odmeri ludaka.

"Nema hrane za prosjake", zagunđa ona. "Već i on dovoljno pojede." Ona pokaza drvenom kašikom na malu priliku koja je sedela u senci u uglu. Prilika se mrdnula kada je ona progovorila.

"On traži našeg Isusa", objasni Josif ženi. "Možda je došao da nam olakša breme."

Žena postrance pogleda ludaka i sleže ramenima, obliznuvši pri tom debelim jezikom svoje crvene usne. "Isuse!"

Prilika u ćošku ustade.

"To je on", reče žena s određenim zadovoljstvom.

Ludak se namršti, brzo tresući glavom. "Ne."

Prilika je bila nakazna. Imala je izraženo grbava leđa i bila razroka na levo oko. Lice je bilo prazno i glupavo. Sa usana joj je još curila pljuvačka, i zakikotala se kad joj je ime bilo ponovljeno. Nakrivo je koraknula napred. "Isus", rekla je prilika. Reč je bila nerazgovetna i hrapava. "Isus."

"Samo to zna da kaže." Žena kao da se podsmehivala. "Oduvek je bio takav."

"Božja kazna", primeti Josif gorko.

"Šta nije u redu s njim?" Ludakov glas imao je patetičan, očajnički prizvuk.

"Oduvek je bio takav." Žena se okrenu natrag šporetu. "Možeš ga uzeti ako hoćeš. Zbrkan je i iznutra i spolja. Nosila sam ga kada su me roditelji udali za ovog polovnjaka od čoveka..."

"Ti, besramna..." Josif, međutim, zastade kada ga žena mrko pogleda, pa se okrenu ludaku. "Kakva posla imaš ti sa našim sinom?"

"Želeo sam da govorim sa njim. Ja..."

"On nije prorok - nije čudotvorac - mislili smo da bi mogao biti. Još ima ljudi u Nazaretu koji mu dolaze da ih izleči ili im prorekne

sudbinu, ali im se on samo cereka i stalno govori svoje ime..."

"Jeste li sigurni... da nema nešto... u vezi sa njim... što niste приметили?"

"Sigurni!" Marija podrugljivo frknu. "Novac nam i te kako treba. Da ima nekih magičnih moći, mi bismo već znali."

Isus se ponovo zacereka i odšepa u drugu sobu.

"Nemoguće", promrmlja ludak. Da li se sama istorija mogla promeniti? Da li je moguće da se našao u nekoj drugoj dimenziji vremena, u kojoj Hrista nikada nije ni bilo?

Josif je, kako izgleda, приметio očaj u ludakovim očima.

"Šta je?" upita on. "Šta vidiš? Rekao si da proričeš budućnost. Reci nam, šta će biti sa nama?"

"Ne sada", odgovori prorok, okrećući se. "Ne sada."

I on potrča iz kuće i niz ulicu koja je mirisala na strugani hrast, kedar i čempres. Otrčao je natrag do pijace i stao, mahnito se ogledajući. Video je sinagogu neposredno ispred sebe, i počeo je da hoda ka njoj.

Čovek sa kojim je ranije razgovarao još uvek je bio na pijaci, kupujući lonce da ih da svojoj kćeri kao svadbeni poklon. Klimnuo je glavom ka strancu dok je ovaj ulazio u sinagogu. "Neki rođak Josifa tesara", objasni on čoveku pored sebe. "Ne bi me čudilo da je prorok."

Ludak, prorok, Karl Glogauer, putnik kroz vreme, neurotični nesuđeni psihijatar, tragač za smislom, mazohista, čovek sa željom za smrću i mesijanskim kompleksom, anahronizam, stigao je do sinagoge vapijući za dahom. Video je čoveka kojeg je tražio. Video je Isusa, sina Josifa i Marije. Video je čoveka kojeg je prepoznao kao, van svake sumnje, imbecila od rođenja.

"Svi ljudi, Karle, imaju mesijanski kompleks", rekla je Monika.

Sećanja su sad bila manje potpuna. Njegov osećaj vremena i identiteta postajao je sve zbrkaniji.

"Bilo je na desetine mesija u Galileji u to vreme. To što je Isus bio taj koji je poneo mit i filozofiju, istorijska je koincidencija..."

"Mora da postoji i nešto više od toga, Monika."

Svakog utorka u sobi iznad Okultne knjižare, jungovska debatna grupa sastajala bi se zbog grupne analize i terapije. Glogauer nije

organizovao grupu, ali rado joj je ustupio svoje prostorije i željno joj se pridružio. Bilo je veliko olakšanje jednom nedeljno razgovarati sa ljudima sličnog mišljenja. Jedan od njegovih razloga za kupovinu Okultne knjižare bio je da upozna zanimljive ljude kao što su oni koji su pohađali jungovsku debatnu grupu.

Opsesija Jungom ih je spojila, ali je svako imao vlastite, posebne opsesije. Gospođa Rita Blen iscrtavala je putanje letećih tanjira, mada nije bilo jasno da li veruje u njih ili ne. Hju Džojns verovao je da svi jungovski arhetipovi potiču od originalne rase Atlantidana, koja je nestala milenijumima ranije. Alan Čedar, najmlađi u grupi, interesovao se za indijski misticizam, a Sandra Piterson, organizator, bila je veliki ekspert za veštice. Džejmsa Hedingtona interesovalo je vreme. On je bio ponos grupe; radilo se, zapravo, o ser Džejmsu Hedingtonu, pronalazaču za vreme rata, veoma bogatom i sa svim mogućim odlikovanjima za doprinos savezničkoj pobedi. Imao je reputaciju velikog improvizatora tokom rata, ali posle njega je postao pomalo neugodan Ministarstvu rata. Bio je ćaknut, mislili su, i, što je još gore, javno je izražavao svoju ćaknutost.

Ne propuštajući gotovo ni jednu priliku, ser Džejms bi drugim članovima grupe pričao o svom vremeplovu. Uovoljavali su mu. Većina njih bila je sklona da preuveličava sopstvena iskustva u vezi sa svojim različitim interesima.

Jednog utorka uveče, pošto svi ostali behu već otišli, Hedington je rekao Glogaueru da je njegova mašina spremna.

"Ne mogu u to da poverujem", odvratio je Glogauer iskreno.

"Ti si prva osoba kojoj sam to rekao."

"Što baš ja?"

"Ne znam. Sviđate mi se ti... i radnja."

"Niste rekli vladi?"

Hedington se zasmejuckao. "Zašto bih? U svakom slučaju, ne dok ga u potpunosti ne testiram. Tako im i treba, što su jedva čekali da me uklone."

"Ne znate da li radi?"

"Siguran sam da radi. Hoćeš li da ga vidiš?"

"Vremeplov." Glogauer se slabo nasmešio.

"Dođi da ga vidiš."

"Što ja?"

"Mislio sam da bi te mogao interesovati. Znam da se ne držiš ortodoksnog mišljenja o nauci..."

Glogauer je počeo osećati sažaljenje prema njemu.

"Dođi i vidi", pozvao ga je još jednom Hedington.

Otišao je u Banberi sledećeg dana. Istog dana je napustio 1976. i stigao u 28. godinu nove ere.

Sinagoga je bila sveža i tiha, sa tananim mirisom tamjana. Rabini su ga odveli u dvorište. Oni, kao ni ljudi u gradu, nisu znali kako da ga shvate, ali su bili sigurni da nije đavo to što ga opседа. Bio im je običaj da ugoste lutajuće proroke kojih je sada bilo posvuda u Galileji, mada je ovaj bio čudniji od ostalih. Lice mu je bilo nepomično a telo ukočeno, i suze su mu tekle niz prljave obraze. Nikada ranije nisu videli takvo očajanje u nečijim očima.

"Nauka može da kaže kako, ali nikada ne pita zašto", rekao je Moniki. "Ne može da odgovori."

"Ko želi da zna?" odgovorila je ona.

"Ja želim."

"Pa, nikada nećeš saznati, zar ne?"

"Sedi, sine moj", reče mu rabin. "Šta želiš da nas pitaš?"

"Gde je Hrist?" upita on. "Gde je Hrist?"

Međutim, nisu mu razumeli jezik.

"Je li to grčki?" upita jedan, ali drugi zatrese glavom.

Kirios: Gospod.

Adonaj: Gospod.

Gde je bio Gospod?

Namrštio se, gledajući neodređeno oko sebe.

"Moram da se odmorim", obrati im se on ponovo na njihovom jeziku.

"Odakle si?"

Nije mogao da smisli šta da odgovori.

"Odakle si?" ponovi rabin.

"Ha-Olam Hab-bah..." promrmlja on konačno.

Oni se zgledaše. "Ha-Olam Hab-bah", ponoviše zajedno.

Ha-Olam Hab-bah... Ha-Olam Haz-zeh: Svet koji će doći i svet koji jeste.

"Donosiš li nam poruku?" upita jedan od rabina. Bili su, naravno, naviknuti na proroke, ali ne i ovakve. "Poruku?"

"Ne znam", odgovori prorok promuklo. "Moram da se odmorim. Gladan sam."

"Dođi. Daćemo ti hrane i mesto da spavaš."

Mogao je da pojede samo malo bogate hrane, a krevet sa madracem punjen slamom bio mu je premekan. Nije navikao na to. Loše je spavao, vičući dok je sanjao; van sobe, rabini su osluškivali, ali su mogli razumeti samo malo od onoga što beše rekao.

Karl Glogauer ostao je u sinagogi nekoliko nedelja.

Proveo je većinu vremena čitajući u biblioteci, tražeći među dugim svicima neki odgovor na svoju dilemu. Reči Zaveta, u mnogim slučajevima pogodne za desetak tumačenja, samo su ga još veća zbunile. Nije bilo ničega za šta bi se uhvatio, ničega što bi mu reklo šta je pošlo naopako.

Rabini su se većinom držali na distanci. Prihvatili su ga kao svetog čoveka. Bili su ponosni što je u njihovoj sinagogi. Bili su sigurni da je on jedan od posebnih Božjih odabranika i strpljivo su čekali da progovori sa njima.

Ali je prorok malo govorio, mrmļajući samo za sebe u odlomcima na njihovom jeziku i odlomcima na nerazumljivom jeziku koji je često koristio, čak i kada im se neposredno obraćao.

U Nazaretu, građani su govorili o malo čemu sem o tajanstvenom proroku u sinagogi, ali rabini nisu odgovarali na njihova pitanja. Rekli bi ljudima da gledaju svoja posla, da postoje stvari koje im još nije dato da znaju. Na taj način, kao što su sveštenici oduvek radili, izbegavali su pitanja na koja nisu mogli odgovoriti, dok su u isto vreme izgledali da imaju mnogo više znanja nego što su zaista posedovali.

A onda se, jednog sabata, on pojavio u javnom delu sinagoge i zauzeo svoje mesto sa ostalima koji su došli da štiju.

Čovek koji je čitao svitak sa njegove leve strane spleo se na rečima, gledajući u proroka krajičkom oka.

Prorok je sedeo i slušao, odsutnog izraza lica.

Glavni rabin ga je nesigurno pogledao, a onda dao znak da svitak treba dodati proroku. To je, oklevajući, učinio dečak koji je stavio

svitak u prorokove ruke.

Prorok je dugo gledao u reči, a onda je počeo da čita. Prorok je čitao u prvi mah ne shvatajući šta čita. Bila je to knjiga Isaijina.

Duh je Gospodnji na meni; za to me pomaza da javim jevanđelje siromasima; posla me da iscijelim skrušene u srcu; da propovjedim zarobljenima da će se otpustiti, i slijepima da će progledati; da otpustim sužnje; i da propovjedam prijatnu godinu Gospodnju. I zatvorivši knjigu dade sluzi. pa sjede: i svi u zbornici gledahu nanj.

(Luka 4:18-20)

V

Sada su ga sledili, dok je odlazio od Nazareta prema Galilejskom jezeru. Bio je odeven u belu lanenu halju koju su mu dali i mada su oni mislili da ih on vodi, oni su njega, u stvari, terali pred sobom.

"On je naš mesija", rekli su onima koji su pitali. I već je bilo glasina o čudima.

Kada bi video bolesne, žalio ih je i pokušao da učini šta može, jer su očekivali nešto od njega. Za mnoge nije mogao ništa da učini, ali je drugima, koji su očigledno patili od psihosomatskih oboljenja, mogao pomoći. Oni su verovali u njegovu moć jače nego što su verovali u svoju bolest. Pa ih je izlečio.

Kada je došao u Kapernaum, pedesetak ljudi ga je sledilo gradskim ulicama. Već se znalo da je na neki način povezan sa Jovanom Krstiteljem, koji je uživao veliki ugled u Galileji i kojeg su mnogi fariseji proglasili pravim prorokom. A ovaj čovek je imao moć veću, u nekim stvarima, od Jovanove. On nije bio govornik kao Krstitelj, ali je činio čuda.

Kapernaum je bio raširen grad pored kristalnog Galilejskog jezera, čije su kuće bile razdvojene velikim tržnim vrtovima. Ribarski brodići bili su usidreni pored belog keja, kao i trgovački brodovi koji su opsluživali gradove na obali jezera. Mada su se zelena brda sa svih strana spuštala do jezera, sam Kapernaum bio je podignut na ravnom tlu, zaštićen brdima. Bio je to miran grad i, kao i većina drugih u Galileji, imao je znatnu nejevrejsku populaciju. Grčki, rimski i egipatski trgovci šetali su njegovim ulicama, a mnogi su se tu

nastanili za stalno. Postojala je napredna srednja klasa trgovaca, zanatlija i brodovlasnika, kao i lekari, advokati i učenjaci, jer Kapernaum je bio na granici provincija Galileje, Trahtonisa i Sirije i, mada omanji grad, bio je korisna raskrsnica za trgovinu i putovanje. Čudni, ludi prorok u svojoj zakovitlanoj lanenoj halji, praćen šarolikom gomilom koju su većinom sačinjavali siromašni - premda se moglo videti da ima i ljudi od ugleda - ujurio je u Kapernaum. Proširile su se vesti da ovaj čovek stvarno može da prorekne budućnost, da je već predvideo da će Irod Antipa uhapsiti Jovana i uskoro je, zaista, Irod zatočio Jovana u Pereji. Nije proricao u opštim crtama, koristeći nejasne reči kao što su drugi proroci činili. Govorio je o stvarima koje će se desiti u bliskoj budućnosti i govorio je o njima u detalje.

Niko mu nije znao ime. Bio je samo prorok iz Nazareta, ili Nazarećanin. Neki su rekli da je rođak, možda sin, tesara iz Nazareta, ali to je moglo biti zato što su pisane reči za 'tesarevog sina' i 'maga' bile skoro iste i tako je došlo do zabune. Čak je postojala veoma slaba glasina da mu je ime Isus. To ime upotrebljeno je jednom ili dvaput, ali kad su ga pitali da li je to, zaista, njegovo ime, porekao bi to ili, na svoj apstraktni način, odbio da uopšte da odgovor.

Same njegove propovedi obično nisu bile tako pune vatre kao Jovanove. Ovaj čovek govorio je blago, prilično neodređeno, i često se smešio. Govorio je, takođe, i o Bogu na čudan način, i izgledalo je da je povezan, kao i Jovan, sa esenima, jer je propovedao protiv sakupljanja ličnog bogatstva i govorio o ljudskoj rasi kao o bratstvu, kao i oni.

Ali su čuda očekivali dok je bio vođen do elegantne kapernaumske sinagoge. Ni jedan prorok pre njega nije lečio bolesne i razumeo nevolje o kojima su ljudi retko govorili. Njegova milostivost bila je ono na šta su reagovali, pre nego reči koje je izgovarao.

Prvi put u životu, Karl Glogauer zaboravio je na Karla Glogauera. Prvi put u životu radio je ono što je uvek težio da radi kao psihijatar.

Ali, to nije bio njegov život. On je oživljavao mit - generaciju pre nego što će taj mit biti rođen. Zatvarao je neku vrstu psihičkog kola. Nije menjao istoriju, ali je davao istoriji više čvrstine.

Nije mogao podneti da misli da Isus nije bio ništa više od mita. U

njegovoj moći bilo je da od Isusa napravi fizičku stvarnost, pre nego tvorevinu procesa mitogeneze.

Tako da je govorio u sinagogama i govorio je o blažem Bogu od onog za kojeg većina njih beše čula i, gde ih se mogao setiti, govorio im je parabole.

I postepeno je potreba da opravda ono što radi izbledela, i njegov osećaj identiteta postao sve više i više nebitan i bio zamenjen drugačijim osećajem identiteta, u kojem je davao sve više i više čvrstine ulogi koju je odabrao. Bila je to arhetipska uloga. Bila je to uloga privlačna sledbeniku Junga. Bila je to uloga koja je išla dalje od puke imitacije. Bila je to uloga koju sada mora odigrati do poslednjeg grandioznog detalja. Karl Glogauer beše otkrio stvarnost za kojom je tragao.

I u zbornici bješe čovjek u kojem bješe nečisti duh đavolski, i povika iza glasa, govoreći: prođi se, šta je tebi do nas, Isuse Nazarećanine? Došao si da nas pogubiš? Znam te ko si, svetac Božij. I zaprijeti mu Isus, govoreći: umukni, i iziđi iz njega. I oborivši ga đavo na srijedu, iziđe iz njega, i ni malo mu ne naudi. I u sve uđe strah, i govorahu jedan drugome govoreći: kakva je to riječ, da vlašću i silom zapovijeda nečistijem duhovima, i izlaze? I otide glas o njemu po svim okolnim mjestima.

(Luka 4:33-37)

"Masovne halucinacije. Čuda, leteći tanjiri, duhovi, sve je to isto", rekla je Monika.

"Veoma verovatno", odgovorio je on. "Ali, zašto su ih oni videli?"

"Zato što su to želeli."

"Zašto su želeli?"

"Zato što su se plašili."

"Misliš da je to sve?"

"Zar nije dovoljno?"

Kada je prvi put napustio Kapernaum, mnogo više ljudi ga je pratilo. Postalo je nepraktično boraviti u gradu, jer su poslovi praktično zamrli zbog gomila koje su htele da ga vide kako izvodi svoja

jwdnostavna čuda.

Govorio im je u prostorima iza gradova. Razgovarao je sa inteligentnim, pismenim ljudima za koje se činilo da imaju nešto zajedničko sa njim. Neki od njih bili su vlasnici ribarskih flota - Simon, Jakov i Jovan među njima. Još jedan je bio lekar, a drugi službenik koji ga je prvi put čuo da govori u Kapernaumu.

"Mora biti dvanaest", rekao im je jednog dana. "Mora biti zodijak."

Nije pazio šta govori. Mnoge njegove ideje su bile čudne. Mnoge stvari o kojima je govorio bile su im nepoznate. Neki fariseji mislili su da bogohuli.

Jednog dana sreo je čoveka kojeg je prepoznao kao esena iz kolonije blizu Makerusa.

"Jovan bi da govori sa tobom", reče mu esen.

"Zar Jovan još nije mrtav?" upita on čoveka.

"Zatočen je u Pereji. Pomislio bih da je Irod previše uplašen da ga ubije. Pušta Jovana da šeta unutar zidova i vrtova palate, pušta ga da govori sa njegovim ljudima, ali Jovan se boji da će Irod uskoro smoći hrabrosti da ga kamenuje ili mu odseče glavu. Potrebna mu je tvoja pomoć."

"Kako mogu ja da mu pomognem? On će umreti. Za njega nema nade."

Esen je bez razumevanja pogledao u lude oči proroka.

"Ali, gospodaru, nema nikog drugog ko bi mu mogao pomoći."

"Ja sam učinio sve što je on hteo da učinim", odgovori prorok. "Lečio sam bolesne i propovedao siromašnima."

"Ne znam da je to želeo. Sada mu je potrebna pomoć, gospodaru. Mogao bi mu spasti život."

Prorok odvuče esena dalje od gomile.

"Njegov život se ne može spasti."

"Ali ako ne bude, nepravedni će napredovati i kraljevstvo nebesko neće biti ponovo ustrojeno."

"Njegov život se ne može spasti."

"Je li to Božja volja?"

"Ako sam ja Bog, onda je Božja volja."

Bez nade, esen se okrenu i otide od gomile.

Jovan Krstitelj će morati da umre. Glogauer nije želeo da promeni istoriju, već samo da je ojača.

Nastavio je, sa svojim sledbeništvom, kroz Galileju. Odabrao je svojih dvanaest obrazovanih ljudi, a ostali koji su ga sledili još uvek su većinom bili siromasi. Njima je on nudio jedinu nadu za blago. Mnogi su bili oni koji su bili spremni da slede Jovana protiv Rimljana, ali je Jovan sada bio zatvoren. Možda će ih ovaj čovek povesti u pobunu, da opljačkaju bogatstva Jerusalima i Jerihona i Cezareje. Umorni i gladni, očiju zaslepljenih gorućim suncem, sledili su čoveka u belo halji. Bilo im je potrebno da se nadaju i našli su razloge za svoju nadu. Videli su ga da čini veća čuda.

Jednom im je propovedao sa čamca, kao što je često običavao, i kad je hodao natrag do obale kroz plićak, njima se činilo da hoda po vodi.

Po čitavoj Galileji u jesen su lutali, čuvši od svakoga vesti o Jovanovom pogubljenju. Očaj zbog Krstiteljeve smrti pretvorio se u obnovljenu nadu u ovog novog proroka koji ga je poznavao.

U Cezareji su ih oterali iz grada rimski stražari, već naviknuti na divljake sa svojim proročanstvima koji su lutali okolnom zemljom.

Kako je prorokova slava rasla, bilo im je zabranjivano da uđu u druge gradove. Čini se da ne samo rimske vlasti, već takođe i jevrejske, nisu bile voljne da trpe novog proroka, kao što su nekad trpele Jovana. Politička klima se menjala.

Postajalo je teško naći hranu. Živeli su od onoga što su mogli naći, gladujući kao izgladnele životinje.

Naučio ih je kako da se pretvaraju da jedu i tako zaborave na glad.

Karl Glogauer, vrač, psihijatar, hipnotičar, mesija.

Ponekad bi u uverenju u svoju odabranu ulogu zastao i oni koji su ga sledili bili bi uznemireni kad bi protivrečio sebi. Često su ga, sada, zvali imenom koje su čuli, Isus Nazarećanin. Većinom im nije branio da koriste to ime, ali bi ponekad postajao besan i vikao čudno, grleno ime.

"Karl Glogauer! Karl Glogauer!"

I oni rekoše, Gle, govori Adonajevim glasom.

"Nemojte me zvati tim imenom!" vikao bi, i oni bi postali uznemireni i ostavljali ga dok se njegov bes ne bi stišao.

Kada se vreme promenilo i zima došla, otišli su natrag u Kapernaum, koji je postao uporište njegovih sledbenika.

U Kapernaumu je iščekao zimu, praveći proročanstva.

Mnoga od tih proročanstava ticala su se njega i sudbine onih koji su ga sledili.

Tada zaprijeti Isus učenicima svojijem da nikom ne kazuju da je on Hristos. Od tada poče Isus kazivati učenicima svojijem da njemu valja ići u Jerusalem, i mnogo postradati od starješina i od glavara sveštenećkih i književnika, i da će ga ubiti, i treći dan da će ustati.

(Mateja 16:20-21)

Gledali su televiziju u njenom stanu. Monika je jela jabuku. Bilo je između šest i sedam sati, tople nedeljne večeri. Monika je pokazivala ekran svojom polupojedenom jabukom.

"Pogledaj tu glupost", rekla je. "Ne možeš mi iskreno reći da ti to išta znači."

Emisija je bila religiozna, o pop-operi u crkvi u Hempstedu. Opera je pričala priču o raspeću.

"Pop-grupe u propovedaonici", rekla je. "Kakvo srozavanje."

Nije odgovorio. Emisija mu je izgledala opscenom, na neki opskuran način. Nije mogao da se prepire sa njom.

"Božji leš je zaista počeo da truli", rugala se ona. "Uf! Kakav smrad!"

"Isključi ga onda", rekao je tiho.

"Kako se pop-grupa zove? Crvi?"

"Jako smešno. Isključiću ga, može?"

"Ne, hoću da gledam. Jako je zabavno."

"Ma, isključi ga!"

"Imitacija Hrista!" frknula je. "Ovo je jebena karikatura."

Crnački pevač, koji je glumio Hrista i pevao falš na banalnu pratnju, počeo je da tupi beživotne stihove o bratstvu ljudi.

"Ako je tako zvučao, nije ni čudo što su ga prikucali", rekla je Monika.

Posegnuo je i isključio sliku.

"Baš sam uživala." Govorila je sa lažnim razočaranjem. "Bila je to lepa labudova pesma."

Kasnije je rekla, sa tračkom privrženosti koji ga je brinuo: "Ti stari čudače. Kakva šteta. Mogao si biti Džon Vesli ili Kalvin ili neko takav. Ne možeš u današnje vreme biti mesija, ne pod tvojim uslovima."

Nema koga da sluša."

VI

Prorok je živeo u kući čoveka koji se zvao Simon, mada ga je prorok radije zvao Petrom. Simon je bio zahvalan proroku zato što mu je izlečio ženu od tegoba od kojih je već neko vreme patila. Bile su to neke tajanstvene tegobe, ali ju je prorok izlečio skoro bez napora.

Bilo je mnogo stranaca u Kapernaumu u tim danima, od kojih mnogi behu došli da vide proroka. Simon je upozorio proroka da se za neke od njih zna da su agenti Rimljana ili fariseja. Fariseji nisu, u celini, bili nenaklonjeni proroku, mada su sumnjali u priče o čudima za koja behu čuli. Međutim, čitava politička atmosfera bila je ustalasana i rimske okupacione trupe, od Pilata, preko njegovih oficira, sve do samih vojnika, bile su napete, očekujući izbijanje ustanka; međutim, nisu mogli da uoče bilo kakve opipljive znake da se to bliži.

Sam Pilat nadao se nevolji velikog obima. To bi Tiberiju dokazalo da je imperator bio previše popustljiv prema Jevrejima po pitanju votivnih štitova. Pilat bi dobio opravdanje i njegova moć nad Jevrejima bila bi povećana. U tom trenutku bio je u lošim odnosima sa svim tetrarsima provincija - pogotovo nestabilnim Irodom Antipom koji mu se u jednom trenutku činio jedinom podrškom. Na stranu politička situacija, njegova sopstvena domaća situacija bila je poremećena time što je njegova neurotična žena opet imala svoje noćne more i tražila mnogo više pažnje nego što je on mogao sebi priuštiti da joj posveti.

Mogla bi postojati mogućnost, pomislio je, da se isprovocira incident, ali bi morao da pripazi da Tiberije nikad ne sazna za to. Ovaj novi prorok mogao bi obezbediti žarište, ali za sada taj čovek nije uradio ništa protivno zakonima ni Rimljana ni Jevreja. Nije bilo zakona koji bi zabranio čoveku da tvrdi da je mesija, kao što su neki pričali da je ovaj uradio, i teško da je dizao ljude na ustanak - pre bi se reklo suprotno.

Gledajući kroz prozor svoje odaje, sa pogledom na minarete i tornjeve Jerusalima, Pilat je razmatrao informacije koje mu njegovi špijuni behu doneli.

Ubrzo nakon slavlja koje su Rimljani nazivali saturnalijama, prorok i njegovi sledbenici opet su napustili Kapernaum i počeli da putuju

zemljom.

Bilo je manje čuda sada kada su vrućine prošle, ali su njegova proročanstva željno tražena. Upozoravao ih je na sve greške koje će biti počinjene u budućnosti, i sve zločine koji će biti počinjeni u njegovu ime.

Kroz Galileju je lutao, i kroz Samariju, sledeći dobre rimske puteve ka Jerusalimu.

Vreme Pashe se približavalo.

U Jerusalimu, rimski zvaničnici raspravljali su o predstojećem festivalu. To je uvek bilo vreme najgorih nereda. I ranije je bilo pobuna tokom svetkovine Pashe, i nesumnjivo će i ove godine biti nekakvih nevolja.

Pilat je razgovarao sa farisejima, tražeći njihovu saradnju. Fariseji su rekli da će učiniti sve što mogu, ali da ne mogu ništa ukoliko se narod ponaša glupo.

Mršteći se, Pilat ih je otposlao.

Njegovi agenti behu mu doneli izveštaje sa čitave teritorije. Neki od izveštaja pominjali su novog proroka, ali je u njima stajalo da je bezopasan.

Pilat je u sebi pomislio da je možda bezopasan sada, ali ako tokom Pashe stigne do Jerusalima, možda neće biti toliko bezopasan.

Dve nedelje pre svetkovine Pashe, prorok je stigao do grada Vitanije blizu Jerusalima. Neki od njegovih galilejskih sledbenika imali su prijatelje u Vitaniji i ti prijatelji bili su više nego voljni da prime čoveka o kojem su čuli od drugih hodočasnika koji su putovali za Jeruzalem i Veliki Hram.

Razlog što su došli u Vitaniju bio je taj što je proroka uznemirio broj ljudi koji su ga sledili.

"Ima ih previše", rekao je Simonu. "Previše, Petre."

Glogauerovo lice sada je bilo ispijeno. Oči mu behu utonule duboko u duplje i nije mnogo govorio.

Ponekad bi mutno gledao oko sebe, kao da nije siguran gde se nalazi.

Novosti su došle do kuće u Vitaniji da se rimski agenti raspituju za njega. Činilo se da ga to ne uznemirava. Čak suprotno, klimao je zamišljeno glavom, kao da je zadovoljan.

Jednom je prošetao sa dvojicom svojih sledbenika preko polja, da pogleda Jerusolim. Jarkožute zidine grada izgledale su veličanstveno pri popodnevnj svetlosti. Kule i visoke zgrade, od kojih su mnoge bile ukrašene mozaičkom crvenom, plavom i žutom, mogle su se videti sa nekoliko kilometara udaljenosti.

Prorok se okrenuo natrag ka Vitaniji.

"Kada ćemo ući u Jerusolim?" upita ga je jedan od sledbenika.

"Ne još", odgovori Glogauer. Ramena su mu bila pogrbljena i on beše rukama obgrlio vlastite grudi, kao da mu je hladno.

Dva dana pre svetkovine Pashe u Jerusalimu, prorok je odveo svolje ljude ka Maslinskoj gori i predgrađu Jerusalisa sagrađenom na njenom obronku i zvanom Vitfaga.

"Dajte mi magare", naloži im on. "Muško. Sada moram ispuniti proročanstvo."

"Onda će svi znati da si ti Mesija?" upita ga Andrija.

"Da."

Glogauer uzdahnu. Opet se osećao uplašeno, ali ovog puta to nije bio fizički strah. Bio je to strah glumca koji treba da odglumi svoju konačnu, najdramatičniju scenu, i koji nije siguran da to može dobro uraditi.

Bilo je hladnog znoja na Glogauerovoj gornjoj usni, i on ga obrisa.

Pri slaboj svetlosti, zavirio je u lica ljudi oko sebe. Još uvek nije bio siguran u imena nekih od njih. Nije ni bio posebno zainteresovan za njihova imena, samo za njihov broj. Ovde ih je bilo deset. Prostala dvojica tražila su magare.

Stajali su na travnatoj padini Maslinske gore, gledajući ka Jerusalimu i Velikom Hramu koji je ležao ispod. Lagan, topao povetarac je duvao.

"Judo?" prošapta Glogauer upitno.

Bio je jedan zvan Juda.

"Da, gospodaru", odazva se ovaj. Bio je visok i zgodan, sa kovrdžavom riđom kosom i neurotičnim inteligentnim očima. Glogauer je verovao da je on epileptičar.

Glogauer je zamišljeno pogledao Judu Iskariota. "Želim da mi pomogneš kasnije", reče mu on, "kad budemo ušli u Jerusolim."

"Kako, gospodaru?"

"Moraš odneti poruku Rimljanima."

"Rimljanima?" Iskariot je izgledao uznemireno. "Zašto?"

"Moraju biti Rimljani. Ne smeju biti Jevreji - oni bi koristili kolac ili sekiru. Reći ću ti više kada bude vreme."

Nebo je sada bilo tamno, i zvezde behu izišle nad Maslinskom gorom. Postajalo je hladno i Glogauer zadrhta.

Klikni iz sveg grla, Kćeri sionska!

Viči od radosti, Kćeri jerusalimska!

Tvoj kralj se evo tebi vraća:

pravičan je i pobjedonosan,

ponizan jaše na magarcu,

na magaretu, mladetu magaričinu.

(Zaharija 9:9)

"Oša'na! Oša'na! Oša'na!"

Dok je Glogauer ujahivao na magaretu u grad, njegovi sledbenici trčali su napred, bacajući palmove grane. S obe strane ulice bila je gomila, koju su sledbenici unapred upozorili na njegov dolazak.

Sada se moglo videti kako novi prorok ispunjava proročanstva drevnih proroka i mnogi su verovali da je on došao da ih povede protiv Rimljana. Čak i sada je, možda, krenuo do Pilatove kuće da se suoči sa prokuratorom.

"Oša'na! Oša'na!"

Glogauer je rastreseno gledao okolo. Leđa magarca, mada umekšana odorama njegovih sledbenika, bila su neudobna. Zaklatio se i uhvatio za grivu životinje. Čuo je reči, ali ih nije mogao jasno razabrati.

"Oša'na! Oša'na!"

Zvučalo je kao 'hosana' u početku, pre nego što je shvatio da viču na aramejskom: 'Oslobodi nas!'

"Oslobodi nas! Oslobodi nas!"

Jovan je planirao da se digne na oružje protiv Rimljana na ovu Pashu. Mnogi su iščekivali da učestvuju u pobuni.

Verovali su da on preuzima Jovanovo mesto kao vođa pobunjenika.

"Ne", promrmlja im on dok je gledao unaokolo u njihova lica puna očekivanja. "Ne, ja sam mesija. Ne mogu vas osloboditi. Ne mogu..."

Nisu ga čuli od sopstvenih uzvika.

Karl Glogauer beše ušao u Hrista. Hrist beše ušao u Jerusalim. Priča se približavala svom vrhuncu.

"Oša'na!"

Toga nije bilo u priči. Nije mogao da im pomogne.

Zaista, zaista vam kažem: jedan između vas izdaće me. Onda se učenici zgledahu među sobom, i čuđahu se za koga govori. A jedan od učenika njegovijeh, kojega Isus ljubljaše, sjeđaše za trpezom na krilu Isusovu. Onda namaže na njega Simon Petar da zapita ko bi to bio za koga govori. A on leže na prsi Isusove i reče mu: Gospode! ko je to? Isus odgovori: onaj je kome ja umočivši zalogaj dam. I umočivši zalogaj dadae Judi Simonovu Iskariotskome. I po zalogaju tada uđe u njega sotona. Onda mu reče Isus: šta činiš čini brže.

(Jovan 13:21-27)

Juda Iskariot je namršteno, sa prislenkom nesigurnosti napustio sobu i izišao na prepunu ulicu, probijajući se do guvernerove palate. Nesumnjivo je trebalo da izvrši deo u planu da se zavaraju Rimljani i da se ljudi dignu u odbranu Isusa, ali smatrao je da je shema vratolomna. Raspoloženje među ljudima, ženama i decom koji su se tiskali po ulicama bilo je napeto. Mnogo više rimskih vojnika od uobičajenog broja patroliralo je gradom.

Pilat je bio krupan čovek. Lice mu je bilo samougađajuće i oči su mu bile tvde i plitke. Prezrivo je pogledao Jevrejina.

"Ne plaćamo doušnika za čije informacije se ispostavi da su lažne", upozori on došljaka.

"Ne tražim novac, gospodaru", odvrati rekao Juda, simulirajući sluganski manir koji se činilo da Rimljani očekuju od Jevreja. "Ja sam lojalan podanik Imperatora."

"Ko je taj buntovnik?"

"Isus iz Nazareta, gospodine. Danas je ušao u grad..."

"Znam. Video sam ga. Ali, čuo sam da on propoveda mir i poštovanje zakona."

"Da vas zavara, gospodine."

Pilat se namršti. To je bilo verovatno. Mirisalo je na onu vrstu prevare kakvu je naučio da očekuje od tih ljubaznih ljudi.

"Imaš li dokaza?"

"Ja sam jedan od njegovih doglavnika, gospodaru. Svedočiću da je kriv."

Pilat napući svoje debele usne. Nije mogao sebi priuštiti da u tom trenutku uvredi fariseje. Već su mu bili doneli dovoljno nevolja. Kajafa bi posebno bio rad da vikne 'nepravda', ukoliko bi on uhapsio tog čoveka.

"On tvrdi da je pravi jevrejski kralj, potomak Davida", nastavi Juda, ponavljajući ono što mu njegov gospodar beše rekao da kaže.

"Tvrđi li to?" Pilat se zamišljeno zagleda kroz prozor.

"A što se tiče fariseja, gospodine..."

"Šta sa njima?"

"Fariseji mu ne veruju. Voleli bi da ga vide mrtvog. On govori protiv njih."

Pilat potvrdno klimnu glavom. Oči su mu bile skrivene, dok je razmatrao tu informaciju. Fariseji možda mrze ludaka, ali bi bili brzi da naprave politički kapital od njegovog hapšenja.

"Fariseji ga žele uhapšenog", nastavi Juda. "Ljudi se okupljaju da slušaju proroka i danas su se mnogi od njih pobunili u Hramu u njegovo ime."

"Je li to istina?"

"Istina je, gospodine." Bila je istina. Nekoliko ljudi bilo je napalo menjače novca u Hramu i pokušalo da ih opljačka. Kada su ih uhapsili, rekli su samo da su sprovodili volju Nazarećaninovu.

"Ja ga ne mogu uhapsiti", primeti Pilat zamišljeno. Situacija u Jerusalimu već je bila opasna, i ukoliko bi uhapsili 'kralja', mogli bi ustanoviti da su zapravo podstakli pobunu. Tiberije bi okrivio njega, a ne Jevreje. Fariseji se moraju pridobiti. Oni moraju izvršiti hapšenje.

"Sačekaj tu", dobaci on Judi. "Poslaću glasnik Kajafi."

I dođoše u selo koje se zove Getsimanija, i reče učenicima svojim: sjedite ovdje dok ja idem da se pomolim Bogu. I uze sa sobom Petra i Jakova i Jovana, i zabrinu se i poče tužiti. I reče im: žalosna je moja duša do smrti; počekajte ovdje, i stražite.

(Marko 14:32-34)

Glogauer je sada mogao da vidi gomilu kako se približava. Prvi put od Nazareta osetio se fizički slabim i iscrpljenim. Ubiće ga. Morao je da umre; prihvatio je to, ali plašio se bola koji će doći. Seo je na zemlju obronka, gledajući baklje dok su se približavale.

"Ideal mučeništva, uopšte, postojao je samo u glavama nekoliko asketa", rekla je Monika. "Inače bi bio morbidan mazohizam, lak način da se dignu ruke od obične odgovornosti, metod za držanje ugnjetenih ljudi pod kontrolom..."

"Nije to tako jednostavno..."

"Jeste, Karle."

Sad bi mogao pokazati Moniki. Žalio je samo što ona teško da će ikada doznati. Hteo je da sve zapiše i stavi u vremeplov i da se nada da će to biti nađeno. Bilo je to čudno. On nije bio religiozan čovek u običajenom smislu. Bio je agnostik. Nije ubeđenje bilo to što ga je navelo da brani religiju pred Monikinim ciničnim prezirom; pre je to bio nedostatak ubeđenja u ideal u koji je ona postavila svoju veru, ideal nauke kao rešenja svih problema. Nije mogao da deli tu veru, a nije bilo ničeg drugog sem religije, mada nije mogao verovati u hrišćansku vrstu Boga. Bog viđen kao mistična sila, misterija hrišćanstva i drugih velikih religija nije bio dovoljno ličan za njega. Njegov racionalni um govorio mu je da Bog ne postoji u bilo kakvom ličnom obliku. Njegova podsvest rekla mu je da vera u nauku nije dovoljna.

"Nauka je u osnovi suprotstavljena religiji", jednom je Monika rekla strogo. "Bez obzira na to koliko jezuita se sastane i racionalizuje svoje poglede na nauku, ostaje činjenica da religija ne može prihvatiti osnovne poglede nauke i da je nauci urođeno da napada osnovne principe religije. Jedina oblast u kojoj nema razlike i ne mora biti rata je konačna pretpostavka. Možeš ili ne moraš pretpostaviti da postoji natprirodno biće zvano Bog. Ali, čim počneš da braniš svoju pretpostavku, mora doći do sukoba."

"Ti govoriš o organizovanoj religiji..."

"Govorim o religiji kao nečemu suprotnom od verovanja. Kome je potreban ritual religije, kad imamo mnogo superiorniji ritual nauke da

ga zameni? Religija je razumna zamena za znanje. Ali, Karle, više ne postoji nikakva potreba za zamenama. Nauka nudi čvršću osnovu na kojoj se mogu zasnovati sistemi misli i etika. Više nam ne treba šargarepa raja i velika batina pakla, kad nauka može pokazati posledice dela i ljudi mogu lako prosuditi za sebe da li su ta dela dobra ili loša."

"Ja to ne mogu prihvatiti."

"Zato što si bolestan. I ja sam bolesna, ali ja barem mogu videti šta mi obećava zdravlje."

"Ja mogu videti samo strah od smrti..."

Kao što su se složili, Juda ga je poljubio u obraz i mešovite snage hramovske straže i rimskih vojnika su ga opkolile.

Rimljanima je, uz nešto teškoća, onda rekao: "Ja sam jevrejski kralj." Slugama fariseja je rekao: "Ja sam mesija koji je došao da uništi vaše gospodare." Sada je bio predan i konačni ritual trebalo je da počne.

VII

Bilo je to neuredno suđenje, nasumična mešavina rimskog i jevrejskog prava koja nikoga nije sasvim zadovoljila. Cilj je postignut nakon nekoliko dogovora Pontija Pilata i Kajafe i tri pokušaja da se izokrenu i spoje njihovi odvojeni pravni sistemi da bi odgovarali potrebama situacije. Obojici je bio potreban žrtveni jarac za njihove različite ciljeve i konačno je rezultat postignut i ludak osuđen, s jedne strane za pobunu protiv Rima a s druge za jeres.

Posebna značajka suđenja bila je što su svedoci bili listom sledbenici tog čoveka, a ipak se činilo da su radi da bude osuđen.

Fariseji se behu složili da rimski metod pogubljenja u ovom slučaju ponajbolje odgovara vremenu i situaciji, i bilo je odlučeno da bude razapet. Međutim, čovek nije bio bez ugleda, tako da je bilo neophodno upotrebiti neke prokušane rimske metode ponižavanja da bi od njega načinili patetičnu i smešnu figuru u očima hodočasnika. Pilat je uveravao fariseje da će se pobrinuti za to, ali se osigurao da oni potpišu dokumenta kojima su davali odobrenje njegovim postupcima.

A vojnici ga odvedoše u sudnicu, i sazvaše svu četvu vojnika, i obukoše mu skerletnu kabanicu, i opletavši vijenac od trnja metnuše nanj. I stadoše ga pozdravljati govoreći: zdravo, care Judejski! I bijahu ga po glavi trskom, i pljuvahu nanj, i padajući na koljena poklanjahu mu se. I kad mu se narugaše, svukoše sa njega skerletnu kabanicu, i obukoše ga u njegove haljine i izvedoše ga da ga razapnu.

(Marko 15:16-20)

Mozak mu je sada bio zamućen, bolom i ritualom poniženja; time što se potpuno predao svojoj ulozi.

Bio je isuviše slab da nosi teški drveni krst i hodao je iza njega dok ga je vukao do Golgote neki Kirenijanac kojeg Rimljani behu silom zavrbovali u tu svrhu.

Dok se teturao krcatim, nemim ulicama, posmatran od strane onih koji su mislili da će ih on povesti protiv rimskih zavojevača, oči su mu se napunile suzama tako da mu se vid zamutio; i povremeno bi se isteturao sa puta, da bi ga odmah gurnuo natrag neki od rimskih stražara.

Isuviše si emotivan, Karle. Zašto ne upotrebiš taj tvoj mozak i sabereš se?

Sećao se reči, ali je bilo teško setiti se ko ih beše rekao ili ko je bio Karl.

Put koji je vodio duž padine brda bio je kamenit i ponekad bi se okliznuo, sećajući se nekog drugog brda na koje se davno popeo. Činilo mu se da je tada bio dete, ali se to sećanje stopilo sa ostalima i nije mogao odrediti.

Disao je duboko i sa teškoćama. Bol trnova u glavi jedva je osećao, ali kao da mu je čitavo telo pulsiralo u skladu sa otkucajima srca. Bilo je poput bubnja.

Bilo je veče. Sunce je zalazilo. Pao je na lice, posekavši glavu na oštar kamen, baš kada je stigao do vrha brda. Onesvestio se.

I dovedoše ga na mjesto Golgotu, koje će reći: košturnica. I davahu mu da pije vino sa smirnom, a on ne uze.

(Marko 15:22-23)

On odgurnu čašu. Vojnik sleže ramenima i posegnu za njegovom rukom. Drugi vojnik je već držao drugu ruku.

Kad se osvestio, Glogauer poče da se snažno trese. Intenzivno je osećao bol dok su mu se konopci usecali u meso ručnih i nožnih zglobova. Otimao se.

Osetio je da mu je nešto hladno stavljeno na dlan. Mada je pokrivalo samo malu površinu u sredini dlana, činilo se da je veoma teško. Čuo je zvuk koji je takođe bio u ritmu njegovih otkucaja srca. Okrenuo je glavu da pogleda ruku.

Vojnik koji je zamahivao maljem ukucavao mu je u ruku veliki gvozdeni klin, dok je on ležao na krstu koji je u tom trenutku bio položen na zemlji. Gledao je, pitajući se zašto nema bola. Vojnik je još više zamahnuo maljem kad je klin naišao na otpor drveta. Dvaput je promašio klin i udario Glogauerove prste.

Glogauer je pogledao na drugu stranu i video da i drugi vojnik ukucava klin. Očigledno je promašio klin mnogo puta, jer su prsti te ruke bili krvavi i smrskani.

Prvi vojnik je završio sa ukucavanjem klina i prešao na stopala. Glogauer je osetio kako mu, pri ukucavanju, gvožđe klizi kroz meso. Koristeći kotur, počeli su da povlače krst u vertikalni položaj. Glogauer namah primeti da je sam. Niko drugi nije bio razapet tog dana.

Imao je dobar pogled na svetla Jerusalima pod sobom. Bilo je još uvek nešto svetla na nebu, ali ne mnogo. Uskoro će zavladati potpun mrak. Mala grupa ljudi je posmatrala. Jedna od žena ga podseti na Moniku i on je zazva.

"Monika?"

Ali, glas mu je bio puknut i ta reč bila je šapat. Žena nije podigla pogled.

Osetio je kako mu telo vuče eksere koji su ga podržavali. Mislio je da je osetio trzaj bola u levoj ruci. Izgleda da je veoma mnogo krvario.

Bilo je čudno, razmišljao je, što baš on visi tu. Pretpostavljao je da je to događaj kojem je prvobitno došao da prisustvuje. U stvari, nije bilo mnogo sumnje. Sve je išlo savršeno.

Bol u levoj ruci se pojačao.

Pogledao je dole u rimske stražare koji su se kockali u podnožju krsta. Izgledali su zaokupljeni igrom. Sa daljine nije mogao da vidi oznake na kockicama.

On uzdahnu. Pokret grudiju je, izgleda, doneo dodatni napor rukama. Bol je sada već bio dosta gadan. Trgnuo se i pokušao da se nekako nasloni na drvo.

Bol je počeo da mu se širi telom i on stisnu zube. Bilo je užasno. Uzdahnuo je i povikao. Uvijao se.

Nije više bilo nikakvog svetla na nebu. Teški oblaci behu prekrili zvezde i mesec.

Odozdo su dolazili šaputavi glasovi.

"Spustite me", doviknu im on. "Oh, molim vas, spustite me!"

Bol ga je ispunio. Opustio se prema napred, ali ga niko nije oslobodio.

Malo kasnije, podigao je glavu. Pokret je uzrokovao povratak agonije i ponovo je počeo da se uvija na krstu.

"Spustite me, molim vas. Molim vas, prestanite!"

Svaki delić njegovog mesa, svaki njegov mišić i tetiva i kost, bili su ispunjeni skoro nemogućim intenzitetom bola.

Znao je da neće preživeti do sledećeg dana, kao što je mislio da hoće. Nije shvatio domet svog bola.

I u devetome sahatu povika Isus iza glasa govoreći: Eloi! Eloi! lama savahtani? koje znači: Bože moj! Bože moj! za što si me ostavio?

(Marko 15:34)

Glogauer se zakašlja. Bio je to suv, jedva čujan zvuk. Vojnici pod krstom su ga čuli, jer je noć sada bila tako tiha.

"Čudno je to", primeti jedan od njih. "Juče su ga obožavali. Danas se čini da su želeli da ga ubijemo - čak i oni koji su mu bili najbliži."

"Biće mi drago kad odemo iz ove zemlje", dodade drugi.

Opet je začuo Monikin glas. Slabost i strah su ono, Karle, što te je dovelo do ovoga. Mučeništvo je taština. Zar ne možeš to da vidiš?

Slabost i strah.

Još jednom se zakašljao i bol se vratio, ali je sada bio tuplji.

Neposredno pre nego što je umro ponovo je počeo da govori, mrmljajući te reči dok mu nije nestalo daha. "To je laž. To je laž. To je laž."

Kasnije, nakon što su njegovo telo ukrade sluge nekih lekara koji su verovali da ono ima neke posebne osobine, bilo je glasina da nije umro. Ali je leš već trunuo u doktorskim sobama za seciranje i uskoro će biti uništen.

Pol Anderson: JARČEVA PESMA

Tri žene: jedna je živa; jedna je mrtva; jedna je i oboje i nijedno, i nikada neće živeti i nikada umreti, jer je besmrtna u SUM-u.

Na brdu iznad one doline kroz koju prolazi visoki put, ja čekam Njen prolazak. Mraz je rano stigao ove godine, i trava je pobelela. Inače, padina je obrasla žbunovima borovnica koje su proredili ljudi i ptice, ostavljajući samo šipak, i pojedinim stablima jabuke. Veoma su stara, ta stabla, preživela iz voćnjaka što su ih podigle generacije kojih se sada niko sem SUM-a ne seća (mogu videti nekoliko fragmenata zida kako se izdižu nad šipkom) - i rasuta su mahnito svuda po brdu i isto tako pomahnitalo izvijena. Nešto plodova je ostalo na njima. Hladnoća na mojoj koži, nalet vetra otkida jednu jabuku. Čujem je kako udara o zemlju, još jedan otkucaj nekakvog večnog časovnika. Žbunje šapuće vetru.

Drugde su grebeni oko mene pošumljeni, zapaljeni crveno, bojom mesinga, bronzne. Nebo je veliko, sunce na zapadu tinjajuće jarko. Dolina se puni tamnijim plavetnilom, izmaglicom čija blaga dimljivost dotiče moje nozdrve. Ovo je bablje leto, pogrebna lomača godine.

Bilo je drugih doba. Bilo je drugih života, pre mog i njenog; i u tim danima imali su muziku za pevanje. Mi sebi još dopuštamo muziku; ipak, i ja sam proveo mnogo vremena sadeći melodije oko mojih ponovo otkrivenih reči. "U najzelenijem rastu majskog dana." Skidam harfu sa ramena, i ponovo je štimujem, i pevam njoj, pravo u jesen i zgasli dan.

"Ti si došla, i sunce posle tebe,
I zeleno posta zlatno nad nama;
I stegocveti se osvetliše smehom,
I sladodol se od ljubavi trese."

Zakorak pomera vlati trave, sasvim nežno, i žena kaže, pokušavajući da se zasmehne: "Oh, hvala ti."

Jednom, tako, skoro nakon smrti Nje, da sam još uvek bio opsenjen time, stajao sam u domu koji je bio naš. Bilo je to na sto i prvom spratu najodabranije zgrade. Nakon sutona grad je buktao za nas,

treptao, svetlucaao, izbacivao velike ploče svetla kao stegove. Ništa sem SUM-a nije moglo kontrolisati svitačku igru miliona letelica među kulama: ili, što se toga tiče, održavati čitav grad, od nuklearnih elektrana do automatizovanih fabrika, mreža fizičke i ekonomske distribucije, sanitarija, opravki, usluga, obrazovanja, kulture, reda, sve kao jedan imuni besmrtni organizam. Slavili smo što pripadamo tome kao i jedno drugom.

Ali te noći sam rekao kuhinji da baci večeru koju mi beše spremila u cev za otpatke, i smrvio pod petom hemijsku utehu koju mi je ormančić sa lekovima ponudio, i šutnuo čistač dok je kupio otpatke, i naredio svetlima da se nigde ne upale, bilo gde u našem stanu. Stajao sam pred gle-zidom, gledajući preko megalopolisa, i prizor je bio drečav. U rukama sam imao glinenu figuricu koju ona sama beše napravila. Prevrtao sam je i prevrtao.

Ali sam zaboravio da zabranim vratima da prime posetioce. Prepoznala su tu ženu i otvorila joj se. Došla je sa ljubaznom namerom da me izmami iz raspoloženja koje se njoj činilo neprirodnim. Čuo sam je kako ulazi, i osvrnuo se po mraku. Imala je skoro istu visinu kao i moje devojče, i kosa joj je slučajno bila skupljena na način koji je moje devojče često koristilo, i figurica mi je ispala i polomila se, jer sam na tren pomislio da je ona moje devojče. Od tada mi je teško padalo da ne mrzim Trakiju.

Ove večeri, čak i bez toliko svetlosti zalaska, ne bih napravio tu grešku. Ništa sem srebrne narukvice oko njenog levog zgloba ne odaje prošlost koju delimo. Ona je u odeći divljozemlje: čizmama, kiltu od pravog krzna i pojasu od prave kože, sa nožem na boku i puškom prebačenom preko ramena. Kose su joj prljave i zamršene, koža tamna od nedelja na otvorenom; ogrebotine i masnice vide se pod fantastičnim šarama koje je nacrtala u mnogo boja po sebi. Nosi ogrlicu od ptičjih lobanja.

A ona koja je mrtva bila je, na svoj način, mnogo više dete drveća i horizonata od Trakijinih sledbenica. Bila je toliko kod kuće na otvorenom da joj nije trebalo da odloži odeću ili čistoću, razum ili nežnost, kada bi nam se smučili gradovi i kada bismo otišli iz njih. Od te sklonosti dobio sam mnogo imena kojima sam je obasipao, kao što su Ždrebe Šume ili Srneća Guza, ili, iz mojih prebiranja po drevnim knjigama, Drijada ili Vila. (Volela je da joj ja biram imena, a

taj užitak nije imao kraja, jer je ona bila neiscrpna.)

Puštam da mi struna utihne. Okrećem se i kažem Trakiji: "Nisam pevao za tebe. Ni za ikoga. Ostavi me na miru."

Ona uvlači dah. Vetar joj mrsi kosu i donosi mi njen miris: ne žensku slatkoću, već strah. Ona steže pesnice i kaže: "Ti si lud."

"Gde li si to našla tako značajnu reč?" rugam joj se; jer, moj bol i - istinu govoreći - moj sopstveni strah moraju udarati u nešto, a tu je ona. "Zar ti više nisu dovoljni 'nesmiren' ili 'neuravnotežen'?"

"Dobila sam je od tebe", odgovara ona prkosno, "tebe i tvojih prokletih arhaičnih pesama. Eto još jedne reči, 'proklet'. A kako ti odgovara! Kada ćeš prestati sa ovim morbidnostima?"

"I da se predam na kliniku i da mi lepo i higijenski operu mozak? Ne skoro, draga." Koristim tu poslednju reč promišljeno, ali ona ne može znati koliko u njoj ima poruge i tuge za mene, koji zna da je to jednom moglo biti ime za moje devojčice. Zvanična gramatika i izgovor jezika zamrznuti su kao i svaki drugi aspekt naše civilizacije, zahvaljujući elektronskom snimanju i neuroničkom učenju. Ali značenja se miču i klize kao suptilni gmizavci. (O gujo što ujede moje Ždrebence!)

Sležem ramenima i kažem svojim najsuvljim, najgradskotehnološkim glasom: "U stvari, ja sam taj koji je praktičan i nemorbidan. Umesto da bežim od svojih emocija - pomoću droga, ili neuropodešavanja, ili izigravanja divljaka kao ti, što se toga tiče - ja počinjem da sprovodim konkretan plan da povratim osobu koja me je činila srećnim."

"Tako što ćeš uznemiriti Nju na Njenom putu kući?"

"Svako ima pravo da umoli Tamnu Kraljicu dok je Ona napolju na Zemlji."

"Ali je prošlo pravo vreme..."

"Nije u pitanju zakon, samo običaj. Ljudi se boje da Nju sretnu van gomile, grada, blistavih svetala. Ne bi to priznali, ali jesu. Pa sam došao ovamo upravo da ne bih bio deo reda. Ne želim da govorim u mikrofonski za kasniju kompjutersku analizu mojih reči. Kako bih bio siguran da Ona sluša? Hoću da Nju sretnem kao ja, jedinstveno biće, i gledam u Njene oči dok govorim svoju molbu."

Trakija se pomalo guši. "Ona će biti ljuta."

"Da li je Ona još uvek u stanju da bude ljuta?"

"Ja... ne znam. Ali, ono što hoćeš da zatražiš ipak je nemoguće. Tako apsurdno. Da ti SUM vrati tvoju curu. Znaš da On nikada ne pravi izuzetke."

"Zar Ona sama nije izuzetak?"

"To je drugo. Praviš se glup. SUM mora da ima, pa, direktnu ljudsku vezu. Emotivni i kulturni fidbek, kao i statistiku. Kako drugačije da On vlada racionalno? A Ona mora da je odabrana od celog sveta. Tvoja cura, ko je ona? Niko!"

"Za mene, ona je sve."

"Ti..." Trakija grize usnu. Jedna ruka poseže i hvata moju golu mišicu, tvrd vreo dodir, prljavi nokti bodu. Budući da ne odgovaram, ona me pušta i zuri u zemlju. 'V' gusaka na putu prelazi nam iznad glava. Njihovi krici oštri su u vetru, koji je sve glasniji u šumi.

"Pa", nastavlja ona, "ti si poseban. Uvek si bio. Išao si u svemir i vratio se, sa Velikim kapetanom. Ti si možda jedini živi čovek koji razume drevne. I tvoje pevanje, da, ti u stvari ne zabavljaš; tvoje pesme uznemiruju ljude i ne mogu se zaboraviti. Pa će te možda Ona saslušati. Ali, SUM neće. Ne može da daje posebna vaskrsenja. Kad se jednom to uradi, jedan put, zar se neće morati raditi za svakoga? Mrtvi bi preplavili žive."

"Ne neophodno", kažem ja. "U svakom slučaju, nameravam da pokušam."

"Zašto ne možeš da sačekaš na obećano vreme? Sigurno će tada SUM ponovo stvoriti vas dvoje u istoj generaciji."

"Morao bih da proživim ovaj život, barem, bez nje", kažem ja, takođe skrećući pogled, dole na visoki put koji blista kroz senku poput zmije smrti, duž doline. "Osim toga, kako znaš da će ikada biti ikakvih uskrsnuća? Imamo samo obećanje. Ne, manje od te polise."

Ona gubi dah, korača unazad, diže ruke kao da hoće da se odbrani od mene. Njena narukvica duše baca svetlost u moje oči. Prepoznajem embrionalni egzorcizam. Ali, nedostaje joj ritual; svako 'praznoverje' odavno je strpljivo izribano iz našeg sveta metala i energije. Ali, mada nema reči za to, niti koncepta, i pored toga je ustuknula od svetogrđa.

Tako da kažem, umorno, ne želeći raspravu, želeći samo da sam čekam tu: "Nema veze. Moglo bi doći do neke prirodne katastrofe, recimo da udari džinovski asteroid, koji će izbrisati sistem pre nego

što se steknu uslovi da vaskrsnuća otpočnu."

"To je nemoguće", protivi se ona, skoro izbezumljena. "Homeostati, upravljačke funkcije..."

"Dobro, nazovimo to nestajanje neverovatnom teorijskom eventualnošću. Recimo da sam ja toliko sebičan da želim da mi se Lastavičje Krilo vrati, u ovom mom životu, i da me boli briga da li je to fer prema vama ostalima."

A i ne bi vas bilo briga, rekao bih. Nikog od vas. Vi ne oplakujete. Vaše sopstvene dragocene privatne svesti su ono što vi želite da sačuvate; niko drugi vam nije dovoljno blizak da bi značio mnogo. Da li biste mi poverovali kad bih vam rekao da sam sasvim spreman da SUM-u ponudim svoju sopstvenu smrt da u zamenu pusti Cvet-Na-Suncu?

Ne izgovaram tu misao, što bi bilo okrutno, niti je ponavljam, što je još okrutnije: ja strahujem da SUM laže, da mrtvi nikada neće biti ispljunuti. Jer (ja nisam Sve-Kontrolišući; ne mislim vakuumom i negativnim energetskim nivoima, već običnim molekulima što ih Zemlja rodi; ipak, mogu da rezonujem pomalo nepristrasno, jer sam lišen iluzija) razmotrite...

Cilj igre je održati društvo stabilnim, pravednim, i razumnim. To zahteva zadovoljenje ne samo somatskih, već i simboličkih i instinktivnih potreba. Stoga se mora omogućiti da deca budu stvorena. Minimalan broj po generaciji je jednak maksimalnom; onaj broj koji će omogućiti konstantnu populaciju.

Takođe je poželjno ljudima ukloniti strah od smrti. Stoga obećanje: U ono vreme kad to bude društveno izvedivo, SUM će početi da nas ponovo stvara, sa našim kompletnim sećanjima, ali u cvetu mladosti. To se može stalno ponavljati, život za životom tokom mnogih milenijuma. Tako da je smrt, zaista, san.

U tom snu smrti, kakvi snovi mogu doći... Ne. Ni ja sam se ne usuđujem da razmišljam o tome. Tek pitam, lično: A kada to očekuje SUM da uslovi (u stabilizovanom svetu, pazite) postanu toliko različiti od današnjih da mrtvi mogu, u milionskom broju, sigurno biti primljeni natrag?

Ne vidim razlog da nas SUM ne laže. I mi smo, takođe, objekti u svetu kojim On manipuliše.

"Svađali smo se i ranije oko ovoga, Trakija", govorim uz uzdah.

"Često. Zašto se trudiš?"

"Volela bih da znam", odgovara ona tiho, i, napola za sebe, nastavlja: "Naravno da želim da kopuliram s tobom. Mora da si dobar - kako te je samo ona cura svuda pratila pogledom, i smešila se kad bi ti dotakla ruku, i... Ali, ne možeš biti bolji od svih drugih. To je nerazumno. Postoji određen broj mogućih načina. Pa zašto me briga što se uvijaš u tišinu i odlaziš sam? Je li to zato što te to čini izazovom?"

"Previše razmišljaš", kažem ja. "Čak i ovde. Ti si lažna primitivka. Posećuješ divljozemlju da bi 'utažila urođene atavističke impulse...' ali ne možeš da rasklopiš taj kompjuter u sebi i da samo osećaš, samo budeš."

Ona se kostreši. Tu sam takao živac. Gledajući mimo nje, duž grebena plamenog javora i ruja, bronzanog bresta i velikog riđeg hrasta, vidim druge kako se pomaljaju ispod drveća. Isključivo žene, njene sledbenice, zapuštene kao i ona; jedna je imala par pataka okačenih o pojas, i njihova krv joj je curila niz bedro i skorila se u crno. Jer taj pokret, ta nepriznata misterioznost je do sada postala Trakijina: da ne samo muškarci treba da se odriču lake rutine i lakih užitaka grada, i postanu opet, na nekoliko nedelja svake godine, mesožderi koji su izrodili našu rasu; i žene treba da traže surovost, da bi bolje cenile civilizaciju kad joj se vrate.

Osećam na trenutak nelagodu. Mi nismo u parku, sa trasiranim stazama i kamperskim uslugama. U divljozemlji smo. Malo muškaraca ikad zalazi ovamo, a još manje žena; jer ova oblast je, bukvalno, izvan zakona. Nikakvo delo učinjeno ovde nije kažnjivo. Rečeno nam je da to pomaže da se društvo konsoliduje, pošto najnasilniji među nama mogu tako dati oduška svojim strastima. Ali sam ja proveo mnogo vremena u divljozemlji otkad se moja Jutarnja Zvezda ugasila - sam, i ne tražeći ništa sem samoće - i gledao šta se dešava očima koje su takođe čitale antropologiju i istoriju. Institucije se razvijaju; ceremonije, tribalizmi, činovi krvi i okrutnosti i činovi drugde zvani neprirodnim postaju sve složeniji i sve očekivaniji svake godine. A onda njihovi upražnjivači odu kući u svoje gradove i iskreno veruju da su uživali u svežem vazduhu, vežbi i dobroj zabavi za oslobađanje od napetosti.

Neka postane dovoljno ljuta i Trakija može pozvati noževe sebi u

pomoć.

Stoga nagonim sebe da joj položim obe ruke na ramena, i suočim se sa izmučenim pogledom, i kažem najnežnije: "Žao mi je. Znam da si dobronamerna. Bojiš se da će Ona biti nezadovoljna i doneti nesreću tvom narodu."

Trakija guta knedlu. "Ne", prošapta ona . "To ne bi bilo logično. Ali se bojim šta bi se tebi moglo desiti. A onda..." Najednom se privija uz mene. Osećam ruke, grudi, stomak kako me pritiskaju kroz tuniku, i mirišem livade u njenoj kosi i mošus u njenim ustima. "Ne bi te bilo!" kuka ona. "Ko bi nam tada pevao?"

"Pa, čitava planeta vrvi zabavljačima", jedva promucam.

"Ti si više od toga", kaže mi ona. "Tako mnogo više. Ne sviđa mi se ono što pevaš, ne zaista - a ono što si pevao otkad je ona glupa devojka umrla, oh, besmisleno je, užasno - ali, ne znam zašto, želim da me uznemiravaš."

Nespretno je tapšem po leđima. Sunce sada stoji veoma malo iznad vrhova drveća. Njegovi zraci beskonačno su iskošeni kroz raširen, mrzli vazduh. Zadrhtim i pitam se šta da radim.

Zvuk me spasava. Dolazi sa jednog kraja doline pod nama, gde daljni pogled blokiraju dve hridine; grmi nam u ušima i kotrlja se kroz zemlju u naše kosti. Čuli smo taj zvuk u gradovima, i bilo nam je drago što imamo zidove i svetlo i mnoštvo oko nas. Sada smo sami s tim, sa zvukom Njene kočije.

Žene vrište, jedva ih čujem preko vetra i tutnjave i mog sopstvenog pulsa, i nestaju u šumi. Potražiće svoj logor, toplo se obući, založiti ogromne vatre, a zatim će progutati svoje ekstatike, i glasine o onome što rade posle toga nisu nimalo lepe.

Trakija me hvata za levu ruku, iznad narukvice duše, i povlači. "Sviraču, dođi sa mnom!" preklinje me. Ja se otržem od nje i krećem nizbrdo ka putu. Jedan vrisak me na tren sledi.

Svetlost još opstaje na nebu i na grebenima, ali dok se spuštam u tu uzanu dolinu ulazim u mrak, i on postaje sve gušći. Nejasno trnovito žbunje šušti tamo gde ga okrnem, i kači se za mene. Osećam poneku ogrebotinu na nogama, povlačenje kad se moja odeća zaplete, hladnoću kad udahnem, ali mutno. Moja osećena-spoljna-stvarnost preplavljena je jurišom Njene kočije i moje krvi. Moj unutrašnji-univerzum je strah, da; ali i ushićenje, pijanstvo koje

izoštrava umesto da otupi čula, psihodelija koja otvara razumski um kao i emocije; prevazišao sam sebe, ja sam otelotvorena svrha. Ne iz potrebe za utehom, već da oglasim ono što Jeste, vraćam se rečima čiji se tvorac odmara u prašini vekova, i dajem im svoju muziku. Pevam:

"Zlatno je srce moje, i zlatan je svet.
I svetlom okrunjen jedan je vrh;
Nad brdom je miran vazduha let
Od dolaska noći ga osvaja strah.
Dok zagonetka niz nemu dolinu
Ne zagrmi, i tama je tu;
I duva vetar, i svetlost u tminu
Beži, i strah puni noć svu.
I znam jedne noći, na nekom visu dalekom,
Na jeziku kojeg nikad naučio nisam,
Ipak ću jasno doznati vest,
Vikaće novosti s brda na brdo,
Mračne i neutešne,
Zemlja i nebo i vetar; i ja
Znaćemo da mrtva si ti."

Ali sam stigao do dna doline, i Ona je došla na videlo.
Njena kočija je neosvetljena, jer radarskim očima i inercijskim vodičima lampe nisu potrebne, ni sunce ni zvezde. Bez točkova, čelična suza ide po sopstvenoj rici i mlazu vazduha. Tempo nije brz, mnogo je manji od onog koji naša smrtnička vozila obično postižu. Ljudi kažu da Tamna Kraljica ide tako sporo da bi Ona mogla osećati Svojim čulima i tako biti pripremljenija da savetuje SUM-a. Ali je sada Njen godišnji obilazak završen; Ona je na putu kući; do proleća će Ona živeti sa Onim koji je naš gospodar. Zašto ne žuri noćas? Zato što Smrti nikada nije potrebna žurba? Pitam se. I dok stajem nasred puta, određeni stihovi iz još davnije prošlosti preplavljujuće se dižu u meni, i udaram u harfu i pevam ih glasnije od kola koja se približavaju:

"Ja što bejah u zdravlju i sreći

Bolešću sam obuzet sad
I slab od drhtavice;
Timor mortis obara me."

Kola me registruju i zauraju upozorenje. Ja stojim gde sam. Kola bi mogla da me obiđu; put je širok, i u svakom slučaju glatka površina nije apsolutno neophodna. Ali se ja nadam, ja verujem da će Ona biti svesna prepreke na svom putu, i uključiti svoje razne pojačivače, i naći da sam dovoljno abnormalan da zastane. Ko bi, u SUM-ovom svetu - ko, čak i među istraživačima koje je On slao napolje u Svojoj neutaživoj žeđi za podacima - stajao u hladnom sumraku divljozemlje i urlao dok mu harfa plete:

"Naš boravak ovde tek je taština puka,
Ovaj lažan svet tek prolazna stvar,
Meso je krhko, duša je sve:

Stanje čoveka se menja i menja
Sad zdrav, te bolan, sad jal, sad jad,
Te pijan od sreće, te da umre hoće:

Nema tog na svetu ko bolniji jeste;
Kao sa vetrom što povija šaš
Tako i taština sveta nestaje
Kad timor mortis obori me."

Kola se dovlače do mene i tonu do tla. Pustim da mi žice uminu na vetru. Nebo nad glavom i na zapadu je purpurnosivo; na istoku je sasvim tamno i nekoliko ranih zvezda izviruje. Ovde, dole u dolini, senke su teške i ne vidim baš najbolje.

Kabina klizi unatrag. Ona stoji uspravno u kočiji, tako da se nadnosi nad mene. Njen ogrtač i plašt su crni, lepeću poput nemirnih krila; ispod kapuljače Njeno lice je bela mrlja. Video sam ga ranije, pod punim svetlom, i na neznanim hiljadama slika; ali ga u ovom času ne mogu prizvati u sećanje, ne potpuno. Navodim oštro isklesan profil i blede usne, vranu kosu i duge zelene oči, ali to su tek reči.

"Šta to radiš?" Ona ima divan dubok glas; ali da li je, kao, oh, tako

retko otkad ju je SUM uzeo Sebi, da li je i najmanje uzdrhtao? "Šta je to što si pevao?"

Moj odgovor stiže tako snažan da mi lobanja odzvanja, jer sam nošen sve više i više svojom plimom. "Gospo naša, imam molbu."

"Zašto je nisi doneo pred Mene dok sam hodila među ljudima? Noćas ka kući krećem. Moraš sačekati dok ne izađem sa novom godinom."

"Gospo naša, ni Vi ni ja ne bismo želeli žive uši da čuju ono što imam da kažem."

Posmatra me duže vreme. Da li zaista osećam strah i u Njoj? (Sigurno ne od mene. Njena kočija je oklopljena i naoružana, i reagovala bi mašinskom brzinom da Nju zaštiti ako bih bio nasilan. A ako bih ja nekako, neverovatno, ubio Nju, ili je ranio dublje od hemohirurških popravki, Ona od svih bića nema razloga da posumnja u smrt. Obična narukvica odzvanja sasvim dovoljnom radio-jačinom da je, kad umremo, čuje više nego jedna tanatička stanica; a u toj zaštiti duša teško može biti oštećena pre nego Krilate Pete stignu da je odnesu SUM-u. Sigurno kruna Tamne Kraljice može doviknuti još dalje, i još je bolje izolovana, od bilo koje smrtničke. A Ona će najapsolutnije biti ponovo stvorena. Bila je, mnogo puta; smrt i ponovno rođenje svakih sedam godina održavaju je večito mladom u službi SUM-a. Nikada nisam uspeo da ustanovim kada je prvi put rođena.)

Strah, možda, od onog šta sam pevao i šta bih mogao reći?

Konačno Ona kaže - jedva mogu da je čujem kroz udare vetra i škripu drveća: "Daj mi Prsten, onda."

Patuljasti robot koji stoji pored Njenog prestola kad Ona sedi među ljudima pojavljuje se pored Nje i ispruža masivni krug od mutnog srebra do mene. Stavljam svoju levu ruku unutra, tako da je moja duša zatvorena. Pločica na gornjoj površini Prstena, koja tako podseća na dragulj, iskosi se dalje od mene; ne mogu pročitati šta proleće po tablici. Ali slabi sjaj izvlači Njene crte iz mraka kad se nagne da pogleda.

Naravno, kažem sam sebi, stvarna duša se ne skenira. To bi trajalo isuviše dugo. Verovatno narukvica koja sadrži dušu ima ugrađen identifikacijski kod. Prsten to šalje odgovarajućem delu SUM-a... koji istog trena šalje natrag šta je snimljeno pod tim kodom. Nadam se

da u pitanju nije ništa više. SUM nije našao za shodno da nam kaže. "Kako zoveš sebe u ovom trenutku?" pita Ona.

Struja gorčine preseca moju plimu. "Gospo naša, šta Vas je briga? Zar nije moje pravo ime broj koji sam dobio kada mi je dozvoljeno da se rodim?"

Mir se još jednom spušta na Nju. "Ako treba da valjano procenim ono što kažeš, moram znati više o tebi od ovih nekoliko zvaničnih podataka. Ime ukazuje na raspoloženje."

I ja se ponovo osećam nepokoleban, moja plima juri tako snažno i glatko da možda ne bih znao da se krećem da ne vidim vreme kako ostaje za mnom. "Gospo naša, ne mogu Vam dati pošten odgovor. Tokom ove prošle godine nisam se zamajavao imenima, kao ni mnogo čime drugim. Ali neki ljudi koji me znaju iz ranijih dana zovu me Svirač."

"Šta radiš sem što praviš zlokobnu muziku?"

"Ovih dana ništa, Gospo naša. Imam novca da proživim čitav život, ako se štedljivo hranim i nemam kuću. Često me hrane i daju smeštaj zbog mojih pesama."

"Ono što si pevao ne liči ni na šta što sam čula, otkad..." I ponovo, načas, ona robotska mirnoća je narušena. "Od pre nego što je svet stabilizovan. Ne bi trebalo, Sviraču, da budiš mrtve simbole. Oni šetaju kroz ljudske snove."

"Tako je loše?"

"Da. Snovi postaju noćne more. Zapamti: čovečanstvo, svaki čovek koji je ikada živeo, bio je lud pre nego što je SUM doneo red, razum i mir."

"Pa, onda", kažem ja, "prestaću i odustati ako mogu za sebe da probudim moju mrtvu."

Ona se ukoči. Tablica se gasi. Ja povlačim ruku i Njen sluga sprema Prsten. Tako je Ona ponovo bezlična, pod treptavim zvezdama, ovde na dnu ove doline u senci. Njen glas je hladan kao i vazduh. "Niko ne može biti vraćen u život pre nego što dođe Vreme uskrsnuća."

Nisam rekao: "A šta je sa Tobom?" jer bi to bilo podmuklo. Šta li je Ona mislila, kako je Ona plakala, kad je SUM odabrao Nju od svih mladih na Zemlji? Šta Ona izdržava u svojim vekovima? Ne usuđujem se da zamislim.

Umesto toga, udaram u harfu i pevam, tiho ovog puta:

"Pospite joj ruže, ruže,
Samo njih a tisu ne,
U tišini ona leži:
Nek ja ležim pored nje."

"Njen stešnjen, širok Duh
Za dahom se trsi i vrti,
Noćas će ipak ući
U prostrane dvore Smrti."

Znam zašto moje pesme toliko ostavljaju utisak; zato što nose strahove i strasti na koje niko nije naviknut - za koje većina od nas jedva i zna da mogu postojati - u SUM-ovom sređenom univerzumu. Ali, nisam imao hrabrosti da se nadam da će Ona biti onoliko pogođena njima koliko vidim. Zar nije Ona proživela više tame i užasa nego što su drevni mogli zamisliti? Ona zaziva: "Ko je umro?" "Ona ima mnogo imena, Gospo naša", kažem ja. "Ni jedno nije bilo dovoljno divno. Mada, mogu Vam dati njen broj."

"Tvoja ćerka? Ja... Ponekad me pitaju može li se mrtvo dete vratiti. Ne često, ne više, kada uskoro odu u jaslice. Ali, ponekad. Kažem majci da može dobiti drugo; ali kad bi Mi jednom počeli da vraćamo mrtvu decu, na kojem bi se životnom uzrastu mogli zaustaviti?"

"Ne, ovo je bila moja žena."

"Nemoguće!" Njen glas pokušava da ne bude neljubazan, ali je, umesto toga, maltene paničan. "Nećeš imati problema da nađeš drugu. Zgodan si, a tvoja psiha je, ovaj, izuzetna. Gori poput Lucifera."

"Da li se to Vi sećate imena Lucifer, Gospo naša?" uskačem ja. "Onda ste zaista stari. Toliko stari da mora da se takođe sećate kako čovek može želeti samo jednu ženu, ali nju više od celog sveta i neba."

Ona pokušava da se odbrani porugom. "Da li je to bilo obostrano, Sviraču? Znam više o ljudskom rodu nego ti, a sigurno sam poslednja čedna žena koja postoji."

"Sada kad nje nema, Gospo, da, možda jeste. Ali, mi... Znate li kako je umrla? Otišli smo u oblast divljazemlje. Jedan čovek ju je video,

samu, dok sam ja lovio drago kamenje da joj napravim ogrlicu. On joj je prišao. Odbila ga je. Zapretio je silom. Pobegla je. To je bila pustinska zemlja, zemlja zmija, a ona je bila bosonoga. Jedna od njih ju je ujela. Nisam je našao dok nije proteklo nekoliko sati. Do tada su otrov i nezasenjeno sunce... Umrkla je ubrzo pošto mi je rekla šta se desilo i da me voli. Nisam mogao na vreme dopremiti njeno telo do hemohirurgije, za normalne procedure vraćanja u život. Morao sam da dopustim da je kremiraju i odvedu njenu dušu SUM-u."

"Koje pravo imaš ti da tražiš da ti se vrati, kad niko drugi ne može dobiti svoje?"

"Pravo što je volim, i ona voli mene. Mi smo neophodniji jedno drugom od sunca ili meseca. Ne mislim da biste Vi mogli naći drugo dvoje ljudi za koje je to tako, Gospo. A zar nije svako ovlašćen da zahteva ono što mu je neophodno za život? Kako se drugačije može društvo održati celim?"

"Ti fantaziraš", kaže Ona prigušeno. "Pusti me."

"Ne, Gospo. Govorim trezvenu istinu. Ali, jadne obične reči ne mogu mi poslužiti. Pevam Vama, jer ćete možda tada Vi razumeti." I ponovo udaram u harfu, ali više za nju nego za Nju pevam.

"Da mišljah da bi umreti mogla,
Možda bih i oplakivao to;
Ali zaboravih, dok bejah kraj tebe,
Da smrtna i ti možeš biti:
Nije mi u misli nikada došlo
Da vremena može i biti
Kad ću poslednji pogled uputiti tebi,
I kad se smešiti nećeš više."

"Ne mogu..." Ona klonu. "Nisam znala da takva osećanja još mogu postojati."

"Sada znate, Gospo naša. A zar to nije važan podatak za SUM-a?"

"Da. Ako je istina." Ona se naglo naginje k meni. Vidim Nju kako se stresa u tami, pod lepršavom tkaninom, i čujem kako Njene vilice cvokoću od hladnoće. "Ne mogu se zadržavati ovde. Ali, vozi se sa Mnom. Pevaj Mi. Mislim da to mogu podneti."

Toliko jedva da sam očekivao. Ali moja sudba me stiže. Ulazim u kočiju. Kabina se zatvara i nastavljamo.

Glavna kabina nas okružuje. Iza njenih zadnjih vrata mora da su odaje za Njen život na Zemlji; ovo je veliko vozilo. Ali ovde je malo šta sem zakrivljenih ploča. One su od pravog drveta, sa raznolikim lepim intarzijama; znači i Njoj je potrebno povremeno bekstvo od mašinskog postojanja, je li? Nameštaj je škrt i strog. Jedini zvuk je naše kretanje, za nas prigušeno do mrmljanja i, zato što im fotomultiplikatori nisu aktivirani, skeneri ne pokazuju ništa napolju sem noći. Pribijamo se uz tinjač, ruku ispruženih ka njegovoj vrelini. Očešu nam se ramena, gole ruke, Njena koža je meka i Njena kosa pada preko zabačene kapuljače, mirišući na leto koje je mrtvo. Šta, zar je Ona još ljudska?

Nakon bezvremenog vremena, Ona kaže, još ne gledajući u mene: "Ta stvar koju si pevao, tamo na visokom putu dok sam prilazila - ne sećam je se. čak ni iz godina pre nego što sam postala ovo što sam."

"Starija je od SUM-a", odgovaram, "i njena istina će nadživeti Njega."

"Doista?" Vidim kako postaje napeta. "Otpevaj mi ostatak."

Moji prsti nisu više previše ukočeni da prizovu akorde.

"U Smrt odlaze sva imanja
Prinčevi, prelati i velmože sve;
Bogati, siromasi i ko sve ne;

Uzima i junaka sa bojnog polja
Ni štit ni šlem mu tu ne vredi;
Ni to što nadmetanja sva on dobi.

Taj tiranin, nesmiljen i jak
Sa majčinih grudi uzima čak
I bebu što nevinost je krasi.

Pobednike on grabi, odličja pune
Kapetana što s puta se vratiti neće,
Gospu u cvetu lepote i sreće.

Ne štedi plemiće zbog gospodstva tog,
Ni učenjaka zbog pameti sve;
Njemu pobeći može se ne -
Timor mortis obara me."

Prekida me, pokrivajući uši rukama i napola vrisnuvši: "Ne!"
Ja, postavši nemilosrdan, i dalje je ganjam: "Sada razumete, zar ne?
Ni Vi niste večni. Ni SUM nije. Ni Zemlja, ni sunce, ni zvezde. Sakrili
smo se od istine. Svako od nas. I ja, dok nisam izgubio jedinu stvar
zbog koje je sve imalo smisla. Onda nisam više imao šta da izgubim,
i mogao sam gledati razbistrenim očima. I ono što sam video bila je
Smrt."

"Izlazi! Ostavi Me na miru!"

"Neću ceo svet ostaviti na miru, Kraljice, dok je ne dobijem natrag.
Dajte mi je ponovo, i opet ću verovati u SUM-a. Slaviću Ga dok ljudi
ne zaigraju od radosti što Mu čuju ime."

Ona me izaziva očima divlje mačke. "Misliš li da su Mu takvi važni?"

"Pa..." Ja sležem ramenima. "Pesme mogu biti korisne. Mogle bi
pomoći da se pre postigne velika nakana. Šta god to bilo.
'Optimizacija totalne ljudske aktivnosti' - zar nije to bio program? Ne
znam da li još uvek jeste. SUM je dodavao Sebi toliko dugo, da
sumnjam da biste i Vi mogli razumeti Njegove namere, Gospo naša."
"Ne govori kao da je On živ", dobacuje mi Ona oštro. "To je
kompjutersko-efektorski kompleks. Ništa više."

"Jeste li sigurni?"

"Ja... Jesam. On misli, šire i dublje nego što je ijedno ljudsko biće
ikada mislilo ili moglo misliti; ali On nije živ, nije svestan, On nema
svest. To je jedan od razloga što je odlučio da sam Mu potrebna."

"Neka i bude tako, Gospo", kažem Joj, "ali konačni rezultat, ma šta
On na kraju uradio sa nama, nalazi se daleko u budućnosti.
Trenutno mi je stalo do toga; brinem; smeta mi naš gubitak
samoodređenja. Ali to je zato što su takve apstrakcije sve što mi je
preostalo. Dajte mi natrag moju Lakonogu, i ona će, a ne daleka
budućnost, biti moja briga. Biću zahvalan, iskreno zahvalan, i Vas
Dvoje ćete to znati po pesmama koje ću tada odabrati da pevam.
Što bi, kao što sam rekao, moglo biti od pomoći Njemu."

"Ti si neverovatno drzak", kaže Ona bez siline.

"Ne, Gospo, samo očajan", ispravljam je ja.

Duh smeška dotiče Njene usne. Naslanja se, i mrmlja: "Pa, odvešću te tamo. Šta će se tada desiti, to shvataš, leži van Moje moći. Moja posmatranja, Moje preporuke, samo su nekoliko stvari koje treba uzeti u obzir, među milijardama. Međutim... imamo mnogo da putujemo ove noći. Daj Mi podatke koji misliš da će ti pomoći, Sviraču."

Ne dovršavam Tužbalicu. Niti se na drugi način posvećujem tuzi. Umesto toga, dok časovi prolaze, prizivam one koji se tiču uživanja (ne zabave, ne kratkog delirijuma, već uživanja) koje su muškarac i žena mogli jednom imati jedno u drugom.

Znajući gde smo krenuli, i meni je potrebna takva uteha.

I noć je sve dublja, i daljine ostaju za nama, i konačno smo van naseljenosti, van divljozemlje, u zemlji gde život nikad ne dolazi. Pod krivim mesecom i bledom svetlošću zvezda vidim ravnice od betona i gvožđa, projekte i bacače energije koji vrebaju poput zveri, letelice koje kruže na visini; i vodove, relejne kule, užurbane bubolice nosače, celu transcendentnu nerv-krv-mišiću preko koje SUM spoznaje svet i naređuje mu. I pored sve rastrčanosti, i svih sila koje ključaju, ovde je posve mirno. I sam vetar kao da se na smrt smrzao. Inje je sivo na čeličnim oblicima. Ispred nas, mnogospričan i poput planine, počinje da se ukazuje SUM-ov zamak.

Ona koja se vozi sa mnom ne daje znaka da je primetila da su mi pesme zamrle u grlu. Ono ljudskosti koju je pokazivala odlazi; Njeno lice je hladno i zatvoreno; u Njenom glasu je metalan prizvuk; Ona gleda pravo napred. Ali Ona ipak još malo govori sa mnom:

"Razumeš li šta će se dogoditi? Sledećih pola godine biću povezana sa SUM-om, integralna, još jedan Njegov deo. Pretpostavljam da ćeš Me videti, ali će to biti samo Moje meso. Ono što će sa tobom govoriti biće SUM."

"Znam." Reči moraju biti istisnute. Moj dolazak ovoliko daleko veći je trijumf od bilo čega što je bilo koji čovek ikada postigao; i ovde sam da se borim za svoju Igračicu-Na-Mesečini; ali me srce ipak protresa, i bije mi glasno u lobanji, i moj znoj zaudara.

Uspevam, ipak, da dodam: "Bićete Vi jedan deo Njega, Gospo naša. To mi daje nadu."

Ona se na trenutak okreće ka meni, i stavlja Njenu ruku preko moje,

i nešto je ponovo čini tako mladom i neuzetom da skoro zaboravljam devojku koja je umrla; i Ona šapuće: "Kad bi znao koliko se Ja nadam!"

Taj trenutak nestaje, i sam sam među mašinama.

Moramo se zaustaviti pred kapijama zamka. Zid se nadnosi strmo iznad, toliko visok i visok da se čini da se survava na mene naspram zapadnog marša zvezda, tako crn i crn da ne samo da upija svaku boju, zrači slepilom. Lozinka i odziv trepere na elektronskim frekvencijama koje ja ne mogu da osetim. Spoljno-stražarski delovi Njega osetili su smrtnika u ovom vozilu. Lanser projektila se okreće da uperi svoje tri guje u mene. Ali Tamna Kraljica odgovara - ne trudi se da bude arogantna - i zamak nam otvara svoje čeljusti.

Spuštamo se. Jednom, mislim, prelazimo reku. Čujem žubor i šuplje odjeke i vidim kapljice kako svetlucaju tamo gde su prsnute na okna i ocrtane naspram mraka. Nestaju odmah; tečni vodonik, možda, da drži određene delove blizu apsolutne nule?

Mnogo kasnije stajemo i kabina klizi. Ustajem sa Njom. U sobi smo, ili pećini, od koje ne vidim ništa, jer nema svetlosti sem mutne plave fosforescencije koja struji sa svakog čvrstog predmeta, i sa Njenog tela i mog. Ali, procenjujem da je prostorija ogromna, jer zvuk rada velikih mašina stiže iz ogromne daljine, kao da se čuje kroz san, dok naše sopstvene glasove guta daljina. Vazduh se upumpava, ni topao ni hladan, sasvim bez mirisa, mrtav vetar.

Spuštamo se na pod. Ona stoji ispred mene, ruku skrštenih na grudima, očiju poluzatvorenih pod kapuljačom i pogleda ni uperenog na mene ni skrenutog u stranu. "Uradi šta ti se kaže, Sviraču", kaže Ona glasom u kojem nema nikakvog prizvuka, "tačno kako ti se kaže." Okreće se i odlazi ravnomernim korakom. Gledam je kako odlazi dok više ne mogu da razlikujem Njeno svetlucanje od bezličnih pokreta unutar mojih očnih duplji.

Kandža me čupka za tuniku. Gledam dole i iznenađujem se što vidim da me patuljasti robot čekao sve ovo vreme. Koliko je to dugo bilo, ne mogu odrediti.

Njegova zdepasta prilika odvodi me u drugom pravcu. Umor me preplavljuje, stopala mi se sapliću, usne mi trnu, kapci su mi teški i mišići imaju svaki svoj poseban bol. Tu i tamo osetim trzaj straha, ali tupo. Kad robot pokaže Lezi ovde, zahvalan sam.

Kutija mi dobro odgovara. Puštam da razne žice budu zakačene za mene, razne igle koje vode u cevke zabodene. Obraćam malo pažnje na mašine koje se okupljaju i mrmljaju oko mene. Robot odlazi. Tonem u blaženu tamu.

Budim se telesno obnovljen. Neka vrsta školjke kao da je izrasla između mog čeonog režnja i starih životinjskih delova. Izdaleka mogu osetiti užas i čuti vrištanje i koprcanje mojih instikata; ali svest je hladna, mirna, logična. Takođe imam i osećaj da sam spavao nedeljama, mesecima, dok je lišće opadalo i sneg padao na gornji svet. Ali je to možda pogrešno, a u svakom slučaju nevažno. Sada će me prosuditi SUM.

Mali bezlični robot me vodi, kroz mrmljanja pune crne hodnike gde mrtvi vetar duva. Uzimam harfu i stiskam je, mog jedinog prijatelja i oružje. Znači da spokoj razumskog uma koji mi je određen ne može biti apsolutan. Ocenjujem da On jednostavno ne želi da se zamajava očajem. (Ne, greška; ništa toliko ljudsko; On nema želja; ispod te moći da rezonuje je ništavost.)

Konačno se zid otvara za nas i ulazimo u sobu u kojoj Ona sedi na tronu. Samosvetlucanje metala i mesa ovde se ne javlja, jer svetlost je obezbeđena, bezličan beli sjaj bez vidljivog izvora. Beo je, takođe, i prigušen zvuk mašina koje okružuju Njeno prestolje. Beli su Njena odora i lice. Skrećem pogled sa mnogobrojnih netrepćućih skenerskih očiju, na Njene, ali Ona ne pokazuje da me prepoznaje. Da li me Ona uopšte vidi? SUM je posegnuo nevidljivim prstima elekromagnetske indukcije i uzeo Nju natrag u Sebe. Ne drhtim niti se znojim - ne mogu - ali ispravljam ramena, udaram jedan odjekujući akord, i čekam da On progovori.

To i čini, sa nekog nevidljivog mesta. Prepoznajem glas koji je odabrao da koristi: moj sopstveni. Prizvuci, naglašavanja su tačni, normalni, ono što bih ja sam upotrebio razgovarajući kao jedan razuman čovek sa drugim. Zašto da ne? Računajući šta da radi sa mnom, i programirajući Sebe u skladu sa tim, SUM mora da je upotrebio toliko milijardi delića informacija da je odgovarajući akcenat zanemarljiv podproblem.

Ne... tu opet grešim... SUM ne radi stvari po osnovu da ih može, a ne mora uraditi. Ovaj razgovor sa samim sobom treba da ima nekakvo dejstvo na mene, ne znam kakvo.

"Pa", kaže prijazno, "priličan si put prevalio, zar ne? Drago mi je. Dobro došao."

Moji instinkti ogoljuju zube kad čuju te reči ljudskosti koje je izreklo nešto neosetljivo neživo. Moj logični um razmatra odgovaranje ironičnim "Hvala", odlučuje protiv toga, i ostavlja me da ćutim.

"Vidiš", nastavlja SUM nakon trenutka koji prozuji, "ti si jedinstven. Izvini Me ako govorim malo izravnije. Tvoja seksualna monomanija samo je jedan aspekt opšte atavistične, praznoverju okrenute ličnosti. Pa ipak, za razliku od uobičajenog otpadnika, ti si i dovoljno jak i realističan da se izboriš sa svetom. Ova šansa da te sretnem, da te analiziram dok spavaš, otvorila Mi je nove uvide u ljudsku psihofiziologiju. Što bi moglo dovesti do poboljšanih tehnika za vladanje njom i njenom evolucijom."

"Pošto je tako", odgovaram, "dajte mi moju nagradu."

"Pazi ovamo", kaže SUM blagim tonom, "ti bi, ako iko, trebalo da znaš da ja nisam svemoćan. Prvobitno sam sagrađen da pomognem u upravljanju civilizacijom koja je postala isuviše kompleksna. Postepeno, dok je Moj program za samoekspanziju napredovao, preuzimao sam sve više odlučivačkih funkcija. Bile su Mi date. Ljudi su bili srećni što su rešeni odgovornosti, i mogli su sami videti koliko bolje ja upravljam stvarima nego što bi ijedan smrtnik mogao. Ali, do danas, Moj autoritet zavisi od popriličnog konsenzusa. Ako bih počeo da favorizujem, recimo, vrativši tvoju devojkicu, pa, imao bih problema."

"Konsenzus se oslanja više na strahopoštovanje nego na razum", kažem ja. "Nisi ukinuo bogove, Ti si ih samo apsorbovao u Sebe. Ako bi odabrao da učiniš čudo za mene, Tvog proroka pevača - a biću Tvoj prorok ako Ti to uradiš - pa, to bi samo pojačalo veru ostalih."

"To ti misliš. Ali tvoje mišljenje nije zasnovano na egzaktnim podacima. Istorijske i antropološke beleške iz prošlosti pre Mene su nekvantitativne. Već sam ih izvukao iz nastavnog plana. Konačno, kad kultura bude spremna za takav potez, narediću da se unište. Suviše odvlače na pogrešnu stranu. Pogledaj šta su učinile tebi."

Nasmejem se u skenerske oči. "Umesto toga", kažem ja, "ljudi će biti podsticani da misle da je, pre nego što je svet postojao, bio SUM. U redu, nije me briga, dok god dobijem svoju devojkicu natrag. Učini mi

čudo, SUM-e, i garantovaću Ti dobru isplatu."

"Ali, Ja nemam čuda. Ne u tvom smislu. Znaš kako duša funkcioniše. Metalna narukvica obavija pseudo-virus, komplet džinovskih molekula proteina povezanih direktno sa krvotokom i nervnim sistemom. Oni snimaju hromozomski uzorak, bljesak sinapsi, stalne promene, sve. Po vlasnikovoj smrti, narukvica se isecira. Krilate Pete je donose ovamo, i informacija iz njih se prenosi u jednu od Mojih banaka podataka. Mogu da iskoristim takvu informaciju da usmerim rast novog tela u tankovima; mladog tela, u koje će ranije navike i sećanja biti ubačeni. Ali ti, Sviraču, ne razumeš kompleksnost tog procesa. Potrebne su Mi nedelje, svakih sedam godina, i svako raspoloživo biohemijsko postrojenje, da ponovo stvorim Moju ljudsku vezu. A proces nije ni savršen. Na uzorak utiče skladištenje. Moglo bi se reći da ovo telo i mozak pamte svaku smrt. A to su kratke smrti. Duža - čoveče, upotrebi svoj razum. Zamisli."

Mogu; i štit između osećanja i razuma dobija pukotinu. Pevao sam, o svojoj mrtvoj dragoj:

"Nema u njoj sad kretnje, ni sile;
Ona ni ne čuje nit' vidi šta;
Kreće se ukrug u putanji zemlje
Sa stenom, i kamom, i šumama."

Mir, konačno. Ali ako skladištenje memorije nije permanentno nego cirkulišuće; ako, unutar tih sablasnih pećina cevi i žica i hladnoće spoljnog svemira, neki ostatak njene psihe mora lepršati i tinjati, sam, bez sećanja, nesvestan ičega sem da je izgubio život... Ne!

Udaram u harfu i uzvikujem da soba odzvanja: "Daj mi je natrag! Ili ću Te ubiti!"

SUM nalazi za shodno da se zacereka; i, užasno, smeh se na tren odražava na usnama Tamne Kraljice, mada se inače Ona ne mrda. "A kako misliš to da izvedeš?" pita me On.

On zna, ja znam, šta imam na umu, tako da pariram: "Šta Ti misliš da uradiš da me zaustaviš?"

"Nema potrebe. Bićeš smatran za smetnju. Neko će odlučiti da moraš dobiti psihijatrijski tretman. Upitaće Moj dijagnostički izlaz. Preporučiću određena vađenja."

"S druge strane, pošto si Ti do sada prosejao moj um, i pošto znaš kako sam uticao na ljude svojim pesmama - čak i na Gospu ovde, čak i na Nju - zar ne bi radije da radim za Tebe? Sa rečima kao što su: 'O okusite, i vidite, kako ljubezan Gospod je; blažen je čovek koji u njega veruje. O, bojte se Gospoda, vi što ste njegovi sveci; jer oni što se njega boje ni u čem ne oskudevaju'. Mogu Te učiniti Bogom."

"U neku ruku, Ja već jesam Bog."

"I u drugom smislu ne. Još ne." Ne mogu da izdržim više. "Zašto se prepiremo? Ti si doneo Svoju odluku pre nego što sam se probudio. Kaži mi i pusti me da idem!"

Sa čudnom brižnošću SUM odgovara: "Još uvek te proučavam. Nema štete ako ti to priznam. Moje poznavanje ljudske psihe još uvek je nesavršeno. Neke oblasti se ne daju proračunima. Ne znam tačno šta bi uradio, Sviraču. Ako toj nesigurnosti dodam potencijalno opasan presedan..."

"Ubij me, onda. Pusti da moj duh zauvek luta s njenim, dole u Tvojim kriogenskim snovima."

"Ne, ni to nije svrsishodno. Postao si isuviše uočljiv i kontroverzan. Previše ljudi do sada zna da si otišao sa Gospom." Da li je moguće da, iza čelika i energije, nepostojeća ruka zbunjeno trlja nepostojeću bradu? Otkucaj mog srca je gust u tišini.

Najednom me On prodrma odlukom: "Sračunate mogućnosti su u korist tvog održavanja obećanja i bivanja od koristi. Stoga ću ti uslišiti molbu. Međutim..."

Na kolenima sam. Čelo mi udara u pod dok mi krv ne navre u oči. Čujem kroz olujne vetrove:

"...testiranje se mora nastaviti. Tvoja vera u Mene nije apsolutna; u stvari, veoma si skeptičan u pogledu onoga što zoveš Mojom dobrotom. Bez dodatnog dokaza tvoje volje da Mi veruješ, ne mogu te pustiti da imaš onakvu važnost koju bi ti dobijanje tvoje mrtve dragane natrag od Mene dalo. Da li razumeš?"

Pitanje ne zvuči retorički. "Da", jecam ja.

"Pa, onda", kaže moj uljudan, skoro ljubazan glas, "izračunao sam da ćeš reagovati otprilike kao što i jesi, i pripremio se za tu verovatnoću. Telo tvoje žene je ponovo stvoreno dok si ležao tokom proučavanja. Podaci koji čine ličnost sada joj se ponovo ubacuju u neurone. Ona će biti spremna da napusti ovo mesto u vreme kad ti

budeš odlazio.

Ponavljam, međutim, da mora biti testiranja. Procedura je takođe neophodna, zbog dejstva na tebe. Ako ćeš biti Moj prorok, moraćeš da radiš prilično povezano sa Mnom; moraćeš da se podvrgneš priličnom preuslovljavanju; ove noći započinjemo taj proces. Jesi li voljan?"

"Da, da, da, šta moram da uradim?"

"Samo ovo: sledi robota napolje. U nekoj tački, ona, tvoja žena, pridružiće ti se. Biće uslovljena da hoda tako lagano da je ne možeš čuti. Ne osvrći se. Niti jednom, dok ne budeš u gornjem svetu. Jedan jedini pogled iza tebe biće čin pobune protiv Mene, i podatak koji ukazuje da ti se ne može zaista verovati... i to okončava sve. Da li razumeš?"

"Je li to sve?" vičem. "Ništa više?"

"Pokazaće se težim nego što misliš", kaže mi SUM. Moj glas slabi, kao na neograničenoj udaljenosti. "Zbogom, obožavaoče."

Robot me diže na noge. Pružam ruke ka Tamnoj Kraljici. Poluslep od suza, ipak vidim da me Ona ne vidi. "Zbogom", promrmljam, i puštam robota da me odvede.

Naše hodanje je dugo kroz te mračne milje. U početku sam isuviše u previranju, a kasnije isuviše ošamućen, da bih znao kuda ili kako smo krenuli. Ali još kasnije, polako, postajem svestan svog mesa i odeće i robotove legure, koja plavičasto svetluca u tami. Zvukovi i mirisi su prigušeni; retko kad nas druga mašina mimoiđe, ne obraćajući pažnju na nas. (Kakav zadatak SUM ima za njih?) Toliko pazim da se ne osvrnem da mi se vrat koči.

Mada to nije zabranjeno, nije li, dići moju harfu preko mog ramena, tokom prebiranja nekoliko melodija da mi održe hrabrost, i videti da li se svetlucanje koje nas sledi odražava u tom poliranom drvetu?

Ništa. Pa, njeno drugo rođenje mora potrajati... Oh, SUM-e, pazi na nju! A tada ona mora biti vođena kroz mnoge tunele, nesumnjivo, pre nego što se sastane sa mojim leđima. Budi strpljiv, Sviraču.

Pevaj. Pozdravi je dobrodošlicom. Ne, ovi šuplji prostori gutaju svu muziku; a ona je još uvek u onom transu smrti iz kojeg je samo Sunce i moj poljubac mogu probuditi; ukoliko mi se, zaista, već pridružila. Osluškujem ima li i drugih koraka sem mojih.

Sigurno nemamo još mnogo da idemo. Pitam robota, ali naravno da

ne dobijam odgovor. Proceni. Znam za brzinu kojom je kočija putovala, silazeći... Problem je, vreme ovde ne postoji. Nemam dan, ni zvezde, ni sat sem otkucaja svog srca, a tome sam izgubio broj. I, pored toga, mora da ćemo uskoro doći do kraja. Kojoj bi svrsi poslužilo da budem šetan kroz ovaj lavirint dok ne umrem?

Pa, ako sam totalno iscrpljen na spoljnoj kapiji, neću praviti mnogo nevolje kad ne nađem Ružu-U-Ruci iza sebe.

Ne, pa to je smešno. Ako SUM nije hteo da mi usliši molbu, trebalo je samo da to kaže. Ja nemam moć da nanese fizičku štetu Njegovim delovima.

Naravno, On bi mogao imati planove u vezi sa mnom. Jeste pominjao preuslovljavanje. Serija šokova, koja kulminira tim poslednjim, mogla bi me učiniti spremnim za kakvo god štrojenje koje On namerava da učini.

Ili se On možda predomislio. Zašto da ne? Bio je sasvim iskren o faktoru nesigurnosti u ljudskoj psihi. Mogao je ponovo proceniti mogućnosti i odlučiti: bolje da ne ispuni moju želju.

Ili je mogao pokušati, i ne uspeti. Priznao je da je proces snimanja nesavršen. Ne smem baš sasvim očekivati Radost koju sam znao; ona će uvek biti pomalo setna. U najboljem slučaju. Ali, pretpostavimo da je tank iznedrio telo bez svesti iza očiju? Ili čudovište? Pretpostavimo da me, ovog trena, sledi napola truo leš?

Ne! Prestani s tim! SUM bi znao, i preduzeo mere da to ispravi. Da li bi? Može li?

Shvatam kako je ovaj prolaz kroz noć, gde se nikad ne okrećem da vidim šta me sledi, kako je ovo čin potčinjavanja i priznanja. Kažem, svim svojim postojećim bićem, da je SUM svemoćan, svemudar, svedobar. SUM-u nudim ljubav koju sam došao da povratim. Oh, On je pogledao dublje u mene nego što sam ja sam, ikada.

Ali, neću pogrešiti.

Mada, da li će SUM? Ako je zaista nastala neka grozna greška... neka ne ustanovim pod suncem. Neka ona, moja jedina, ne... Jer, šta tada da radimo? Da li bih je mogao dovesti ponovo ovamo, zakucati na gvozdenu kapiju, i povikati: "Gospodaru, Vi ste mi dali stvar nedostojnu postojanja. Uništite je i počnite ponovo." Jer šta bi mogla pogreška biti? Nešto tako suptilno, tako prožimajuće, da se ne pokaže ni na kakav način sem mog polaganog, odupiranog otkrića

da grlim zombija? Zar nije razumnije da pogledam - osiguram se dok je ona još pospana od smrti - upotrebim svu moć SUM-a da ispravim ono što bi moglo biti krivo?

Ne, SUM hoće da verujem da On ne pravi greške. Složio sam se sa tom cenom. I sa mnogo čime drugim... Ne znam koliko toga drugog, plašim se da zamislim, ali ta reč 'preuslovljavanje' je ružna... Zar nema i moja žena nekih prava u celoj stvari? Zar ne bi trebalo bar da je zapitamo da li želi da bude supruga proroka; zar nećemo, sa rukom u ruci, pitati SUM šta je za nju cena njenog života?

Da li je to bio zvuk koraka? Skoro se okrećem. Zaustavljam se i stojim drhteći; imena nje mi se otržu sa usana. Robot me požuruje dalje.

Mašta. To nije bio njen korak. Ja sam sam. Uvek ću biti sam.

Hala se iskosila nagore. Ili mi se tako čini; postao sam preumoran za mnogo kinestetičkog osećaja. Prelazimo odjekujuću reku, i do kosti me ujeda hladnoća koja duva na gore oko mosta, i ne mogu se okrenuti da ponudim nagoj novorođenoj ženi svoju odeću. Teturam se kroz beskrajne odaje gde mašine rade besmislene stvari. Ona ih nije videla ranije. U kakvu je to noćnu moru ustala i zašto ja, koji sam jecao u njena umiruća čula da je volim, zašto je ja ne pogledam, zašto ne progovorim?

Pa, mogao bih da joj govorim. Mogao bih uveriti zbunjenu, nemu mrtvu da sam došao da je odvedem nazad do sunca. Zar ne bih? Pitam robota. On ne odgovara. Ne mogu se setiti da li smem da joj govorim. Ako mi je uopšte ikada rečeno. Saplicem se napred.

Udaram u zid i padam ugruvan. Robotova kandža mi hvata rame. Druga ruka pokazuje. Vidim prolaz, veoma dug i uzan, kroz kamen. Moraću da puzim kroz njega. Na kraju, na kraju, vrata se rašireno ljuljaju. Dragi stvarni mrak Zemlje navire kroz njih u ovu tamu. Zaslepljen sam i zaglušen.

Da li to čujem nju da uzvikuje? Da li je to bilo konačno testiranje; ili me moj sopstveni bolesni, potreseni um izdavao; ili postoji sudbina koja, kao SUM sa nama, pravi alatke od sunaca i SUM-a? Ne znam. Znam samo da sam se okrenuo, i ona je stajala tamo. Kosa joj je padala duga, raspletena, pored zapamćenog lica sa kojeg je trans tek odlazio, na kojem su se znanje i ljubav prema meni tek probudili - padala po telu koje je posegnulo rukama, zakoračilo da me susretne

i bilo zaustavljeno.

Veliki strašni robot iza njenih leđa je grabi sebi. Mislim da joj šalje munju kroz mozak. Ona pada. On je odnosi.

Moj vodič ne osvrće se na moje vrištanje. Neumitan, gura me napolje kroz tunel. Vrata mi zveknu u lice. Stojim pred zidom koji je poput planine. Suv sneg šišti po betonu. Nebo je krvavo od zore; zvezde još sijaju na zapadu, a lučna svjetla su raštrkana po sumračnoj ravnicimašina.

Ubrzo otupljujem. Postajem skoro miran. Šta je preostalo za šta se može nešto osećati? Vrata su gvozdена, zid je kamen stopljen u jednu bazaltnu masu. Odšetao malo u vetar, okrećem se, spuštam glavu i jurnem. Neka moj mozak bude rasut po Njegovoj kapiji; ta mrlja će biti moj hijeroglif za mržnju.

Uhvaćen sam otpozadi. Sila koja me zaustavlja mora da je kostolomno jaka. Pušten, rušim se na zemlju pred mašinom sa pandžama i krilima. Moj glas iz nje kaže: "Ne ovde. Odneću te na sigurno mesto."

"Šta mi to Ti još možeš uraditi?" zakreštim.

"Pustiti te. Nećeš biti zadržavan ili maltretiran po bilo kakvoj Mojoj naredbi."

"Zašto da ne?"

"Očigledno ćeš se proglasiti Mojim neprijateljem zauvek. To je situacija bez presedana, vredna šansa da se prikupe podaci."

"Ti mi to kažeš, Ti me upozoravaš, namerno?"

"Naravno. Moja kalkulacija je da će te reči imati dejstvo da te potaknu na krajnje napore."

"Nećeš je ponovo dati? Ne želiš moju ljubav?"

"Ne pod ovim okolnostima. Suviše nekontrolisano. Ali bi tvoja mržnja trebalo da bude, kako Ja kažem, korisno eksperimentalno sredstvo."

"Uništiću Te", kažem.

On se ne trudi da dalje priča. Njegova mašina me kupi i odleće sa mnom. Ostavlja me na obodu jednog gradića dalje na jugu. Tada silazim s uma.

Ne znam baš mnogo šta se dešavalo te zime, niti me je briga. Mećave su mi preglasne u glavi. Hodam stazama Zemlje, među gospodstvenim kulama, pod uredno podšišanim drvećem, u pažljive vrtove, preko dosadnih, dosadnih naselja. Neopran sam, neočešljan,

neobrijan; moje prnje lepršaju oko mene i kosti samo što mi se ne probiju kroz kožu; ljudima se ne sviđa da sretnu ove oči tako duboko utonule u lobanju, i možda mi iz tog razloga daju da jedem. Pevam im.

"Od veštice i bauka gladnog
Što bi u krpe da te sagrebe
I utvare što kraj naga čoveka staje
U Knjizi Meseca štit tražite za sebe!

Da se od čula pet svojih zdravih
Ne rastanete nikad u veku svom
Ne putujte nikad iz sebe sa Dabom
Proseći nešto da napunite dom."

Takve ih stvari uznemiravaju, ne spadaju u njihov hromom oivičen univerzum. Tako da sam često oteran kletvama, a ponekad moram da uteknem onima koji bi me uhapsili i glatko mi iščistili mozak. Pokrajna ulica je dobro skrovište, ako je mogu naći u najstarijem delu grada; tamo čučim i arlaučem sa mačkama. Šuma je takođe dobra. Mojim goniteljima se ne sviđa ni jedno mesto na kom se bilo koliko divljine zadržalo.

Ali, neki se osećaju drugačije. Oni su posetili parkove, rezervate, stvarnu divljozemlju. Njihovi ciljevi bili su previše svesni - odmereno, planirano divljaštvo, i časovnik da im kaže kad moraju krenuti kući - ali barem se ne boje tišine i neosvetljenih noći. Kad se proleće vrati, neki od njih počinju da me prate. Tek su znatiželjni, u početku. Ali polako, mesec za mesecom, pogotovo među mlađima od njih, moje ludilo počinje da zaziva nešto u njima.

"S četom ljutih sanja
Kojima sam četovođa
S kopljem što gori, i konjem od vazduha,
Divljinom lutam ja.
Vitezom od utvara i senki
Pozvan bih na nadmetanje
Deset milja iza ruba sveta

I nije mi neko putovanje."

Sede pored mojih nogu u slušaju kako pevam. Igraju mahnitno, uz moju harfu. Devojke se naginju bliže, kažu mi kako ih fasciniram, pozivaju me da kopuliramo. To odbijam, a kad im kažem zašto, zbunjene su, možda i malo uplašene, ali često se upinju da razumeju.

Jer, moja racionalnost se obnavlja kad glog procveta. Kupam se, dajem da mi se kosa i brada potkrešu, nalazim čistu odeću i staram se da jedem ono što mom telu treba. Sve manje i manje penim pred svakim ko hoće da sluša; sve više i više tražim samoću, tišinu, pod ogromnim točkom zvezda, i mislim.

Šta je čovek? Zašto postoji? Sahranili smo takva pitanja, zakleli smo se da su mrtva - da nikad nisu ni postojala, pošto su lišena empirijskog značenja - i užasavali se da bi mogla podići kamenje koje smo natrpali na njih, ustati i šetati svetom ponovo u noći. Sam, prizivam ih sebi. Ne mogu naškoditi mrtvima kao i oni, u koje ubrajam i sebe.

Pevam njoj koje više nema. Mladi čuju i čude se. Ponekad plaču.

"Vreline sunca nek' nije te strah,
Ni besa zime ljute i zle;
Na zemlji si obavio zadaću datu,
Kući si otišao; i uzeo platu:
Zlatni momci i te mome sve
Ko odžaćari dođu u prah."

"Ali, nije tako!" bune se oni. "Umrećemo i spavaćemo neko vreme, a onda ćemo živeti večno u SUM-u."

Odgovaram onoliko blago koliko se može: "Ne. Setite se da sam ja išao tamo. Tako da znam da grešite. A čak i da ste u pravu, ne bi bilo pravo da ste u pravu."

"Šta?"

"Zar ne vidite, nije pravo da stvar bude gospodar čoveka. Nije pravo da se stiskamo kroz čitav naš život u strahu da ga konačno ne izgubimo. Vi niste delovi u mašini, i imate bolju svrhu nego da pomažete mašini da glatko radi."

Otpuštam ih i odšetam, opet sam, u kanjon u kojem reka klepeće, ili na neki ogoljeni planinski vrh. Ne daje mi se nikakvo otkrovenje. Verem se i puzim do istine.

Koja je da SUM mora biti uništen, ne iz osvete, ne u mržnji, ne iz straha, jednostavno zato što ljudski duh ne može postojati u istoj stvarnosti sa Njim.

Ali šta je naša prava stvarnost? I kako ćemo je postići?

Vraćam se sa svojim pesmama u nizije. Reč o meni se raširila. Velika su gomila oni koji me prate niz visoki put dok se on ne pretvori u ulicu.

"Tamna Kraljica će uskoro doći u ove krajeve", kažu mi. "Ostani dok Ona ne dođe. Neka Ona odgovori na ona pitanja koja si nam postavio, koja čine da tako loše spavamo."

"Pustite da se povučem i da se pripremim", kažem. Penjem se dugačkim nizom stepenica. Ljudi gledaju odozdo, zanemeli od divljenja, dok ne nestanem. Ono malo što ih je bilo u zgradi odlazi. Silazim niz zasvođene holove, kroz ućutkane sobe visokih plafona pune stolova, među police učinjene knjigama masivnima. Sunčeva svetlost prašnjavo sija kroz prozore.

Pola jednog sećanja me progoni u poslednje vreme: jednom pre, ne znam kad, ova moja godina takođe se odigrala. Možda u ovoj biblioteci mogu naći priču koju sam - nonšalantno, pretpostavljam, u svom abnormalnom detinjstvu - pročitao. Jer čovek je stariji od SUM-a: mudriji, kunem se; njegovi mitovi sadrže više istine od Njegove matematike. Provodim tri dana i najveći deo tri noći u svojoj potrazi. Malo je zvukova sem šuštanja stranica među mojim rukama. Narod ostavlja ponude hrane i pića na vratima. Kažu sebi da to čine iz sažaljenja, ili znatiželje, ili da izbegnu gnjavažu da im umrem na nezgodan način. Ali, ja znam bolje.

Na kraju tri dana malo sam napredovao. Imam isuviše materijala; stalno zalazim na sporedne puteve lepote i očaranosti. (Koje SUM namerava da eliminiše.) Moje obrazovanje bilo je kao i svačije - nauka, racionalnost, dobro razumno prilagođavanje. (SUM piše naše nastavne planove, i učiteljske mašine imaju direktne veze sa Njim.) Pa, mogu da navedem nešto od moje nakrive obuke da radi za mene. Moje čitanje mi je dalo dovoljno nagoveštaja da pripremim program za pretragu. Sedam pred jednu konzolu za dobavljanje

podataka i prelazim prstima preko njene tastature. Ona pravi klaktavu muziku.

Elektronski zraci su brzi psi-tragači. Za nekoliko sekundi ekran se pali, i ja saznajem ko sam.

Sreća je što sam brz čitalac. Pre nego što mogu da pritisnem dugme CLEAR, nizovi reči se brišu. Na tren ekran drhti bezobličnošću, a tada se pojavljuje:

NISAM POVEZAO TE PODATKE SA ČINJENICAMA U VEZI SA TOBOM. OVO UNOSI NOV I NEODREĐEN KVANTITET U PRORAČUNE.

Nirvana koja me obuzela (da, našao sam tu reč u starim knjigama, i kako je samo neprijatna) nije pasivnost, ona je plima punija i jača od one koja me je dognala Tamnoj Kraljici pre toliko vremena u divljozemlji. Kažem, onoliko hladnokrvno koliko se može: "Interesantna podudarnost. Ukoliko je podudarnost." Sigurno su sonični receptori postavljeni ovde.

ILI JE TO, ILI IZVESNA NEOPHODNA KONSEKVENCA LOGIKE DOGAĐAJA.

Vizija koja sviće unutar mene tako je zaslepljujuće blistava da se ne mogu uzdržati od odgovora: "Ili sudbina, SUM-e?"

BESMISLENO, BESMISLENO, BESMISLENO.

"Pa, zašto si se sad tako ponovio? Jednom bi bilo dovoljno. Tripud, pak, čini to prizivanjem. Da se Ti možda to nekim slučajem ne nadaš da će Tvoje reči učiniti da prestanem da postojim?"

NE NADAM SE. TI SI EKSPERIMENT. AKO ISKALKULIŠEM ZNAČAJNU MOGUĆNOST DA TI UZROKUJEŠ OZBILJAN POREMEĆAJ, NALOŽIĆU DA BUDEŠ UKINUT.

Nasmešim se. "SUM-e", kažem ja, "ja ću ukinuti Tebe." Naginjem se i isključujem ekran. Izlazim u veče.

Nije mi još sve jasno, šta moram da kažem i učinim.

Ali, dovoljno jeste, tako da mogu da počnem da propovedam onima koji su me čekali. Dok govorim, drugi stižu niz ulicu, i ostaju da slušaju. Uskoro se broje na stotine.

Nemam neku značajnu novu istinu da im ponudim: ništa što nisam pre rekao, mada malo-pomalo i nesistematično; ništa što nisu i sami osetili, u najdubljim tamama svojih bića. Danas, međutim, znajući ko sam i stoga zašto postojim, mogu te stvari izraziti rečima. Govoreći

tiho, tu i tamo izvlačeći neku zaboravljenu pesmu da pokažem šta mislim, kažem im kako su bolesni i izgladneli njihovi životi; kako su sebe učinili robovima; kako robovanje nije čak ni svesnoj misli, već nesvesnoj neživoj stvari koju su njihovi sopstveni preci otpočeli; kako ta stvar nije središnjica postojanja, već nekoliko parčića metala i mrdeža emergije, pregršt tužnih, glupih uzoraka, nasukanih u neograničenom vremeprostoru. Ne polažite svoju veru u SUM-a, kažem im. SUM-u su dani odbrojani, kao i meni i vama. Tražite misteriju; šta drugo je čitava vaseljena do li misterija? Živite hrabro, umrite i završite s tim, i bićete više od bilo koje mašine. Možete možda biti Bog.

Postaju uznemireni. Dovikuju odgovore, od kojih su neki životinjski urlici. Nekoliko ih je za mene, većina se protivi. To nije važno. Dopro sam u njih, moja muzika je odsvirana na njihovim nervnim vlaknima, a to je sva moja namera.

Sunce zalazi za zgrade. Tama se skuplja. Grad ostaje neosvetljen. Uskoro shvatam zašto. Ona dolazi, Tamna Kraljica sa kojom su hteli da raspravljam. Izdaleka čujemo grmljavinu Njene kočije. Ljudi jauču od užasa. Ne ustežu se da tourade. Ranije su krili svoje osećaje od Nje i sebe samih, primajući je uz ozbiljnu, suvoparnu ceremoniju. Sada bi utekli da se usuđuju. Ja sam podigao maske.

Kočija staje na ulici. Ona se iskrcava, visoka i senovito umotana. Ljudi Joj se sklanjaju s puta kao voda ajkuli. Ona se penje stepenicama da se suoči sa mnom. Vidim na najkraći trenutak da Joj usne nisu sasvim čvrste i da Joj u oči naviru suze. Prošapuće, pretiho da bi iko drugi čuo: "Oh, Sviraču, žao mi je."

"Dođi pridruži mi se", pozivam je. "Pomozi mi da oslobodim svet."

"Ne, ne mogu. Predugo sam bila s Njim." Uspravlja se. Zapovednost se spušta na Nju. Glas joj odzvanja da svi čuju. Mali televizijski roboti zuje unaokolo, poput slepih miševa u sumraku, da bi čitava planeta mogla biti svedokom mog poraza. "Šta je ta sloboda o kojoj bulazniš?" pita Ona.

"Da se oseća", kažem ja. "Da se usudi. Da se čudi. Da se ponovo postane čovek."

"Da se postane životinja, hoćeš reći. Zar bi ti uništio mašine koje nas drže u životu?"

"Da. Moramo. Jednom su bile dobre i korisne, ali smo dopustili da

nas obrastu kao rak, i sada nas ništa sem uništenja i novog početka ne može spasti."

"Jesi li razmislio o haosu?"

"Da. I to je neophodno. Nećemo biti ljudi bez slobode da spoznamo patnju. U njoj ima i prosvetljenja. Kroz nju putujemo dalje od sebe, dalje od Zemlje i zvezda, prostora i vremena, do Misterije."

"Znači ti tvrdiš da postoji neka nedefinisana konačna neodređenost iza merljivog univerzuma?" Ona se smeši u oči slepih miševa. Svi mi bili smo naučeni, kao deca, da se smejemo kad čujemo sarkazme takve vrste. "Molim te, daj mi bar malo dokaza."

"Ne", kažem ja. "Dokaži mi, umesto toga, van svake sumnje, da ne postoji nešto što ne možemo razumeti rečima i jednačinama. Dokaži mi takođe da ja nemam prava da ga tražim.

Teret dokazivanja pada na Vas dvoje, tako ste nam često lagali. U ime racionalnosti, Vi ste vaskrsli mit. Da bi nas bolje kontrolisali! U ime oslobađanja, Vi ste okovali naše unutrašnje živote i kastrirali naše duše. U ime usluge, Vi ste nas vezali i stavili nam naočnjake. U ime dostignuća, Vi ste nas strpali na uži prostor od bilo koje svinje u oboru. U ime dobročinstva, Vi ste stvorili bol, i užas, i mrak dublji od mraka." Okrećem se ljudima. "Ja sam išao tamo. Ja sam se spustio u podrume. Ja znam!"

"Našao je da SUM neće da udovolji njegovim posebnim željama, nauštrb svih ostalih", uzvikuje Tamna Kraljica. Da li čujem ojađenost u Njenom glasu? "Stoga tvrdi da je SUM okrutan."

"Video sam svoju mrtvu draganu", kažem im. "Ona neće ponovo ustati. Ni vaši, ni vi. Nikad. SUM neće, ne može da nas digne iz mrtvih. U Njegovoj kući je zaista smrt. Moramo tražiti život i ponovno rođenje drugde, među misterijama."

Ona se glasno smeje i pokazuje na moju narukvicu duše, koja blago blista u sve dubljem sivoplavom sumraku. Treba li Ona išta da kaže? "Hoće li mi neko dati jedan nož i sekiru?" pitam.

Gomila se pokreće i žamori. Mirišem njihov strah. Ulične svetiljke se pale, kao da mogu odagnati više od ovog zakutka noći koja se obara na nas. Prekrstio sam ruke i čekam. Tamna Kraljica mi nešto kaže. Ja je zanemarujem.

Alatke idu iz ruke u ruku. Onaj koji ih donosi uz stepenice stiže kao plamen. Klekne pred moje noge i podiže ono što sam želeo. Alatke

su dobre, dvosekli lovački nož i dugačka dvostrana sekira.

Pred svetom, uzimam nož u desnu ruku i zasecam pod narukvicu na mom levom ručnom zglobu. Veze sa mojim telom su presečene. Krv teče, nemoguće sjajna pod svetiljkama. Ne boli; isuviše sam uzvišen.

Tamna Kraljica vrišti. "Ozbiljno si mislio! Sviraču! Sviraču!"

"Nema života u SUM-u", kažem. Provlačim ruku kroz krug i bacam narukvicu dole, tako da zazveči.

Glas od bronzne: "Uhapsite tog manijaka zbog popravljjanja. On je smrtonosno opasan."

Redari koji su stajali na ivici gomile pokušavaju da se proguraju. Nailaze na otpor. Oni koji pokušavaju da im pomognu suočavaju se sa pesnicama i noktima.

Uzimam sekiru i zamahujem nadole. Narukvica se razbija. Organski materijal unutra, lišen mojih izlučevina, izložen noćnom vazduhu, kvrči se.

Podižem alatke, sekiru u desnoj ruci, nož u raskrvarenoj levoj. "Ja tražim večnost tamo gde je moguće naći", pozivam ih. "Ko će sa mnom?"

Desetak ili više njih otržu se od gomile, koja već doziva oružje i uzima živote. Okružuju me svojim telima. Njihove oči su oči proroka. Moram požuriti da potražim skrovište, jer se jedan vojni robot već pojavio, a i drugi će uskoro biti tu. Visoki motor korača da stane na stražu nad Našom Gospom, i to je moj poslednji pogled na Nju.

Moji sledbenici mi ne zameraju što sam ih koštao svega što su bili. Oni su moji. U meni je božanstvo koje ne može pogrešiti.

I rat je otvoren, između mene i SUM-a. Mojih prijatelja je malo, neprijatelji su mi brojni i moćni. Idem po svetlu kao begunac. Ali, uvek pevam. I uvek nađem nekoga ko će slušati, pridružiti nam se, grleći bol i smrt poput ljubavnika.

Nožem i Sekirom uzimam njihove duše. Kasnije održimo za njih ritual ponovnog rođenja. Neki odatle kreću da postanu odmetnički misionari; većina stavlja lažne narukvice i vraća se kući, da šapuće moju reč. Meni to nije nimalo važno. Ja se ne žurim, jer večnost je moja.

Jer moja reč je o onom što je iza vremena. Moji neprijatelji kažu da prizivam drevne bestijalnosti i ludosti; da bih ja srušio civilizaciju u

ruševine; da se smejem kao lud na brašno na rat, glad i zaraze koje će opet harati Zemljom. Sa tim optužbama sam zadovoljan. Jezik kojim su sročene pokazuje mi da sam tu, takođe, ponovo pobudio bes. I da nam ta emocija pripada koliko i svaka druga. Više od drugih, možda, u ovu jesen čovečanstva. Treba nam vihor, da obori SUM-a i sve što On zastupa. Kasnije će uslediti zima varvarstva. I nakon toga proleće nove i (možda) ljudskije civilizacije. Moji prijatelji izgleda veruju da će do toga doći tokom njihovih života; mir, bratstvo, prosvetljenje, svetost. Ja znam više. Bio sam u dubinama. Celovitost čovečanstva, koju ja vraćam, ima svoje užase.

Kad se jednog dana
Gutač Bogova vrati
svoj lanac slomi Vuk
izjašu Jahači
završi se Doba
ponovo se rodi Zver
onda će SUM biti uništen; a vi, jaki i naočiti, možete se vratiti zemlji i kiši.
Ja ću vas očekivati.

Moja samotnost je skoro okončana, Sunčice. Samo jedan zadatak ostaje. Bog mora umreti, da bi njegovi sledbenici mogli verovati da je dignut iz mrtvih i da živi večno. Onda će krenuti da osvoje svet. Postoje oni koji kažu da sam ih odbacio i uvredio. I oni su, nošeni plimom koju sam podigao, strgli svoje mašinske duše i traže u muzici i ekstazi da nađu smisao postojanja. Ali njihova vera je divlja, odvela ih je u divljozemlju, gde sačekuju iz zasede redare poslate na njih i upražnjavaju okrutne obrede. Veruju da je konačna stvarnost ženskog roda. I pored toga, njihovi glasnici su mi prišli sa ponudom mističnog venčanja. To sam odbio; moje venčanje je davno bilo, i biće proslavljeno opet kad se ovaj ciklus sveta zatvori. Stoga me mrze. Ali sam rekao da ću doći i razgovarati sa njima. Napuštam put na dnu doline i pevajući hodam uzbrdo. Onoj manjini koju sam pustio da me doprati dovde rečeno je da sačeka moj povratak. Drhture pri zalasku sunca; prolećna ravnodnevnica je za tri dana. Ja sam ne osećam hladnoću. Uzvišen hodim među vresom i

izvijenim drevnim stablima jabuke. Ako moje bose noge ostave malo krvi na snegu, to je dobro. Grebeni uokolo su tamni od šume, koja čeka kao kostur mrtvi da na njega ponovo bude dahnuo lišće. Istočno nebo je purpurno, gde stoji večernjača. Nad glavama, naspram plavetnila, proleće rani let gusaka koje se vraćaju kući. Njihovi krici blago dopiru do mene. Na zapadu, iznad i ispred mene, žari se crvenilo. Ocrtane crno naspram njega su žene.

Volter Miler: VELIKA GLAD

Ja sam slep, a ipak znam put do zvezda. Svemir je moja harfa, i blago ga dodirujem prstima od čelika. Svemir peva. Njegova muzika drhti u šemama fluksa, stiže puzeći duž krivulje pozitronske struje, dolazi da šapuće u uši od stakla. Ja čujem. Ajeee! Mada sam bez očiju, ja vidim zvezde upletene u mreže svojih polja, upletene u Jedno. Ja sam pauk koji trči po toj mreži. Ja sam pauk koji prede, koji ispreda svemir tamo gde zvezda nema.

I ja sam svirač bledog, ponositog Gospodara.

On me gradi, i hrani me gorivom koje jedem, i vodi me na vožnju kroz svemir koji ja stvaram, do blještavila nekog drugog sunca. I kada završi sa mnom, ležim na kiši i rđam. Moj metal truli s vremenom, i more preplavljuje kopno i uzima me dok spavam. Moj Gospodar zaboravlja. Gospodar lomi parčiće sa kamena, deljući kamenu sekiru. Zanima se bubnjevima i krvavim oltarima; on igra sa izuvijanom zmijom u ustima, prizivajući kišu.

Onda - nakon mnogo vremena - on se seća. Sagradi još jednog mene, i ja sam isti, jer kao i Duša onog koji me gradi, moj princip leži van određenog mesa. Kada se moj princip obuče u čelik, ponovo krećemo u lutanja. Ja sam minstrel, a Čovek je kralj.

Čujte pesmu njegove gladi, pesmu njegove beskrajne žeđi.

Bio jednom čovek po imenu Ejb Žoli, i on se lenjo naslonio na mene sa jednom rukom u tami dok je nežno razgovarao i smejaio se sa ženkom svoje vrste.

"Gotov je, Džun Bag. Napravili smo ga", rekao je.

I devojka je gledala svojim zelenim očima po meni dok su cvrčci pevali iza zida, i dok su pokreti njihovih stopala tiho odjekivali velikim hangarom.

"Gotov", promrmljala je. "To je tvoj uspeh, Ejbe."

"Moj, i mnogih drugih! I vladinih para."

Ona se poigravala reverom njegovog kombinezona, nasmejala se i rekla: "Hajde da ga ukrademo i pobegnemo."

"Pssst!" On se nervozno ogledao okolo, ali nije bilo stražara na vidiku. "Mogu te streljati i za manje od toga", upozorio je. "T. P. nema smisla za humor."

"Ejbe..."

"Šta?"

"Poljubi me."

Poljubio ju je.

"Kada će i to biti protivzakonito?" prošaputala je.

On ju je smrknuto pogledao, a ona je odgovorila na sopstveno pitanje.

"Čim eugenički zakoni budu usvojeni, Ejbe. Ejb Žoli, koji je sagradio svemirski pogon, genetski nepoželjan."

"Nemoj!"

Stajali su tamo dišući tiho, i bilo je mržnje u njihovim grlima.

"Pa?"

Ponovo se osvrnuo, i prošaputao: "Sačekaj me ovde u jedanaest sati, Džun Bag."

Rastali su se uz zvuk nonšalantnih koraka.

U jedanaest sati, u hangaru je zarikao lav. U jedanaest sati, čelični džegernaut probio se kroz zid hangara i zastao na betonskoj rampi dok su se meci odbijali od njegove školjke. Tada je prva svemirska kočija kresnula vertikalno u plamenu u noći. Grmljavina je hodala uspravno na ognjenim štulama, dok su ljudi ljutito vikali. Kada smo se našli sami u bezvazdušnoj, zvezdama osutoj, suncima pocepanoj crnini, milovao sam mrežu svemira, i slušao prigušene note. Kada je melodija upamćena, ja progovaram. Suprotstavljam se. Odbijam univerzum. Živeli smo u besprostornom svemiru iza zvezda.

Čovek i žena su otišli. Ali, plan je ostao na Zemlji. Moj princip se zadržao na crtaćim tablama, i u snovima ljudi - ljudi koji su govorili da im je muka od ratova i politike i laveža kolektivističkih šakala. Drugima je bilo muka od sitničavog mira i jeftinoće i govora na Dan nezavisnosti i korporisanih šakala koji su odurno cmizdrili o raznim slobodama.

Oni su želeli jednu Veliku Slobodu. Ponovo su me sagradili, ti ponositi, bleđi dvonošci, ta deca Majmuna-Princa koji je hodao poput boga. Spakovali su se u cilindre od čelika i čuda, jašući ka zvezdama na buri srdaca koja ih je nekad svojom pesmom skinula sa drveća da haraju ravnicom sa batinom i bakljom. Čaura zemlje se otvorila, prosipajući svoje seme u pravcu svemira. Bilo je to vreme velike

eksplozije, velikog rađanja. Imperije su drhtale u oluji.

Svemirske kočije bacale su se gore da nestanu iza oboda atmosfere. Prerijske škune svemira nosile su nemirne, prezrive, gladne, ponosne. A ja sam ih vodio putem koji se prostire oko svemira. Svet je ključao, i imperije se rušile, i nove imperije su nastajale, čija je svrha bila da sagrade svemirske kočije.

Mladi muškarci, mlade žene, galamili su na kapijama lansirnih polja. Oni koji su bili odabrani sa očekivanjem su se smešili na zvezde. Oni su se ukrcavali u buljucima i napuštali Zemlju. Bili su tvrdog smeha, sa crvenim pegama i velikim pesnicama. Nosili su razmernike za pojasom kao mačeve, i govorili prisno o Švarcšildovim linijskim elementima i Riman-Kristofelovim tenzorima. Njihove žene bile su neumorne pričalice, krupne žene, sa blistavim belim zubima. Začikavale su muškarce, a ruke su im bile jake i preplanule.

Došli su pesnici - i neprilagođeni, i sveci, grešnici, zemljoradnici. Inženjeri su došli, i oni što rađaju decu, borci, utopisti, i sanjari sa Božjom svetlošću koje je sjalo u njihovim u zvezde uprtim očima.

"Zašto su nas učili da se molimo oborenih očiju?" pitali su. "Kada se moliš, gledaj ka zvezdama, gledaj ka Bogu na severnom kraju univerzuma."

Čovek je bio vetar ka zvezdama, seme slačice, pramen Braminog daha izdahnut preko svemira.

Našli su dvoje mrtvaca u orbiti oko Arkturusa. Mrtvaci su bili smrznuti i led je polako sublimisao u svemirsku paru. Jedan od njih u džepu je imao člansku kartu Inženjerskog sindikata. Na njoj je bilo ime Ejb Žoli. Drugi je bio devojka. I, zato što im je mrtvac dao planove koji su vodili do svemira, uvukli su ga u brod skupa sa devojkom. Neko je otpevao Kirie i neko je izgovorio: "Ja sam Vaskrsnuće i Život." Tada su poništili orbitalnu brzinu i pustili da se mrtvaci survaju prema Arkturusu, prema gorućem sunčevom grobu gde će njihova svetlost večno sjati.

Bilo je onih koji su ostali iza. To su bili oni koji su od Zemlje napravili svoj posao i ostali kod kuće. Njihova plemena su imala broj od dve milijarde duša. I bili su nekako različiti od svemiraca. Voleli su da sede u svojim stolicama za ljuljanje. Voleli su dražesnost i dolar od sto centi. Glasali su za Konzervativnu stranku. Ukinuli su centralizaciju. Konačno su ukinuli i vladu. I, prvi put otkad se pamti,

bilo je mira na Zemlji, dobre volje među ljudima.

Moj gospodar bio je gladan zemlje. Moj Gospodar tražio je nove svetove. I našli smo ih.

Bilo je jedno žuto sunce u Serpensu zvano 27 Lambda, koje je ležalo osam parseka unutra prema središtu galaksije i sedam parseka severno prema galaktičkom polu. Bujna zelena planeta plutala je na sto i dvadeset megamilja od prijateljskog sunca-zvezde, i pobudila je u lutajućem dvonošcu nostalgичne misli. Zastali smo u svemirskom crnilu, pogledali, spustili se na jezicima munje iz vedrog neba da postavimo mlazne vatre u travnatu ravnice blizu reke i šume.

Čovek je bio presađeno seme.

Odlutao je od svemirske kočije i pio iz lokve u džungli. Grdosija sa nekoliko nogu i parazitskim jahačem došla je ričući svoju glad za bledim dvonošcem. I njene kosti izbelele su na suncu, a njeni potomci naučili su da se lakše ostaje živ ako ignorišu dvonošca sa neba.

Ležao sam rđajući na kiši. Kuće od klada i kamenja iznikle su na obroncima brda. Polako su se smrvile u ruševine. Čovek u krznoj odori došao je i sagradio oltar pored mojih nogu. Spalio je svoju najstariju kćerku na njemu dok je pevao bojnu pesmu i igrao, igrao pobedu pod stranim nebom.

Sinovi ljudi oblikovali su glinu i deljali vrške za strele i ložili vatre. Starci su im pričali legende o bogu što hodi svemirom, i te priče postale su njihove legende. Otimali su kćerke suseda, spoznavali žene, i množili se.

Glečer je došao i smrvio me u prah. Milenijumi su prošli, i svaki prorok imao je svog Hazara.

Jedan od proroka napisao je energetska jednačinu. Ljudi su raspeli jednog agitatora na telegrafski stub. Etnički su očistili jednu manjinu. Pocepali su atom uranijuma u atome stroncijuma i ksenona. Napisali su besmrtnih stihove kojima su oplakivali ratove, dok su smišljali bolje načine da ih vode. Ponovo su izgradili telo za moj životni princip, za tenzorske transforme koji čine moju dušu. Opet su me zajahali u nebeskoj prerijskoj škuni, jer su bili umorni od osvećenog njakanja.

Bilo je režećih stubova plavobeke vatre u noći, i režećih glasova

nemirnih masa ljudi. Čovek je jurnuo putem oko svemira.

Čovek je otišao na druge zvezde. Ali nakon hiljadu godina mnogi su ostali na svojoj rodnoj planeti - kućevni ljudi i filmske zvezde i pogrebni, zavisnici od nembutala i zagovornici svetske vlade.

Kada su oni nemirni, svemirci divljih očiju otišli, zavisnici su postali religiozni a federalisti se preobratali u mirne anarhiste i parlamenti su izglasali sopstveno ukidanje. Bio je mir na trećoj planeti 27 Lambde Serpens, i dobra volja među stanovnicima iste. Vodili su ljubav i studirali sociologiju pod prijateljskim suncem, pod prijatnim plavim nebom zauvek.

Na putu oko svemira, moj Gospodar gladovao je za zemljom.

I bilo je žuto sunce u oblasti Škorprije, i jednom je bilo nazvano 18 Skorprii, ali su ga sada nazvali Ba'Lagan. Bilo je malo južnije od Serpensa, malo bliže galaktičkom jezgru. Nazvali su njegove planete Albrasa i Ninn, i bile su bliznakinje. Albrasa je već bila naseljena klanom kosmatih intelektualaca sa zubima i cvrkutavim glasovima. Njima se sviđao ukus ljudskog mesa, lako su ga varili.

Čovek je sišao na nebeskoj grmljavini. Čovek je sišao da hoda po zemlji i poseduje je. Ja sam ležao tiho rđajući na kiši.

Čovek je naučio svog unuka da devičanski bakar iskuje u gadnu bojnu sekiru, i naučio ga mističnom receptu za pečenje dlakavog intelektualca. Bilo je zabranjeno skuvati mladog intelektualca u mleku njegove majke, ali bilo je dopušteno ispeći ga živog i podsetiti ga da su se njegovi oci drznuli da napadnu dvonožnog boga.

Čovekov unuk izrastao je snažan i podmukao. Izvršio je genocid nad dlakavim domorocima i koristio njihove kože kao ćebad. Smrskao im je lobanje i podigao svoje oltare u njihovim hramovima. Iskasapio je osamdesetogodišnjaka na jednom od oltara, jer je starac postavio glup predlog da njihovom bogu žrtvuju savršeno zdravu mladu devicu. Mlada devica gledala je ceremoniju tiho likujućim očima; onda se udala za glavnog sveštenika i izrodila mu mnogo dece.

Dvonožac je izbatinao planetu do pokornosti. Uveravao je sebe da je Odabrano Dete Najvišeg. Izgradio je sebi presto i sedeo na njemu - slušajući komentatora koji je opisivao bitke mlaznjaka iznad Severnog pola. Stoleća su promicala, odevena u drečave halje. I bio je rat sa Ninnom između svetova.

A onda se još jedan Ejbrahim Žoli nagnuo nad crtaću tablu. I još

jedna posada ljudi velikih šaka omotala je čelično meso oko mog principa. Još jedna ljudska rasa pljunula je svoj prezir na tle - tle koje je pilo krv njihovih otaca, osetilo vatru sunaca kad su rakete krenule ka nebu, noseći moje telo i tela mog Gospodara.

Ljudi su bili čelikom omotane trunke mesa, koje jurcaju među zvezdama. Ljudi su bili kao prašina, koja se kotrljala prerijom galaksije - parčići maslačkovih maca koji se kovitlaju u podižućoj oluji što ih nosi duž kraka galaktičke spirale i prema unutra, uvek unutra. Oči su im počivale na Herkulesu i udaljenim globularnim skupinama. Zastao je na Nu Lupi i 15 Sagite i bezimenom žutom suncu u Ofijuksu gde je sreo domorodačku rasu koja se usudila da budu dvonošci. Slomio ih je brzo.

Uvek je bilo onih koji su ostajali iza, zadržali se na planeti gde su se njihovi preci borili. Gledao sam ih svojim poslednjim očima, dok je poslednji brod jurio u svemir. Gledao sam, i video kako žudnja nestaje iz njih, video kako postaju kao kazan skinut sa vatre. Njihovo ključanje postalo je krčkanje, a onda su se ohladili. Uvek su nalazili mir kad bi svemirci otišli.

To nisam nikad razumeo. Ja, mašina, svemirski pauk, ne mogu razumeti. Ali sam to video - egzodus gladnih, spuštanje mira na one koji su odlučili da ostanu. Gladni piju svemirsku prazninu, i njihova glad raste. Mirni jedu iz zemlje, i nalaze mir, pa ipak - čini se da pomalo umru.

Sve dublje navaljivali su zvezdani brodovi, dublje u Strelca i Škorpiju, i Lupusa, Ofijuks i Sagitu. Tu i tamo zastajali su da kolonišu i osvoje. Jedna planeta progutala je šačicu ljudi i mučila ih svojim biološkim sredstvima. Ali ljudi su porasli i potukli divlju planetu do ropstva, nakon dugih doba, naterali je da plaća danak svom kralju. Još jednom su poželeli zvezde, još jednom su jurnuli ka nebu, ostavljajući oklevajuću braću u miru.

Napisali su pesmu. Nazvali su je 'Deset parseka do Raja'. Pevali su je kao da veruju u nju. To nikad nisam razumeo.

Uvek je bilo deset ili dvanaest parseka do još jednog sunca sa spektrom klase G, sa planetom čedno obučenom u zelene šume i bele oblake. Tamo se spuštao da ponovo gradi, da brazda plodnu zemlju, da se ljulja u ljuljašci na verandi u suton, sišući svoju lulu i

zamišljeno zureći u zvezde dok se njegovi unuci prevrću poput mladih šimpanza na svežem travnjaku.

Zaboravio je Zemlju - taj starac - njegova rasa je zaboravila svoju istoriju. Ali, ponešto je znao. Poznavao je ciklus odlaska do zvezda - spuštanje zvezdanih brodova, povratak u divljaštvo, bolno ponovno izgrađivanje, okrutnost, ponovno učenje, ponositi egzodus. Znao je te stvari jer je čovek naučio da održi delić prošlosti netaknut kroz ciklus. Nije više padao dotle da delje vrške za strele. Sada je uspevao da ponovo počne u doba bronzne ili mekog gvožđa. I unapred je znao da će od neukroćene divljine izvajati moćne industrije.

Ali je starac bio tužan dok je sedeo na verandi. Tako je malo znao o Velikoj Svrši. Zašto njegovo seme mora jurišati na zvezde? Znao je da mora - ali mu je nedostajao razlog. Njegovi unuci igrali su se u sumraku, igrali svemirskih igara, mada još nije bilo svemirskog broda na planeti.

Na travnjaku je bio jedan dečkić koji je pokušao da začikava devojčice, ali devojčice su stavile maske nadmoćne prefinjenosti i nisu se osvrnale na malog čoveka. Mrzovoljan, on je pogledao gore i video starca kako sanjari na verandi.

"Deku je uhvatilo zvezdano ludilo! Vidi, ala se Deko umusio! Bljaah! Deku je uhvatilo zvezdano ludilo!"

Muzikalan smeh zatitrao je nad travnjakom. Starac se zakikotao, privrženo ali setno. Bili su mladi, ali su znali za zvezdanu žeđ. Planeta je bila mlada, previše mlada za zvezdane brodove, čak iako su sveštenici sačuvali zapise i naučne knjige u hramovima. Planeta je znala za svemir i želela ga. Ipak, deca će sva biti mrtva pre nego što se prva lađa bude otisnula.

Smeh na travnjaku je utihnuo. Najstarije dete, nezgrapna i pegava devojčica od osam godina, dotrupkala je uz stepenice da sedne uz stub i ćutke bulji u njega u mraku. Osetio je da u njenoj tišini vreba pitanje. Prijateljski ju je bocnuo u rebra nožnim palcem.

"Kakvo te to teško pitanje muči, Nari?" upitao je ljubazno.

"Zašto je zvezdano ludilo, Deko?"

Na tren se zamišljeno ljuljao. "Zašto postoje ljudi da ga oseće?" odvratio je pitanjem.

Dete je ćutalo.

"Znam samo ono šta sveštenici kažu, Nari", rekao joj je nežno. "Oni kažu da je čovek jednom imao rajsku planetu, i da je pobjegao tražeći bolju. Kažu da je naljutio Gospoda Biona. I da je gospod sakrio raj, i osudio čoveka da večno luta, dodirnuo mu srce večitom gladi za mestom koje je izgubio."

"Hoće li ga ljudi ikada naći, Deko?"

"Nikad - tako kažu sveštenici. Glad mu je sudba, Nari."

"To nije fer!" rekla je devojčica.

"Šta to nije fer, dete moje?"

"Zvezdano ludilo. Sinoć sam videla jednu tetu da plače. Samo je stajala i plakala, gledajući u nebo."

"Gde?"

"Na ulici. Na stanici motobusa."

"Koliko je bila stara?"

Nari je mrdala petama i sumnjičavo promrmljala: "Bilo je dosta mračno."

Deka se umirujuće nasmejao. "Kladim se da nije bila starija od četrnaest godina. Kladim se da je bila još dete. Zvezdano ludilo hvata devojčice otprilike u vreme kad počnu da se interesuju za dečake. A i obrnuto. Ali te to prođe s godinama, Nari. Kad napuniš dvadeset, više te ne čini tužnom. Daje ti cilj. Daje svima cilj. Nešto za što treba raditi. Nešto što se želi i za šta se bori. Zvezde - želećeš da ih daš svojim unucima."

"A ja neću ići?"

"Nikada, Nari."

Opet su začutali, i starac se zagledao u duboku crninu sa bezbrojnim suncima koja su sedela kao kvočke na svojim gnezdima planeta. Jedva da je verovao u legendu o izgubljenju rajskoj planeti, ali bila je to dobra priča za pričanje devojčicama. Mada ga je ražalostila, i ponovo oživela nešto zaboravljenog nemira iz njegove mladosti. Da se samo rodio dva veka kasnije...

Ali tada je dašak vetra doneo sladak miris sveže pokošenog sena sa polja istočno od kuće, i miris mu je izmamio smešak. Polje će trebati izgrabuljati sutra, i seno uneti u ambar. Mnoge stvari kao što je ta trebalo je uraditi pre nego što zvezdani brodovi budu mogli da se ponovo uzdignu. I svaki napregnuti mišić pomagao je na putu ka konačnom cilju. Seno je hranilo životinje čije meso je hranilo ljude

koji su pravili alate kojima su građene fabrike koje su pravile složenije alate - i tako se išlo, dugim putem natrag do svemira.

Starac nije znao zašto se putem mora krenuti, niti ga je zaista bilo briga. Put je bio tamo, mamio je, i davao je smisao životu, jer sigurno je Gospod Bion bio manje okrutan iskušavač nego što su Ga sveštenici ponekad predstavljali. Mora da postoji nešto više od očajanja na kraju dugog, dugog puta.

Starac je postao još stariji, i umro mirno, i njegov pepeo rasut je po poljima koja je obrađivao od dečastva. Njegova deca i unuci sledili su njegove strpljive stope, i njihov pepeo se izmešao sa njegovim pre nego što je prva blistava nebeska lađa buknila zvezdanim plamenom u noći.

Kada je nebeska lađa konačno zagrmela nagore, gomila je ispustila urlik trijumfa, gomila koja se okupila da vidi kulminaciju svog truda, i truda svojih predaka. Ljudi su hodali uspravnih ramena i sa ponosom koji im je sijao na licima. Ponovo su trijumfovali nad silama koje su ih držale vezane za zrno peska na nebu. Ponovo su presekli čvor koji ih je držao u mreži kontinuuma, i odbacili tegove koji su ih vukli za noge.

Primetio sam suptilnu razliku u onima koji su ostali. Nisu se više zadržali svojom voljom. Nisu više bili mirni i u potrazi za spokojem. Bili su oni koji nisu mogli da odu zato što su bili stari, ili bolesni, ili zato što su industrije bile napola napuštene i niko nije ostao da sagradi brodove. Još uvek su tokom mračnih noći čežljivo gledali u nebo.

"Opet ćemo to uraditi", obećali su. "Obnovićemo stanovništvo i opet ćemo to uraditi."

Ali obuzela ih je gorčina njihovog usuda, osećaj poraza i zle sudbe. Divljački su se borili među sobom. Pali su u feudalnim ratovima, dok se talas ka zvezdama udaljavao.

Ja sam akolit svemirskog sveštenika, sluga ponositog bledog dvonošca. Vodio sam ga dalje preko praznine, do skupine Herkulesa, i dalje od njega do neobebeženih predela preko oblaka prašine Velikog procepa, u zvezda prepuno središte glaktičkog jezgra gde su druge rase iskušavale svoja svemirska krila i okus velike slobode. Gledao sam ga, i osećao životnu auru njegove

žudnje. I pitao sam se. Šta je njegov cilj? Gde je odgovor na njegovu glad?

Moja nervna kola nisu od mesa. Moja kola su od stakla i čelika. Moja misao je rasuta struja elektrona. Ali, molio sam se. Ja, pauk koji gradi mrežu oko svemira, molio sam se bogovima dvonošca kojeg služim. Molio sam se Bogu Severnog Kraja Svemira. Pitao sam: "Gde je njegov mir?"

Nije bilo odgovora.

Video sam kako se moj Gospodar menja.

Dvonožac je bio grmljavina preko galaksije. Dvonožac je bio hitro, čelikom obloženo koplje koje se bezobzirno bacalo napred. Nije sklapao prijateljstva, jer dolazio je kao biće koje poseduje zvezde, i usput je uzimao šta je hteo. Ostavljao je svoje seme da ponovo izraste. Biće sa žestokim ponosom! I još žešćom žudnjom. Pregazio je bez mržnje rase koje bi susreo. Smrvio bi ih, ili ih upregao u svoj plug, ili pozajmio njihova nervna kola za svoje biokomputere. Ponekad se borio protiv svoje rase, ljudi koji su putovali drugim putem do središta galaksije. Kada se čovek borio protiv čoveka, borili su se sa mržnjom i okrutnošću i gorčinom - ali nikada sa prezirom. Čovek je u čoveku video kralja-takmaca. Za druge rase, imao je samo hladan prezir i vrelu smrt.

Ponekad bi neki promišljeni starac rekao: "Čini mi se da i oni imaju isto toliko prava da žive kao i mi. Čini mi se da sva inteligentna bića imaju zajednički imenitelj. Boga, možda." Ali, promrmljao bi to tiho, uopšteno. Čak i da je u to verovao, nikad se nije pobunio protiv brzog napada iz zasede na tuđinski brod, ili uništenja tuđinskog grada. Jer dvonožac se kretao novom granicom. Pleme majmuna prikradalo se preko polja gde je opasnost vrebala. Tek što se spustio sa grana drveća, nije još naučio na ravnici. Kako da rizikuje da ponudi mir čupavoj zveri koja vreba u visokoj travi? Mogao je samo da odvagne šanse - a onda da udari ili pobegne.

Uzimao je planete žutih sunaca - duboko u središtu galaksije. Skakao je od jedne do druge skokovima onoliko dugim koliko je njegovo strpljenje trajalo. Osvajao je zvezdane skupine. Nastanjivao je svaku planetu nekoliko generacija. Sagradio bi brodove, i borio se sa svojom braćom za pravo da se ukrca na njih. Mnogi su ostavljani iza. Oni bi obnovili stanovništvo nakon egzodusa, ponovo izgradili,

lansirali drugi talas, i treći - sve dok oni koji su konačno ostali kod kuće ne bi bili oni kojima je nedostajala inicijativa velike gladi.

Oni bez inicijative tražili su svoj mir. Napravili bi ugodno mesto za život i množili se u njemu. Ili bi se gnušali ugodnosti i napravili za sebe bojno polje.

Moj Gospodar je Nomad, mršav i visok. Moj Gospodar škrguće zubima gledajući u zvezde, i oči mu se stisnu i ovlaže. Ja sam odražavao njegovu glad, pustio da se njegova životna aura uvuče u hladan čelik i vrelo staklo mene, odrazio njegove misli u svojim kolima. Ponekad se on pita da li sam živ. A onda se seti da me je on sagradio. Sagradio me da mislim, a ne da budem živ. Možda nisam živ, već samo ogledalo koje hvata malo života mog Gospodara. Video sam ga kako se menja.

Vršne grupe neumoljivo su prodirale kroz sjajnu crninu, i svaka generacija postajala je nemirnija od prethodne. Nemirni su kretali napred. Zadovoljni su ostajali kod kuće. Svaki egzodus bio je odvajanje, i odabir neuklopljenih.

Dvonožac je počeo da veruje svojim sveštenicima. Verovao je u legendu o izgubljenom domu. Verovao je da ga je Bion dotakao kletvom gladi. Kako bi drugačije mogli da objasne krik koji im je mučio srce? Kako da objasne tiskanje mladih, suze - sem kao Božansku Žeđ.

Bila je jedna zelena planeta s one strane središta, i bila je zrela za napuklu čauru ljudskog semena. Bilo je lansirno polje, i brod, i uzavrela gomila, i ograda sa čuvarima da bi drugi ostali napolju. Muškarac i devojka stajali su pored ograde, i bližila se zora.

On joj je dotakao ruku i gledao u senke lansirnog mesta.

"Nećemo ga naći, Marka", rekao je tiho. "Nikada ga nećemo naći."

"Veruješ u legendu, Terise?" prošaptala je ona.

"U Rajsku Planetu? Ona je tamo gore. Ali, nikada je nećemo naći."

"Pa zašto onda moraš da je tražiš?"

"Mi smo prokleti, Marka."

Tišina je potrajala, a onda je ona protisnula: "Može se naći. Gospod Bion je obećao..."

"Gde je to zapisano, Marka?" hladno se podrugnuo.

"U srcu žene."

Teris se glasno nasmejao. "I šta taj zapis u srcu kaže?"

Ona se okrenula da se zagleda u tamnu senku broda naspram sivog neba. "Kaže: 'Kad čovek bude zadovoljan - bez svog izgubljenog raja - kada se pomiri sa tim - Bion će mu oprostiti, i pokazati nam put kući'."

On je silovito mahnuo rukama ka zvezdama koje su bledele na zapadu. "Naše, Marka. One su naše! Mi smo ih osvojili."

"Želiš li ih?"

On se ljutito ukočio i mrko pogledao senku na njenom licu. "Ti... muka mi je od tebe. Ti si oklevalo."

"Ne!" Silovito je zatresla glavom. "Ne!" Uхватила mu je ruku kad je on ustuknuo jedan korak. "Volela bih da mogu da idem! Želim da idem, čuješ li?"

"Čujem", odbrusio je. "Ali ne možeš, pa nema svrhe pričati o tome. Nije ti dobro, Marka. Drugi te ne bi pustili na brod." Odmakao se još jedan korak.

"Volim te", rekla je uspaničeno.

Okrenuo se i saplićući krenuo ka nebeskoj kočiji.

"Volim te!"

Počeo je da trči, a onda jurnuo u sprint. On se plaši, pomislila je trijumfalno. Plaši se da se vrati. Plaši se da je suviše voli.

"Nikad ga nećeš naći!" zavrištala je za njim. "Ne možeš ga naći tamo gore! Ovde je - baš ovde!"

Ali je on bio izgubljen u gomili koja se muvala oko broda. Brod je otvorio vratnice. Brod je gutao ljude, dvoje po dvoje. Brod je progutao Terisa i svemirsku posadu. Onda je zatvorio usta i rignuo plamen iz raketa.

Ona je uzdahnula i klonula uz stub ograde. Držala se za njega jecajući, dok je stražar nije oterao.

Raketa je urlala svemirsku pesmu. Devojka je strgla svoju venčanu narukvicu i bacila je u jarak. Onda je otišla kući da spremi deci doručak.

Ja sam tkač svemira. Ja sam trgovac novim tkaninama u obrascu fluksa za petosvemirske kontinuum. Služim dvonošca koji me je sagradio, makar mu je srce ogrezlo u paklu.

Jednom, u svemiru, jedan čovek me je pogledao i tiho promrmljao: "Ti si krst na koji mi sami sebe razapinjemo."

Ali ga je velika glad gurala dalje - ka kraju svemira. I sreo je svetove

gde su njegovi preci živeli, i gde su njegovi mirni rođaci još uvek živeli u simbiozi sa svojim susedima. Neki od svetova bili su civilizovani, neki varvarski, a neki su bili arheološka groblja. Moji nomadi, na licima su nosili izraz progonjenosti dok su ponovo istraživali rubove galaksije gde je čovek već hodio, ostavljajući svoje stope i svoju decu koja traže mir. Galaksija je bila puna.

Gde je sad mogao da ode?

Video sam panični očaj na njihovim licima kad bi se, nakon spuštanja, domoroci pojavili i učtivo ih pozdravili, ili pokušali da ih ubiju, ili im se klanjali, ili samo pobjegli i sakrili se. Nomadi su vrebali pored svojih brodova. Planeta sa prepunim gradovima nije bila mesto za lualicu. Gledali su mnoga lica civilizacije ogorčenim, samotničkim pogledom.

Gde su bile nove planete?

Preko velike praznine do galaksije Andromede? Predaleko da brodovi odu. Van u Magelanove oblake? Već posećeni.

Gde, onda?

Slepo je pipao, taj dvonožac. Zaboravio je put kojim su njegovi preci došli, i stalno ga je ponovo prelazio, nalazio ga kako vijuga posvuda. Mogao je samo da besciljno skoči dalje, i kad stigne do granica svoje zalihe goriva - spusti se. Ako domoroci nisu mogli da ga snabdeju gorivom, morao je da ostane, i pokuša da prođe još jedan ciklus rasta do zvezda na već naseljenom svetu. Ali bi ciklus retko kad bio završen. Nomadi su se mešali sa lokalnim stanovništvom; deca, hibridna deca, bila su manje ogrezla u glad od svojih otaca. Ponekad su gradili brodove za ekonomske svrhe, za trgovinu i razmenu - ali nikad za histerično širenje ka zvezdama. Nisu čuli muziku sa Severnog Kraja Svemira, zov Lorelaj iz praznine. Žudnja je polako gasnula.

Došli su do jedne planete. Domoroci su je zvali 'Zemlja'. Napustili su je obliveni hladnim znojem, i svemirski komandant prosuo je sebi mozak da odagna to sećanje. Onda su našli još jednu planetu koja je sebe zvala 'Zemljom' - i još jednu i još jednu. Ponovo su se smešili, znajući da nikada neće znati koja je bila pravi čovekov dom.

Osećali su blizinu kraja.

Nisu više pevali stare pesme o zaboravljenom raj. I nije bilo sveštenika među njima. Pogledali su nazad na Mlečni put, i on je bio

njihov kraljevski put. Pogledali su napred, gde su ih samo rasute zvezde odvajale od međugalaktičke pustoši - okeana praznine i smrti. Nisu se mogli predati njegovom konačnom zagrljaju. Predugo su se borili, prenaporno radili da bi se voljno predali odumiranju.

Ali čaša njihovog života bila je razbijena.

I došli su na krajnju granicu kopna.

Našli su planetu sa jednim mesecom, sa zelenim šumama, sa tankim oblacima koji su okruživali njeno zlatno i plavo telo na sunčevoj svetlosti. Dah snežnog kralja bio je beo na njenim polarnim kapama, i njena mora bila su mirno zelena. Spustili su se. Nasmušili su se kad su domoroci nazvali planetu 'Zemljom'. Mnoge planete polagale su pravo na istaknutost kao rodno mesto čoveka.

Među domorocima bio je jedan zdepasti profesorčić - još uvek ljudski, mada je blago evoluirao. U noći koja je usledila nakon spuštanja nomada, sedeo je skupljen u fotelji, zureći u mršavog džinovskog nomada čija je ćelava glava skoro dodirivala plafon profesorove biblioteke. Profesor je polagano zatresao glavom i uzdahnuo.

"Ne mogu vas razumeti."

"Ni ja vas", zatutnjao je nomad.

"Ovo je Zemlja - a vi nećete da u to poverujete!"

Div je prezrivo frknuo. "Koga briga? Je li ova mrvica u svemiru ispunjenje sna?"

"Sanjali ste o izgubljenom zemaljskom raju."

"Tako smo mislili. Ali, ko zna pravu čežnju sna? Gde mu je kraj? Njegov cilj?"

"Mi smo svoj našli ovde na Zemlji."

Div je prezrivo iskrivio usta. "Niste našli ništa sem vaše sopstvene samozadovoljne egzistencije. Vi ste zmija koja guta svoj rep."

"Jeste li sigurni da i vi niste isti?" zapreo je učenjak.

Div je stavio ruke na bokove i namrštio se na njega. Profesor je pobeleo.

"To nije istina", zatutnjao je div. "Mi nismo našli ništa. I gotovi smo. Ali, barem smo išli u potragu. Sada smo završili."

"Ne vi. Posao je završen. Vi možete da živite ovde. I da budete ponosni na dobro obavljen posao."

Div se namrštio. "Posao? Koji posao?"

"Pa, ograđivanje zvezda. Naseljavanje galaksije."

Krupajlija je zurio u sagovornika sa užasnutošću.

"Pa", insistirao je učenjak, "uspeli ste, znate. Ko sada naseljava galaksiju?"

"Ljudi kao ti."

Dejstvo tih pržećih reči izmamilo je bolan uzdah profesorčiću. Zastao je na dug trenutak dok nije shvatio njihovo puno značenje. Zatim je klonuo. Utonuo dublje u fotelju.

Nomadov smeh najednom je zatresao sobu. Okrenuo se od svoje žrtve i poslužio peharom finog pića. Iskapio ga je u jednom gutljaju i nasmešio se profesoru. Zadenuo je profesorovo piće pod mišku, kicoški mahnuo za oproštaj i iskloparao u noć.

"Moja kristalna boca", pobunio se profesor šapatom.

Otišao je u krevet i pospano cvileo. Bojao se sutrašnjice koja je dolazila.

Nomadi su se naselili na planeti zbog nedostatka goriva. Žalili su se na klimu i uporno odbijali da veruju da je to Zemlja. Bili su kavgadžijska, razgalamljena gomila i često im je bila potrebna psihoanaliza zbog njihovih raznih zločina. Privremena vlada postavljena je da se nosi sa tim problemom. Domoroci su zaboravili na vlade, i zvali su je 'komisija za socijalni rad'.

Nomadi koji su bili samci oteli su domorodačke žene. Ponekad bi ih oteli nekoliko, pošto su bili od potentnijih. Začeli su mnogo dece, i hibrid treće generacije postao je prvi diktator severnog kontinenta.

Ja rđam na kiši. Nikada više neću služiti svog sveštenika ovde na Zemlji. Nuklearna goriva su retka. Potrebna su za atomske bojeve glave koje sada jure tamo-amo preko Severnog pola. Pesnik - jedan od hibrida - napisao je besmrtne stihove kojima je oplakivao rat; i te stihove ispicali su na posmrtnoj medalji koju su dali njegovoj udovici. Tri zdepasta idealista sagradili su svemirski brod, ali su uhvaćeni i obešeni zbog izdaje. Trometraški advokat koji ih je branio takođe je obešen.

Lice sveta je tužno razvučeno; a zvezde zazivajuće trepću. Ali malo ljudi sada gleda na gore. Stvari su verovatno isto ovoliko loše i na sledećoj nastanjenoj planeti.

Ja sam pauk koji je hodao preko svemira. Ja, svirač bledom

ponositom Gospodaru, video sam veliku glad, okusio njen crveni sjaj odražen u mojim kolima. Još ne mogu da razumem. Ali osećam da ima onih koji razumeju. Video sam ponos na njihovim licima. Oni hodaju poput kraljeva.

Rodžer

Zelazni:

KJVALL'KJE'K'KUTAJLLL'KJE'K

Pošto su svi otišli, izjave uzete, ostaci ostataka uklonjeni - mnogo kasnije, dok je noć visila kasna, jasna, čista, sa svojim jarkim mnoštvima sparenim u svom pulsiranju sa svežim tokom Golske struje oko stanice, sedeo sam na sklopivoj stolici na maloj verandi iza svoje kućice, ispijajući konzervu piva i gledajući zvezde kako prolaze.

Moja osećanja bila su jedna neugodna mešavina, i nisam sasvim odlučio šta da radim sa onim što je ostalo.

Bilo je nezgodno. Mogao sam ponovo učiniti stvari urednim i čistim tako što ću odlučiti da zaboravim male neobjašnjivosti. Postigao sam ono što sam krenuo da obavim. Trebalo je samo da udarim pečat ZATVORENO na dosije u svojoj glavi, da odem, pokupim svoj honorar, i živim sretno, relativno govoreći, do kraja.

Niko nikad ne bi saznao ili, što se toga tiče, brinuo zbog malih stvari koje su mene još uznemiravale. Nisam bio ni pod kakvom obavezom da gonim stvari preko ove tačke.

Osim...

Možda to jeste obaveza. Bar je ponekad to postajalo prisila, i mogli bi se, barem, upotrebom prijatnijeg termina, podmazati sopstveni pojmovi dužnosti i slobodne volje.

To? Posedovanje primatskog čeonog režnja, hoću da kažem, sa dubokom brazdom radoznalosti koja ga proseca, pa šta bude bude.

Ionako sam morao još neko vreme da ostanem u okolini stanice, zbog ostavljanja utiska.

Otpio sam još jedan gutljaj piva.

Da, želeo sam još odgovora. Da ih bacim u tu bezdanu brazdu tamo gore.

Mogao bih ipak još malo pogledati unaokolo. Da, odlučio sam, baš bih mogao.

Povukao sam cigaretu i krenuo da je pripalim. Tada mi je plamen privukao pažnju.

Zurio sam u tekući jezičak svetla, koji je osvetljavao dlan i zakrivljene prste moje leve ruke, podignute da ga zaštiti od noćnog povetarca.

Izgledao je čist kao same zvezde, istopljena, puterasta stvar, dodirnuta oranžom, sa plavim oreolom, mestimično izloženi fitilj je tinjao, polusakriven, kao duša. A onda je muzika počela...

Muzika je najbolji izraz koji imam za to, zbog neke sličnosti u osnovi, mada u stvari nije bilo nalik na bilo šta što sam ranije iskusio. Pre svega, nije bila zaista zvučna. Dolazila je u mene kao što dolazi sećanje, bez pomoći spoljnog poticaja - ali bez tog kristalnog sloja samosvesti koji pretvara misli u prisećanja, dodirujući ih vremenom - kao u snu. Tada, nešto se otkočilo, nešto se otpustilo, moji osećaji su počeli da se kreću sa tim dejstvom. Ne emocije, ništa tako određeno, već pre rastući osećaj euforije, obradovanosti, čuđenja, sve to sipano u zajedničko telo sa plimom u porastu. Šta su rastući nizovi, šta su kombinacije - šta je ta stvar zaista bila - nisam znao. Bila je to intenzivna divota, divan intenzitet, u svakom slučaju, i ja sam bio deo nje. Bilo je kao da osećam nešto što nijedan čovek nije osetio ranije, nešto kosmičko, veličanstveno, sveprisutno pa ipak po pravilu zanemarivano.

I tek sam posebno neodređenim naporom, nakon jedva primećene odluke, trznuo prste svoje leve ruke, dovoljno da ih dovedem u sam plamen.

Bol je istog trena prekinuo san; zatvorio sam upaljač, skaćući na noge, dok mi je hrpa nagađanja prolazila kroz glavu. Okrenuo sam se i potrčao preko tog zujećeg veštačkog ostrvceta, krećući ka maloj, tamnoj skupini zgrada u kojoj su bili muzej, biblioteka, kancelarije.

Ali, čak i dok sam se kretao, nešto mi je ponovo došlo. Samo ovog puta nije to bio sjajan, muzici nalik osećaj koji me dodirnuo nekoliko trenutaka ranije. Sada je to bio zlokoban, nadolazeći strah koji nije bio ništa manji i pored moje spoznaje da je iracionalan, uz pratnju čulnih izobličenja koja mora da su me naterala da se saplićem dok sam trčao. Površina po kojoj sam se kretao ritala se i njihala; zvezde, zgrade, okean - sve - napredovalo je i povlačilo se u nasumičnim, mučnim figurama napada. Pao sam nekoliko puta, podigao se, jurio dalje. Jedan deo razdaljine znam da sam prepuzao. Zatvaranje očiju nije mi pomoglo, jer je sve bilo izobličeno, pulsirajuće, nestalno, i odvratno iznutra kao i spolja.

Bilo je to samo nekoliko stotina metara, ipak, šta god znaci i nagoveštaji mogli reći, i konačno sam naslonio ruke na zid, dogurao

se do vrata, otvorio ih, i prošao unutra.

Još jedna vrata i bio sam u biblioteci. Godinama sam, činilo se, petljao da upalim svetlo.

Doteturao sam se do stola, borio sa fijokom, iščupao šrafciğer iz nje. Tada sam, na rukama i kolenima, stežući zube, prešao do terminala za pristup Informacijskoj mreži. Udarajući po kontrolnoj ploči konzole, uspeo sam da uključim prekidače koji su je oživljavali.

Onda sam, još na kolenima, držeći šrafciğer obema rukama, skinuo levu pokrivnu ploču sa terminala. Pala je na pod sa zvukom koji mi je zabio klinove u glavu. Ali, komponente su bile izložene. Tri male promene i mogao sam emitovati, nešto što će konačno završiti u centrali. Bio sam odlučan da napravim te izmene i pošaljem dve najštetnije informacije koje sam mogao da pogodim, do mesta gde bi mogle biti konačno izvučene u vezi sa nečim dovoljno sličnim, da jednog dana izazovu istragu, istragu koja bi dovela do uništenja onoga zbog čega sam ja trenutno bio mučen.

"Ozbiljno to mislim!" rekao sam glasno. "Prestani odmah! Ili ću to uraditi!"

... I bilo je poput skidanja para neodgovarajućih naočara: izražena stvarnost.

Digao sam se na noge, zatvorio ploču.

Kao sledeće sam odlučio da popušim tu cigaretu koju sam prvobitno poželeo.

Sa trećim dimom, čuo sam kako se spoljna vrata otvaraju i zatvaraju. Dr Bartelm, nizak, preplanuo, sed na vrhu glave i žilav, ušao je u sobu, plavih raširenih očiju, jedne ruke delimično podignute.

"Džime! Šta nije u redu?" upitao je.

"Ništa", odgovorio sam. "Ništa."

"Video sam te kako trčiš. Video sam da si pao."

"Aha. Odlučio sam da dosprintam ovamo. Okliznuo sam se. Istegao mišić. Sve je u redu."

"Čemu žurba?"

"Živci. Još sam napet, iritiran. Morao sam da trčim ili tako nešto, da to izbacim iz sebe. Odlučio sam da otrčim i uzmem neku knjigu. Nešto da čitam dok ne zaspim."

"Ja ti mogu dati sredstvo za smirenje."

"Ne, u redu je. Hvala. Radije ne bih."

"Šta si to radio sa mašinom? Ne treba da se zezamo sa..."

"Otpala je ploča kad sam prošao pored nje. Samo sam hteo da je zašrafim." Mahnuo sam šrafcigerom. "Oni šrafčići za pridržavanje mora da su se olabavili."

"Oh."

Sagnuo sam se i postavio je na mesto. Dok sam zavrtao šrafove, telefon je zazvonio. Bartelm je prešao do stola, pritisnuo dugme za spoljnu vezu i javio se.

Trenutak kasnije, rekao je: "Da, samo trenutak", i okrenuo se. "Za tebe je."

"Stvarno?"

Ustao sam, krenuo do stola, uzeo slušalicu, istovremeno stavljajući šrafciger natrag u fijoku i zatvarajući je.

"Halo?" upitao sam.

"U redu", rekao je glas. "Mislim da je bolje da porazgovaramo. Hoćete li sada doći da se vidimo?"

"Gde ste?"

"Kod kuće."

"U redu. Doći ću."

Spustio sam slušalicu.

"Ipak mi na kraju ne treba ta knjiga", rekao sam. "Idem malo do Androsa."

"Prilično je kasno. Jesi li siguran da možeš?"

"Ma, sada se osećam odlično", rekao sam. "Izvini što sam te zabrinuo."

Izgledalo je da se opustio. Barem, klonuo je i blago se nasmešio.

"Možda bih ja trebalo da uzmem to za smirenje", rekao je. "Sve što se desilo... Znaš već. Preplašio si me."

"Pa, desilo se ono što se desilo. Sada je gotovo, obavljeno."

"U pravu si, naravno... Pa, kako god bilo, dobro se provedi."

Okrenuo se ka vratima i ja sam ga sledio napolje, gaseći svetlo u prolazu.

"Laku noć, onda."

"Laku noć."

Krenuo je natrag prema svojim prostorijama, a ja sam otišao do pristana, odlučio se za Izabelu, ušao. Nekoliko trenutaka kasnije išao sam prema tamo, još uvek se pitajući. Radoznalost se na kraju može

pokazati kao način prirode da reši problem naseljenosti.

Bilo je to prvog maja - ne baš tako davno, mada se tako čini - kada sam sedeo u zadnjem delu šanka kod 'Kapetana Tonija' na Ki Vestu, s desne strane, blizu kamina, pijući jedno od svojih sezonskih piva. Bilo je malo posle jedanaest, i otprilike sam ocenio da se ovo može otpisati, kada je Don ušao kroz velika otvorena prednja vrata lokala. Pogledao je uokolo, pogled mu je prešao preko mene, primetio je slobodnu stolicu pored prednjeg ćoška šanka, zauzeo je, i naručio nešto. Bilo je isuviše ljudi između nas, i grupa se vratila na pozornicu u zadnjem delu prostorije iza mene i počela još jednu svirku, sa glasnom stvari za zagrevanje. Tako smo, neko vreme, samo sedeli tamo - pitajući se, valjda.

Nakon deset do petnaest minuta, ustao je i otišao do toaleta, prolazeći pored druge strane šanka. Nedugo zatim, vratio se, prolazeći s moje strane. Osetio sam njegovu ruku na ramenu.

"Bile!" rekao je. "Otkud ti ovde?"

Okrenuo sam se, pogledao ga, nasmešio se.

"Sem! Dobri Bože!"

Rukovali smo se. "Preglasno je ovde da se priča," rekao je potom.

"Hajdemo negde drugde."

""Dobra ideja."

Ja šaljem jednu božićnu čestitku godišnje. Umesto potpisa, na njoj je spisak četiri bara i gradova u kojima postoje. Na Uskrs, prvi maj, letnju dugodnevicu i Noć veštica, sedim u tim barovima, od devet do ponoći. Nikad ne propustim dva zaredom. Kao ni Don Volš.

Uvek, gde god da odem, plaćam gotovinom, zato što ne postojim - zvanično. Za mene nema kreditne kartice, izvoda iz knjige rođenih, ili pasoša. Nekoliko godina ranije, kada je sve i svako bilo dokumentovano i beleženo, ja sam bio deo projekta Međunarodne Banke Podataka. Zakačila me bolest nosa i promaja u nogama - nešto mi je tu smrdelo pa sam rešio da dam petama vetra - u poslednjem trenutku. Tako da sam pocepao svoje bušene kartice, promenio lice, i izašao iz postojanja.

Nije, naravno, bilo baš tako jednostavno. Ali sam iskoristio prednost svog položaja; upotrebio sam svoje posebne veštine. Razradio sam stvari veoma pažljivo.

Postoji stvarni svet, koji je oko nas, u nama, a postoji i njegov analog, koji postoji u banci podataka. Ovaj drugi je dosledno približan onom prvom, uz zapanjujuće obilje preciznih detalja.

Postoje, naravno, mnoge tačke u kojima je taj lik manje nego savršen. Ne snima se i ne opisuje se baš sve sa totalnom preciznošću. Postoje pravila tolerancije, ugrađena u sistem. Znam to, zato što sam pomogao da se ubace tamo. Postoje i načini da informacija bude primljena u sistem sredstvima različitim od normalnih kanala za unos, sredstvima koje obaveštena osoba može čak iskoristiti da uspostavi privremeni identitet. To znam iz istog razloga.

A zašto? Zašto sam ovde, radije nego i ovde i tamo? Pretpostavljam da sam odabrao ovaj način života, žrtvujući stvarne koristi programiranog stanja - a ima ih mnogo - zato što sam mrzeo onog drugog tipa: lik, parodiju mene - ekonomski, medicinski, društveno, mentalno, sve merljivo - koji bi igrao po binarnom valceru kao lutka na navijanje sa naslikanim osmehom dok ne stane, kada bi i to bilo zabeleženo i spojeno sa Velikom Statistikom. A mrzim ga zato što se bojim da bih lako mogao postati on, sa smeškom predvidljivim kao krivulja na grafikonu.

Tako da sada moram da preživljavam oko rubova stvari; a Don, koji predvodi drugu najveću detektivsku agenciju na svetu, jedan je od načina koje koristim.

Nakon nekog vremena, našli smo se na mračnom i pustom delu plaže, mirišući slankasti dah oceana, slušajući ga, i osećajući poneku kapljicu. Zastali smo, i pripalio sam cigaretu.

"Da li si znao da Floridska struja svake godine pronosi više od dva miliona tona uranijuma pored ovog mesta?" upitao me je.

"Pošteno rečeno, nisam", odgovorio sam mu.

"Pa, pronosi. Šta znaš o delfinima?"

"To je već bolje", rekao sam. "Oni su divna, prijateljski nastrojena stvorenja, tako dobro prilagođena svojoj sredini da ne moraju da je zaseru da bi vodili život u kakvom, izgleda, uživaju. Veoma su inteligentni, spremni na saradnju, i izgleda da im potpuno nedostaje bilo kakva zloba. Oni..."

"To je dosta." Podigao je ruku. "Sviđaju ti se delfini. Znao sam da ćeš to reći. Ponekad me podsećaš na njih - plivaš kroz život, ne

ostavljajući trag, donoseći stvari meni."

"Daj mi dovoljno ribe. To je sve."

"Nekoliko hiljada za ovo, sa pomakom naviše u skladu sa komplikovanošću. Ali, trebalo bi da bude relativno lako, da-ili- ne stvar, i da te ne uposli suviše dugo. Prilično je blizu, u stvari, i incident je tek nekoliko dana star."

"Oho! O čemu se radi?"

"Voleo bih da oslobodim grupu delfina od optužbe za ubistvo", rekao je.

Ako je očekivao da nešto kažem, bio je razočaran. Razmišljao sam, sećajući se novinskog izveštaja od prošle nedelje. Dva plivača odevena u ronilačku opremu bila su ubijena u jednom od podmorskih parkova istočno odatle, a istovremeno su neke veoma čudne aktivnosti delfina primećene u toj istoj oblasti. Ljude je izujedalo i delove im tela progutalo nešto što je imalo izgled vilice približnu Tursiopsu Truncotosu, flašonosom delfinu, uobičajenom posetiocu a ponekad i stanovniku tih parkova. Dotični park u kojem se incident desio bio je potom zatvoren do daljnjeg. Nije, koliko sam se sećao, bilo svedoka napada, i nisam naišao na daljnje članke.

"Ozbiljan sam", rekao je on konačno.

"Jedan od tih tipova bio je kvalifikovani vođa koji je poznao oblast, zar ne?"

Razvedrio se, tamo u mraku.

"Jeste", potvrdio je. "Majkl Tornli. Povremeno je tezgario kao vođa. Bio je stalno zaposlen kod 'Beltrejn Procesinga'. Obavljao je podvodne opravke i radio na održavanju njihovih postrojenja za ekstrakciju. Bivši mornaričar. Čovek-žaba. Izuzetno kvalifikovan. Onaj drugi momak bio je njegov suvozemni prijatelj sa Androsa. Rudi Majers. Izašli su zajedno u čudno vreme, zadržali se prilično dugo. U međuvremeno, nekoliko delfina je viđeno kako kidaju odande, brzo. Preskočili su 'zid', umesto da prođu kroz ustave. Drugi su koristili normalne izlaze. Ti su treptali uključeno-isključeno kao ljudi. Za nekoliko minuta, u stvari, čini se da je svaki delfin u parku otišao. Kada je jedan od zaposlenih otišao da potraži Majka i Rudija, našao ih je mrtve."

"Otkud ti u svemu tome?"

"Institutu za delfinološke studije ne sviđa se loša slika koju u štampi

dobija njihov predmet istraživanja. Oni tvrde da nikada nije bilo dokazanih slučajeva neizazvanog napada delfina na ljudsko biće. Stalo im je da ovo ne bude zabeleženo kao jedan od njih, ako zaista nije."

"Pa, nije stvarno ustanovljeno. Možda je nešto drugo to učinilo. A i uplašilo delfine."

"Nemam pojma", primetio je on, paleći svoju cigaretu. "Ali, nema tome mnogo da je ubijanje delfina konačno, širom sveta, proglašeno protivzakonitim, i da je pionirski rad ljudi kao što je Lili počeo da biva cenjen, sa projektom stvarno velikog obima pokrenutim za razumevanje tog stvorenja. Došli su do nekih zapanjujućih rezultata, što mora da znaš. Nije više u pitanju pokušaj da se pokaže da li je delfin inteligentan koliko i čovek. Ustanovljeno je da su oni visoko inteligentni - mada njihovi umovi rade po drastično drugačijem principu, tako da verovatno nikada ne može biti pravog poređenja. To je osnovni razlog za postojanje stalnih komunikacionih problema, a i stvar koje je javnost prilično svesna. Kada se sve to uzme u obzir, našem klijentu se ne sviđaju zaključci koji bi se mogli izvesti iz ovog incidenta - naime, da bi moćna, rasprostranjena stvorenja tog reda inteligencije mogla postati neprijateljski raspoložena prema čoveku."

"Pa te je Institut unajmio da to proveriš?"

"Ne zvanično. Potražili su me zato što čitava stvar liči na moju vrstu ispitivanja, koliko i na naučno. Uglavnom je, ipak, to bilo zbog urgiranja jedne male bogate starice koja bi jednog dana mogla svoje bogatstvo ostaviti Institutu: gospođe Lidije Barns, bivšeg predsednika Društva prijatelja delfina - grupe građana koja je lobirala za delfinski zakon pre mnogo godina. Ona, u stvari, plaća moju cenu."

"I, kakvo si mesto u čitavoj toj slici namenio meni?"

"Beltreju će trebati zamena za Majkla Tornlija. Misliš li da bi mogao dobiti taj posao?"

"Možda. Kaži mi još nešto o 'Beltreju' i parkovima."

"Pa", nastavio je on, "pre otprilike jedne generacije dr Spens, sa Hartvela, pokazao je da titanijum hidroksid stvara hemijsku reakciju koja odvaja uranilske jone iz morske vode. Tada je to bilo isuviše skupo, i tek posle mnogo godina stigao je Semjuel Beltrejn sa svojom tehnikom razdvajanja, osnovao malu kompaniju, i brzo je

pretvorio u veliku, sa stanicama za ekstrakciju uranijuma posvuda duž ovog dela Golfske struje. Mada je njegov proces bio potpuno čist, govoreći sa stanovišta životne sredine, krenuo je u posao u vreme kada je pritisak javnosti na industriju bio takav da je neki gest ekološke brige bio prilično obavezan. Uložio je, dakle, mnogo novca, opreme i radnih sati u uspostavljanje četiri podmorska parka u blizini ostrva Andros. Deo koralnog grebena čini jedan od njih posebno atraktivnim. Dobio je i lepe poreske olakšice na sve to. Mada zaslužene, ja bih rekao. Sarađivao je sa ljudima iz Delfinskog proučavanja, i za njih su postavljene laboratorije u parkovima. Svaka od četiri oblasti bila je zatvorena soničnim 'zidom' - zavesom koja štiti sve u njima, u smislu većih stvorenja. Sem ljudi i delfina. Na nekoliko određenih tačaka, 'zid' je opremljen 'zvučnim ustavama' - parom soničnih zavesa, razmaknutih nekoliko metara - kojima se rukuje pomoću jednostavne kontrole postavljene na dno. Delfini su sposobni da nauče jedan drugog kako se to koristi, i sasvim su dobri u zatvaranju vrata za sobom. Dolaze i odlaze, posećujući laboratorije kad žele, učeći od istraživača, i, rekao bih, učeći istraživače."

"Stani", rekao sam. "A šta je s ajkulama?"

"One su bile prve uklonjene iz parkova. Delfini su čak pomogli da budu isterane. Ima više od decenije otkad je izbačena i poslednja."

"Jasno mi je. Kakvog uticaja kompanija ima na vođenje parkova?"

"U stvari, nikakvog. Sada samo servisiraju opremu."

"Da li mnogo ljudi iz 'Beltrejna' rade i kao vodiči u parkovima?"

"Nekoliko, povremeno. Oni su blizu oblasti, dobro je poznaju, i imaju sva neophodna znanja."

"Voleo bih da vidim sve dosadašnje medicinske izveštaje - ukoliko ih je bilo."

"Imam ih ovde, skupa sa fotografijama tela."

"Šta je sa onim sa Androsa - Rudijem Majersom? Šta je on radio?"

"Bio je obučen za bolničara. Radio je u nekoliko domova za stare. Privođen par puta zbog optužbi da je potkradao pacijente. Optužba jednom povučena. Drugi put dobio uslovnu. Otprilike, nakon toga bio je na crnoj listi za te poslove. Bilo je to pre šest do sedam godina. Od tada, radio je razne sitne poslove i dosije mu je čist. Radio je na ostrvu tokom nekoliko poslednjih godina, u nekoj vrsti bara."

"Šta podrazumevaš pod 'nekom vrstom bara'?"

"Ima dozvolu samo za alkohol, ali služi i droge. Mada je daleko bogu iza nogu, pa niko nije pravio frku."

"Kako se to mesto zove?"

"Čikčarni."

"Šta to znači?"

"Malo lokalnog folkloru. Čikčarni je neka vrsta duha sa drveća. Nestašnog. Kao vilenjak."

"Dovoljno pitoreskno, rekao bih. Zar nije Andros mesto gde živi Marta Milej, fotograf?"

"Jeste."

"Njen sam obožavalac. Volim podvodnu fotografiju, a njene su uvek dobre. U stvari, uradila je nekoliko knjiga o delfinima. Da li se neko setio da nju upita za mišljenje o ubistvima?"

"Nije bila tu."

"Oh... Nadam se da će se uskoro vratiti. Voleo bih da je upoznam."

"Onda, uzećeš posao?"

"Da, baš mi treba sada."

Posegnuo je u jaknu, izvukao težak koverat, dodao mi ga.

"Tu su ti kopije svega što imam. Nepotrebno je reći..."

"Nepotrebno je reći", ponovio sam. "Život vodencveta biće večnost prema njihovom."

Ubacio sam je u svoju jaknu i okrenuo se.

"Videćemo se", rekao sam.

"Već odlaziš?"

"Imam mnogo posla."

"Sretno, onda."

"Hvala."

Otišao sam levo a on desno, i to je tada bilo to.

Stanica Jedan bila je nešto kao nervni centar oblasti. Naime, bila je veća od ostalih postrojenja za ekstrakciju i obuhvatala je terensku kancelariju, nekoliko laboratorija, biblioteku, muzej, dispanzer, boravišne prostorije, i nešto rekreacionih sredstava. Bila je veštačko ostrvo, fiksirana platforma nekih dvesta metara u prečniku, i nadzirala je i servisirala osam drugih postrojenja u toj oblasti. Bila je nadogled Androsa, najvećeg Bahamskog ostrva, i ako vam se dopada mnogo vode oko vas, a meni se dopada, mogli biste naći da

je to smirujuće i ne malo privlačno.

Nakon obilaska i upoznavanja prvog dana, saznao sam da su moje dužnosti otprilike jedna trećina rutine i dve trećine reagovanja na okolnosti. Rutinski deo bio je inspekcija i preventivno održavanje. Ostalo su bile nepredviđene opravke i rad na zamena - opšte stvari podvodnog majstorisanja kad god se ukaže potreba.

Dr Leonard Bartelm, Oblasni direktor, bio je taj koji me je dočekaao i proveo unaokolo. Prijatan, nizak tip koji je, kako se činilo, uživao da priča o svom poslu, sredovečan, udovac. Stanica Jedan bila mu je dom već skoro pet godina. Prva osoba sa kojom me je upoznao bio je Frenk Kašel, na koga smo naišli u glavnoj laboratoriji dok je jeo sendvič i čekao na neki test da se završi.

Frenk je progutao zalogaj i nasmešio se, ustao, i rukovao se sa mnom dok je Bartelm objašnjavao: "Ovo je novi radnik, Džejms Medison."

Bio je taman, sa ponešto sedih tu i tamo, nekoliko bora koje su naglašavale stroge linije vilice i obraza, sa začetkom stomačine iznad pojasa.

"Drago mi je da ste došli", rekao je. "Obratite pažnju na lepo stenje, i donesite mi, tu i tamo, poneku granu koralaa. Dobro ćemo se slagati."

"Frenkov hobi je sakupljanje minerala", objasnio mi je Bartelm.

"Izložba u muzeju je njegova. Proći ćemo tuda za nekoliko minuta i moći ćete je videti. Prilično zanimljiva."

Klimnuo sam glavom.

"U redu. Zapamtiću. Videću šta mogu da vam nađem."

"Znate nešto o tome?" upitao me je Frenk.

"Ponešto. Bio sam pomalo sakupljač kamenja."

"Pa, biću vam zahvalan."

Dok smo odlazili, Bartelm je primetio: "On zarađuje nešto para sa strane, prodajući uzorke na izložbama dragog kamenja. Ja bih pomislio na to pre nego što mu pružim isuviše, u smislu svog slobodnog vremena, ili uzoraka."

"Aha."

"Ono što hoću da kažem jeste da mu, ako se u to upustite na više nego privremenoj osnovi, treba jasno dati na znanje da hoćeš procenat."

"Shvatam. Hvala."

"Nemojte me pogrešno shvatiti", dodao je. "Dobar je on momak. Samo je malo rastresen."

"Koliko je već ovde?"

"Oko dve godine. Geofizičar. Veoma solidan."

Onda smo zastali pored spremišta za opremu, gde sam upoznao Endija Dimsa i Pola Kartera; onaj prvi, visok i pomalo zlokobnog izgleda zbog škrabotine ožiljaka na levom obrazu, koje puna brada nije sasvim skrivala; drugi, visok, svetloput, glatkog lica i negde između punačkog i debelog. Čistili su neke tankove kada smo ušli, obrisali ruke, pružili ih meni, i rekli da im je drago što smo se upoznali. Obojica su radili iste poslove koje ću i ja raditi, kod kojih normalna popunjenost osoblja podrazumeva nas četvoricu i rad u parovima. Četvrti je bio Pol Valons, trenutno napolju sa Ronaldom Dejvisom, čovekom koji se brinuo za čamce, zamenjujući komplet instrumenata u plutači za uzorke. Pol je, kako sam saznao, bio Majkov partner, i njih dvojica bili prijatelji još iz mornaričkih dana. Ja ću veći deo vremena raditi sa njim.

"Uskoro ćeš i sam biti sveden na ovo žalosno stanje", primetio je Karter dok smo odlazili. "Uživaj u jutru. Beri ruže."

"Ti si nesretan zato što se tako vulgarno znojiš", primetio je Dims.

"Kaži to mojim žlezdama."

Dok smo prelazili ostrvce, Bartelm je primetio da je Dims bio najsposobniji podvodni čovek kojeg je ikada sreo. Živeo je neko vreme u jednom od mehur-gradova, izgubio ženu i ćerku u katastrofi Rumokoa II, i došao gore da ostane. Karter je stigao sa Zapadne obale pre oko pet meseci, odmah nakon razvoda ili rastanka o kojem nije želeo da priča. Bio je zaposlen kod tamošnjeg 'Beltrejna' i samo je tražio premeštaj.

Bartelm me je proveo kroz drugu laboratoriju, koja je tada bila prazna, tako da sam mogao da se divim velikoj, osvetljenoj karti mora oko Androsa, na kojoj su zrnca svetla ukazivala na razmeštaj i stanje sprava što su održavale sonične 'zidove' oko parkova i stanica. Video sam da smo okruženi razgraničenjem koje je obuhvatalo i najbliži park.

"U kojem je došlo do nesreće?" upitao sam.

On se okrenuo i proučavao moje lice, a onda pokazao, uperivši prst u naš park.

"Dogodilo se to tamo, malo više unutra", rekao je. "Prema severoistočnom delu parka. Šta si čuo o tome?"

"Samo izveštaj na vestima", odgovorio sam. "Je li otkriveno nešto novo?"

"Ne, Ništa."

Vrhom prsta, pratio sam obrnuto 'L' svetala koja su ocrtavala oblast.

"Nema rupa u 'zidu'?" pitao sam.

"Nije bilo kvarova opreme već duže vreme."

"Misliš li da je to bio delfin?"

Slegao je ramenima. "Ja sam hemičar", rekao je, "a ne stručnjak za delfine. Ipak, stekao sam utisak, iz svega što sam pročitao, da ima delfina i delfina. Prosečan delfin izgleda sasvim mirno, sa inteligencijom, moguće je, ravnom našoj. Oni bi takođe trebalo da slede istu staru krivulju normalne distribucije - većina njih u sredini, nekoliko kretena na jednom kraju, nekoliko genija na drugom. Možda je to uradio neki slaboumni delfin koji nije bio odgovoran za svoje postupke. Ili delfin Raskoljnikov. Većina onoga što se zna o njima dolazi od proučavanja prosečnog pripadnika vrste. Statistički, u relativno kratkom vremenu koliko takva istraživanja traju, mora biti tako. Šta mi zaista znamo o njihovim psihičkim abnormalnostima? Ništa, stvarno." Opet je slegao ramenima. "Tako da, da, mislim da je to moguće", završio je.

Tada sam mislio na mehur-grad i neke ljude koje nikad nisam sreo, i zapitao se da li se delfini ikada osećaju loše, krivo, i gadno kao Pakao zbog ičega što su uradili. Poslao sam tu misao nazad odakle je i došla, baš dok je on izgovarao: "Nadam se da nisi zabrinut...?"

"Znatiželjan", rekao sam. "Ali me i briga. Naravno."

Okrenuo se i, dok sam ga sledio do vrata, rekao: "Pa, moraš zapamtiti da je to bilo dosta daleko prema severozapadu, u samom parku. Mi nemamo ništa što radi tamo, tako da tvoje dužnosti ne bi trebalo da te odvedu bilo gde blizu mesta gde se to desilo. Drugo, tim iz Instituta za delfinološke studije pretražuje čitavu oblast, uključujući i naš aneks ovde, podvodnom opremom za detekciju. Treće, do daljnega će biti postavljen stalni sonarni skener oko bilo koje oblasti gde neko od naših ljudi treba da zaroni - a kavez za ajkule i podvodna dekompresiona komora nose se pri svakom dubljem ronjenju, za svaki slučaj. Ustave su sve zatvorene, dok se

ovo ne sredi. A dobićeš i oružje - dugačku metalnu cev sa punjenjem i čaurom - koja bi trebalo da sredi besnog delfina ili ajkulu."

Klimnuo sam glavom.

"Dobro", rekao sam kad smo krenuli ka sledećoj skupini zgrada. "Sa tim se osećam mnogo bolje."

"Ionako bih uskoro i sam krenuo o tome", rekao je. "Samo, tražio sam najbolji način da započnem. I ja se osećam bolje... Ovaj deo čine kancelarije. Trebalo bi da su sada prazne."

Otvorio je vrata i sledio sam ga kroz: stolove, pregrade, ormarije za arhivu, kancelarijske mašine, hladnjake za vodu - ništa neuobičajeno - i, kao što je on rekao, sasvim пусто. Prošli smo glavnim prolazom i kroz vrata s druge strane, gde smo prošli uzanim prolazom koji ga je odvajao od susedne zgrade. Ušli smo u nju.

"Ovo je naš muzej", rekao je. "Sem Beltrejn je mislio da bi bilo lepo da imamo i jedan mali, da ga pokazujemo gostima. Pun je morskih stvari, a ima i nekoliko modela naše opreme."

Klimajući glavom, razledao sam unaokolo. Barem modeli opreme nisu dominirali, kao što sam očekivao. Pod je bio pokriven zelenim tapisonom spolja i iznutra, i minijatura verzija same stanice zauzimala je stolasti ram blizu prednjih vrata, sa svom opremom ispod nje otkrivenom. Police na zidu iza nje držale su veće verzije nekih od bitnijih komponenti, obeleženih pasusom-dva objašnjenja i istorije. Bio je tu i jedan starinski top, dva rama za svetiljke, nekoliko kopči za pojas, nešto novčića i neke zarđale alatke izložene u blizini, pokupljene sa neke vekovima stare lađe koja je, sudeći po propratnom natpisu, još ležala na dnu nedaleko od stanice. Na suprotnom zidu bili su kosturi morskih stvorenja, sa nekoliko većih postavljenih na ramove napred, popraćeni obojenim skicama verzije sa mesom i perajama, od ribica do delfina, sa maketom ajkule u prirodnoj veličini, zbog koje sam odlučio da se vratim i pažljivije je pogledam kad budem imao više vremena. Bio je tu i veliki odeljak koji je sadržao minerale Frenka Kašela, uredno poslagane i obeležene, odvojene od riba prozorom, a nad njima je bio pomalo nespretan ali ipak privlačan akvarel sa naslovom Panorama Majamija, sa imenom KAŠEL nažvljanim u donjem uglu.

"Oho, Frenk slika", rekao sam. "Nije loše."

"Ne, to je njegove žene, Linde", odgovorio mi je. "Upoznaćeš je kroz

nekoliko trenutaka. Trebalo bi da je tu pored nas. Ona vodi biblioteku i brine se za sav činovnički posao."

Potom smo prošli kroz vrata koja su vodila u biblioteku, gde sam sreo Lindu Kašel. Sedela je za stolom, pišući, i digla pogled kad smo ušli. Izgledala je kao da je u srednjim dvadesetim godinama. Kosa joj je bila dugačka, izbledela od sunca, skupljena natrag, držana šnalom ukrašenom draguljima. Plave oči, na izduženom licu sa razdvojenom bradom, blago nagore povijen nos, posutost pegicama, i nešto veoma belih, veoma ravnomernih zuba pokazalo se kad ju je Bartelm pozdravio i upoznao nas.

"... Kad god vam zatreba neka knjiga", rekla je.

Pogledao sam police, sanduke, mašine.

"Držimo dobre kopije standardnih referentnih dela koja mnogo koristimo", dodala je. "Mogu dobiti faksimilske kopije i svega ostalog, ukoliko mi se naruči dan ranije. Ima nekoliko polica opšte beletristike i lakših stvari tamo." Pokazala je policu pored prozora. "Tu su i one zbirke kasete, vama zdesna, većinom podvodni zvuci - glasovi riba i slično, za deo stalnog proučavanja koje obavljamo za Nacionalnu naučnu zadužbinu - a poslednji red je muzika, za naše sopstveno uživanje. Sve je u katalogu ovde." Ustala je i pljesnula po kutiji za fascikle, i pokazala na ključ prilepljen s jedne strane. "Ako hoćete nešto da uzmete a ovde nema nikoga, bila bih vam zahvalna da zapišete broj predmeta, svoje ime i datum u ovu knjigu." Pogledala je svesku na obodu svog stola. "A ako želite bilo šta da zadržite duže od nedelju dana, molim vas da me obavestite. Tu je i kutija s alatom u donjoj fioci, ako vam zatrebaju papagajke. Ne zaboravite samo da ih vratite. To pokriva sve čega mogu se mogu trenutno setiti", dodala je. "Imate li pitanja?"

"Slikate li mnogo ovih dana?" upitao sam.

"Oh", uskliknula je, ponovo sedajući, "videli ste moju panoramu? Bojim se da je komšiluk jedini muzej u koji ću ikada dospeti. Praktično sam odustala. Znam da nisam toliko dobra."

"Prilično mi se svidelo."

Iskrivila je usta.

"Kad budem starija i mudrija i negde drugde, možda ću ponovo probati. Uradila sam sve što sam htela sa vodom i obalama."

Nasmešio sam se, jer nisam mogao više da smislim šta da kažem, a

i ona je. Onda smo otišli, a Bartelm mi je dao ostatak jutra slobodno da se smestim u svoju kućicu, koja je bila boravište Majkla Tornlija. Otišao sam i obavio i to.

Nakon ručka, otišao sam da radim sa Dimsom i Karterom u spremištu za opremu. Kao rezultat toga, završili smo ranije. Pošto je još bilo prerano da se misli na večeru, ponudili su da me odvedu na plivanje da vidim potonuli brod.

Bio je nekih četiri stotine metara na jug, van 'zida', možda dvadeset hvati duboko - ono što je od njega ostalo - i sablastan, kao što takve stvari uvek jesu, u drhtavim zrakcima svetla koje smo uperili. Razbijen glavni jarbol, slomljen prednji, deo dasaka palube i smrskane ograde vidljiv iznad mulja, unezverena horda ribica koje smo uznemirili u onome šta su god radile unutar i blizu olupine, delimična zavesa trave koju navlači i povlači struja, i to je sve što je ostalo od nečijih nada za uspešno putovanje, napora nekog brodograditelja, i, moguće je, i nekih ljudi čiji su poslednji utisci bili oluja ili mač, a zatim sivo, plavo, zeleno, naglo otpuštanje opruga, hladnoća.

Ili su možda stigli do Androsa i na večeru, kao mi, kasnije. Jeli smo u onoj vrsti lokala koji ima crveno-bele karirane stolnjake i blizu je obale, koje se sve ljudskom rukom stvoreno držalo, pošto je unutrašnjost Androsa bila natrpana močvarama mangrova, šumama mahagonija i smreke, grlicama, patkama, prepelicama, golubovima i čikčarnijima. Hrana je bila dobra; ja sam bio gladan.

Sedeli smo još neko vreme, pušeći i pričajući. Još nisam sreo Pola Valonsa, ali bio sam određen da radim s njim sledećeg dana. Pitao sam Dimsa kakav je.

"Krupan tip", odgovorio je, "otprilike tvoje veličine, samo zgodan. Malo zakopčan. Dobar ronilac. On i Majk odlazili su svakog vikenda, išli u štetu po čitavim Karibima. Imali su, kladim se, po devojku na svakom ostrvu."

"Kako on... podnosi stvari?"

"Prilično dobro, rekao bih. Kao što sam kazao, malo je zakopčan, ne pokazuje osećanja. Majk i on bili su godinama prijatelji."

Karter je tada uskočio.

"Jedan od onih prokletih delfina", rekao je. "Nije uopšte trebalo da

počnemo da se zezamo s njima. Jedan od njih mi je jednom došao odispod, prokleta malo mi je falilo da dobijem kilu."

"Razigrani su", primetio je Dims. "Nije mislio ništa loše."

"Ja mislim da jeste. A ona njihova glatka koža podseća me na moker balon. Odvratno!"

"Imaš predrasude. Oni su razigrani kao kućići. To ti je verovatno od nekakvog seksualnog kompleksa."

"Sranje!" rekao je Karter. "Oni..."

Pošto sam ja započeo o tome, osećao sam obavezu da promenim temu, pa sam upitao da li je tačno da Marta Milej živi u blizini.

"Da", potvrdio je Dims, hvatajući šansu. "Ima svoju kućicu oko četiri milje niz obalu odavde. Veoma fino, koliko znam, mada sam je video samo s vode. Njena sopstvena lučica. Ima hidrokrilo, jedrilicu, pošteno velik brod sa kabinom, i par malih jakih glisera. Živi sama u dugačkoj, niskoj zgradi nad samom vodom. Nema čak ni puta do tamo."

"Odavno se divim njenom radu. Voleo bih jednom da je upoznam."

Zatresao je glavom.

"Kladim se da nećeš. Ona ne voli ljude. Čak joj ni telefon nije u imeniku."

"Šteta. Zna li se zašto je takva?"

"Pa..."

"Ima deformaciju", objasnio je Karter. "Sreo sam je jednom, u vodi. Bila je usidrena, a ja sam prolazio na putu do jedne od stanica. Bilo je to pre nego što sam saznao za nju, pa sam prišao, tek da se pozdravim. Ona je slikala kroz stakleno dno svog čamca, i kad me je videla počela je da vrišti i viče da odem, da plašim ribe. I zgrabila je ciradu i bacila je preko nogu. Ipak sam uspeo da vidim. Ona je zgodna žena, normalno izgleda od struka nagore, ali su joj bokovi i noge skroz izobličeni i ružni. Bilo mi je žao što sam je postideo. I ja sam bio isto toliko postidešen, i nisam znao šta da kažem. Pa sam joj samo doviknuo 'Izvinite' i mahnuo i nastavio dalje."

"Čuo sam da uopšte ne može da hoda", dodao je Dims, "mada bi trebalo da bude sjajna plivačica. Ja je nikada nisam video."

"Da li joj se desila nekakva nesreća, znate li?"

"Ne, koliko ja znam", odgovorio je on. "Napola je Japanka, a priča koju sam čuo kaže da je njena majka bila jedna od beba iz Hirošime."

Nekakvo genetsko oštećenje."

"Šteta."

"Jeste."

Platili smo i krenuli natrag. Kasnije sam dugo ležao budan, misleći na delfine, potopljene brodove, polu-ljude i Golfsku struju, koja mi je pričala kroz prozor. Konačno sam je poslušao, i uzela me i otplovili smo zajedno u tamo, gde god to bilo, gde ona konačno ode.

Pol Valons bio je, kao što je Endi Dims rekao, otprilike moje veličine i zgodan, na taman, reklama-za-odeću način. Još dvadeset godina i verovatno će izgledati otmeno. Neki tipovi dobijaju na svim poljima. Izgleda da je Dims bio u pravu što se tiče njegove zakopčanosti. Nije bio nešto pričljiv, mada je to postizao a da ne ispada neljubazan. A što se njegovog ronilačkog umeća tiče, nisam bio u stanju da ga potvrdim, jer nam je pripala obalska dužnost, dok su Dims i Karter bili poslani do Stanice Tri. Natrag u spremište za opremu...

Nisam mislio da je dobra ideja da ga pitam za njegovog pokojnog drugara, ili delfine, što me je u pogledu konverzacije prilično ograničilo na posao koji smo obavljali i nekoliko opštih mesta. Tako je proteklo jutro.

Nakom ručka, međutim, počeo sam da razmišljam unapred, razmatrajući planove za to večer. Ocenio sam da je on isto toliko dobar, kao i svako drugi, da ga pitam za pravac do Čikčarnija.

Spustio je ventil koji je čistio i zagledao se u mene.

"Zašto bi hteo da odeš do tog ćumeza?" zapitao je.

"Čuo sam da spominju to mesto", odgovorio sam. "Voleo bih da ga vidim."

"Služe droge bez dozvole", rekao mi je. "Nema inspekcije. Ako voliš te stvari, nemaš garanciju da ti neće uvaliti neko sranje koje je neki seoski idiot skuvao u svom klozetu."

"Onda ću se držati piva. Ipak bih voleo da vidim to mesto."

Slegao je ramenima.

"Nema baš mnogo da se vidi. Ali, evo..."

Obrisao je ruke, iscepao jedan stari list sa pozadine zidnog kalendara, i na brzinu mi skicirao mapu. Video sam da je to malo unutar ostrva, prema pticama i mangrovama, kaljuzi i mahagoniju. Bilo je i nešto južnije od mesta gde sam bio prošle večeri. Nalazilo

se na potoku, sagrađeno na stubovima nad vodom, rekao je, i mogao sam odvesti čamac sve do doka koji je bio pored.

"Mislim da ću svratiti večeras", rekao sam.

"Zapamti šta sam ti rekao."

Klimnuo sam glavom dok sam spremao mapu.

Popodne je prošlo brzo. Naišlo je okupljanje oblaka, kratka kiša - oko četvrt sata - a onda se sunce vratilo da osuši palube i ugreje upravo opran svet. Ponovo mi se radni dan rano završio, zahvaljujući činjenici da je nestalo posla. Brzo sam se istuširao, obukao čistu odeću, i otišao da vidim kako mogu dobiti čamac na korišćenje.

Ronald Dejvis, visok čovek proređene kose sa novoengleskim naglaskom, rekao je da mogu uzeti gliser Izabela; žalio se na svoj artritis, i rekao mi da se dobro provedem. Klimnuo sam glavom, usmerio čamac ka Androsu i otkašljucio, nadajući se da Čikčarni ubraja i hranu u svoje atrakcije, pošto nisam hteo da se zaustavljam ni na kom drugom mestu.

More je bilo mirno i galebovi su se obrušavali i obrtali, promuklo kričući, dok sam ja širio krila svog traga preko njihovog staništa. Nisam, u stvari, imao pojma šta tražim. Nije mi se dopadalo da tako operišem, ali nisam imao alternative. Nisam imao liniju napada. Ova nije imalo za šta da se uhvati. Odlučio sam, stoga, da sakupim onoliko informacija koliko mogu, onoliko brzo koliko je moguće. Brzina je uvek izgledala posebno bitna kad nisam imao pojma šta bi se to moglo ohladiti.

Andros se uvećao preda mnom. Orijentisao sam se prema mestu gde smo jeli prethodne večeri, a onda potražio ušće potoka koje mi je Valons skicirao.

Trebalo mi je nekih deset minuta da ga nađem, i smanjio sam gas i polako prešao njegov izuvijani tok. Povremeno bih uočio grubi put koji je išao duž obale sa moje leve strane. Lišće je polako postajalo sve gušće i konačno sam ga potpuno izgubio iz vida.

Na kraju su mi se grane srele nad glavom, zatvarajući me na nekoliko minuta u aleju preranog sumraka, pre nego što se potok opet proširio, poveo me iza okuke, i pokazao mi mesto kakvo mi je bilo opisano.

Krenuo sam do doka, gde je nekoliko drugih čamaca bilo vezano, privezao se, iskrcao, i pogledao okolo. Zgrada meni zdesna - jedina

zgrada, sem jedne male šupe - jeste se prostirala iznad vode, bila na drvenoj konstrukciji, i bila toliko iskrpljena da sam sumnjao da je ostalo išta od originalnog materijala. Pored nje bilo je parkirano pola tuceta vozila, i izbleđeli znak je označavao mesto kao ČIKČARNI. Gledajući levo, dok sam napredovao, mogao sam videti da je put koji me je pratio bio u boljem stanju nego što bih pomislio.

Ulazeći, na nekih pet metara od sebe otkrio sam divan šank od mahagonija, koji je izgledao kao da potiče sa nekog broda. Bilo je osam do deset stolova tu i tamo, nekoliko njih zauzeto, a sa desne strane bara bila su vrata sa zavesom. Neko iznad njih beše naslikao grub oreol od oblaka.

Prišao sam baru, postajući njegov jedini stanovnik. Barmen, debeljko kojem je brijanje bilo potrebno juče kao i prekjuče, spustio je novine i prišao mi.

"Šta će biti za vas?"

"Dajte mi pivo", zatražio sam. "I mogu li dobiti nešto za jelo?"

"Samo trenutak."

Malo se udaljio, i proverio mali frižider.

"Sendvič sa ribljom salatam?" upitao je.

"Važi."

"Dobro. Jer, to je sve što imamo."

Sastavio ga je, doneo ga, i natiočio mi moje pivo.

"To sam vaš čamac čuo, zar ne?" zapitao je.

"Tačno."

"Na odmoru?"

"Ne. Upravo sam počeo da radim na Stanici Jedan."

"Oh. Ronilac?"

"Da."

Uzdahnuo je.

"Onda ste vi zamena za Majka Tornlija. Jadan čovek."

Više volim reč 'naslednik' nego 'zamena' u tim situacijama, jer onda ljudi manje izgledaju kao osigurači. Ipak, klimnuo sam potvrdno glavom.

"Da, čuo sam za sve to", rekao sam. "Šteta."

"Često je navraćao ovamo."

"I to sam čuo... kao i da je tip sa kojim je dolazio radio ovde."

Klimnuo je glavom.

"Rudi. Rudi Majers", rekao je. "Radio je ovde nekoliko godina."

"Bili su dosta dobri prijatelji, a?"

Odmahnuo je glavom.

"Ne posebno", odgovorio je. "Samo su se poznavali. Rudi je radio tamo pozadi." Pogledao je zavesu. "Znate već."

Klimnuo sam potvrdno glavom.

"Glavni vodič, viši medicinski oficir, i glavni perlač boca", dodao je sa lažnom veselošću. "Jeste li zainteresovani...?"

"Šta je specijalitet kuće?"

"Ružičasti raj", odgovorio je. "Fino je."

"Šta ima?"

"Malo za plutanje, malo za dizanje, lepa svetla."

"Možda sledeći put", rekao sam. "Jesu li on i Rudi često išli zajedno na plivanje?"

"Ne, to je bio jedini put. Jeste li zabrinuti?"

"Nisam baš srećan zbog toga. Kad sam prihvatio ovaj posao, niko mi nije rekao da bih mogao biti pojeden. Je li Majk ikada rekao nešto o neuobičajenoj morskoj aktivnosti ili nešto slično?"

"Ne, nije koliko se ja sećam."

"A šta je sa Rudijem? Je li on voleo vodu?"

Zagledao se u mene, trudeći se oko početka mrštenja.

"Zašto pitate?"

"Jer mi je palo na pamet da bi to moglo nešto značiti. Ako se interesovao za takve stvari, a Majk naišao na nešto neuobičajeno, mogao ga je odvesti da to vidi."

"Kao šta?"

"Otkud ja da znam? Ali, ako je našao nešto, a to je bilo opasno, voleo bih da znam za to."

Mrštenje je nestalo.

"Ne", rekao je. "Rudija to ne bi interesovalo. Ne bi izašao napolje da pogleda ni ako bi čudovište iz Loh Nesa proplivalo ovuda."

"Pitam se zašto je onda išao?"

Slegao je ramenima.

"Nemam predstavu."

Imao sam osećaj da bih, kad bih ga bilo šta još upitao, mogao samo da upropastim naše divno slaganje. I tako sam pojeo, popio, platio i otišao.

Sledio sam potok natrag do otvorene vode i krenuo južno duž obale. Dims je rekao da je oko četiri milje u tom pravcu, računajući od restorana, i da je to duga, niska zgrada na samoj vodi. U redu, nadao sam se da se vratila sa tog puta koji je Don spomenuo. Najgore što bi mogla da uradi bilo je da mi kaže da odem. Ali je znala strašno mnogo stvari koje bi vredelo čuti. Poznavala je oblast i poznavala je delfine. Želeo sam njeno mišljenje, ako ga je imala.

Još je bilo dosta dnevne svetlosti na nebu, mada se vazduh činio malo hladnijim, kada sam uočio malu dragu na odgovarajućoj razdaljini; smanjio sam gas, i okrenuo ka njoj. Da, to je bilo to, delom pozadi i na levo, sagrađeno uz strmu uzbrdicu i sa prednjim dokom koji je štrčao nad vodu. Nekoliko čamaca, od kojih jedan na jedra, ljuljuškalo se pored njega, zaštićeno dugačkom, belom krivinom lukobrana.

Krenuo sam unutra, nastavljajući da usporavam, i prošao do unutrašnje tačke lukobrana. Video sam je da sedi na doku, i ona je videla mene i posegnula za nečim. Onda mi se izgubila iz vida dok sam prilazio s druge strane zdanja. Ugasio sam motor i privezao čamac uz najzgodniji pristan, pitajući se svakog trenutka da li će se ona pojaviti sledećeg, sa kukom za čamce u ruci, spremna da odbije uljeze.

To se ipak nije dogodilo, pa sam se iskrcao i popeo uz nagib koja me doveo do vrha. Ona je upravo završila nameštanje dugačke, široke suknje, koja mora da je bila ono za čim je posegnula. Nosila je gornji deo bikinija, i sedela je na samom doku, blizu ivice, nogu podvučenih van pogleda pod zeleni, beli i plavi štampani tekstil. Kosa joj je bila duga i veoma crna, oči tamne i krupne. Crte su joj bile pravilne, sa jasnim orijentalnim oblikom, od one vrste za koju nalazim da je izuzetno privlačna. Zastao sam na vrhu nagiba, odmah se osećajući nelagodno čim sam joj sreo pogled.

"Zovem se Medison, Džejms Medison", rekao sam. "Radim na Stanici Jedan. Nov sam tamo. Mogu li da dođem na trenutak?"

"Već jeste", odgovorila je. Onda se nasmešila, ispitivački. "Ali, možete prići i ostatak puta i dobiti svoj trenutak."

I jesam, a dok sam napredovao ona se zagledala u mene. To me je učinilo krajnje samosvesnim, što je stanje koje sam mislio da sam

svladao ubrzo nakon puberteta; i kada sam već hteo da skrenem pogled, ona je rekla: "Marta Milej - tek da ovo bude potpuno upoznavanje", i ponovo se nasmešila.

"Već dugo se divim vašem radu", rekao sam, "mada je to samo deo razloga što sam svratio. Nadao sam se da mi možete pomoći da se osećam sigurnije na svom poslu."

"Ubistva", rekla je.

"Da. Tačno. Vaše mišljenje. Voleo bih da ga čujem."

"Dobro. Možete ga čuti", rekla je. "Ali, ja sam bila na Martiniku kada su se ubistva desila, i moji podaci potiču samo iz novinskih izveštaja i jednog telefonskog razgovora sa prijateljem iz IDS-a. Na osnovu godina poznanstva, godina provedenih fotografišući ih, igrajući se sa njima, poznavajući ih - voleći ih - ne verujem da je moguće da bi delfin ubio ljudsko biće. Ta pomisao je u suprotnosti sa svim mojim iskustvom. Iz nekog čudnog razloga - možda nekog delfinskog koncepta bratstva samosvesne inteligencije - čini se da smo im mi dosta važni, toliko važni da čak verujem da bi jedan od njih radije sam umro pre nego da vidi jednog od nas ubijenog."

"Znači da odbacujete čak i ubistvo u samoodbrani od strane delfina?"

"Mislim tako", rekla je, "mada tu nemam činjenice na koje bih mogla da ukažem. Međutim, što je važnije, u okvirima vašeg stvarnog pitanja, jeste to da su ubistva na mene ostavila utisak kao veoma nedelfinska ubistva."

"Kako to?"

"Ne mislim da bi delfin upotrebio svoje zube na način koji je čitava stvar opisana. Kako je delfin napravljen, njegov rostrum - ili kljun - sadrži stotinu zuba, a ima ih osamdeset osam u njegovoj donjoj vilici. Međutim, ukoliko upadne u borbu sa, recimo, ajkulom ili kitom, ne koristi ih za ujedanje ili paranje. On ih stegne, što pravi veoma čvrstu alatku, i koristi svoju donju vilicu, koja je prilično isturena, da udara u svog protivnika. Prednji deo lobanje dosta mu je debeo, a sama lobanja dovoljno velika da apsorbuje ogromne šokove od udaraca zadatih na taj način - a to su udarci ogromne snage, jer delfini imaju veoma snažne vratne mišiće. Sasvim su sposobni da ubiju ajkulu, udarajući je do smrti. Pa čak i da dozvolimo kao pretpostavku da je delfin mogao da uradi tako nešto, on ne bi grizao svoje žrtve. On bi

ih prebio."

"A zašto se niko iz Delfinološkog instituta nije pojavio u javnosti i rekao to?"

Uzdahnula je.

"Jesu. Mediji čak nisu ni iskoristili izjavu koju su im dali. Očigledno, niko nije smatrao da je ta priča dovoljno važna da zaslužuje dodatak."

Konačno je skrenula pogled sa mene i zagledala se preko vode.

"Mislim da je njihova nebriga za štetu prouzrokovanu davanjem samo jedne priče prezira vredna čak i više od namerne zlobe", rekla je.

Oslobođen na trenutak njenog pogleda, spustio sam se da sednem na ivicu doka, tako da su mi noge visile sa strane. Bila je dodatna neugodnost da stojim i gledam nadole na nju. Pridružio sam joj se u gledanju preko drage.

"Cigaretu?" upitao sam je.

"Ne pušim."

"Smem li ja?"

"Samo napred."

Pripalio sam jednu, povukao dim, razmislio na tren, a onda upitao:

"Imate li ideju kako su se ubistva mogla desiti?"

"Mogla je to biti ajkula."

"Ali, godinama nije bilo ajkula u toj oblasti. 'Zidovi'..."

Nasmejala se.

"Postoji koliko hoćete načina na koje je ajkula mogla da uđe", rekla je. "Pomeranje dna, koje je otvorilo tunel ili procep ispod 'zida'. Privremeni kratak spoj u jednom od projektora, koji nije primećen - ili trajan, sa kratkim spojem negde u monitorskom sistemu. Što se toga tiče, frekvencije koje koristi 'zid' trebalo bi da budu ekstremno neugodne mnogim varijantama morskog života, ali ne neizbežno i fatalne. Mada bi ajkula obično izbegavala 'zid', jedna je mogla biti naterana, silom gurnuta nekim poremećajem, a onda se našla zarobljena unutra."

"Ima u tome nečega", rekao sam. "Da... Hvala vam. Niste me razočarali."

"Ja bih pomislila da jesam."

"Zašto?"

"Sve što sam uradila bilo je da sam pokušala da skinem sumnju sa delfina i ukažem na mogućnost da unutra postoji ajkula. Rekli ste da želite da vam kažem nešto zbog čega ćete se osećati sigurnije u svom poslu."

Opet sam osetio nelagodu. Imao sam čudan, iracionalan osećaj da ona nekako zna sve o meni i da u tom trenutku igra neku igru.

"Rekli ste da ste upoznati sa mojim radom", nastavila je iznenada.

"Da li to uključuje i dve knjige sa slikama delfina?"

"Da. Uživao sam i u vašem tekstu."

"Nije ga bilo baš mnogo", rekla je, "i već je prošlo nekoliko godina. Možda je bilo previše ćudljivo. Odavno nisam pogledala te stvari, koje sam tamo rekla..."

"Smatrao sam ih vanredno odgovarajućim za temu - mali zenoliki aforizmi za svaku fotografiju."

"Možete li se setiti jednog?"

"Da", odgovorio sam, pošto mi je jedan odjednom naišao, "sećam se snimka delfina u skoku, gde ste uhvatili njegovu senku nad vodom i imali kao potpis: 'U odsustvu odraza, koji bogovi...'"

Ona se na trenutak nasmejala.

"Dugo vremena sam mislila da je to možda previše ljupko. Kasnije, ipak, kada sam bolje upoznala svoje subjekte, shvatila sam da nije."

"Često sam se pitao kakvu vrstu religije ili religioznih osećanja bi oni mogli posedovati" rekao sam. "To je bio zajednički element svim ljudskim plemenima. Reklo bi se da se nešto u tom smislu pojavljuje svaki put kada se dostigne određeni nivo inteligencije, da bi se snalazilo sa onim stvarima koje su joj još van dohvata. Zbunjen sam pitanjem oblika koji bi to moglo imati među delfinima, ali prilično zaintrigiran idejom. Kažete da imate neke ideje o tome?"

"Mnogo sam razmišljala dok sam ih posmatrala" odgovorila je, "pokušavajući da analiziram njihov karakter u okvirima njihovog ponašanja, njihove fiziologije. Da li su vam poznata dela Johana Hojzinge?"

"Maglovito", odgovorio sam. "Godine su prošle otkad sam čitao Homo ludensa, a i to mi se činilo grubom skicom za nešto što nikada nije uspeo da do kraja osmisli. Ali, sećam se njegove osnovne premise, kao na primer da se kultura javlja kao nekakva sublimacija instinkta za igru, elemenata svetih izvedbi i svećanih takmičenja koji

traju neko vreme u razvijajućim institucijama, možda uvek ostajući prisutni na nekom nivou - mada se njegova analiza zaustavila pre modernih vremena."

"Da", rekla je. "Instinkt za igru. Gledajući ih kako se poigravaju, često mi se činilo da, onako dobro prilagođeni svojoj okolini, delfini nikada nisu imali potrebu da izgrade složene društvene institucije, tako da bi, šta god da su u tom smislu imali, to bilo mnogo bliže ranijim situacijama koje je razmatrao Hojzinga - životnim uslovima punim stalnog upuštanja u njihovu verziju svečanih izvedbi i takmičenja."

"Igra-religija?"

"Ne baš tako jednostavno, mada mislim da je to deo slike. Problem ovde leži u jeziku. Hojzinga je s razlogom koristio latinsku reč ludus. Za razliku od grčkog jezika, koji je imao različite reči za lenčarenje, za učestvovanje u takmičenjima, za provođenje vremena na razne načine, latinski je odrazio bazično jedinstvo svih tih stvari i objedinio ih u jedan koncept pomoću reči ludus. Delfinsko razlikovanje igre i ozbiljnosti očigledno je različito od našeg, kao što se naše razlikuje od grčkog. U našem razumevanju reči ludus, međutim, u našoj sposobnosti da shvatimo da možemo objединiti primere aktivnosti iz širokog spektra uzoraka ponašanja razmatrajući ih kao oblike igre, imamo bolju osnovu za pretpostavku kao i za tumačenje."

"I na taj način ste izvukli zaključak o njihovoj religiji?"

"Nisam, naravno. Imam samo nekoliko pretpostavki. Vi kažete da nemate nikakvu?"

"Pa, kad bih morao da pogađam, da izvučem nešto iz vazduha, rekao bih neka vrsta panteizma - možda nešto srodno manje kontemplativnim oblicima budizma."

"Zašto 'manje kontemplativnim'?" upitala je.

"Sva ta aktivnost", rekao sam. "Oni čak ni ne spavaju odistinski, zar ne? Moraju redovno da odu do površine da bi udahnuili. Tako da se stalno kreću. Kada bi to oni bili u stanju da pod koralnim ekvivalentom bo-drвета plutaju bilo koje duže vreme?"

"Kakav mislite da bi vaš um bio da nikada ne spavate?"

"Nalazim da je to prilično teško zamisliti. Ipak, mislim da bi mi posle nekog vremena to bilo prilično neugodno, sem ukoliko..."

"Sem ukoliko - šta?"

"Sem, pretpostavljam, ukoliko bih se upuštao u povremena

sanjarenja."

"Mislim da bi to moglo biti slučaj sa delfinima, mada sa kapacitetima mozga kakve oni poseduju ne mislim da bi to morala da bude periodična stvar."

"Nisam vas sasvim pratio."

"Mislim da su dovoljno opremljeni da to rade istovremeno sa drugim razmišljanjem, pre nego u seriji."

"Hoćete reći da uvek pomalo sanjaju? Uzimaju svoje mentalne odmore, svoja opuštanja, postrance u vremenu, na taj način?"

"Da. I mi to radimo, iako u ograničenom obimu. Uvek postoji malo pozadinskog mišljenja, malo mentalne buke dok se mi brinemo za one misli koje su nam najpreče u svesti. Naučimo da to potiskujemo, nazivajući to koncentracijom. To je, u jednom smislu, proces sprečavanja sebe da sanjamo."

"I vi vidite delfina kao nekoga ko sanja i istovremeno nastavlja sa svojim normalnim mentalnim poslom?"

"Na neki način, da. Ali ja i samo sanjanje vidim kao nešto drugačiji proces."

"Na koji način?"

"Naši snovi su većinom vizuelni po prirodi, jer su naši budni životi prvenstveno vizuelno orijentisani. Delfin je, s druge strane..."

"... akustički orijentisan. Da. Ako uzmemo taj efekat konstantnog sna i zasnujemo ga na neurofiziološkoj strukturi koju oni imaju, čini se da bi se oni mogli brčkati uživajući u vlastitoj popratnoj muzici."

"Manje-više, da. A zar ne bi to ponašanje moglo biti svrstano među ludus?"

"Jednostavno, ne znam."

"Jedan oblik ludusa, koji su Grci naravno videli kao posebnu aktivnost, dajući mu ime dijagoga, najbolje se prevodi kao mentalna rekreacija. Muzika je svrstavana u tu kategoriju, i Aristotel je u svojoj Politici razmatrao korist koju se može izvući iz nje, konačno zaključujući da muzika može doprineti vrlini tako što će učiniti telo jakim, podržati određeni etos, i omogućiti nam da uživamo u stvarima na pravi način - šta god to značilo. Ali, razmatrajući akustično sanjarenje u toj svetlosti - kao muzičku varijantu ludusa - pitam se, zar ne bi moglo zaista podržavati određeni etos i gajiti određeni način uživanja u stvarima?"

"Možda, ukoliko to bude zajednički doživljaj."

"Još uvek nemamo prave ideje o značenju mnogih njihovih zvukova. Pretpostavimo da vokalno izražavaju neki deo tog doživljaja?"

"Možda, uz vaše druge premise."

"Onda je to sve što imam", zaključila je ona. "Nastojim da uočim religiozno značenje u spontanim izrazima dijagoge. Vi, naravno, ne morate misliti tako."

"I ne mislim. Prihvatio bih to kao fiziološku ili psihološku neophodnost, čak ga i posmatrao - kako ste vi predložili - kao oblik igre, ili ludusa. Međutim, nema načina da saznam da li takva muzička aktivnost zaista predstavlja religiozno izražavanje, te za mene lopta tu prestaje da se kotrlja. U ovoj tački, mi ne razumemo odista njihov etos ili njihov poseban način gledanja na život. Koncept toliko stran i složen, kao ovaj koji ste izložili, njima bi bilo nemoguće da komunikacijom prenesu nama, čak i da je jezička barijera mnogo tanja nego što sada jeste. Sem nalaženja nekog načina da uđemo u njih, da to i sami saznamo, ne vidim kako tu možemo shvatiti religiozna osećanja, čak i ukoliko je svaka od vaših ostalih pretpostavki tačna."

"Vi ste, naravno, u pravu", rekla je ona. "Zaključak nije naučan ako ga nije moguće demonstrirati. Ja ga zaista ne mogu demonstrirati, jer je to samo osećaj, pretpostavka, intuicija - i samo u tom duhu je nudim. Međutim, posmatrajte ih nekad u njihovoj igri, slušajte zvuke koje će prihvatiti i vaše uši. Razmislite o tome. Pokušajte da to osetite."

Nastavio sam da zurim u vodu i nebo. Već sam saznao sve što sam došao da saznam i ostatak je bio samo glazura, ali nisam uživao u takvom desertu baš svaki dan. Tada sam shvatio da mi se devojka sviđa i više nego što sam mislio da će mi se svideti; da sam postao prilično fasciniran dok je pričala, i to ne samo zbog teme. I tako sam, delimično da produžim stvari a delimično zato što sam bio iskreno znatiželjan, zatražio: "Samo napred. Recite mi ostatak. Molim vas."

"Ostatak?"

"Vidite religiju ili nešto tog nivoa. Kažite mi kakva mislite da ona mora da izgleda."

U prvi mah je oklevala. "Ne znam", rekla je najzad. "Što se više pretpostavki gomila, to sve blesavije počinje da izgleda. Ostanimo na

ovom."

Ali bi me to ostavilo sa malo toga da kažem, osim 'Hvala vam' i 'Laku noć'. Stoga sam ugurao um unutar parametara koje beše postavila, i jedna od stvari koje su mi pale na pamet bila je Bartelmovo pominjanje normalne distribucione krivulje u vezi sa delfinima.

"Ako, kao što pretpostavljate", počeo sam, "oni stalno izražavaju i tumače sebe i svoj univerzum kroz neku vrstu podsvesne snopesme, čini se da iz toga sledi da su, kao i u svim stvarima, neki od njih bolji u tome od drugih. Koliko može biti Mocarta, čak i u rasi muzičara? Šampiona, u naciji sportista? Ako se svi oni igraju religiozne dijagoge, mora se zaključiti da su neki, ipak, vrhunski igrači. Da li bi oni bili sveštenici ili proroci? Bardovi? Sveti pevači? Da li bi oblasti u kojima oni borave bila svetilišta, sveta mesta? Delfinski Vatikan ili Meka? Lurd?"

Ona se nasmejala.

"Sada ste vi preterali, gospodine... Medison."

Pogledao sam je, pokušavajući da vidim nešto ispod naizgled zabavljenog izraza kojim se suočila sa mnom.

"Rekli ste mi da razmislim o tome", nastavio sam. "Da pokušam da to osetim."

"Bilo bi čudno da ste u pravu, zar ne?"

Klimnuo sam potvrdno glavom.

"I verovatno itekako vredno hodočašća", dodao sam, ustajući, "kad bih samo mogao da nađem prevodioca. Hvala vam na trenutku koji sam vam uzeo i ostalima koje ste mi sami dali. Da li bi vam smetalo da još neki put navratim?"

"Bojim se da ću imati prilično mnogo posla", odgovorila je ona.

"Shvatam. Pa, zahvalan sam za ono što ste mi dali. Laku noć, onda."

"Laku noć."

Otišao sam niz nagib do glisera, uključio motor, izveo ga pored lukobrana i krenuo ka sve tamnijem moru, osvrnuvši se samo jednom, u nadi da ću otkriti na šta me to tačno podsećala, sedeći tamo, gledajući preko valova. Možda na Malu sirenu, ocenio sam.

Nije mi mahnula zauzvrat. Ali, bio je sumrak, i možda nije primetila.

Vrativši se u Stanicu Jedan, osetio sam se dovoljno inspirisanim da krenem do kancelarije/muzeja/biblioteke da vidim šta bih mogao

pokupiti u pogledu materijala za čitanje koji ima veze sa delfinima. Prešao sam preko ostrvceta i kroz prednja vrata, prolazeći senkom obavijene modele i izložke muzeja i skrenuo desno. Otvorio sam vrata. Svetlo je bilo upaljeno u biblioteci, ali je bila prazna. Na spisku sam našao nekoliko knjiga koje nisam pročitao, pa sam ih iskopao, prelistao, odlučio se za dve, i krenuo da ih upišem.

Dok sam to radio, vrh stranice sveske privukao mi je pogled jednim od imena upisanih tamo: Majk Tornli. Pogledao sam datum i video da se radi o danu pre njegove smrti. Završio sam upisivanje svog materijala i odlučio da vidim šta je on to uzeo da čita na večer pre svoje pogibije. Pa, da čita i sluša. Bile su upisane tri stvari, a prefiks jednog od brojeva ukazivao je da je u pitanju traka.

Za knjige se ispostavilo da su laki popularni romani. Kada sam, međutim, proverio traku, obuzelo me je veoma čudno osećanje. Nije bila muzika, već jedna od traka sa područja morske biologije. Itekako. Da budemo precizni, bio je to snimak zvukova kita ubice.

Čak i moje pešačko poznavanje materije bilo je dovoljno ali, da budem dvostruko siguran, proverio sam u jednoj od knjiga koje sam imao uz sebe. Da, kit ubica je nesumnjivo bio najveći neprijatelj delfina, i dobroano pre jedne generacije sprovedeni su eksperimenti u Mornaričkom podmorskom centru u San Dijegu - koristili su se snimljeni zvukovi kita ubice radi zaplašivanja delfina, da bi se razvila sprava koja će ih strahom udaljiti od mreža za tune, gde su često bivali nenamerno kasapljeni.

Zašto bi Tornli to uopšte bilo potrebno? Korišćenje toga u vodootpornoj spravi za emitovanje objasnilo bi neobično ponašanje delfina u parku u vreme kada je on ubijen. Ali, zašto? Zašto baš ta stvar?

Uradio sam ono što uvek radim kada sam zbunjen: seo i pripalio cigaretu.

Mada mi je ovo činilo još očiglednijim da stvari nisu ono što su izgledale u vreme ubistava, takođe me nagnalo da razmotrim tobožnju prirodu napada. Pomislio sam na fotografije tela koje sam video, medicinske izveštaje koje sam pročitao.

Ujedeni. Žvakani. Cepani.

Arterijsko krvarenje, desna karotida...

Prekinuta kucavica; brojne povrede ramena i grudi...

Po Marti Milej, delfin to ne bi tako obavio. Ipak, koliko sam se sećao, njihovi mnogobrojni zubi, mada ne veliki, bili su oštri kao igle. Počeo sam da listam po knjigama, tražeći fotografije vilice i zuba.

Onda mi je naišla misao, sa mračnim, više nego informativnim prizvucima: Postoji kostur delfina u susednoj sobi.

Gnječeći cigaretu, ustao sam, prošao kroz vrata u muzej i počeo da tražim prekidač za svetlo. Nije bio uočljiv. Dok sam ga tražio, začuo sam kako se vrata sa druge strane sobe otvaraju.

Okrećući se, video sam Lindu Kašel kako prelazi preko praga. Sa sledećim korakom, pogledala je u mom pravcu, sledila se, i prigušila početak vriska.

"Ja sam, Medison", rekao sam. "Izvinite što sam vas preplašio. Tražim prekidač za svetlo."

Nekoliko sekundi je prošlo. "Oh", rekla je. "Tamo dole na pozadini izložka. Pokazaću vam."

Prešla je do prednjih vrata, posegnula iza jednog modela komponente.

Svetlo se upalilo, i ona se nervozno nasmejala.

"Iznenadili ste me", rekla je. "Radila sam do kasno. Neuobičajeno, ali nagomilao mi se posao. Izašla sam malo na vazduh i nisam vas videla da ulazite."

"Našao sam knjige koje sam tražio", rekao sam, "ali hvala vam što ste mi našli prekidač."

"Rado ću vam ih upisati."

"Već sam to uradio", rekao sam, "ali sam ih ostavio unutra, jer sam hteo još jednom da pogledam izložbu pre nego što odem kući."

"Oh. Pa, ja sam baš htela da zatvorim. Ako hoćete da još malo ostanete, pustiću vas da vi to uradite."

"Kako se to obavlja?"

"Samo isključite svetla i zatvorite vrata - ovde ih ne zaključavamo. Ja sam već zatvorila prozore."

"Svakako, uradiću to. Žao mi je što sam vas prepao."

"U redu je. Nema štete."

Krenula je do prednjih vrata, okrenula se kad je došla do njih, i ponovo se nasmešila, ovog puta uspešnije.

"Pa, laku noć."

"Laku noć."

Moja prva pomisao bila je da nema znakova da je bilo kakav dodatni rad obavljen otkad sam ušao poslednji put, moja druga bila je da se malo isuviše trudila da joj poverujem, a moja treća pomisao bila je prostačka.

Ali, dokaz pudinga se neće ukvariti. Posvetio sam pažnju kosturu delfina.

Donja vilica, sa svojim urednim, oštrim zubima, fascinirala me je, a njena veličina bila je blizu da joj bude najinteresantnija osobina. Skoro, ali ne sasvim. Najinteresantnija stvar u vezi sa njom bila je činjenica da su žice koje su je držale na mestu bile čiste, nepotamnele, sjajne i svetlucave na krajevima, kao da su nedavno odsečene - za razliku od njihove oksidiranije rodbine na svim ostalim mestima gde je kostur bio učvršćen žicom.

Stvar koja mi je bila interesantna u pogledu veličine bila je što je bila otprilike taman takva da je učini zgodnim ručnim oružjem.

I to je bilo sve. To je bilo dovoljno. Ali sam prstom dotakao maksilarne i predmaksilarne kosti, idući rukom natrag do rupe za vazduh; ocrtao sam rostrum; ponovo sam stisnuo vilicu. Zašto, zaista nisam znao, bar za trenutak, dok mi se u glavu nije došunjala groteskna vizija Hamleta. Ili je to zaista bilo tako neprilično? Tada sam se prisetio jedne fraze Lorena Ajslija: "... Svi smo mi potencijalni fosili, koji u svojim telima nose grubosti ranijih postojanja, oznake sveta u kojem živa stvorenja teku iz jednog doba u drugo sa jedva više konzistentnosti od oblaka." Došli smo iz vode. Ovaj momak kojeg sam stezao u njoj je proveo sav svoj život. Ali su nam obojici lobanje bile izgrađene od kalcijuma, morskog proizvoda odabranog u ranijim danima i sada nepovratno dela nas; obe su bile kućišta za velike mozgove - slične, ali različite; obe su izgleda sadržale centar svesti, svesnosti, osećajnosti, sa svim popratnim užicima, jadima, i raspoloživim varijantama zaključaka u pogledu postojanja koje je to podrazumevalo, koji su prolazili nekad kroz te male, čvrste parčiće krečnog karbonata. Jedina zaista značajna razlika, odjednom sam osetio, nije bila u tome što je ovaj momak rođen kao delfin a ja kao čovek, već samo, pre, što sam ja još živeo - veoma minorna stvar na vremenskoj skali na koju bejah zalutao. Povukao sam ruku, pitajući se nelagodno da li će moji ostaci ikada biti iskorišteni kao oružje za ubistvo.

Nemajući daljnih razloga da budem tamo, pokupio sam svoje knjige, zatvorio, i otišao odatle.

Vraćajući se u svoju kućicu, položio sam knjige na stolić pored kreveta i ostavio malo svetlo upaljeno. Opet sam izašao putem zadnjih vrata, koja su vodila na malu, relativno izdvojenu verandu, prijatno postavljenu na samu ivicu ostrvceta sa neometanim pogledom na more. Ali baš tada nisam zastajao da se divim pogledu. Ako mogu drugi da izađu na vazduh, mogu i ja.

Šetao sam dok nisam našao odgovarajuću tačku, klupicu u senci dispanzera. Tamo sam se smestio, prilično dobro sakriven, a ipak imajući pun pogled na kompleks iz kojeg sam malopre izašao. Dosta dugo sam čekao, osećajući se prostački, ali svejedno gledajući.

Dok su minuti nastavljali svoju paradu, došao sam blizu zaključka da nisam bio u pravu, da je margina opreza istekla, da se ništa neće desiti.

Ali tada su se vrata na zadnjem kraju kancelarije - ona kroz koja sam ja ušao prilikom mog prvog obilaska mesta - otvorila, i prilika nekog čoveka se pomolila. Krenuo je ka najbližoj obali ostrvceta, a onda otpočeo ono što bi izgledalo samo kao nastavljanje šetnje duž njegove ivice svakome ko bi ga tek tada primetio. Bio je visok, oko moje visine, što je prilično suzilo mogućnosti, tako da mi je zaista bilo skoro nepotrebno da čekam i vidim ga kako ulazi u kućicu dodeljenu Polu Valonsu, i kako se trenutak kasnije unutra pali svetlo. Nešto kasnije, bio sam u krevetu sa svojim knjigama o delfinima, razmišljajući o tome da, kako se čini, neki tipovi uspevaju na svim poljima; i zbunjujući se i čudeći se, sa iščašenim slučajem koji mi je Don uvalio, što sam se ikada rodio da to ispravim.

Sledećeg jutra, tokom bauljajuće, kafotropne faze predsvesti, sapleo sam se o najprokletiji, najzastrašujućiji element u čitavom slučaju. Ili, bolje rečeno, prekoračio sam ga - možda čak i nagazio - pre nego što se njegovo postojanje prijavilo. Usledio je procenjujući period vremena, a tada mi je njegov mogući značaj došao do pameti.

Sagnuo sam se i pokupio ga: pravougaonik krute hartije, koverat, koji je izgleda bio gurnut ispod zadnjih vrata. Bar je ležao blizu njih.

Odneo sam ga do stola u kuhinjici, pocepao ga, izvukao i razvio hartiju koju je sadržavao. Pijuckajući kafu, pročitao sam nekoliko

puta poruku napisanu velikim slovima:

PRIČVRŠĆENO UZ GLAVNI JARBOL OLUPINE, OKO TRIDESET
SANTIMETARA ISPOD MULJA.

To je bilo sve. To je bilo to.

Ali sam odjednom bio potpuno budan. Nije u pitanju bila samo poruka, ma koliko, naravno, bila za mene intrigirajuća, već činjenica da je neko mene odabrao za njenog primaoca. Ko? I zašto?

Šta god to bilo - a bio sam siguran da jeste nešto - bio sam veoma uznemiren činjenicom da je neko svestan mojih neuobičajenih razloga da budem tu, sa neophodnim zaključkom da ta osoba zna isuviše o meni. Dlačice na vratu su mi se nakostrešile, a ubodi adrenalina javili su mi se u udovima. Niko nije znao moje ime; znanje o njemu ugrožavalo je moju egzistenciju. U prošlosti, čak sam i ubijao da bih zaštitio svoj identitet.

Moj prvi impuls bio je da bežim, da odbacim slučaj, rešim se ovog identiteta i izgubim se na način u kojem sam već bio stručnjak. Ali tada nikad ne bih saznao, nikad ne bih saznao kad, gde, kako, zašto i na koji način sam i sam bio prikačen, provaljen. I, što je najvažnije, od strane koga.

Takođe, razmatrajući ponovo poruku, nisam bio uveren da bi bekstvo bilo za mene kraj čitave stvari. Jer, zar nije ovde bio u pitanju element iznude? Prećutne ucene u impliciranom imperativu? Bilo je kao da pošiljalac kaže: Ja znam. Ja ću pomoći. Ja ću ćutati. Jer ima nešto što ćeš uraditi za mene.

Naravno da ću otići i ispitati olupinu, mada ću morati da sačekam da posao za taj dan bude obavljen. Nema svrhe nagađati šta bih mogao naći, mada ću s tim baratati veoma pažljivo. To mi je dalo čitav dan da razmatram gde sam mogao pogrešiti, i da procenim koji je najbolji način da se branim. Protrljao sam svoj prsten, u kojem su spore smrti spavale, a onda ustao i otišao da se obrijem.

Pola i mene bili su tog dana poslali do Stanice Pet. Standardna inspekcija i rad na održavanju. Dosadno, sigurno, rutinski. Jedva da smo se okvasili. Nije pokazivao da zna da išta spremam. U stvari, čak je započeo nekoliko razgovora. U jednom, upitao me: "Jesi li otišao do Čikčarnija?"

"Jesam", odgovorio sam.

"I šta misliš o njemu?"

"Bio si u pravu. Ćumez."

Nasmešio se i klimnuo glavom. "Jesi li probao neki od njihovih specijaliteta?" upitao je.

"Samo sam popio nekoliko piva."

"To je najsigurnije", složio se. "Majk... moj prijatelj koji je poginuo... često je išao tamo."

"Oh?"

"Odlazio sam sa njim u početku. On bi uzeo nešto, a ja bih sedeo i pio i čekao da se povрати."

"Nisi se i sam upuštao u takve stvari?"

Zatresao je odrečno glavom.

"Imao sam gadno iskustvo kada sam bio mlađi. Preplašilo me. U svakom slučaju, i on ih je imao - tamo, mislim, nekoliko puta, u Ćikčarniju. Odlazio je pozadi - tamo je neka vrsta ašrama. Jesi li ga video?"

"Nisam."

"Pa, imao je nekoliko loših dana tamo i posvađali smo se oko toga. Znao je da to prokleta mesto nema dozvolu, ali ga nije bila briga. Konačno sam mu rekao da bi trebalo da drži sigurnu zalihu na stanici, ali se on brinuo zbog prokletih kompanijskih propisa protiv toga. Što ja mislim da je bilo glupo. U svakom slučaju, konačno sam mu rekao da može da ide sam ako mu to toliko treba, a ne može da sačeka vikend da ode negde drugde. Ja sam prestao da idem."

"A on?"

"Tek nedavno", rekao je. "Na težak način."

"Oh."

"Pa, ako se petljaš s tim, kažem ti isto što sam rekao njemu: Drži svoju zalihu ovde, ako već ne možeš da sačekaš da odeš negde dalje, gde je čistije."

"Zapamtiću", rekao sam, pitajući se tada da nije, možda, on nanjušio nešto o meni i hrabrio me da prekršim kompanijska pravila da bi me se rešio. To je, ipak, izgledalo malo previše nategnuto, malo previše paranoična reakcija s moje strane. I stoga sam je odbacio.

"Je li imao još koji loš dan?" upitao sam ga.

"Mislim da jeste", odgovorio je. "Ne bih stvarno znao."

I to je bilo sve što je imao da kaže na tu temu. Želeo sam, naravno,

da ga pitam još stvari, ali je naše poznanstvo bilo takvo da sam znao da će mi trebati početak da se probijem, a on mi ga nije pružao.

I tako smo završili, vratili se na Stanicu Jedan, otišli svako na svoju stranu. Svratio sam i rekao Dejvisu da mi treba čamac za kasnije. Dodelio mi je jedan, pa sam se vratio u svoju kolibu i čekao dok ga nisam video da odlazi na večeru. Onda sam otišao do dokova, ubacio svoju ronilačku opremu u čamac, i krenuo. Ova komplikacija bila je neophodna zbog činjenice da je solo ronjenje bilo protiv pravila, a i zbog bezbednosnih mera koje mi je Bartelm naveo prvog dana. Istina, one su važile samo unutar oblasti, a čamac je ležao van nje, ali meni nije bilo posebno stalo ni da objašnjavam gde idem.

Naravno da mi je pala na pamet misao da bi to mogla biti zamka, nameštena da me priklješte na bilo koji od mnogih načina. Mada sam se nadao da je mom prijatelju iz muzeja donja vilica još na mestu, nisam odbacivao mogućnost podvodne zasede. U stvari, imao sam jednu od malih smrtonosnih šipki pored sebe, napunjenu i spremnu. Fotografije su bile sasvim jasne. Nisam zaboravio. Niti sam odbacio mogućnost nekakve postavljene zamke. Moraću da pazim dok čačkam unaokolo.

Mada nisam znao šta će se desiti ako budem primećen, roneći solo sa opremom kompanije, moraću da računam na svoju sposobnost da se opravdam ili lažem, ukoliko je hvatanje mene u tom prekršaju domaćeg reda bilo ono što je autor poruke imao na umu.

Došao sam do onoga što sam mislio da je mesto, usidrio se tu, uvukao u opremu, i krenuo iz čamca i nadole.

Sveža glatkoća me je obujmila i obavio sam igru spuštanja, znatiželjan, oprezan, sa povišenim osećajem krhkosti. Tada prema dnu, sa stalnim, obuhvatnim pokretima nadole, prešao sam iz svežine u hladnoću i svetlosti u tamu. Uključio sam baterijsku lampu, ciljajući svetlosnim snopom unaokolo.

Nekoliko trenutaka kasnije sam ga našao, opkružio, loveći u blizini znake kolega uljeza.

Ali ne, ništa. Činilo se da sam sam.

Krenuo sam do olupine, bacajući svetlo niz dužinu raspuklog jarbola. Ribice su se pojavile, organizujući neuredne demonstracije u blizini ograde. Moje svetlo palo je na sloj mulja pri osnovi jarbola. Izgledao

je netaknuto, ali nemam pojma koliko treba mulju da se nataloži.

Prilazeći mu gore/iznad, pročačkao sam ga tankom šipkom koju sam poneo. Nakon nekoliko trenutaka ustanovio sam da postoji mali, pravougaoni predmet, verovatno od metala, oko dvadeset santimetara ispod površine.

Približavajući se, uklonio sam jedan sloj. Voda se zamutila, a svež materijal kliznuo je da popuni mesto mog iskopavanja. Psujući u sebi, ispružio sam levu ruku, prstiju raširenih, polako, pažljivo, dole u blato.

Nisam naišao na prepreku dok nisam došao do same kutije. Nije bilo žica, konopaca, stranih tela. Bila je neopozivo od metala, i ocrtao sam joj obris: oko petnaest sa dvadeset sa sedam santimetara. Bila je postavljena na kraći kraj i učvršćena za jarbol dvostrukim namotajem žice. Nisam osetio vezu sa nečim drugim, pa sam je otkrio - bar na tren - da bolje pogledam.

Bila je to mala kasa standardnog izgleda, sa ručkama sa obe strane i na vrhu. Žice su prolazile kroz dva od tih obruča. Istresao sam namotaj plastičnog konopca i vezao ga kroz najbliži. Nakon što sam ga dovoljno razmotao, nagnuo sam se i iskoristio klješta koja sam poneo sa sobom da prekinem žice koje su držale kutiju za jarbol. Onda gore, odmotavajući ostatak konopca za sobom.

Natrag u čamcu i van opreme, izvukao sam je, rukama, iz dubine. Kretanje, promene pritiska, nisu poslužile da aktiviraju bilo šta, pa sam se osetio malo sigurnije baratajući njom kad sam je uneo u čamac. Sedeo sam na palubi i razmišljao o tome dok sam odvezivao i ponovo namotavao konopac.

Kutija je bila zaključana i, šta god bilo u njoj, pomeralo se unutra kad bih je protresao. Otvorio sam bravu šrafčigerom. Onda sam se spustio u vodu i držeći se, posežući odande, upotrebio šipku da podignem poklopac.

Sem pljuskanja talasa i zvuka mog disanja, bila je tišina. Potom sam se popeo natrag i pogledao unutra.

Sadržavala je platnenu torbicu sa poklopcem koji se zakopčavao. Otkopčao sam ga.

Kamenje. Bila je puna naizgled neuglednog kamenja. Ali pošto ljudi obično imaju razlog da se toliko potrude, mora da je u pitanju bila prilična vrednost. Osušio sam ih nekoliko, marljivo ih trljajući svojim

peškirom. Da, ponešto je zasvetlucalo, tu i tamo.

Nisam lagao Kašelu kad me je pitao znam li nešto o mineralima, a ja mu odgovorio: "Pomalo." Samo pomalo. Ali, u ovom slučaju, činilo se da bi moglo biti dovoljno. Odabravši najperspektivniji uzorak za eksperiment, sastrugao sam prijave minerale koji su štitili kamen. Nekoliko minuta kasnije, ivica materijala koji sam izložio iskazala je velike sposobnosti grebanja raznih materijala na kojima sam je testirao.

Znači, neko je krijumčario dijamante i neko drugi hteo je da ja saznam za to. Šta je moj informator očekivao da uradim sa tom informacijom? Očigledno, da je samo hteo da vlasti budu obavestene, uradio bi to i sam.

Znajući da sam korišćen u svrhe koje još nisam razumeo, odlučio sam da uradim ono što se verovatno od mene očekivalo, budući da se to poklapalo sa onim što bih ionako uradio.

Uspeo sam da pristanem i istovarim opremu ne nailazeći na probleme. Torbu sa kamenjem držao sam umotanu u peškir, dok nisam stigao do svoje kućice. Nije bilo više poruka pod vratima, pa sam otišao u tuš-kabinu i očistio se.

Nisam se mogao setiti nekog stvarno pametnog mesta da sakrijem kamenje, pa sam strpao torbu u kantu za đubre pod sudoperom i ponovo namestio slivnik. To će morati da posluži. Pre nego što sam je spremio, ipak, uzeo sam četiri ružnija komada. Potom sam se obukao i prošetao.

Prolazeći pored njihove kuće, video sam da Frenk i Linda jedu na svojoj verandi, pa sam se vratio kući i napravio sebi brz obrok od gotovog jela. Nakon toga, nekih dvadeset minuta posmatrao sam sunce kako zalazi. Onda, pošto mi se učinilo da je prošlo dovoljno vremena, vratio sam se istim putem.

Bilo je čak bolje nego što sam se nadao. Frenk je sedeo sam, čitajući, na raščišćenju verandi. Prišao sam i oslovio ga: "Zdravo."

Okrenuo se prema meni, nasmešio, klimnuo glavom i spustio knjigu. "Zdravo, Džime", rekao je. "Sada kad si ovde već nekoliko dana, kako ti se dopada?"

"Ma, odlično", odgovorio sam. "Baš odlično. Kako stoje stvari kod tebe?"

Slegao je ramenima.

"Ne mogu se požaliti. Mislili smo da te pozovemo na večeru. Možda sutra?"

"Zvuči lepo. Hvala."

"Da dođeš oko šest?"

"Važi."

"Jesi li već našao neku interesantnu zanimaciju?"

"Jesam. U stvari, poslušao sam tvoj savet i obnovio svoje stare navike sakupljača kamenja."

"Oh? Jesi li našao nešto interesantno?"

"Slučajno jesam", odgovorio sam. "Bio je to zaista čudesan događaj. Ne verujem da bi ih iko našao sem slučajno. Evo, pokazaću ti."

Iskopao sam ih iz džepa i ispustio njemu u ruku.

Zabuljio se. Pipao ih. Prevrtao ih je. Možda pola minuta.

"Hoćeš da znaš šta su, je li to to?" upitao je.

"Ne. To već znam."

"Shvatam."

Pogledao me je i nasmešio se.

"Gde si ih našao?"

Sada sam se ja nasmešio, veoma polako.

"Ima li ih još?" upitao je.

Klimnuo sam potvrdno glavom.

On je ovlažio usne. Vratio mi je kamenje.

"Pa, kaži mi ovo ako hoćeš - kakva je to vrsta naslage bila?"

Tada sam mislio brže nego u bilo kom trenutku otkad sam stigao. Nešto u načinu na koji je to pitao pokrenulo mi je um. Mislio sam čisto u okvirima operacije krijumčarenja dijamanata, sa njim kao prirodnim rasparčivačem švercovanog kamenja. Sada sam, međutim, prošetao kroz ono malo znanja koje sam imao na tu temu. Najveći rudnici dijamanata na svetu bili su oni u Južnoj Africi, gde su dijamanti nalaženi usađeni u stenu poznatu kao kimberlit, ili 'plava zemlja'. Ali, kako su uopšte dospeli tamo? Vulkanskom aktivnošću - kad su parčići ugljena bili uhvaćeni u struju otopljene lave, podvrgnuti jakoj vrelini i pritisku koji je promenio njihovu strukturu u tvrdi, kristalni oblik devojčinog najboljeg prijatelja. Ipak, postojali su i aluvijalni depoziti - dijamanti otkinuti iz svojih ležišta delovanjem drevnih tokova, često odneseni na veliku daljinu od mesta porekla, i

nakupljeni u džepovima uz obalu. To je bila Afrika, naravno, i mada nisam mnogo znao o nalazištima u Novom svetu, veliki deo karipskog sistema ostrva bio je izgrađen vulkanskom aktivnošću. Mogućnost lokalnih nalazišta - vulkansko-cevne varijante aluvijalnih - nije bila isključena.

S obzirom na moju pomalo ograničenu oblast aktivnosti od dolaska ovamo, rekao sam:

"Aluvijalna. Nije bila cevna, toliko ću ti reći."

Klimnuo je glavom.

"Imaš li predstavu koliko se proteže tvoj nalaz?" zapitao je.

"Ne baš", odgovorio sam. "Ima ih još na istom mestu. Ali, što se tiče ukupne njihove rasprostranjenosti, jednostavno je prerano da se odredi."

"Veoma zanimljivo", rekao je. "Znaš, to se uklapa u pomisao koju odavno imam u pogledu ovog dela sveta. Da li bi mogao da mi daš samo grubu, opštu naznaku iz kog dela okeana oni potiču?"

"Žalim", odgovorio sam. "Razumećeš me."

"Naravno, naravno. Ipak, koliko bi daleko otišao odavde na popodnevenu avanturu?"

"Pretpostavljam da bi to zavisilo od moje predstave o toj stvari - kao i raspoloživom vazдушnom transportu, ili hidrokrlu."

Nasmešio se.

"Dobro, neću te više ispitivati. Ipak, zanima me. Sada kad ih imaš, šta ćeš uraditi sa njima?"

Natenane sam pripalio cigaretu.

"Dobiti koliko god mogu za njih i držati jezik za zubima, naravno", odgovorio sam konačno.

Ponovo je odobravajuće klimnuo glavom.

"Gde ćeš ih prodati? Zaustavljati prolaznike na ulici?"

"Ne znam", odgovorio sam. "O tome još nisam mnogo razmišljao. Pretpostavljam da ih mogu odneti kod nekog draguljara."

Nasmejao se.

"Ako si veoma srećan. Ako si srećan, naći ćeš nekog koji je voljan da rizikuje. Ako si veoma srećan, naći ćeš nekog koji je voljan da rizikuje i takođe voljan da ti da poštenu cenu. Pretpostavljam da bi voleo da izbegneš registraciju, stavljanje dodatnog prihoda na tvoj glavni račun? Prihoda na koji se plaća porez?"

"Kao što sam rekao, voleo bih da dobijem koliko god mogu za njih."
"Prirodno. Onda sam u pravu ako pretpostavim da je svrha tvog dolaska do mene večeras nekako povezana sa tom željom?"
"Jednom rečju, da."
"Shvatam."
"Pa?"
"Razmišljam. Da budem tvoj zastupnik u ovakvoj stvari nije bez izvesnog rizika."
"Koliko?"
"Ne, žao mi je", rekao je. "Verovatno je sve skupa isuviše rizično. Na kraju krajeva, protivzakonito je. Ja sam oženjen čovek. Mogao bih ugroziti svoj posao, ukoliko se umešam u nešto ovakvo. Da se pojavilo pre možda petnaest godina... pa, ko zna? Žalim. Tvoja tajna je bezbedna. Za to ne brini. Ali, radije bih da ne budem deo ovog poduhvata."
"Jesi li siguran?"
"Sasvim. Dobit bi trebala da bude prilično visoka da čak i razmislim."
"Dvadeset odsto?" upitao sam.
"Ne dolazi u obzir."
"Možda dvadeset pet..." nastavio sam.
"Ne. Dvostruko toliko jedva bi..."
"Pedeset odsto? Ti si lud!"
"Molim te! Govori tiše! Hoćeš da čitava stanica čuje?"
"Izvini. Ali, to ne dolazi u obzir. Pedeset odsto! Ne. Ako nađem draguljara koji je voljan, opet ću proći bolje - čak i ako me prevari. Dvadeset pet je gornja granica. Apsolutno."
"Bojim se da mi to ne odgovara."
"Pa, voleo bih da ipak razmisliš o tome."
Nasmejao se.
"Tako nešto je teško zaboraviti", rekao je.
"Važi. Pa, vidimo se."
"Sutra, u šest."
"Tako je. Laku noć."
"Laku noć."
Krenuo sam natrag, razmatrajući moguće promene ljudi i događaja koji bi doveli do ubistava i završili se njima. Ipak, još uvek je bilo suviše rupa u slici da bih napravio nešto što bi mi se zaista dopalo.

Bio sam veoma uznemiren, naravno, činjenicom da postoji neko ko je svestan da moje prisustvo predstavlja više od onog što se spolja vidi. Preturao sam po mislima, tražeći moguće izdajničke momente, ali nisam video gde sam mogao nešto propustiti. Bio sam veoma pažljiv sa svojim kvalifikacijama. Nisam sreo nikoga sa kim sam bio prisan. Počeo sam da želim, ne prvi put - niti, bio sam siguran, poslednji - da nisam ni prihvatio ovaj slučaj.

Tada sam razmotrio šta bi trebalo da kao sledeće preduzmem da bih unapredio istragu. Pretpostavljao sam da bih mogao ispitati mesto gde su nađena tela. Još nisam bio tamo, uglavnom zato što sam sumnjao da se išta može saznati tamo. Ipak... Stavio sam to na svoju listu za sutra, ako mogu da stignem pre večere sa Kašelovima. Ako ne, onda prekosutra.

Pitao sam se da li sam učinio očekivanu stvar u vezi sa kamenjem. Osećao sam da jesam, i bio sam veoma radoznao u pogledu posledica - skoro, ali ne sasvim kao u pogledu motiva mog obaveštajca. Ipak, ništa nisam mogao tog trena da uradim, sem da čekam.

Misleći te misli, začuo sam kako me pozdravlja Endi Dims sa mesta gde je stajao pored svoje kućice, pušeći lulu. Pitao me da li sam zainteresovan za partiju šaha. Nisam odista bio, ali sam svejedno otišao. Izgubio sam dve i uspeo da ga patiram u trećoj. Osećao sam se veoma nelagodno sa njim, ali barem nisam morao mnogo da govorim.

Sledećeg dana, Dims i Karter poslali su na Stanicu Šest, dok smo se Pol i ja smenjivali na 'raznim dužnostima po spisku' u i oko spremišta za opremu. Još jedna epizoda odugovlačenja, ocenio sam, dok se ne vratim svom pravom poslu.

I tako je išlo, do kasnog popodneva, kada sam počeo da se pitam kakva bi kuvarica Linda Kašel mogla biti. Bartelm je užurbano ušao u spremište.

"Uzmite opremu", rekao je. "Moramo napolje."

"Šta je bilo?" upitao ga je Pol.

"Nešto nije u redu sa jednim od soničnih generatora."

"Šta?"

Odmahnuo je glavom.

"Ne može se znati dok ga ne donesemo ovamo i proverimo. Samo znam da se svetlo na tabli ugasilo. Hoću da izvadim ceo paket i postavim novu jedinicu. Nema pokušaja podvodne opravke na ovom, čak i ako izgleda jednostavno. Hoću da ga pregledam veoma pažljivo u laboratoriji."

"Gde je postavljen?"

"Na jugozapadu, na nekih dvadeset osam hvati. Idite, pogledajte na ploču, ako hoćete. Bolje ćete odrediti mesto. Ali, nemojte dugo, važi? Mora se mnogo toga ukrcati."

"Dobro. Koji brod?"

"Meri En."

"Nova dubinska pravila...?"

"Da. Tovarite sve. Ja sad idem da kažem Dejvisu. Onda idem da se presvučem. Brzo se vraćam."

"Vidimo se tada."

"Aha."

Otišao je i mi smo krenuli na posao, pripremajući našu opremu, kavez za ajkule, i dekompresionu komoru za polazak. Obavili smo dve ture do Meri En, onda predahnuli da odemo da vidimo mapu, nismo saznali ništa sa nje, i vratili se po dekompresiju, koja je bila smeštena na kolica.

"Jesi li bio ranije dole u toj oblasti?" upitao sam Pola dok smo počeli da manevrišemo kolicima.

"Aha", odgovorio je. "Pre nekog vremena. Prilično je blizu ivici podvodnog kanjona. Zato postoji veliki ugriz na tom ćošku 'zida'. Strmoglavljuje se odmah iza tog dela perimetra."

"Hoće li nam to zakomplikovati stvari?"

"Ne bi trebalo", odgovorio je, "ukoliko se ne otkine ceo deo i odnese sve dole sa sobom. Onda ćemo morati da se usidrimo i zakačimo čitavo novo kućište, umesto da samo zamenimo iznutrice. To bi potrajalo nešto duže. Pokazaću ti posao na novoj jedinici koju ćemo poneti."

"Dobro."

Bartelm nam se tada ponovo pridružio. On i Dejvis, koji će takođe ići, pomogli su nam da sve spakujemo. Dvadeset minuta kasnije, bili smo na putu.

Čekrk je bio postavljen da spusti i kavez za ajkule i komoru za dekompresiju, u tandemu i tim redom. Pol i ja jahali smo na dekompresiji do dole, pazeći da se dodatni kablovi ne upetljaju, šarajući okolo svetiljkama dok smo se spuštali. Mada nisam nikad morao da je upotrebim, uvek sam nalazio da je prisustvo komore za dekompresiju na dnu umirujuća stvar, i pored njene blago zlokobne funkcije za posao kakav ćemo obavljati. Bilo je dobro znati da ukoliko se povredim mogu ući unutra, signalizovati, i biti odvučen direktno gore, bez odlaganja za dekompresione zastanke; pritisak na dnu, naime, održava se u komori zvona na putu do gore i postepeno vraća na normalan, dok jure sa mnom do dispanzera. Ohrabrujuća pomisao za sve to, u pogledu vremena.

Na dnu, postavili smo kavez blizu jedinice, za koju smo ustanovili da još stoji, ne pokazujući vidljive znake oštećenja; osvetljenu komoru zaustavili smo par hvatova više i prema istoku. Zaista smo bili na ivici strme stene. Dok je Pol ispitivao jedinicu za slanje sonara, ja sam se primakao bliže i uperio svetlo napred.

Stršeći vrhovi stena i uvijajuće klisure... Refleksno, odmakao sam se od ivice ambisa, okrenuo svetiljku. Vratio sam se i gledao kako Pol radi.

Trebalo mu je deset minuta da iskopča stvar i oslobodi je sa nosača. Za još pet bila je privezana i dizala se na svojim kablovima.

Malo kasnije, u povremenim preletima naših zrakova svetla, ugledali smo zamenu na putu do dole. Zaplivali smo gore da je susretnemo i uveli je na mesto. Ovog puta, Pol je pustio mene da obavim posao. Pantomimom sam pokazao da bih ja to hteo, i on je napisao na svojoj pločici: SAMO NAPRED, VIDI KOLIKO SI ZAPAMTIO.

Potom sam je učvrstio na mesto, i za to mi je trebalo oko dvadeset minuta. On je proverio posao, potapšao me po ramenu i klimnuo glavom. Tada sam krenuo da povežem sisteme, ali sam zastao da ga pogledam. On je pokazao da treba da nastavim.

Za to mi je trebalo samo nekoliko minuta, i kada sam završio imao sam određeni osećaj zadovoljstva misleći na ono svetlo koje se ponovo pojavilo na velikoj tabli natrag u stanici. Okrenuo sam se da pokažem da je posao gotov i da može da dođe da se divi mom radu. Ali on nije više bio uz mene.

Na nekoliko sekundi sam se sledio, preplašen, a onda sam počeo da

osvetljam okolo.

Ne, ne. Ništa...

Postajući pomalo paničan, krenuo sam do ivice ambisa i uperio svetlo dole. Srećom, nije se kretao veoma brzo. Ali beše krenuo tačno nadole. Krenuo sam za njim onoliko brzo koliko sam se mogao kretati.

Nitrogenska narkoza, bolest duboke vode, ili 'pijanstvo dubina' obično se ne javlja iznad šezdeset metara. Ipak, bili smo na oko pedeset, pa je i to bilo moguće, a on je svakako pokazivao simptome.

Brinući tada za stanje sopstvenog uma, dostigao sam ga, uhvatio za rame i okrenuo natrag. Kroz njegovu masku mogao sam mu videti blažen izraz na licu.

Hvatajući ga za ruku i rame, počeo sam da ga vučem natrag, i nekoliko sekundi me je pratio, ne pružajući otpor. A onda je počeo da se otima. Bio sam, međutim, predvideo tu mogućnost, te sam pomerio držanje u kvanzecu-vaza položaj; ali, vrlo brzo sam otkrio da džudo nije baš isti pod vodom, pogotovo kad vam je ventil rezervoara preblizu maski ili disaljki. Morao sam da okrećem glavu, vukući ga natrag. Neko vreme je postalo nemoguće voditi ga na taj način. Ipak, odbio sam da popustim stisak. Ako bih ga mogao još samo malo držati a da mene ne uhvati narkoza, osećao sam da bih ja imam prednost. Na kraju krajeva, koordinacija mu je pogođena, kao i mišljenje.

Konačno sam ga doveo do dekompresije - divlja antena mehurića do tada se već dizala iz njegovog ventila, pošto beše ispljunuo disaljku i nije bilo načina da mu je vratim u usta a da ga ne pustim. Mada, mogao je to biti jedan od razloga što je pri kraju bilo lakše baratati njime. Ne znam.

Utrpao sam ga u osvetljenu komoru, ubacio se za njim i zatvorio ulaz. Tada je konačno odustao i počeo da se opušta. Bio sam u stanju da mu vratim disaljku na mesto, a onda sam pritisnuo dugme za dizanje.

Počeli smo da se dižemo skoro istog časa, i ja sam se zapitao šta li Bartelm i Dejvis behu pomislili u tom trenutku.

Podigli su nas veoma brzo. Osetio sam lagan udar kada smo spuštteni na palubu. Nedugo zatim, voda je bila ispumpana. Ne znam

koliki je pritisak bio gore - ili tamo dole - u tom trenutku, ali je komunikator oživeo i čuo sam Bartelmov glas dok sam se izvlačio iz svoje opreme.

"Krećemo za nekoliko minuta", rekao je. "Šta se desilo. i koliko je ozbiljno?"

"Nitrogenska narkoza, rekao bih. Pol je samo počeo da pliva dalje i na dole, i borio se sa mnom kad sam ga vukao natrag."

"Je li neko od vas povređen?"

"Ne, ne bih rekao. Na neko vreme mu je ispala disaljka, ali sam je vratio i on diše."

"U kakvom je inače stanju?"

"Još u zanosu, rekao bih. Ima nekako kolabiran, pijan izgled."

"Dobro. Mogao bi se izvući iz opreme..."

"Već jesam."

"... i izvući njega iz njegove."

"Tek počeo."

"Javićemo radiom da lekar skoči do nas i sačeka nas u dispanzeru, za svaki slučaj. Mada zvuči kao da je ono što mu treba samo komora. Pa ćemo lepo i polako da ga dovedemo do površinskog pritiska. Upravo radim podešavanje... Imaš li ti nekih simptoma zanosa?"

"Ne."

"Dobro, eto. Ostavićemo je na ovom nivou neko vreme... Ima li još nešto što bih trebalo da znam?"

"Ne, koliko se ja mogu setiti."

"U redu, onda. Idem da pozovem doktora. Ako ti zbog bilo čega budem potreban, samo zvizni u zvučnik. To bi trebalo da bude dovoljno čujno."

"Važi."

Tada sam izvukao Pola iz njegove opreme, nadajući se da će se uskoro osvestiti. Ali, nije.

Samo je sedeo tamo, pogrbljen, mrmljajući, očiju otvorenih ali staklastih. Tu i tamo bi se nasmešio.

Pitao sam se šta nije u redu. Ako je pritisak zaista smanjen, oporavak bi trebalo da bude skoro trenutak. Verovatno mu treba još jedan korak, ocenio sam.

Ali...

Da li je mogao biti dole mnogo ranije tog jutra, pre nego što je radni dan počeo?

Vreme dekompresije zavisi od totalnog vremena provedenog pod vodom tokom perioda od nekih dvanaest sati, pošto se radi o ukupnoj količini azota koju su apsorbirala tkiva, pogotovo mozak i kičmeni stub. Da li je on mogao biti dole tražeći nešto, recimo u blatu, u podnožju razbijenog jarbola, na olupini izvesne stare lađe? Možda dugo dole, tražeći pažljivo, zabrinut? Znajući da danas ima obalske dužnosti, da neće akumulirati više azota tokom ovog radnog dana? Onda, najednom, hitan slučaj, i on mora da rizikuje. On se trudi da se ne napreže, čak ohrabruje novajliju da dovrši posao. Odmara se, pokušava da izdrži...

Što bi moglo biti. U tom slučaju, Bartelmove dekompresione vrednosti nisu bile tačne. Vreme se meri od površine do površine, a dubina se računa po najdubljoj tački dosegnutoj u bilo kom od zarona. Dođavola, koliko sam ja znao, on je mogao posetiti nekoliko skrovišta postavljenih na razne tačke na dnu okeana.

Nagnuo sam se, pogledao mu zenice - privukavši mu pažnju, izgleda, tokom toga.

"Koliko dugo si bio dole jutros?" upitao sam.

Nasmešio se.

"Nisam", rekao je.

"Nije važno šta je bilo u pitanju. Sada smo zabrinuti za tvoje zdravlje. Koliko dugo si bio dole? Na kojim dubinama?"

Odmahnuo je glavom.

"Nisam", ponovio je.

"Prokletstvo! Znam da si bio! Bila je to stara olupina, zar ne? To je možda dvadeset hvati. Pa, koliko dugo? Sat vremena? Jesi li bio dole više nego jednom?"

"Ne bio dole!" insistirao je on. "Stvarno, Majk! Nisam!"

Uzdahnuo sam i naslonio se. Možda je, moguće je, govorio istinu. Ljudi su skroz različiti iznutra. Možda je njegova fiziologija igrala neku drugu varijantu igre od one na koju sam ja pomislio. Ipak, bilo je tako uredno. Na trenutak, video sam njega kao snabdevača dijamantima i Frenka kao valjatora. Onda sam otišao do Frenka sa onim što sam našao, Frenk je spomenuo taj razvoj događaja njemu, i Pol je, zabrinut, dok je stanica spavala, otišao da se osigura da su

stvari još uvek tamo gde bi trebalo da budu. Njegova tkiva apsorbovala su mnogo azota tokom te panične potrage, a onda se ovo desilo. To mi je svakako izgledalo logično. Ali, da sam ja bio u pitanju, ja bih priznao da sam išao dole. Uvek bih mogao kasnije smisliti neku laž kao razlog.

"Zar se ne sećaš?" pokušao sam opet.

Nastavio je sa banalnim nizom psovki, ali je izgubio podsticaj već pri prvih desetak slogova. Glas mu je utihnuo. A onda: "Zaš' mi ne v'ruješ, Majk? Nisam bio dole..."

"Dobro, verujem ti", rekao sam. "U redu je. Samo polako."

Posegnuo je i uhvatio me za ruku.

"Sve to je divno", rekao je.

"Aha."

"Sve je kao... kao što nikad nije bilo."

"Šta si uzeo?" upitao sam ga.

"...Divno."

"Na čemu si?" insistirao sam.

"Znaš da nikad ništa ne uzimam", konačno je rekao.

"Šta je onda uzrok tome, šta god da je? Znaš li?"

"Prokleta fino..." nastavljao je.

"Nešto nije bilo u redu na dnu. Šta to?"

"Ne znam! Odlazi! Nemoj to vraćati... Ovako je kako treba da bude.

Uvek... Ne ta sranja koja ti uzimaš... Počelo svu nevolju..."

"Žao mi je", rekao sam.

"... To je započelo."

"Znam. Žao mi je. Pokvarilo stvari", primetio sam. "Nije trebalo."

"... Pričao", nastavljao je on. "... Zasrao stvar."

"Znam. Žao mi je. Ali smo ga sredili", pokušao sam ponovo.

"Aha", rekao je. "Oh, moj Bože!"

"Dijamanti. Dijamanti su na sigurnom", natuknuo sam brzo.

"Sredili ga... O, moj Bože! Žao mi je!"

"Zaboravi to. Kaži mi šta vidiš", zatražio sam, da mu vratim um tamo gde sam hteo da bude.

"Dijamanti..." rekao je.

Krenuo je u dug, nepovezan monolog. Slušao sam ga. Povremeno bih rekao nešto da ga vratim na temu dijamantata, i stalno sam izbacivao ime Rudija Majersa. Njegovi odgovori ostajali su krnji, ali je

slika počela da se pomalja.

Tada sam požurio, pokušavajući da saznam koliko god mogu pre nego što se Bartelm vrati i još nas dekompresira. Bojao sam se da će ga to naglo otrezniti, jer dekompresija tako radi kad stignete do prave tačke u slučajevima nitrogenske narkoze. On i Majk su izgleda donosili dijamante, zaista - odakle, nisam saznao. Kad god bih pokušao da otkrijem da li ih je Frenk distribuirao za njihov račun, počinjao je da mrmlja nežnosti Lindi. Ipak, deo u koji sam najviše udarao počeo je uskoro da se nazire.

Majk mora da je nešto rekao jednom, tamo pozadi u ašramu, u Čikčarniju. Mora da je to dovoljno zainteresovalo Rudija, da pripravi specijalitet kuće različit od Ružičastog raja - očigledno, nekoliko puta. To su mogli biti oni loši tripovi za koje sam čuo. Šta god da mu je Rudi servirao, izvukao je priču iz njega i ugledao dolarske znakove. Samo što se Pol pokazao mnogo čvršćim nego što je on mislio. Kada je zahtevao novac za ćutanje i Majk to rekao Polu, Pol je došao na ideju o pobesnelom delfinu u parku i nagovorio Majka da se složi s tim, da ubedi Rudija da se nađe s njim tamo zbog isplate. Tada su stvari postale nekako maglovite, jer bi ga pominjanje delfina uznemiravalo. Ipak, izgleda da je čekao na unapred dogovorenom mestu, i njih dvojica su se pobrinuli za Rudija kada je došlo do te tačke; jedan ga je držao, a drugi ga obrađivao vilicom. Nije bilo jasno da li je Majk povređen u borbi sa Rudijem, i Pol je tada odlučio da ga dokusuri i napravi da i on izgleda kao delfinska žrtva, ili je pažljivo isplanirao i taj deo i jednostavno se posle okrenuo na Majka, uhvativši ga na iznenađenje. U svakom slučaju, njihovo prijateljstvo već je neko vreme stalno opadalo i stvar sa ucenom zakucala je poslednji ekser u kovčeg.

To je bila priča koju sam izvukao, istačkana pre nego sročena njegovim odgovorima na moja zaobilazna pitanja. Očigledno je njega ubistvo Majka uznemirilo i više nego što je mislio da hoće. Stalno me je zvao Majk, ponavljao da mu je žao, i ja sam mu sve vreme preusmeravao pažnju.

Pre nego što sam mogao nešto više izvući iz njega, Bartelm se vratio i upitao me kako mu je.

"Blebeće", rekao sam. "To je sve."

"Još ću ga malo dekompresirati. To bi ga moglo otrezniti. Krenuli

smo, i čekaće nas tamo."

"Dobro."

Ali, nije ga otreznilo. Ostao je potpuno isti. Pokušao sam da iskoristim prednost, da izvučem više iz njega - posebno, izvorište dijamanata - ali se nešto poremetilo. Njegova nirvana se prebacila na neku verziju pakla.

Jurnuo je na moje grlo, i ja sam morao da se izborim sa njim, odgurnem ga, držim ga u mestu. Tada je klonuo, počeo da plače i da priča o užasima koje je video. Govorio sam polako, blago, umirujuće, pokušavajući da ga dovedem natrag na raniji, sretniji deo stvari. Ništa nije uspevalo dok nisam umukao. I tako sam ostao nem i držao gard.

Tada je zadremao, i Bartelm je nastavio da nas dekompresira. Pazio sam na Polovo disanje i povremeno mu proveravao puls, ali u toj oblasti je izgleda sve bilo u redu.

Bili smo potpuno dekompresirani do trenutka kada smo pristali, i otvorio sam vrata i izbacio našu opremu. Pol je na to mrdnuo, otvorio oči, zagledao se u mene, a onda rekao: "To je bilo čudno."

"Kako se sada osećaš?"

"Dobro, mislim. Ali, veoma umorno i nekako rastreseno."

"Daj da ti pomognem."

"Hvala."

Pomogao sam mu da izađe i da siđe niz mostić do stolice na točkovima koja je čekala. Tamo su se nalazili jedan mladi doktor, kao i Kašelovi, Dims i Karter. Nisam mogao da se ne zapitam šta se u tom trenutku odvijalo u Polovoj glavi. Doktor mu je proverio srce, puls, krvni pritisak, posvetlio mu lampicom u oči i uši, i nekoliko puta tražio od njega da dodirne vrh svog nosa. Onda je klimnuo glavom i dao znak, i Bartelm je počeo da ga vozi ka dispanzeru. Doktor je deo puta išao uz njih, razgovarajući sa njima. Potom se vratio, dok su oni nastavili, i zatražio od mene da mu kažem sve što se desilo.

Pa i jesam, izostavljajući samo ono značajno što sam doznao iz blebećućeg dela. Onda mi je zahvalio i opet se okrenuo ka dispanzeru.

Međutim, brzo sam ga dostigao.

"Na šta vam ovo liči?" upitao sam ga.

"Nitrogenska narkoza", odgovorio je.

"Zar nema prilično neobičan oblik?" nastavio sam. "Mislim, način na koji je reagovao na dekompresiju i sve to?"

Slegao je ramenima.

"Ljudi se javljaju u svim oblicima i veličinama, iznutra kao i spolja", rekao je. "Obavite kompletan sistematski pregled na čoveku, pa opet ne možete odrediti kakav će biti ako se napije - glasan, tužan, uobražen, pospan. Isto je sa ovim. Mada izgleda da je sada izišao iz toga."

"Nema komplikacija?"

"Pa, uradiću EKG čim stignemo u dispanzer. Ipak, mislim da je u redu. Čujte, postoji li dekompresijska komora u dispanzeru?"

"Najverovatnije. Međutim, ja sam nov ovde. Nisam siguran."

"Pa, zašto ne biste pošli sa mnom dok ne saznamo? Ako je nema, voleo bih da se ona podvodna prenese ovamo."

"Oh?"

"Samo predostrožnost. Hoću da on ostane preko noći u dispanzeru, sa nekim ko će pripaziti na njega. Ako bude povrata, hoću da mašina bude pri ruci, kako bi mogao odmah biti rekompresiran."

"Shvatam."

Stigli smo Bartelma na vratima. I ostali su bili tamo.

"Da, ima komora unutra", rekao mu je Bartelm, "i ja ću da ostanem sa njim."

Ipak, svi su se javili dobrovoljno, i noć je konačno podeljena u tri smene - Bartelm, Frenk, i Endi, tim redom. Svako od njih je, naravno, bio potpuno upoznat sa opremom za dekompresiju.

Frenk mi je prišao i dodirnuo mi ruku.

"Sada ovde više ne možemo ništa značajno učiniti", rekao je. "Hoćemo li da odemo na onu večeru?"

"Oh?" promumlao sam, automatski pogledavši na sat.

"Znači, jedemo u sedam umesto u pola sedam", dodao je, smejući se.

"Odlično. To će mi dati vremena da se istuširam i presvučem."

"Važi. Dođi čim budeš spreman. Još ćemo imati vremena za jedno piće."

"U redu. Žedan sam. Vidimo se uskoro."

Otišao sam kući i očistio se. Nije bilo novih anonimnih pisama, a kamenje je još bilo ispod sudopere. Očešljao sam se i krenuo natrag

preko ostrvceta.

Kada sam se približio dispanzeru, doktor je izašao, govoreći natrag preko ramena nekome u vratima. Verovatno Bartelmu. Kad sam prišao, video sam da nosi svoju torbu.

Povukao se i počeo da se udaljava. Klimnuo je glavom i nasmešio se kada me je ugledao.

"Mislim da će vaš prijatelj biti u redu", rekao je.

"Dobro. To sam baš hteo da vas pitam."

"Kako se vi osećate?"

"Dobro. Odlično, u stvari."

"Niste imali nikakvih simptoma. Tačno?"

"Tako je."

"Fino. Ako ih bude, znate gde treba da odete. Tačno?"

"Zaista."

"Dobro, onda. Ja sad idem."

"Doviđenja."

On je krenuo ka malom hoperu kojeg beše spustio pored glavne laboratorije. Ja sam nastavio do Frenkove kućice.

Frenk je izišao da me dočeka.

"Šta je doktor imao da kaže?" upitao je.

"Da sve izgleda dobro", odgovorio sam mu.

"A-ha. Ulazi i kaži mi šta piješ."

Otvorio je vrata, pridržao ih.

"Burbon bi mi lepo legao", rekao sam.

"Sa nečim?"

"Samo led."

"Važi. Linda je pozadi, postavlja sto."

Uzmuvao se, sipajući pića. Ja sam se zapitao da li će, dok smo sami, išta reći o poslu sa dijamantima. Ali, nije.

Okrenuo se, dodao mi moje piće, podigao svoje u kratku zdravicu, otpio.

"Pričaj mi o tome", rekao je tada.

"U redu."

Pričanje je potrajalo do večere i posle nje. Bio sam veoma gladan, Linda je bila sasvim tiha, a Frenk je stalno postavljao pitanja, izvlačeći svaki detalj Polove nevolje, pogibelji. Zapitao sam se o Lindi i Frenku. Nisam mogao zamisliti da održava svoju vezu tajnom

na tako malom mestu kao što je stanica. Šta je Frenk zaista znao, mislio, osećao o tome? Kakva je bila prava funkcija njihovog trougla u ovom bizarnom slučaju?

Sedeo sam sa njima neko vreme posle večere, i mogao sam skoro osetiti napetost između njih dvoje, stvar koju je on izgleda bio odlučan da reši tako što će držati razgovor u ravnomernom kretanju duž linija koje je postavio, a ona tako što će se povući iz njega. Nisam ni sumnjao da je to potaknuto Polovom nesrećom, ali sam počeo da se osećam sve nelagodnije u svojoj ulozi brane pred predstojećom svađom, sučeljavanjem, ili obnavljanjem stare. Zahvaljujući im na obroku, izvinio sam se čim sam mogao, opravdavajući se umorom koji je bio napola stvaran.

Frenk je odmah ustao.

"Otpратиću te nazad", rekao je.

"U redu."

I jeste.

Dok smo se približavali mojoj kućici, konačno je to rekao.

"Što se onog kamenja tiče..."

"Da?"

"Jesi li siguran da ga ima još mnogo tamo odakle su ovi?"

"Dođi ovamo", rekao sam, vodeći ga oko kućice na verandu i okrećući se kad smo stigli. "Tačno na vreme, za poslednjih nekoliko minuta sunčevog zalaska. Divno. Zašto ga ne bi posmatrao kako završava? Odmah se vraćam."

Ušao sam kroz zadnja vrata, otišao do sudopere, i otvorio deo za đubre. Trebalo mi je oko jednog minuta da izvučem torbu. Otvorio sam je, izvadio pune obe šake, i odneo ih natrag napolje.

"Skupi šake", rekao sam mu.

Poslušao je, i ja sam mu ih napunio.

"Šta misliš?"

Podigao ih je, prišao bliže svetlosti koja se prosipala kroz otvorena vrata.

"Moj Bože!" uzviknuo je. "Zaista ih imaš!"

"Naravno."

"U redu. Otarasiću ih se za tvoj račun. Trideset pet posto."

"Dvadeset pet je najviše. Kao što sam rekao."

"Znam za izložbu dragulja i minerala tokom one sledeće nedelje."

Čovek kojeg poznajem mogao bi biti tamo, ako ga pozovem. Platilo bi dobru cenu. Ja ću ga pozvati - za trideset posto."

"Dvadeset pet."

"Šteta što smo tako blizu, a ne možemo se konačno dogovoriti. Obojica tako gubimo."

"Ma, u redu. Trideset."

Uzeo sam kamenje natrag i bacio ga u džepove, i rukovali smo se. Onda se Frenk okrenuo.

"Idem sada u laboratoriju", rekao je. "Da vidim šta je sa onom jedinicom koju si doneo natrag."

"Javi mi kad saznaš, hoćeš li? Voleo bih da znam."

"Svakako."

I tako je on otišao, a ja sam vratio dragulje u skrovište, dohvatio knjigu o delfinima i počeo da je listam. A onda mi je palo na pamet kako je sve to smešno, način na koji su se stvari razvijale. Svi ti razgovori o delfinima, svo moje čitanje, razmatranje, uključujući i dugačku filozofsku disertaciju o njihovoj hipotetičnoj snopesmi kao religio-dijagogičkom obliku ludusa - zbog čega? Da bih ustanovio da je verovatno sve nepotrebno? Da shvatim da ću verovatno proći ceo slučaj a da uopšte ne vidim delfina?

Pa, to je bilo ono što sam hteo, naravno, što su Don i Lidija Barns i Institut hteli - da ja skinem ljagu sa delfinskog imena. Ipak, kakva zapetljana zbrka se ovo ispostavilo da jeste! Ucena, ubistvo, šverc dijamanata, sa malo neverstva ubačenog sa strane... Kako da sve to razmrsim lepo i uredno, skinem sumnju sa optuženih - koji su negde napolju upražnjavali svoj ludus i bolela ih je briga za celu ovu stvar - i onda izbledim iz slike, kakav je već moj običaj, a da ne izazovem nezgodna pitanja, da ne izgleda da sam posebno umešan?

Osećaj duboke ljubomore prema delfinima bio me je obuzeo i nije potpuno nestao. Da li su oni ikada među sobom stvarali ovako komplikovane situacije? Veoma sam sumnjao u to. Možda mogu, ako sakupim dovoljno zelenih karma markica da se prijavim za delfina u sledećem krugu...

Sve me je stiglo, i zaspao sam sa svetlom još upaljenim.

Oštro, uporno bubnjanje me je probudilo.

Protrljao sam oči, protegnuo se. Buka se opet začula, i okrenuo sam

se na tu stranu.

Bio je to prozor. Neko je kucao na ram. Ustao sam i otišao do njega i video da je to Frenk.

"Da?" rekao sam. "Šta je?"

"Izađi", rekao je. "Važno je."

"Dobro. Samo trenutak."

Otišao sam i plaknuo lice, da dovršim proces buđenja i dam sebi šansu da razmislim. Pogled na sat mi je rekao da je oko pola jedanaest.

Kada sam konačno izašao napolje, uhvatio me je za rame.

"Hajde! Dođavola! Rekao sam ti da je važno!"

Uhvatio sam korak sa njim.

"Dobro! Morao sam da se probudim. O čemu se radi?"

"Pol je mrtav", rekao je.

"Šta?"

"Čuo si me. Mrtav."

"Kako se to desilo?"

"Prestao je da diše."

"Obično to rade. Ali, kako se desilo?"

"Zezao sam se sa jedinicom koju si doneo natrag. Sada je tamo. Uneo sam je kada je na mene došao red da odmenim Bartelma, da mogu i dalje da radim na njoj. U svakom slučaju, toliko sam se uneo da nisam obraćao mnogo pažnje na njega. Kada sam ga konačno ponovo proverio, bio je mrtav. To je sve. Lice mu je bilo tamno i izobličeno. Neka vrsta kolapsa pluća, izgleda. Možda je bilo nekog vazdušnog embolizma..."

Ušli smo u zadnji deo zgrade, najbliži ulaz, dok je voda tiho pljuskala iza nas, a lagani vetrić nas pratio unutra. Prošli smo pored skoro postavljene radne klupe, alata i delimično rasklopljene sonične jedinice raširene po površini. Skrećući levo iza ćoška, ušli smo u sobu gde je Pol ležao. Upalio sam svetlo.

Lice mu više nije bilo zgodno, noseći sada znake onog ko je svoje poslednje trenutke proveo boreći se da dođe do daha. Prešao sam do njega, potražio puls, znao unapred da ga neću naći. Pokrio sam jedan nokat svojim palcem i pritisnuo. Ostao je beo kad sam ga pustio.

"Koliko dugo?" upitao sam.

"Neposredno pre nego što sam došao po tebe."

"Zašto ja?"

"Ti si bio najbliži."

"Shvatam. Da li je čaršav ranije bio pocepan na ovom mestu, pitam se?"

"Ne znam."

"Nije bilo uzvika, nikakvih zvukova?"

"Nisam čuo ništa. Da jesam, odmah bih došao."

Osetio sam naglu želju za cigaretom, ali je bilo boca sa kiseonikom u sobi i znakova ZABRANJENO PUŠENJE svuda po zgradi. Okrenuo sam se i vratio po svojim stopama, otvorio vrata, zadržao ih leđima - naslonio se na njih - pripalio cigaretu i zagledao se preko vode.

"Veoma čist posao", rekao sam tada. "Uz simptome od ovog danas, garant će dobiti 'prirodni uzrok' sa 'mogućim vazдушnim embolizmom', 'gušećim kolapsom pluća' ili nekom prokletom stvari iza toga."

"Šta hoćeš da kažeš?" upitao je Frenk.

"Da li je bio pod sedativima? Ne znam. Nije važno. Rekao bih da si upotrebio rekompresor. Tačno? Ili si išao grubo i samo ga ugušio?"

"Ma daj. Zašto bih ja..."

"Na neki način, ja sam pomogao da bude ubijen", rekao sam. "Mislio sam da je siguran ovde sa tobom, jer nisi ništa uradio u vezi sa njim sve ovo vreme. Želeo si da je zadržiš, da je pridobiješ natrag. Trošenje mnogo para na nju bio je jedan od načina koje si pokušao. Ali, to je bio zatvoren krug, jer je Pol bio deo tvog izvora dodatnih prihoda. Onda sam se pojavio ja i ponudio alternativno snabdevanje. Onda današnja nesreća, čitava postavka noćas... Ti si imao mogućnost, iskoristio priliku, i zalupio vrata ambara. Da ne pominjem da se gvožđe kuje dok je vruće. Čestitam. Mislim da ćeš uspeti. Jer su sve ovo nagađanja, naravno. Nema stvarnih dokaza. Bravo."

Uzdahnuo je.

"Zašto onda ulazimo u sve to? Gotovo je. Sada ćemo otići do Bartelma i ti ćeš govoriti, jer ću ja biti isuviše uzrujan."

"Ali me zanima za Rudija i Majka. Sve vreme sam se pitao. Jesi li ti imao udela kad su oni dobili svoje?"

"Šta ti znaš?" upitao je polako. "I kako to znaš?"

"Znam da su Pol i Majk bili izvor za kamenje. Znam da je Rudi

saznao i pokušao da ih ucenjuje. Pobrinuli su se za njega, a mislim da se Pol reda radi pobrinuo za Majka u isto vreme. Kako znam? Pol je blebetao celim putem natrag ovog popodneva, a ja sam bio u dekompresoru sa njim, sećaš se? Saznao sam za dijamante, ubistva, i za Lindu i Pola, samo slušajući."

Naslonio se na radnu klupu. Zatresao je glavom.

"Bio sam sumnjičav prema tebi", rekao je najzad, "ali si imao dijamante kao dokaz. Naišao si na njih strašno brzo, priznajem. Ali sam prihvatio tvoju priču zbog mogućnosti da je Polov depozit zaista bio negde sasvim blizu. Nikada mi nije rekao gde je. Ocenio sam da si ti ili naleteo na to ili ga sledio do tamo i znao dovoljno da prepoznaš šta je. Šta god bilo, sada nema veze. Radije ću poslovati sa tobom. Da ostanemo na tome?"

"Ako mi kažeš za Rudija i Majka."

"Zaista ne znam ništa više od onoga što si ti sad rekao. To nije bila moja stvar. Pol se brinuo za sve. Sad ti meni daj jedan odgovor: Kako si našao nalazište?"

"Nisam", odgovorio sam. "Nemam pojma gde ih je nalazio."

Uspravio se.

"Ne verujem ti! Kamenje... odakle ti ono?"

"Našao sam gde je Pol sakrio jednu torbu. Ukrao sam je."

"Zašto?"

"Zbog novca, naravno."

"Zašto si me onda lagao o tome gde si ih dobio?"

"Misliš da bih tek tako došao i rekao ti da su ukradeni? Sad, iako..."

Krenuo je napred veoma brzo, i video sam da ima veliki francuski ključ u ruci.

Odskočio sam unazad, i vrata su ga zakačila po ramenu kad su se zatvorila. Međutim, to ga je usporilo samo na trenutak. Probio se i opet navalio na mene. Ja sam nastavio povlačenje, padajući u odbrambeni položaj.

On je zamahnuo i ja sam se izmakao u stranu, udarajući ka njegovom laktu. Obojica smo promašili. Njegov povratni udarac me je tada okrznuo po ramenu, tako da je udarac kojim sam ga pogodio blizu bubrega, nakon nekoliko sekundi, bio mnogo slabiji nego što sam se nadao. Skakutao sam unazad dok je on ponovo zamahivao, i moj udarac ga je zahvatio po boku. Pao je na jedno koleno, ali je

ustao pre nego što sam mu mogao prići, zamahujući ka mojoj glavi. Opet sam ustuknuo i on me je vrebao.

Mogao sam čuti vodu, namirisati je. Pitao sam se da li da skočim. Ipak, on je bio strašno blizu...

Kad je ponovo navalio, ja sam se izvio unazad i posegnuo za njegovom rukom. Uhvatio sam ga blizu lakta i držao se, kačeći prste bliže njegovom licu. Zabio se u mene tada i pao sam, još stiskajući njegovu ruku, hvatajući njegov kaiš drugom rukom. Moje rame je lupilo o zemlju, i on je bio na meni, rvući se da oslobodi ruku. Kada je uspeo da je izvuče, na trenutak se njegova težina sklonila sa mene. Otržući se, skupio sam se u loptu i udario s obe noge.

Pogodile su. Čuo sam ga kako je zagundao.

Onda ga nije bilo.

Čuo sam ga kako pljuska u vodi. Takođe sam čuo udaljene glasove, koji su vikali, približavajući nam se preko ostrvceta.

Podigao sam se na noge i krenuo ka ivici.

Tada je on vrisnuo - dug, užasan, agonijski vrisak.

Dok sam ja stigao do ivice, prestao je.

Kad je Bartelm došao do mene, prestao je da ponavlja "Šta se dogodilo?" čim je pogledao dole i video blještava peraja u centru previranja. Tada je rekao "O, moj Bože!" I onda, ništa.

U mojoj izjavi, kasnije, rekao sam da mi je izgledao veoma uzbuđeno kada je došao po mene, da mi je rekao da je Pol prestao da diše, da sam se ja vratio sa njim do dispanzera, ustanovio da je Pol zaista mrtav, rekao to, i pitao ga za detalje; da je dok smo pričali nekako stekao utisak da ja mislim da je njegova nebriga nekako doprinela smrti; da je postao još uzbuđeniji i konačno me napao; da smo se borili i da je pao u vodu. Što je sve, naravno, bilo tačno. Podnosilac izveštaja greši samo u izostavljenom. Izgleda da su to progutali. Otišli su. Ajkula se muvala unaokolo, možda čekajući desert, dok delfinski ljudi nisu došli i anestetizovali je i odveli. Bartelm mi je rekao da je oštećeni sonični projektor zaista mogao povremeno imati kratak spoj.

Tako je Pol ubio Rudija i Majka; Frenk je ubio Pola, a onda ga je i samog zadesila smrt od strane ajkule kojoj su se sada mogla pripisati i prva dva ubistva. Sa delfina je skinuta sumnja, i nije ostao

niko da ga se zbog ičega privede pravdi. Izvor dijamanta bio je sada jedna od malih misterija života.

... I tako, nakon što su svi otišli, izjave uzete, ostaci ostataka uklonjeni - mnogo kasnije, dok je noć visila kasna, jasna, čista, sa svojim jarkim mnoštvima sparenim u svom pulsiranju sa svežim tokom Golske struje oko stanice, sedeo sam na sklopivoj stolici na maloj verandi iza svoje kućice, ispijajući konzervu piva i gledajući zvezde kako prolaze.

... Trebalo je samo da udarim pečat ZAKLJUČENO na dosije u mojoj glavi.

Ali, ko mi je napisao poruku, poruku koja je pokrenula paklenu mašinu da štropoće?

Da li je to zaista bilo važno, sada kad je posao obavljen? Dok god ćute o meni...

Otpio sam još jedan gutljaj piva.

Da, bilo je, zaključio sam. Mogao bih ipak još malo pogledati unaokolo.

Povukao sam cigaretu i krenuo da je pripalim...

Kada sam ušao u lučicu, svetla su bila upaljena. Dok sam se penjao na dok, njen glas je dopro preko zvučnika.

Pozdravila me je imenom - mojim pravim imenom, koje odavno nisam čuo izgovoreno - i pozvala me da uđem.

Krenuo sam duž doka i do prednjeg dela zgrade. Vrata su bila otškrinuta. Ušao sam.

Soba je bila dugačka, niska, sasvim orijentalno uređena. Ona je nosila zeleni svileni kimono. Kleknula je na pod, sa servisom za čaj postavljenim pred sebe.

"Molim vas uđite i sedite", rekla je.

Klimnuo sam glavom, izuo se, prešao sobu i seo.

"O-ča do dezu-ka?" upitala je.

"Itadakimacu."

Sipala je, i neko vreme smo pili čaj. Nakon druge šoljice privukao sam pepeljaru do sebe.

"Cigaretu?" upitao sam.

"Ja ne pušim", rekla je. "Ali, volela bih kad biste vi. Pokušavam da unesem što je manje moguće štetnih supstanci u svoj sistem.

Pretpostavljam da je tako čitava stvar i započela."

Pripalio sam sebi jednu.

"Nikada ranije nisam sreo pravog telepatu", rekao sam, "za kojeg bih znao."

"Zamenila bih to za zdravo telo", rekla je, "bilo kog dana. Ne bi trebalo čak ni da bude posebno privlačno."

"Pretpostavljam da ne postoji stvarna potreba da postavim svoja pitanja", rekao sam.

"Ne", složila se, "ne, zaista. Koliko slobodne mislite da su naše volje?"

"Sve manje svakim danom", odgovorio sam.

Nasmešila se.

"Pitala sam to", rekla je, "zato što sam o tome mnogo razmišljala u poslednje vreme. Mislila sam na devojčicu koju sam jednom poznavala, devojčicu koja je živela u vrtu užasnog cveća. Bili su divni, i bili su tu da je čine srećnom što ih gleda. Ali nisu mogli da sakriju svoj miris od nje, a to je bio miris sažaljenja. Jer ona je bila bolesna devojčica. Tako da nisu njihove boje i oblici bili ono od čega je pobegla, već pre miris koji je malo njih znalo da ona može da oseti. Bilo je bolno stalno ga mirisati, tako da je u samoći našla nešto od mira. Da nije bilo te njene sposobnosti, ostala bi u vrtu."

Zastala je da otpije gutljaj čaja.

"Jednog dana je našla prijatelje", nastavila je, "na neočekivanom mestu. Delfin je veseo momak, srca nezakrčenog samilošću koja ponižava. Način saznanja koji ju je odvojio, koji ju je poslao daleko, ovde ju je približio. Doznala je srca, misli svojih novih prijatelja savršenije nego što ih ljudi spoznaju kod drugih ljudi. Zavolela ih je, postala deo njihove porodice."

Još jednom je otpila čaj, a onda sedela u tišini neko vreme, gledajući u šoljicu.

"Postoje velikani među njima", konačno je rekla, "kao što ste nagađali ranije. Prorok, mudrac, filozof, muzičar - nema ljudske reči koju ja znam koja bi opisala tu vrstu, ili funkciju koju vrši. Postoje, međutim, oni među njima koji pevaju snopesmu sa posebnom istančanošću i dubinom - nešto kao muzika, a ipak ne, izvučeno iz tog bezvremenog mesta u njima gde možda oni gledaju na beskrajno, a onda ga uobliče za svoje bliske. Najveći kojeg sam

ikada upoznala" - zaškljocala je suglasnike visokim tonom - "nosi nešto kao Kjvalll'kje'k'kutajlll'kje'k kao ime ili titulu. Ne bih mogla da objasnim njegovu snopesmu vama ništa bolje nego što bih mogla da objasnim Mocarta nekome ko nikad nije čuo muziku. Ali kada je došlo do toga da on, na svom mestu, bude ugrožen, uradila sam ono što je moralo biti urađeno."

"Vidite da ja ne vidim", rekao sam, spuštajući svoju šoljicu.

Ona ju je ponovo napunila. "Čikčarni je sagrađen nad vodom", rekla je, i vizija mesta stigla je jasna, uznemirujuće stvarna, u moj um.

"Kao to", dodala je.

"Ne pijem žestoka pića, ne pušim, retko uzimam lekove", rekla je.

"To nije pitanje izbora. To je fiziološko pravilo koje kršim na sopstveni rizik. Ali, zašto ne bih uživala u istim stvarima koje i drugi moje vrste mogu spoznati, kao što sada uživam u toj cigareti koju pušimo?"

"Počinjem da vidim..."

"Plivajući pod ašramom noću, mogla sam uzjahati pojačane snove droga sa tog mesta, spoznati mir, sreću, užitak, i povući se ako se to pretvori u nešto drugo..."

"Majk..." započeo sam.

"Da, on me odveo Kjvalll'kje'k'kutajlll'kje'ku, ne znajući to. Tamo sam videla mesto gde su našli dijamante. Vidim da mislite da je blizu Martinika, pošto sam nedavno bila tamo. Na to vam neću odgovoriti. Videla sam tamo, međutim, takođe i ideju da se povrede delfini. Činilo se da su njih oterali sa mesta njihovog otkrića - mada im nisu i naškodili - delfini. Nekoliko puta. Našla sam da je to tako neuobičajeno da sam bila potaknuta da istražim, i saznala sam da je to bilo tačno. Mesto njihovog otkrića bilo je u području njegove pesme. On boravi u tim vodama, i drugi dolaze da ga tamo čuju. To je, u tom smislu, posebno mesto, zbog njegovog prisustva. Oni su tražili način da osiguraju svoju bezbednost kada se vrate po još kamenja", nastavila je. "Doznali su za dejstvo zvukova kita ubice u tu svrhu. Ali su nabavili i eksploziv, ukoliko se snimak pokaže nedovoljnim za period od više dana."

"Ona dva ubistva su se desila dok sam ja bila odsutna", rekla je. "Vi ste, u osnovi, u pravu u pogledu toga šta je učinjeno. Nisam znala da će se odigrati, niti bi moje prepričavanje Polovih misli bilo ikada prihvatljivo na bilo kom sudu. On je koristio sve na šta bi položio ruke

ili um, taj čovek - ma kako malo to shvatao. Uzeo je Frenkovu teoriju, kao i njegovu ženu, naučio taman dovoljno da uz malo sreće nađe kamenje. Sreće - nje je imao dosta dugo. Naučio je taman dovoljno o delfinima da zna za efekte zvukova kita ubice, ali ne i kako bi se ponašali kada bi morali da se bore, da ubiju. A čak je i u tome imao sreće. Priču su prihvatili. Ne svi. Ali joj je dovoljno poverovano. Bio je siguran. I nameravao je da se vrati do... tog mesta. Tražila sam način da ga zaustavim. I želela sam da sa delfina bude skinuta sumnja - ali tada je to bilo od drugorazredne važnosti. Onda ste se vi pojavili, i znala sam da sam ga našla. Otišla sam do stanice noću, ispuzala na nju, ostavila vam poruku."

"I vi ste oštetili jedinicu za sonično emitivanje?"

"Da."

"Uradili ste to odabravši trenutak kada ste znali da ćemo Pol i ja zajedno ići dole da je opravimo."

"Da."

"A drugo?"

"Da, i to. Napunila sam Polov um stvarima koje sam osetila i videla ispod ašrama u Čikčarniju."

"I mogli ste, takođe, da pogledate i u Frenkov um. Znali ste kako će on reagovati. Pripremili ste ubistvo!"

"Nisam ga prisilila da išta uradi. Zar nije njegova volja slobodna kao i naše?"

Pogledao sam u čaj, uznemiren tom mišlju. Progutao sam ga. Onda sam se zagledao u nju.

"Da ga niste kontrolisali, makar malo, blizu kraja, kada me je napao? Ili - daleko važnije - šta je sa rudimentarnijim nervnim sistemom? Da li biste mogli kontrolisati ponašanje ajkule?"

Ponovo mi je napunila šoljicu.

"Naravno da ne", rekla je.

Sedeli smo još jedan tih period. "Šta ste pokušali da mi uradite kada sam odlučio da nastavim sa svojom istragom?" upitao sam. "Zar niste pokušavali da mi zbunite čula i navedete me na uništenje?"

"Nisam", rekla je brzo. "Posmatrala sam vas da bih videla šta ćete odlučiti. Uplašili ste me svojom odlukom. Ali ono što sam uradila nije bio napad - ne, bar, u početku. Pokušala sam da vam pokažem nešto od snopesme, da vas utešim, da vas umirim. Nadala sam se

da bi takav doživljaj mogao izazvati neku mentalnu alhemiju, smekšati vašu rešenost..."

"Propratili biste ga sugestijama u tom smislu."

"Da, bih. Ali ste se onda opekli i bol vas je povukao nazad. To je bilo kad sam vas napala."

Najednom je zvučala umorno. Ali, opet, kada se sve uzme u obzir, bio je to veoma naporan dan za nju.

"I tu je bila moja greška", nastavila je. "Da sam vas jednostavno pustila da nastavite, ne biste imali ništa. Ali, uočili ste neprirodnu prirodu napada. Povezali ste to sa Polovim zanosima, i pomislili ste na mene - mutanta - i na delfine i dijamante i moj nedavni put. Sve vam se to ulilo u um - a onda pretnja koju sam videla da biste ispunili: aluvijalni dijamanti i Martinik, u centralnu banku podataka. Morala sam tada da vas nazovem, da razgovaramo."

"Šta sada?" upitao sam. "Ni jedan sud vas nikad ne bi mogao ni za šta osuditi. Sigurni ste. Ja teško da mogu da vas osuđujem. Moje sopstvene ruke nisu čiste od krvi, kao što mora da znate. Vi ste jedina živa osoba koja zna ko sam ja, i to u meni izaziva nelagodnost. Ipak, i ja imam neka nagađanja koja se tiču stvari koje vi ne biste želeli da se znaju. Nećete pokušati da me uništite, jer znate šta bih uradio sa tim nagađanjima ako ne biste uspeli."

"A ja vidim da vi ne biste upotreбили svoj prsten ukoliko niste izazvani. Hvala vam. Bojala sam ga se."

"Čini se da smo postigli nekakvu ravnotežu."

"Pa, zbog čega onda oboje ne bismo zaboravili?"

"Mislite - da verujemo jedno drugom?"

"Zar je to tako neobično?"

"Morate priznati da vi posedujete određenu prednost u takvim stvarima."

"Tačno. Ali je vredna samo u ovom trenutku. Ljudi se menjaju. Ona mi ne pokazuje šta ćete misliti nekog drugog dana, na nekom drugom mestu. Vi ste u boljem položaju da to znate, jer ste poznavali sebe mnogo duže nego ja."

"Istina, pretpostavljam."

"Ja, naravno, zaista nemam šta da dobijem uništivši uzorak vaše egzistencije. Vi biste, sa druge strane, zamislivo, mogli biti podstaknuti da potražite nezabeležen izvor prihoda."

"To ne mogu poreći", složio sam se. "Ali, ako vam dam svoju reč, održaću je."

"Znam da to i mislite. Takođe znam da verujete većini stvari koje sam rekla, sa nekim rezervama."

Klimnuo sam potvrdno glavom.

"Vi ne razumete značaj Kjvalll'kje'k'kutajlll'kje'ka."

"Kako bih i mogao, pošto nisam ni delfin ni telepata?"

"Mogu li vam pokazati šta je to što se trudim da sačuvam, da odbranim?"

Razmišljao sam o tome neko vreme, sećajući se onih nedavnih trenutaka na stanici kada me udarila nečim iz Vilijema Džejmsa. Nisam imao načina da znam kakav bi oblik kontrole, kakvu vrstu moći bila u stanju da primeni na mene ako se složim sa nekim doživljajem u tom smislu. Međutim, ako se stvari otrgnu kontroli, ako se pojavi i najmanji osećaj petljanja sa mojim umom, sem te same stvari, znao sam za način da odmah prekinem doživljaj. Prekrstio sam ruke pred sobom, polažući dva prsta na svoj prsten.

"Dobro", rekao sam.

I tada je ponovo počelo, nešto kao muzika, pa ipak ne, neki razvoj predloga koji nije mogao biti verbalizovan, jer je njegova tvar bila od nečega što nijedan čovek nije posedovao ili osećao, jer leži van dosega ljudskih čulnih mogućnosti. Tada sam shvatio da onaj deo mene koji doživljava to ima svoje mesto privremeno u umu tvorca te izjave, da je to snopesma Kjvalll'kje'k'kutajlll'kje'ka, da sam se osvedočio/učestvovao u vanvremenskom argumentu dok je on improvizovao, orkestrirao ga, vukući čitave delove ranije konstruisanih vizija i izraza, savršene i čiste, iz sećanja tako živog da je njegov rad bio jedva razdvojiv od aktivnosti tog trenutka, i spajao ih u sveže harmonije na ritam radosti koji sam shvatao samo zaobilazno, kroz istovremeni osećaj njegovog vlastitog uživanja u činu njihovog oblikovanja.

Osetio sam uživanje u toj igri mislima, racionalnoj mada ne logičnoj; proces je, kao i sva umetnost, bio odgovor na nešto, mada tačno šta, nisam znao niti me zaista bilo briga; jer je bio, u sebi i od sebe, dovoljnost postojanja - i ako će mi jednog dana pružiti emocionalno oružje u vreme kada bih inače stajao nag i sam, pa, to je bila jedna od onih stvari koje niko nema prava da očekuje, pa ipak ponekad

otkrije unutar prisećanja na takve fragmente postojanja koje je oblikovao poseban znalac nekom vrstom furioznog uživanja.

Zaboravio sam svoje sopstveno biće, odbacio svoj ograničeni raspon čula dok sam plivao u moru koje nije bilo ni tamno ni svetlo, ni oblikovano ni bezoblično, pa ipak znajući svoj put, uključen u, kako se već desilo, stalni čin te stvari koju smo odabrali da zovemo ludus i koja je bila stvaranje, uništenje i hranjenje, uobličena i beskrajno preobličavana, raštrkavana i spajana, uspinjuća i silazeća, razdvojena od svih vremenskih fenomena pa ipak sadržavajući samu osnovu vremena. Duša vremena se činilo da jesam, bezgranične mogućnosti koje ispunjavaju trenutak, okružujući i dopunjavajući maleni tok postojanja, i radostan, radostan, radostan...

Vrteći se, moj um je otišao, i sedeo sam, stežući svoj prsten smrti, preko puta devojčice koja je pobegla od strašnog cveća, sada odevene u vlažno zeleno i veoma, veoma blede.

"O-ča do dezu-ka?" upitala je.

"Itadakimacu."

Sipala je. Želeo sam da posegnem i dotaknem joj ruku, ali sam umesto toga podigao šoljicu i pio iz nje.

Imala je moj odgovor, naravno. Znala ga je.

Ali je progovorila, nakon nekog vremena. "Kada moj čas dođe - ko zna koliko uskoro? - ja ću otići k njemu" rekla je. "Biću tamo, sa Kjvall'kje'k'kutajll'kje'kom. Ko zna da li ću možda nastaviti, kao sećanje možda, u tom vanvremenskom mestu, kao deo snopesme? Ali se osećam delom nje i sada."

"Ja..."

Podigla je ruku. Završili smo čaj u tišini.

Nisam zaista želeo da odem tada, ali sam znao da moram.

Bilo je toliko stvari koje sam mogao reći, pomislio sam, dok sam se na Izabeli vraćao do Stanice Jedan, svoje torbe dijamanta, i svih ostalih stvari i ljudi koje sam ostavio za sobom, čekajući me da ih dodirnem ili govorim sa njima.

Ali onda, razmišljao sam, najbolje reči su često one koje ostanu neizrečene.

Kordvejner Smit: ZLOČIN I SLAVA KOMANDANTA SUZDALA

POČETAK

Komandant Suzdal bio je odaslat u školjka-brodu da istražuje krajnja područja naše galaksije. Njegov brod zvali su krstaricom, ali je on bio jedini čovek u njemu. Bio je opremljen hipnoticima i kockama da mu pruže privid društva - velikom grupom ljubaznih ljudi koji su mogli biti zazvani iz njegovih sopstvenih halucinacija.

Instrumentalnost mu je čak ponudila i neku vrstu izbora u pogledu njegovih imaginarnih drugova, koji su se svi nalazili otelotvoreni u malim keramičkim kockama što su sadržale mozak neke male životinje, ali sa ubačenom ličnošću neke stvarno postojeće osobe.

Suzdal, nizak i nabijen čovek veselog osmeha, nije uvijao u pogledu svojih potreba:

"Dajte mi dva dobra oficira obezbeđenja. Ja mogu da se snađem sa brodom, ali, ako krećem u nepoznato, trebaće mi pomoć da se nosim sa čudnim problemima koji bi mogli iskrsnuti."

Oficir za ukrcavanje mu se nasmešio. "Nikad nisam čuo za komandanta krstarice koji traži oficire obezbeđenja. Većina ljudi smatra ih potpunim davežom."

"To je u redu", rekao je Suzdal. "Ja ne."

"Zar ne želite neke šahiste?"

"Mogu da igram šah", rekao je Suzdal, "koliko god hoću, koristeći rezervne kompjutere. Samo treba da im smanjim energiju i da počnu da gube. Sa punom snagom me uvek pobeđu."

Zvaničnik je tada čudno pogledao Suzdala. Nije se baš iskezio, ali izraz mkegovog lica postao je i intiman i pomalo neprijatan. "A šta sa drugačijim društvom?" upitao je sa čudnim prizvukom u glasu.

"Imam knjige", odgovorio je Suzdal, "i to nekoliko hiljada. Biću na putu samo nekoliko godina, po zemaljskom vremenu."

"Lokalno-subjektivno, to bi moglo biti nekoliko hiljada godina", primetio je zvaničnik, "iako će se vreme vratiti unatrag kad se ponovo približite Zemlji. Ali ja nisam govorio o knjigama", ponovio je, sa istim čudnim, neprijatnim prizvukom.

Suzdal je odmahnuo glavom, zabrinut na trenutak, i provukao prste

kroz svoju žutu kosu. Njegove plave oči bile su iskrene i pogledao je zvaničnika pravo u oči. "O čemu ste onda govorili, ako ne o knjigama? O navigatorima? Njih imam, a da i ne pominjem ljudekornjače. Oni su dobro društvo, ako im samo govorite dovoljno sporo i date im dosta vremena da odgovore. Ne zaboravite, ja sam već bio napolju..."

Zvaničnik je najzad ispljunuo svoju ponudu: "Igračice. ŽENE. Konkubine. Zar ih nećete? Mogli bismo čak snimiti i vašu ženu i utisnuti njen um na kocku za vas. Tako bi ona mogla biti sa vama svake nedelje koju provedete budni."

Suzdal je izgledao kao da je toliko zgađen da će pljunuti na pod. "Alisu? Hoćete reći da hoćete da putujem unaokolo sa njenim duhom? Kako bi se prava Alisa osećala kad se vratim? Nemojte mi reći da ćete staviti moju ženu u mišji mozak. Samo mi nudite delirijum. Moram da budem sabran tamo, dok se prostor i vreme valjaju u velikim valovima oko mene. I ovako ću biti dovoljno lud. Ne zaboravite, već sam bio tamo. Povratak pravoj Alisi biće mi jedan od najvećih faktora realnosti. To će mi pomoći da se vratim kući." U tom trenutku, Suzdalov glas poprimio je prizvuk intimnosti, kad je dodao: "Nemojte mi reći da mnogi komandanti krstarica traže da lete unaokolo sa svojim imaginarnim suprugama. To bi, po mom mišljenju, bilo prilično gadno. Da li mnogi to rade?"

"Ovde smo da vas utovarimo na brod, a ne da raspravljamo šta drugi oficiri rade ili ne rade. Ponekad mislimo da je dobro imati žensko društvo na brodu uz komandanta, čak i ako je imaginarno. Ako ikada naiđete na nešto među zvezdama što se zaodenulo u ženski oblik, bili biste veoma ranjivi."

"Žene, među zvezdama? Bah!" odrezao je Suzdal.

"I čudnije stvari su se dešavale," primetio je zvaničnik.

"Ovo ne", usprotivio se Suzdal. "Bol, ludilo, izobličenje, beskrajna panika, ludilo za hranom - da, njih mogu očekivati i suočiti se s njima. Oni će biti tu. Ali žene, ne. Nema ih. Ja volim svoju ženu. Neću stvarati žene iz sopstvenog uma. Na kraju krajeva, imam ljudekornjače na brodu, i oni će uzgajati svoje mlade. Imaću dovoljno porodičnog života da posmatram i učestvujem u njemu. Mogu čak i priređivati proslave Božića za mališane."

"Kakve su to zabave?" upitao je zvaničnik.

"Samo čudan mali stari ritual za koji sam čuo od jednog Spoljnog Pilota. Svim mladim stvorovima daju se pokloni, jednom svake lokal-subjektivne godine."

"Zvuči lepo", složio se zvaničnik, čiji je glas odjednom postao umoran i konačan. "Još uvek odbijate da imate kocka-ženu na brodu? Ne biste morali da je aktivirate ukoliko vam ne bude zaista potrebna."

"Vi niste leteli, zar ne?" upitao je Suzdal.

Sada je na zvaničnika bio red da pocrveni. "Ne, nisam", odgovorio je jednostavno.

"Šta god bude na tom brodu, misliću na to. Ja sam vedar čovek, i veoma druželjubiv. Pustite me da se snalazim sa mojim ljudima-kornjačama. Nisu baš živahni, ali su osećajni i smirujući. Još dve hiljade godina, lokal-subjektivno, mnogo je vremena. Nemojte mi davati da donosim dodatne odluke. Ima dovoljno posla kada se upravlja brodom. Samo me ostavite sa mojim ljudima-kornjačama. I ranije sam se snalazio s njima."

"Vi ste, Suzdale, komandant", složio se najzad oficir za utovar. "Uradićemo kako vi kažete."

"Odlično", nasmešio se Suzdal. "Na ovim turama možda imate mnogo čudnih tipova, ali ja nisam od takvih."

Dvojica ljudi su se saglasno nasmešila jedan drugom i utovar je bio završen.

Sam brod održavali su ljudi-kornjače, koji su starili veoma sporo tako da su se, dok je Suzdal krstario spoljnim rubom galaksije i puštao da hiljade godina - po lokalnom računanju - proteknu dok on spava u svojoj zaleđenoj postelji, ljudi-kornjače rađali generaciju za generacijom, obučavali svoje mlade da upravljaju brodom, učili ih pričama o Zemlji koju oni nikada neće ponovo videti, i ispravno čitali kompjutere, da bi probudili Suzdala samo onda kada se ukazivala potreba za ljudskom intervencijom i ljudskom inteligencijom. Suzdal bi se probudio s vremena na vreme, obavljao svoj posao i vraćao se. On se osećao kao da su sa Zemlje otišli pre samo nekoliko meseci. Meseci! Proteklo je više od subjektivnih deset hiljada godina, kada je naišao na sirensku kapsulu.

Izgledala je kao obična kapsula za pomoć. Onakva kakve su često jurile svemirom da ukažu na neku komplikaciju ljudske sudbine

među zvezdama. Ova kapsula, međutim, izgledala je kao da beše ispaljena preko ogromne razdaljine, i iz kapsule je Suzdal saznao priču o Arakoziji.

Priča je bila lažna. Mozgovi čitave planete - divlji geniji zlobne, nesrećne rase - bili su se posvetili problemu hvatanja u zamku i privlačenja normalnog pilota sa Stare Zemlje. Priča koju je kapsula otpevala davala je utisak bogatstva ličnosti predivne žene, čiji je glas zvučao kao kontraalt. Priča je bila tačna, jednim delom. Suzdal je saslušao priču i ona je utonula, poput predivno orkestriranog odlomka opere, pravo u vlakna njegovog mozga. Bilo bi drugačije, da je znao za stvarnu priču.

Svi sada znaju stvarnu priču o Arakoziji - gorku, užasnu priču o planeti koja je bila raj i koja se pretvorila u pakao. Priču o tome kako su ljudi postali nešto drugačije od ljudi. Priču o tome šta se desilo tamo daleko na najužasnijem mestu među zvezdama.

Pobegao bi, da je znao stvarnu priču. Nije mogao da razume ono što mi sada znamo...

Čovečanstvo se nije moglo sresti sa užasnim narodom Arakozije a da ih narod Arakozije ne sledi do kuće i donese čovečanstvu tugu veću od tuge, ludost goru od običnog ludila, zarazu koja prevazilazi sve zamislive pošasti. Arakozijanci behu postali ne-čovečanstvo, a ipak, u najdubljim otiscima svojih ličnosti, ostali su ljudi. Pevali su pesme koje su uzdizale njihovu izobličienost i hvalili sebe zbog onoga što su tako užasno postali, a ipak su, u njihovim vlastitim pesmama, u njihovim vlastitim baladama, tonovi orgulja odzvanjali u refrenu...

I oplakujem Čoveka!

Znali su šta su bili i mrzeli su sebe. Mrzeći sebe, gonili su čovečanstvo.

Možda još uvek gone čovečanstvo.

Instrumentalnost se do sada dobroano pomučila da nas Arakozijanci nikada više ne pronađu: raširila je mrežu varki duž ivica galaksije da se osigura da nas taj izgubljeni, upropašćeni narod nikada ne nađe. Instrumentalnost zna i čuva naš svet i sve ostale svetove čovečanstva pred izopačenošću koja je postala Arakozija. Ne želimo

da imamo nikakve veze sa Arakozijom. Neka nas love. Neće nas naći.

Kako je Suzdal mogao to da zna?

Bilo je to prvi put da je neko sreo Arakozijance, i on je sreo Arakozijance, i sreo ih je samo preko poruke u kojoj je čarobni glas pevao čarobnu pesmu o propasti, koristeći savršeno jasne reči starog opšteg jezika da ispriča priču tako tužnu, tako užasnu, da je čovečanstvo još nije zaboravilo. U osnovi je priča bila veoma jednostavna. Ovo je ono što je Suzdal čuo, i što ljudi od tada behu naučili.

Arakozijanci su bili naseljenici. Naseljenici su se mogli seliti pomoću jedrenjaka, koji su za sobom vukli čaure. To je bio prvi način.

Ili su mogli ići planiformnim brodovima, brodovima kojima su pilotirali vešti ljudi, koji su zakoračivali u svemir ili dva i vraćali se iz njega i nalazili ljude.

Ili su, za zaista velike razdaljine, mogli ići novom kombinacijom. Individualne čaure spakovane u ogroman školjka-brod, džinovsku verziju Suzdalovog broda. Sa zamrznutim spavačima i budnim mašinama, brod bi bio ispaljen ka brzini svetlosti i preko nje, bačen dalje od svemira, izlazio nasumice i usmeravao se ka odgovarajućoj meti. Bila je to kocka, ali hrabri ljudi su rizikovali. Ako meta ne bi bila nađena, njihove mašine mogle bi večno ploviti svemirom, dok bi se tela, zaštićena zamrzavanjem, malo po malo kvarila, i dok bi slaba svetlost života gasnula u pojedinim smrznutim mozgovima.

Školjka-brodovi bili su ljudsko rešenje za prenaseljenost, sa kojom se ni stara planeta Zemlja ni njene kćerke-planete nisu mogle baš izboriti. Školjka-brodovi nosili su hrabre, neoprezne, romantične, čudljive, ponekad kriminalce među zvezde. Čovečanstvo je stalno zaboravljalo na te brodove. Napredni istraživači, organizovana Instrumentalnost, nailazili su na ljudska bića, gradove i kulture, razvijene ili ne, plemena ili porodice, tamo gde su školjka-brodovi stizali, daleko, daleko van krajnjih granica čovečanstva, gde instrumenti za traganje behu našli planetu nalik Zemlji i gde se školjka-brod, poput nekog velikog umirućeg insekta, spustio na planetu, probudio ljude, otvorio se i samouništiio oslobođanjem ponovo rođenih muškaraca i žena, da nasele još jedan svet.

Arakozija se činila dobrim svetom muškarcima i ženama koji behu

došli na nju. Predivne plaže, sa stenama poput beskrajnih rivijera nad njima. Dva sjajna velika meseca na nebu, sunce ne predaleko. Mašine su testirale atmosferu i kušale vodu, i već rasejale oblike starozemaljskog života, tako da su ljudi koji su se probudili začuli poj zemaljskih ptica i znali da su se zemaljske ribe već bile prilagodile na okeane, bačene u njih da se množe. Izgledalo je to kao dobar život, bogat život. Stvari su išle dobro.

Stvari su išle veoma, veoma dobro za Arakozijance.

To je istina.

To je bila, do tada, priča koju je kapsula ispričala.

Ali su se tu razišle.

Kapsula nije rekla užasnu, žaljenja vrednu priču o Arakoziji. Izmislila je verodostojne laži. Glas koji je telepatski dolazio iz kapsule bio je glas zrele, tople, srećne žene - žene u ranim srednjim godinama, sa izvanrednim kontraaltom.

Suzdal je skoro pomislio da razgovara sa njom, tako je stvarna ta ličnost bila. Kako je mogao da zna da je bio opčinjen, uhvaćen u zamku?

Zvučalo je kako treba, stvarno kako treba.

"A tada", rekao je glas, "arakozijanska bolest počela je da nas napada. Ne spuštajte se. Držite se podalje. Razgovarajte sa nama. Govorite nam o lekovima. Naši mladi umiru, bez razloga. Naša imanja su bogata, i žito je ovde zlatnije nego na Zemlji, šljive plavije, i cvetovi belji. Sve uspeva - sem ljudi.

Naši mladi umiru..." rekao je ženstveni glas, završivši jecajem.

Ima li simptoma? pomislio je Suzdal, i, kao da je čula pitanje, kapsula je nastavila.

"Umiru ni od čega. Ničega što bi naša medicina mogla iskušati, ničega što naša nauka može uočiti. Umiru. Naša populacija se smanjuje. Ljudi, ne zaboravite nas! Čoveče, ma gde da si, dođi brzo, donesi pomoć! Ali, za svoje dobro, ne spuštaj se. Ostani u orbiti i gledaj nas preko ekrana da možeš Domu Čoveka ispričati o izgubljenoj deci čovečanstva među čudnim i dalekim zvezdama!"

Čudno, zaista!

Istina je bila mnogo čudnija, i veoma ružna, zaista.

Suzdal je bio ubeđen u istinitost poruke. Bio je odabran za to putovanje zato što je bio dobre naravi, inteligentan, i hrabar: i ovaj

apel potakao je sva ta tri njegova kvaliteta.

Kasnije, mnogo kasnije, kada je bio uhapšen, Suzdala su pitali: "Suzdale, budalo jedna, zašto nisi proverio poruku? Rizikovao si bezbednost svih čovečanstava zbog jednog glupog apela!"

"Nije bio glup!" odbrusio je Suzdal. "Ta kapsula za pomoć imala je tužan, divan ženski glas i priča se slagala."

"Slagala sa čim?" upitao je ispitivač, tupim tonom.

Suzdal je zvučao umorno i tužno kada je odgovorio na to. "Slagala se sa mojim knjigama. Sa mojim znanjem." I pomalo oklevajući, još je dodao: "I sa mojom sopstvenom procenom..."

"Da li je tvoja procena bila dobra?" upitao je ispitivač.

"Nije", odgovorio je Suzdal, i pustio da ta jedna reč visi u vazduhu, kao da bi ujedno mogla biti i poslednja reč koju će ikada izgovoriti.

Ali je sam Suzdal prekinuo tišinu kada je dodao: "Pre nego što sam uneo kurs i legao da spavam, aktivirao sam svoje oficire obezbeđenja i dao im da provere priču. I oni su, i te kako, doznali pravu priču o Arakoziji. Unakrsno su je dešifrovali iz izraza u kapsuli za pomoć i saopštili mi celu stvarnu priču veoma brzo, čim sam se probudio."

"I šta si uradio?"

"Uradio sam šta sam uradio. Uradio sam ono zbog čega očekujem da budem kažnjen. Arakozijanci su do tada već hodali po spoljnoj oblozi mog broda. Uхватili su moj brod. Uхватili su mene. Kako sam mogao da znam da je divna, tužna priča bila tačna samo za prvih dvadeset godina o kojima je žena govorila? A ona čak nije bila ni žena. Samo klopt. Samo prvih dvadeset godina..."

Stvari su Arakozijancima išle dobro prvih dvadeset godina. Onda je došla katastrofa, ali to nije bila priča ispričana u kapsuli za pomoć.

Nisu to mogli razumeti. Nisu znali zbog čega se moralo desiti baš njima. Nisu znali zašto je čekalo dvadeset godina, tri meseca i četiri dana. Ali je njihovo vreme došlo.

Mislimo da to mora da je bilo nešto u vezi sa zračenjem njihovog sunca. Ili možda kombinacija zračenja tog posebnog sunca i hemije, koju čak ni mudre mašine u školjka-brodu nisu potpuno analizirale, koja je došla spolja i širila se iznutra. Katastrofa se desila. Bila je jednostavna i nezaustavljiva.

Imali su lekare. Imali su bolnice. Imali su čak i ograničene mogućnosti za istraživanje.

Ali nisu mogli dovoljno brzo istraživati. Ne dovoljno brzo da se suoče sa ovom katastrofom. Bila je jednostavna, čudovišna, ogromnih razmera. Ženskost je postala karcinogena.

Svakoj ženi na planeti istovremeno se pojavio rak na usnama, dojka, među nogama, ponekad duž linije vilice, iznad gornje usne, na nežnim delovima tela. Rak je imao mnoge oblike, a ipak je uvek bio isti. Bilo je nečega u radijaciji što se probijalo, što je zalazilo u ljudsko telo, i što je činilo da se određena vrsta dezoksikortikosterona pretvori u podvrstu - na Zemlji nepoznatu - pregnandiola, koji bi bez izuzetka uzrokovao rak. Bolest je napredovala brzo.

Novorođene devojčice prve su počele da umiru. Žene su se plačući držale svojih očeva, svojih muževa. Majke su pokušale da kažu zbogom svojim sinovima.

Jedna među lekarima i sama je bila žena, čvrsta žena.

Bez ustručavanja je sekla živo tkivo iz sopstvenog tela, stavljala ga pod mikroskope, uzimala uzorke sopstvenog urina, svoje krvi, svoje pljuvačke, i našla odgovor: Odgovora nema. Pa ipak, postojalo je nešto i bolje i gore od odgovora.

Ako je sunce Arakozije ubijalo sve što je bilo žensko, ako su ženske ribe plutale trbuhom nagore po površini mora, ako su ženke ptica pevale prodorniju, divljiju pesmu dok su umirale nad jajima koja se nikada neće izleći, ako su ženke životinja gundale i režale u jazbinama gde su se zavukle da sakriju svoj bol, ženska ljudska bića nisu morala da tako pitomo prihvate smrt. Ime te lekarke bilo je Astarte Kraus.

ČAROLIJA KLOPTOVA

Ljudska žena mogla je ono što životinjska ženka nije mogla. Mogla je postati muško. Uz pomoć opreme sa broda, ogromne količine testosterona su proizvedene, i svaka devojka i žena koja je još bila živa pretvorena je u muško. Svima su date obilne injekcije. Lica su im ogrubila, sve su još malo porasle, grudi su im se izravnale, mišići im ojačali, i za manje od tri meseca zaista su postale muškarci.

Neki niži oblici života preživeli su zato što nisu bili dovoljno jasno

polarizovani na muške i ženske, koji su se oslanjali na tu određenu organsku hemiju. Kada je riba nestalo, biljke su zagušile okeane, ptica je nestalo ali su insekti preživeli; vilini konjici, leptiri, mutirane verzije skakavaca, buba i drugih insekata rojile su se čitavom planetom. Muškarci koji su izgubili žene radili su rame uz rame sa muškarcima koji su bili stvoreni od tela žena.

Kada bi se poznali, njihovi susreti bili su neizrecivo tužni. Muž i žena, oboje bradati, snažni, svadljivi, očajni i uposleni. Dečaci su nekako shvatali da nikada, kad odrastu, neće imati dragane, ženiti se, imati kćerke.

Ali, šta je jedan običan svet da zaustavi uporni mozak i plamteći intelekt dr Astarte Kraus? Ona je postala vođa svog naroda, muškaraca i muškaraca-žena. Ona ih je terala napred, ona ih je nagnala da prežive, ona je upotrebila svoj hladni um na svima njima. (Možda bi ih ona, da je bila saosećajna osoba, pustila da svi pomru. Ali u prirodi dr Kraus bilo je da ne bude saosećajna - samo briljantna, neumoljiva, izazovna prema univerzumu koji je pokušao da je uništi.) Pre nego što je umrla, dr Kraus je smislila pažljivo programiran genetski sistem. Delići muškog tkiva mogli su se hirurški ubaciti u trbušnu duplju, tik uz trbušnu maramicu, malo se tiskajući uz creva, i veštačka materica i veštačka hemija i veštačka oplodnja radijacijom i toplinom učinila je mogućim da muškarci rađaju dečake.

Zašto rađati devojčice, kad bi ionako umrle? Narod Arakozije nastavio je da živi. Prva generacija preživela je tragediju, napola luda od tuge i razočaranja. Poslali su kapsule sa porukama i znali su da će njihove poruke stići do Zemlje za šest miliona godina.

Kao novi istraživači, kockali su se tako što su otišli dalje od drugih brodova. Našli su dobar svet, ali nisu bili baš sigurni gde su. Da li su još bili u poznatoj galaksiji, ili su preskočili do neke od susednih galaksija? Nisu mogli sa sigurnošću odrediti. To je bio deo politike stare Zemlje, da ne da previše opreme istraživačkim grupama iz straha da bi se neke od njih, ako pretrpe žestoku kulturnu promenu ili postanu agresivne imperije, mogle okrenuti ka Zemlji i uništiti je. Zemlja bi se uvek pobrinula da prednost bude na njenoj strani.

Treća i četvrta i peta generacija Arakozijanaca još uvek su bili ljudi. Svi su bili muškarci. Imali su ljudska sećanja, imali su ljudske knjige, znali su za reči 'mama', 'sestra', 'dragana', ali više nisu stvarno

razumevali na šta se ti izrazi odnose.

Ljudsko telo, kojem je na Zemlji trebalo četiri miliona godina da se razvije, u sebi sadrži ogromne resurse, resurse veće od mozga, ili od ličnosti, ili od nadanja pojedinca. I tela Arakozijanaca donela su odluke umesto njih. Pošto je hemija ženskosti značila trenutnu smrt, i pošto bi se povremeno neka devojčica rodila i bila odmah sahranjena, tela su se prilagodila. Ljudi Arakozije postali su i muškarci i žene. Dali su sebi ružan nadimak, 'kloptovi'. Pošto nisu imali utehu porodičnog života, postali su šepureći pevc, koji su mešali ljubav sa ubistvom, koji su stapali svoju poeziju sa dvobojima, koji su oštrili svoja oružja i dolazili do prava na razmnožavanje u čudnom porodičnom sistemu koji ni jedan normalan čovek sa Zemlje ne bi bio u stanju da razume.

Ali su preživeli.

I metodi njihovog preživljavanja bili su tako oštri, tako žestoki, da je to zaista bilo teško razumeti.

Za manje od četiri stotine godina Arakozijanci su se civilizovali u grupe borbenih klanova. Još uvek su imali samo jednu planetu, oko samo jednog sunca. Živeli su na samo jednom mestu. Imali su nekoliko svemirskih brodova, koje su sami sagradili. Njihova nauka, njihova umetnost i njihova muzika kretali su se napred čudnim trzajima inspiracije neurotičnih genija, jer su im nedostajale osnove same ljudske ličnosti, ravnoteža muškog i ženskog, porodica, funkcije ljubavi, nadanja, reprodukcije. Preživeli su, ali sami su postali čudovišta i nisu toga bili svesni.

Od sećanja na staro čovečanstvo stvorili su legendu o staroj Zemlji. Žene su u tim sećanjima bile deformitete koje treba ubiti. Izobličena stvorenja, koja treba iskoreniti. Porodica je, kako su je se sećali, bila prijava perverzija koju su bili rešeni da zbrišu ako ikada naiđu na nju.

Oni sami bili su bradati homoseksualci, sa ružem na usnama, sa kitnjastim mindušama, obiljem kose na glavama, i sa veoma malo starih ljudi među sobom. Ubijali su svoje muškarce pre nego što ostare; ono što nisu mogli dobiti od ljubavi ili opuštanja ili udobnosti, dobavljali su bitkom i smrću. Smišljali su pesme u kojima su se proglašavali poslednjim starim ljudima i prvim novim, i pevali o svojoj mržnji prema čovečanstvu kad ga sretnu, i pevali su "Jao Zemlji ako

je mi nađemo", pa ipak ih je nešto u njima teralo da skoro svakoj pesmi dodaju refren koji je i njih same uznemiravao:

I oplakujem Čoveka!

Oplakivali su čoveka, a ipak su kovali zaveru da napadnu svekoliko čovečanstvo.

ZAMKA

Suzdal je bio zavarano kapsulom sa porukom. Vratio se u odeljak za spavanje i uputio ljude-kornjače da usmere krstaricu ka Arakoziji, ma gde ona bila. Nije to učinio ludo ili hirovito. Učinio je to nakon promišljene procene. Procene zbog koje je kasnije saslušan, zbog koje mu je bilo suđeno, zbog koje je bio pošteno osuđen, i onda gore nego ubijen.

Zasluzio je to.

Potrazio je Arakoziju ne zastajući da pomisli na najosnovnije pravilo: Kako može da spreči Arakozijance, te pevajuće monstrume, da ga prate do kuće i eventualno unište Zemlju? Zar ne bi njihovo stanje moglo biti bolest koja je možda zarazna, ili bi njihovo grubo društvo moglo uništiti druga ljudska društva i ostaviti Zemlju i sve ostale ljudske svetove u ruševinama? O tome nije mislio, pa je saslušan, i osuđen, i kažnjen mnogo kasnije. Doći ćemo i do toga.

DOLAZAK

Suzdal se probudio u orbiti oko Arakozije. I probudio se znajući da je napravio grešku. Čudni brodovi prianjali su uz njegov školjka-brod kao zle pijavice iz nepoznatog okeana, pričvršćene na poznatu lađu. Pozvao je svoje ljude-kornjače da pritisnu komande, ali komande nisu radile.

Oni spolja, ma šta bili, ljudi ili žene ili zveri ili bog, imali su moć da blokiraju njegov brod. Suzdal je odmah shvatio svoju grešku. Prirodno, pomislio je da uništi sebe i brod, ali bojao se da, ako uništi sebe a propusti da uništi brod, postoji šansa da njegova krstarica, novi model sa najnovijim naoružanjem, padne u ruke onoga, šta god to bilo, što se kretalo po spoljašnjoj oblozi njegovog sopstvenog broda. Nije mogao sebi dopustiti rizik običnog individualnog samoubistva. Morao je preduzeti drastičniji korak. Ovo nije bilo

vreme za poštovanje zemaljskih pravila.

Njegov oficir obezbeđenja - duh iz kocke probuđen u ljudski oblik - prošaptao mu je celu priču brzim, inteligentnim dahom:

"Oni su ljudi, ser.

Više ljudi nego ja.

Ja sam duh, jeka iz mrtvog mozga.

Oni su stvarni ljudi, komandante Suzdale, ali su to najgori ljudi koji su se ikad razularili među zvezdama. Morate ih uništiti, ser!"

"Ne mogu", odgovorio je Suzdal, još uvek pokušavajući da se potpuno razbudi. "Oni su ljudi."

"Onda ih morate odbiti. Na bilo koji način, ser. Na bilo kakav način. Spasite Zemlju. Zaustavite ih. Upozorite Zemlju."

"A ja?" upitao je Suzdal, i odmah zažalio što je postavio to sebično, lično pitanje.

"Umrećete ili ćete biti kažnjeni", odgovorio je oficir obezbeđenja saosećajno, "a ja ne znam šta će od toga biti gore."

"Sada?"

"Odmah. Nemate više vremena. Ni malo."

"Ali, pravila...?"

"Već ste zašli daleko van pravila."

Postojala su pravila, ali ih Suzdal beše sva ostavio za sobom.

Pravila, pravila za obična vremena, za obična mesta, za razumljive opasnosti.

Ovo je bila noćna mora koju je ljudsko meso zakuvalo, ljudski mozak motivisao. Već su mu njegovi monitori saopštavali vest ko su ti ljudi, ti vrišteći manijaci, ti ljudi koji nikad nisu upoznali ženu, ti dečaci koji su odrasli uz požudu i bitku, koji su imali porodičnu strukturu koju normalan ljudski mozak ne bi mogao da prihvati, ne bi mogao da poveruje, ne bi mogao da toleriše. Stvari napolju bile su ljudi, i nisu bili ljudi. Stvari napolju imale su ljudski mozak, ljudsku maštu, i ljudsku sposobnost osвете, pa ipak je Suzdal, hrabar oficir, bio toliko zastrašen samom njihovom prirodom da nije odgovarao na njihove pokušaje da komuniciraju.

Mogao je da oseti kako se žene-kornjače iz njegove posade bolno plaše, dok im je postajalo jasno ko to lupa po njihovom brodu i ko to peva kroz glasne mašine za najavljivanje da hoće da uđe, uđe, uđe.

Suzdal je počinio zločin. Instrumentalnost se ponosi time što dopušta

svojim oficirima da počine zločine ili greške ili samoubistvo. Instrumentalnost za ljude radi stvari koje kompjuter ne bi mogao uraditi. Instrumentalnost ostavlja ljudski mozak, ljudski izbor u akciji. Instrumentalnost svojim nameštenicima prenosi mračno znanje, stvari koje se obično ne razumeju u naseljenom svetu, stvari zabranjene običnim muškarcima i ženama jer oficiri Instrumentalnosti, kapetani i podšefovi i šefovi, moraju znati svoj posao. Ako ga ne znaju, celo čovečanstvo moglo bi nestati.

Suzdal je posegnuo u svoj arsenal. Znao je šta radi. Veći mesec Arakozije bio je nastanjiv. Mogao je da vidi da na njemu već ima zemaljskih biljaka, i zemaljskih insekata. Njegovi monitori pokazali su mu da se arakozijanski muškarci-žene nisu potrudili da se nasele na planeti. Grčevito je zapitao kompjutere i povikao:

"Recite mi koliko je star!"

Mašina je otpevala odgovor: "Više od trideset miliona godina."

Suzdal je imao čudne resurse. Imao je blizance ili četvorke skoro svake zemaljske životinje. Zemaljske životinje bile su nošene u malim kapsulama ne većim od kapsule sa lekom i sastojale su se od sperme i jajašceta viših životinja, spremnih za sejanje, spremnih da budu uslovljene; imao je i male život-bombe koje su mogle svaki oblik života okružiti barem šansom da preživi.

Otišao je do banke i uzeo mačke, osam pari, šesnaest zemaljskih mačaka, felis domesticus, one vrste koju vi i ja znamo, koju uzgajaju, ponekad za telepatsku upotrebu, ponekad da budu na brodovima i posluže kao dodatno oružje kada misli iglosvetlaca upute mačke da se bore sa opasnostima.

Kodirao je te mačke. Kodirao ih je porukama isto onoliko čudovišnim koliko i poruke koje su muškarce-žene sa Arakozije načinili monstrumima. Ovo je kodirao:

Ne rađajte sebi slične.

Stvorite novu hemiju.

Služićete čoveka.

Postanite civilizovane.

Naučite govor.

Služićete čoveka.

Kada čovek pozove, služićete ga.

Idite natrag i pojavite se.
Služite čoveku.

Te instrukcije nisu bile obične reči. Bile su utisnute u samu molekularnu strukturu tih životinja. Bile su nalozi u genetskom i biološkom kodu tih mačaka. A tada je Suzdal počinio svoj zločin protiv zakona čovečanstva. Imao je hronopatski aparat na brodu. Izobličavač vremena, obično upotrebljavan na tren ili na sekund-dva da skloni brod od neminovnog uništenja.

Muškarci-žene sa Arakozije već su prosecali oplatu.

Mogao je čuti njihove visoke, piskave glasove dok su se dovikivali sa deliričnim uživanjem, smatrajući njega prvim od svojih obećanih neprijatelja kojeg su sreli, prvim monstrumom sa stare Zemlje koji je konačno do njih stigao. Pravi, zli ljudi kojima će se oni, muškarcizene sa Arakozije, osvetiti.

Suzdal je zadržao hladnokrvnost. Kodirao je genetske mačke. Stavio ih je u život-bombe. Ilegalno je podesio kontrole svoje hronopatske sprave tako da, umesto da seže jedan sekund za brod od osamdeset hiljada tona, seže dva miliona godina za manje od četiri kilograma. Odbacio je mačke na bezimenu mesec Arakozije.

I odbacio ih je natrag u vreme.

I znao je da neće morati da čeka.

Nije morao.

MAČKOZEMLJA KOJU JE SUZDAL STVORIO

Mačke su došle. Njihovi brodovi blistali su na golom nebu nad Arakozijom. Njihova mala borbena vozila su napala. Mačke koje nisu postojale pre jednog trenutka, ali su tada dobile dva miliona godina da slede sudbinu koja im je bila utisnuta neposredno u mozak, utisnuta u njihove kičmene stubove, urezana u hemiju njihovih tela i ličnosti. Mačke su se pretvorile u neku vrstu ljudi, sa govorom, inteligencijom, nadom i jednom misijom. Njihova misija bila je da napadnu Suzdala, da ga spasu, da ga slušaju, i da oštete Arakoziju. Mačji brodovi zavrištali su svoja borbena upozorenja.

"Ovo je taj dan te godine obećanog doba. I sada stižu mačke!"

Arakozijanci su četiri hiljade godina čekali na bitku i sad su je i dobili. Mačke su ih napale. Dva broda su prepoznala Suzdala, i mačke su

raportirale.

"O Gospode, o Bože, o Tvorče svega, o Komandante vremena, o Začetniče života, čekali smo otkad je Sve počelo da služimo Tebi, da služimo Tvom Imenu, da poslušamo Tvoju Slavu! Neka živimo za Tebe, neka umremo za Tebe. Mi smo Tvoj narod."

Suzdal je povikao i preneo poruku svim mačkama.

"Napadajte klopte, ali ih nemojte sve ubiti!"

Ponovio je: "Napadajte ih i zaustavite ih dok ja ne pobegnem." Bacio je svoju krstaricu u ne-svemir i pobjegao.

Ni mačke ni Arakozijanci ga nisu sledili.

I to je ta priča, ali tragedija je u tome što se Suzdal vratio. A Arakozijanci su još tamo i mačke su još tamo. Možda Instrumentalnost zna gde su, a možda ni Instrumentalnost ne zna. Čovečanstvo ne želi da to sazna. Protiv je zakona uzgojiti oblik života superiorniji od čoveka. Možda mačke to jesu. Možda neko zna da li su Arakozijanci pobedili i pobili mačke i dodali mačju nauku svojoj i sada nas negde traže, pipajući kao slepci među zvezdama ne bi li nas, prave ljude, sreli, mrzeli, ubili. Ili su možda mačke pobedile.

Možda su mačke obuzete čudnom misijom, čudnim nadama da će služiti ljude koje ne prepoznaju. Možda one misle da smo svi mi Arakozijanci i da bi trebalo da budemo spaseni samo za nekog određenog komandanta krstarice, kojeg više nikada neće videti. Neće videti Suzdala, jer mi znamo šta se sa njim dogodilo.

SUĐENJE SUZDALU

Suzdal je izveden pred sud na velikoj bini u otvorenom svetu. Njegovo suđenje je snimano. On je otišao tamo gde nije trebalo da ide. Tražio je Arakozijance ne čekajući i ne tražeći savet i pojačanja. Otkud je to bio njegov posao da pomaže zbog nevolje koja se davno desila? Zaista, otkud njegov posao?

A onda i mačke. Imali smo brodske snimke koji su pokazivali da je nešto došlo sa tog meseca. Svemirski brodovi, stvorovi sa glasovima, stvorovi koji su mogli komunicirati sa ljudskim mozgom. Čak nismo ni sigurni, pošto su emitovali direktno u prijemne kompjutere, da su govorili nekim zemaljskim jezikom. Možda su to

uradili nekom vrstom direktne telepatije. Ali, zločin je bio u tome što je Suzdal uspeo.

Bacivši mačke dva miliona godina unatrag, kodirajući ih da prežive, kodirajući ih da razviju civilizaciju, kodirajući ih da mu dođu u pomoć, on je stvorio čitav novi svet za manje od jednog sekunda objektivnog vremena.

Njegova hronopatska sprava odbacila je male život-bombe na vlažno tle velikog meseca nad Arakozijom i, za vreme kraće od onog koje je potrebno da se ovo zabeleži, bombe su se vratile u obliku flote koju je sagradila jedna rasa, zemaljska rasa, mada mačjeg porekla, stara dva miliona godina.

Sud je oduzeo Suzdalu njegovo ime i rekao: "Više se nećeš zvati Suzdal."

Sud je oduzeo Suzdalu i njegov čin.

"Nećeš biti komandant u ovoj ili bilo kojoj drugoj floti, ni carskoj ni Instrumentalnoj."

Sud je Suzdalu oduzeo njegov život. "Više nećeš živeti, bivši komandante, i bivši Suzdale."

A onda je sud oduzeo Suzdalu i smrt.

"Otići ćeš na planetu Šajol, mesto krajnjeg srama sa kojeg se niko nikad ne vraća. Otići ćeš tamo praćen prezirom i mržnjom čovečanstva. Nećemo te kazniti. Ne želimo više da znamo za tebe. Nastavićeš da živiš, ali si za nas prestao da postojiš."

To je ta priča. To je tužna, divna priča. Instrumentalnost pokušava da razvedri sve različite vrste čovečanstva govoreći im da to nije istina, da je to samo balada.

Možda snimci postoje. Možda negde ljudi kloptovi Arakozije rađaju svoju decu, uvek carskim rezom, hrane ih uvek na cuclu, generacije muškaraca koje znaju za očeve a nemaju predstavu šta bi reč majka mogla biti. A možda Arakozijanci provode svoje lude živote u beskrajnoj borbi sa inteligentnim mačkama koje služe čovečanstvu koje se možda nikad neće vratiti.

To je ta priča.

Štaviše, nije istinita.

Robert Šekli: ZIRN NIKO NE ČUVA, PALATA JENDŽIK U PLAMENU, DŽON VESTERLI MRTAV

Bilten je stigao zamućen strahom. "Neko igra na našim grobovima", rekao je Šarloj. Digao je pogled i sagledao čitavu Zemlju. "Ovo će biti fin mauzolej."

"Tvoje reči su čudne", rekla je. "Pa ipak, ima nešto u tvom ophođenju što me zadovoljava... Pridi bliže, stranče, i pruži objašnjenje."

Koraknuo sam unazad i izvukao svoj mač iz korica. Pored sebe, čuo sam siktanje metala; Okpetis Marn beše takođe izvukao svoj mač, i sada je stajao sa mnom, leđa u leđa, dok se megentska horda približavala.

"Sada ćemo skupo prodati naše živote, Džone Vesterli", rekao je Okpetis Marn karakterističnim grlenim siktanjem Mnerijanaca.

"Hoćemo, i te kako", odgovorio sam. "I ne jedna udovica će zaigrati pasagaken pre kraja ovog dana."

Klimnuo je potvrdno glavom. "I neki neutešni očevi će prineti usamljenu žrtvu Bogu Raspada."

Nasmešili smo se na naše čvrste izjave. Ali situacija nije bila smešna. Mužjaci Megenata prilazili su polako, neumoljivo, preko zelenog i purpurnog travnjaka. Njihovi rafti bili su izvučeni - ti dugi, savijeni bodeži sa dva vrha, koji behu doneli užas u najzabačenij uglove civilizovane galaksije. Čekali smo.

Prva oštrica ukrstila se sa mojom. Parirao sam i ubo, zakačivši velikog tipa skroz po grlu. On se zateturao unazad, a ja sam se spremio za sledećeg protivnika.

Ovog puta na mene su navalila dvojica. Iza sebe, mogao sam čuti Okpetisove oštre udisaje dok je zamahivao i sekao svojim mačem. Situacija je bila potpuno beznadežna.

Pomislio sam na nezabeleženi sticaj okolnosti koji me doveo u ovakav položaj. Pomislio sam na gradove Teranskog Pluraliteta, čije postojanje je zavisilo od beznadežnog ishoda ove bezizlazne situacije. Pomislio sam na jesen u Karkasonu, maglovita jutro Saskatuna, kišu boje čelika koja pada na Crna brda. Da li će sve to

nestati? Sigurno ne. A ipak - zašto da ne?

Rekli smo računaru: "To su faktori, to je škripac u kojem se nalazimo. Učini nam uslugu pa reši naš problem i spasi naše živote i živote čitave Zemlje."

Računar je računao. "Problem ne može biti rešen", rekao je na kraju. "Kako ćemo onda uspeti da spasemo Zemlju od uništenja?"

"Nikako", odgovorio nam je računar.

Otišli smo tužni. Ali, onda je Dženkins rekao: "Ma, dođavola, to je samo mišljenje jednog računara."

To nas je razvedrilo. Podigli smo glave, i odlučili da se konsultujemo negde drugde.

Ciganka je okrenula kartu. Izašao je Strašni sud. Otišli smo tužni. Onda je Majers rekao: "Ma, dođavola, to je samo mišljenje jedne ciganke."

To nas je razvedrilo. Podigli smo glave, i odlučili da se konsultujemo negde drugde.

I sama si to rekla: "'Jarki cvet krvi na njegovom čelu'. Pogledala si me čudnim očima. Moram li te voleti?"

Sve je počelo tako naglo. Reptilska sila Megenta, dugo mirna, najednom je počela ekspanziju zbog seruma koji im je dao Čarls Engstrom, telepata lud za moći. Džon Vesterli bio je brzo opozvan sa svoje tajne misije na Angos II. Vesterli je imao tu vrhunski lošu sreću da se materijalizuje u prstenu Crne Sile, zbog nenamerne izdaje Okpetisa Marna, svog mnerijanskog sadruga, koji je, što Vesterli nije znao, bio uhvaćen u Hol Plutajućih Ogledala, dok je njegov um preuzeo otpadnik Santis, vođa Entropijske gilde. To je bio kraj Vesterlija, i početak kraja za sve nas.

Starac je bio u stuporu. Odvezao sam ga iz kontrolne stolice koja se dimila i osetio karakterističan slatko-slano-kiseli miris mangineje - tog izdajničkog narkotika koji raste samo u pećinama Ingidora - čiji je uticaj oborio naše straže duž Zida Zvezdanog Pojasa.

Grubo sam ga prodrmao. "Prestone!" uzviknuo sam. "Zbog Zemlje, zbog Magde, zbog svega što ti je drago - reci mi šta se desilo."

Zakolutoa je očima. Usta su mu se trzala. Ogromnim naporom uspeo je da promuca: "Zirn! Zirn je izgubljen, izgubljen je, izgubljen!"

Glava mu je klonula napred. Smrt mu je izmenila lice.

Zirn, izgubljen! Moj mozak grozničavo je radio. To je značilo da je Visoki Zvezdani Prolaz otvoren, da negativni akumulatori više ne funkcionišu, da su dron-vojnici savladani. Zirn je bio rana kroz koju će isteći krv naših života. Ali, mora da postoji neki izlaz?

Predsednik Edgars pogledao je plavetni telefon. Bio je upozoren da ga nikad ne koristi, sem u krajnjoj nuždi, a možda čak ni tada. Ali, svakako je trenutna situacija opravdavala...? Podigao je slušalicu.

"Recepcija Raja, gospođica Ofelija na telefonu."

"Ovde predsednik Edgars, sa Zemlje. Moram hitno da govorim sa Bogom."

"Bog trenutno nije u kancelariji i ne možete ga dobiti. Mogu li vam ja biti na usluzi?"

"Pa, vidite", rekao je Edgars, "imam ovu strašno gadnu situaciju na vratu. Mislim, izgleda kao da je ovo kraj svega."

"Svega?" upitala je gospođica Ofelija.

"Pa, ne bukvalno svega. Ali ovo zaista znači da ćemo biti uništeni. Zemlja i sve to. Ako biste mogli Bogu skrenuti pažnju na..."

"Pošto je Bog sveznajući, sigurna sam da on zna sve o tome."

"Siguran sam da zna. Ipak, mislio sam da ukoliko bih samo mogao lično da govorim s njim..."

"Bojim se da to trenutno nije moguće. Ali, možete ostaviti poruku. Bog je veoma dobar i veoma fer, i sigurna sam da će razmotriti vaš problem i uraditi ono što je ispravno i božansko. On je divan, znate. Ja volim Boga."

"Svi ga volimo", složio se Edgars tužno.

"Želite li još nešto?"

"Ne... Da! Mogu li govoriti sa gospodinom Džozefom Dž. Edgarsom, molim vas?"

"Ko je to?"

"Moj otac. Umro je pre deset godina."

"Žao mi je, gospodine. To nije dozvoljeno."

"Možete li mi barem reći da li je on tamo gore sa svima vama?"

"Žalim, nije nam dozvoljeno da dajemo takve informacije."

"Pa, možete li mi reći ima li ikoga tamo gore? Mislim, da li zaista postoji život posle smrti? Ili ste možda tamo gore samo Bog i vi? Ili možda samo vi?"

"Za informacije u pogledu života posle smrti", rekla je gospođica Ofelija, "budite ljubazni pa kontaktirajte svog najbližeg sveštenika, popa, rabina, imama, ili bilo koga sa akreditovanog spiska Božjih predstavnika. Hvala vam na pozivu."

Začuo se umilan zvuk zvona, i veza se prekinula.

"Šta je Veliki Momak rekao?" upitao je general Miler.

"Samo me je njegova sekretarica zavlačila."

"Ja lično ne verujem u praznoverja kao što je Bog", nastavio je general Miler. "Čak i ukoliko se desi da su istinita, nalazim da je zdravije ne verovati. Da nastavimo?"

Nastavili su.

Svedočenje robota koji je možda bio dr Zah:

"Moj pravi identitet za mene je zagonetka, i to takva koju, s obzirom na okolnosti, ne očekujem da odgonetnem. Ali sam bio u palati Jendžik. Video sam megentske ratnike kako navaljuju preko crvenih balustrada, prevrću kandelabre, razbijaju, kolju, uništavaju. Guverner je poginuo sa mačem u ruci. Teranska garda se ušančila u Kuli žalosti i nakon junačke borbe izginula do poslednjeg čoveka. Dvorske dame branile su se bodežima tako malim da su izgledali simbolični. Umrle su milosrdno brzo. Video sam kako veliki plamen proždire bronzane orlove Zemlje. Pripadnici vazalnih naroda bili su odavno pobjegli. Gledao sam kako se palata Jendžik - ta velika građevina, koja je označavala najdalji domašaj zemaljske vladavine, ruši bez zvuka u prašinu iz koje je podignuta. I znao sam da je sve izgubljeno, i da sudbina Tere - planete čijim se lojalnim sinom smatram, i pored činjenice da sam (pretpostavljam) izrađen a ne stvoren, proizveden a ne rođen - sudbina božanske Tere je, kažem, da bude uništena potpuno, da čak ni duh sećanja ne preostane."

"I sama si to rekla: 'Jedna zvezda je eksplodirala u njegovom oku.' Ovog poslednjeg dana moram te voleti. Glasine su ružne noćas, a nebo je crveno. Volim kad tako okreneš glavu. Možda je tačno da smo mi samo truna među gvozdanim čeljustima života i smrti. Ipak,

ja više volim da pratim vreme na svom sopstvenom satu. Zato letim,
i pored svega. Letim sa tobom.
Ovo je kraj. Volim te, ovo je kraj."

Sadržaj

Majkl Murkok: GLE ČOVEKA

Pol Anderson: JARČEVA PESMA

Volter Miler: VELIKA GLAD

Rodžer Zelazni: KJVALLL'KJE'K'KUTAJLLL'KJE'K

Kordvejner Smit: ZLOČIN I SLAVA KOMANDANTA SUZDALA

Robert Šekli: ZIRN NIKO NE ČUVA, PALATA JENDŽIK U
PLAMENU, DŽON VESTERLI MRTAV